povestea lui aladdin și a lămpii fermecate

o mie și una de nopți
(10)

Cartea celor

o mie şi una de nopţi

(10)
(Nopţile 732 – 794)

Traducere de Haralambie Grămescu

Ilustraţia copertei: Anca Vasilescu

Editura Minerva
Bucureşti, 1974

Iar Şeherezada spuse:

POVESTEA LUI ALLADIN ŞI A LĂMPII FERMECATE

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, o, dăruitule cu alese purtări, că a fost cândva – ci Allah este mai ştiutor – în vechimea vremilor şi în curgerea vârstelor şi a clipelor, într-un oraş dintre oraşele Chinei, de al cărui nume nu-mi aduc aminte acuma, un om care era croitor ca meserie şi sărac ca stare. Şi omul acela avea un fiu pe nume Aladdin, care era un băiat întru totul zăbavnic la învăţătură şi care, din copilăria lui, părea să fie un derbedeu tare leneş. Or, când ajunse la vârsta de zece ani, taică-său vroi mai întâi să-l dea să înveţe vreo meserie cinstită; dar, cum era foarte sărac, nu putu să facă faţă cheltuielilor cu învăţătura şi trebui să se mulţumească să-l ia pe copil cu el la prăvălie, ca să-l deprindă cu meseria lui, lucrul cu acul. Ci Aladdin, care era un copil ticălos, dedat să se joace cu copilandrii din mahala, nu se putu sili să stea barem o zi în prăvălie. Dimpotrivă! În loc să ia seama la lucru, pândea clipita când tatăl său era nevoit fie să lipsească pentru vreo treabă, fie să întoarcă spatele ca să vadă de vreun muşteriu, şi numaidecât îşi lua tălpăşiţa sprinten şi da fuga să se înhăiteze pe uliţe şi prin grădini cu haimanalele

de seama şi de teapa lui. Şi iacă aşa era purtarea lichelei aceleia care nu vroia nici să asculte de părinţii săi, nici să înveţe meseria de croitor. Încât tătâne-său, tare mâhnit şi deznădăjduit că are un fiu pornit spre toate ticăloşiile, până la urmă ridică mâinile de pe el şi îl lăsă în seama stricăciunii lui; şi, în durerea sa, căzu la boală şi muri. Ci lucrul acesta nu îl lecui nicidecum pe Aladdin de proasta lui purtare, deloc-delocuţa!

Atunci, mama lui Aladdin, văzând că omul ei s-a săvârşit din viaţă şi că feciorul său nu este decât o haimana cu care nu putea să facă nimic, se hotărî să vândă prăvălia şi toate sculele de croitorie, ca să poată trăi un răstimp cu ceea ce dobândise din vânzare. Ci, cum totul se zvitui repede, fu nevoită să-şi facă obiceiul de a-şi petrece zilele şi nopţile torcând lână şi bumbac spre a încerca să mai câştige ceva cu care să se hrănească şi să-l hrănească şi pe puşlamaua de fiu-său.

În ceea ce îl priveşte pe Aladdin, apoi acesta, dacă se văzu scăpat de spaima faţă de tătâne-său, nu mai avu niciun fel de frâu şi se cufundă şi mai mult în puşlamalâcuri şi desmăţuri. Şi îşi petrecea astfel toate zilele afară din casă, unde nu se întorcea decât numai la ceasurile de masă. Şi biata maică-sa, amărâta de ea, în ciuda tuturor necazurilor pe care i le făcea fiu-său şi a părăsirii în care o lăsa, îi da mai departe demâncare din munca mâinilor ei şi din roada veghilor sale, plângând singură-singurică lacrimi tare amare. Şi aşa ajunse Aladdin la vârsta de cincisprezece ani. Şi era frumos şi bine făcut, într-adevăr, cu doi ochi negri şi minunaţi, şi cu un obraz de iasomie, şi cu o înfăţişare ispititoare întru totul.

Or, într-una din zile, pe când sta în mijlocul pieţei de la intrarea în sukurile mahalalei, prins numai cu joaca laolaltă cu ţângăii şi cu haimanalele de soiul lui, iacătă că trece pe acolo un derviş maghrebin, care se opri să-i privească stăruitor pe copii. Şi, până la urmă, îşi lipi privirile pe Aladdin şi începu să-l cerceteze într-un chip

tare ciudat şi cu o luare-aminte cu totul osebită, fără a mai lua seama la copiii ceilalţi, tovarăşii lui. Şi dervişul acela, care venea tocmai din străfundul străfundurilor Maghrebului, de prin părţile acelea îndepărtate, era un vrăjitor de seamă, tare iscusit în astrologie şi în ştiinţa chipurilor omeneşti; şi, cu puterea vrăjitoriei lui, era în stare să facă să se mişte şi să se bată între ei până şi munţii cei mai înalţi. Îl scrută, aşadar, pe Aladdin mai departe cu multă stăruinţă, gândind „Iacătă, într-un sfârşit, băiatul de care am trebuinţă...”

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute treizeci şi doua noapte

Urmă:

...„Iacătă, într-un sfârşit, băiatul de care am trebuinţă, acela pe care îl caut de atâta timp şi pentru care am plecat din Maghreb, ţara mea!” Şi se apropie cu dulceaţă de unul dintre băieţei, fără însă a-l scăpa pe Aladdin din ochi, îl luă de-o parte tainic şi îl iscodi cu de-amănuntul despre tatăl şi despre mama lui Aladdin, precum şi cum îl cheamă şi ce face. Şi, dobândind aceste lămuriri, se apropie zâmbind de Aladdin, izbuti să-l tragă într-un colţ, şi îi spuse:

— O, copilul meu, au nu cumva eşti Aladdin, fiul croitorului *Cutare?*

Şi Alladdin răspunse:

— Ba da, sunt Aladdin. Cât despre taica, e tare multă vreme de când a murit!

La vorbele acestea, dervişul maghrebin se aruncă la gâtul lui Aladdin, şi îl luă în braţe, şi începu să-l pupe pe obraji tare lung, plângând asupra lui, până peste poate de tulburat. Iar Aladdin, buimăcit cu totul, îl întrebă:

— Din care pricină plângi domnia ta? Şi de unde îl cunoşti pe răposatul taică-meu?

Şi maghrebinul, cu un glas de jale, şi parcă spart, răspunse;

— Ah, copile al meu, cum aş putea să nu vărs lacrimi de jale şi durere, de vreme ce sunt moşul tău şi de vreme ce îmi dezvăluişi într-un chip atâta de pe neaşteptate moartea bietului meu frate, răposatul taică-tău? O, copile al fratelui meu, află, aşadar, că am venit în ţara aceasta, părăsind ţara mea şi înfruntând primejdiile unei lungi drumeţii, numai cu nădejdea bucuriei de a-l mai vedea pe tătâne-tău şi de a gusta cu el fericirea întoarcerii şi a întâlnirii! Şi iacătă, of! că tu îmi dai ştirea că a murit!

Şi se opri o clipă, parcă sugrumat de tulburare; pe urmă, adăugă:

— De altminteri, trebuie să-ţi spun, o, copile al fratelui meu, că, de îndată ce te-am zărit, sângele meu s-a şi îndreptat înspre sângele tău şi m-a făcut să te cunosc degrabă, fără de şovăire, din mijlocul tuturor prietenilor tăi! Şi măcar că în ceasul când ne-am despărţit de tătâne-tău tu nici nu te născuse! Întrucât el nici nu se însurase pe atunci, n-am şovăit să cunosc la tine trăsăturile lui şi asemuirea cu el! Şi tocmai lucrul acesta mă mai alină oleacă de pierderea lui! Of, ce jale pe capul meu! Unde eşti tu acuma, fratele meu, tu cel pe care trăgeam nădejde să-l mai îmbrăţişez barem o dată, după o despărţire atâta de lungă şi până ce moartea să vie şi să ne despartă pe totdeauna? Vai, cine poate să se fălească, oare, că ştie opri să se împlinească ceea ce s-a împlinit? Şi cine poate să fugă de soarta lui ori să ocolească ce i i-a fost scris mai dinainte de către Allah cel preaînalt?

Pe urmă, după un răstimp de tăcere, îl luă iarăşi pe Aladdin în braţele sale, îl strânse la piept, şi îi spuse:

— Ci, o, copile al meu, slăvit fie Allah carele m-a ajutat să te întâlnesc! Tu de-acuma înainte ai să fii alinarea mea şi ai să-i ţii locul părintelui tău în dragostea mea, întrucât eşti sângele şi urmaşul lui; căci spune zicala: „Acela care a lăsat un urmaş nu e mort!”

Pe urmă, maghrebinul scoase de la chimir zece dinari

de aur şi îi puse în mâna lui Aladdin, pe care îl întrebă:

— O, Aladdin, fiul meu, au unde locuieşte mama ta, soaţa fratelui meu?

Şi Aladdin, răpit cu totul de dărnicia şi de chipul zâmbitor al maghrebinului, îl luă de mână, îl duse până la capătul pieţei şi îi arătă cu degetul drumul înspre casa lor, spunând:

— Pe-acolo este casa ei!

Şi maghrebinul îi spuse:

— Cei zece dinari pe care ţi i-am dat, o, copilul meu, să-i duci soţiei răposatului frate-meu, dimpreună cu salamalekurile mele. Şi să-i dai de ştire că moşul tău a venit din călătorie, după îndelungă lipsă prin străinătăţi, şi că, în ziua de mâine, nădăjduieşte de-o vrea Allah, că are să poată să se înfăţişeze acasă la voi spre a-i aduce soţiei fratelui său urările lui de bine şi ca să vadă locurile în care răposatul şi-a petrecut viaţa, şi să meargă şi el să-i vadă mormântul!

Când auzi vorbele acestea ale maghrebinului, Aladdin vru să se dovedească zornic în a-i îndeplini dorinţele şi, după ce îi sărută mâna, se grăbi, în bucuria lui, să dea fuga acasă, unde ajunse, altminterea de cum avea năravul, la un ceas care nu era ceasul de masă, şi, intrând pe uşă, strigă:

— O, maică, am venit să-ţi dau de veste că moşul meu, după îndelungata-i şedere prin străinătăţi, tocmai s-a întors din călătorie şi îţi trimite salamalekurile lui!

Iar mama lui Aladdin, tare uluită de acest fel nou de a vorbi şi de venirea cea neobişnuită acasă a fiului ei, răspunse:

— S-ar zice, fiul meu, că vrei să-ţi faci râs de maică-ta! Cine-i, dară, moşul acela despre care îmi spui? Şi de unde şi de când să mai ai tu vreun unchi în viaţă?

Şi Aladdin spuse:

— Cum de poţi tu, o, maică, să spui că nu mai am niciun unchi ori vreo rudă în viaţă, de vreme ce omul despre care e vorba este fratele răposatului taică-meu? Şi

dovada-i că m-a strâns la pieptul său, şi m-a sărutat plângând, şi m-a însărcinat să vin să-ţi aduc vestea şi să-ţi spun cum stă treaba!

Iar mama lui Aladdin spuse:

— Păi, copile al meu, ştiam şi eu că ai avut un unchi, ci sunt ani mulţi de când acela-i mort. Şi nu ştiu ca de atunci să mai fi avut vreodată alt moş!

Şi se uită cu nişte ochi plini de nedumerire la fiui ei Aladdin, care se şi apucase de altele. Şi, în ziua aceea, femeia nu-i mai pomeni nimic în privinţa aceasta. Iar Aladdin, la rându-i, nu-i mai pomeni nici el nimic despre darul maghrebinului.

Or, a doua zi dimineaţă, de la cel dintâi ceas, Aladdin plecă de acasă; iar maghrebinul, care se şi afla în căutarea lui, îl întâlni tot pe locurile pe unde îl întâlnise şi în ajun, gata să se apuce de zgoande, după năravul pe care îl avea, cu derbedeii de seama lui. Şi maghrebinul se duse repede la el, îl luă de mână, îl strânse la inima sa şi îl sărută cu drag. Pe urmă scoase doi dinari de la chimir şi i-i dete, spunându-i:

— Du-te la maică-ta, dă-i dinarii aceştia doi şi spune-i: „Moşu-meu are de gând să vină diseară să mănânce cu noi; drept care îţi trimite banii aceştia, ca să poţi să ne găteşti nişte bucate minunate!” Pe urmă adăugă, plecându-se la urechea lui Aladdin;

— Şi-acuma, ya Aladdin, mai arată-mi o dată drumul la casa ta!

Şi Aladdin răspunse:

— Pe capul şi pe ochii mei, o, moşule al meu!

Şi o luă înainte, şi îi arătă drumul înspre casa lor. Şi maghrebinul se despărţi de el şi plecă în calea lui.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute treizeci şi treia noapte

Urmă:

Şi Aladdin intră în casă, povesti totul mamei lui şi îi dete cei doi dinari, spunându-i:

— Moşul meu are să vină diseară să mănânce cu noi!

Atunci, mama lui Aladdin, dacă văzu cei doi dinari, îşi zise: „Poate că nu i-oi şti pe toţi fraţii răposatului!” Şi se sculă şi plecă în mare grabă la suk, de unde cumpără târguielile cele de trebuinţă pentru o masă ca lumea, şi se întoarse ca să se apuce pe dată de gătit bucatele. Ci, întrucât săraca de ea nu avea niciun fel de lucruri de bucătărie, se duse să împrumute de pe la vecine cele ce-i trebuiau, ba cratiţe, ba farfurii, ba văsărie. Şi bucătări toată ziua, şi, pe seară, îi spuse lui Aladdin:

— Fiul meu, iacătă că masa este gata, iar moşu-tău poate că nu ştie drumul la casa noastră. Aşa că bine ai face să te duci înaintea lui, ori să-l aştepţi în drum!

Şi Aladdin răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi, pe când se pregătea să plece, bătu cineva la uşă. Şi el dete fuga să deschidă. Or, era maghrebinul. Şi era însoţit de un hamal care aducea pe cap o povară de fructe, de dulciuri şi de băuturi. Şi Aladdin îi pofti înăuntru pe amândoi. Şi hamalul, după ce îşi lăsă jos povara în casă, îşi primi plata şi plecă în treaba lui. Iar Aladdin îl duse pe maghrebin în odaia în care se afla maică-sa. Iar maghrebinul, cu un glas tare tulburat, se temeni şi spuse:

— Pacea fie cu tine, o, nevastă a fratelui meu!

Şi mama lui Aladdin îi răspunse la salamalek. Atunci maghrebinul începu să plângă în tăcere. Pe urmă, întrebă:

— Care-i locul unde avea de obicei răposatul să stea?

Şi mama lui Aladdin îi arătă locul acela; şi pe dată maghrebinul se aruncă la pământ şi se porni să sărute locul şi să ofteze, cu lacrimi în ochi, şi să spună:

— Of, ce noroc mai am şi eu! Of, ticăloasa mea soartă de-a te fi pierdut, o, fratele meu, o, lumină a ochilor mei!

Şi-atâta plânse şi se văicări aşa mai departe, şi cu un chip atâta de mohorât şi cu atâtea zguduiri în lăuntrurile

lui, că fu mai-mai să-şi piardă simţirea, iar mama lui Aladdin nu se mai îndoi o clipă că n-ar fi chiar fratele răposatului ei soţ. Şi femeia veni lângă el, îl ridică de jos şi îi zise:

— O, frate al soţului meu, ai să te omori fără de niciun rost cu atâtea plânsete! Uf! ceea ce-i scris trebuie să se împlinească!

Şi îl alină mai departe cu vorbe bune, până ce îl înduplecă să bea oleacă de apă, ca să se liniştească, şi să şadă la masă, ca să mănânce.

Or, după ce mama lui Aladdin aşternu masa, maghrebinul începu să stea de taină cu ea. Şi îi povesti ce avea el de povestit, spunându-i:

— O, nevastă a fratelui meu, să nu-ţi pară lucru ciudat că încă nu ai avut prilejul să mă vezi şi că nu m-ai cunoscut nicidecum pe vremea lui frate-meu, răposatul. Iacătă-s treizeci de ani, într-adevăr, de când am părăsit locurile acestea şi am plecat în lume, lăsându-mi ţara. Şi de-atunci încoace n-am contenit să tot drumăresc prin olaturile Indului, şi ale Sindului, şi să vântur ţara arabilor, şi pământurile altor neamuri. Şi-am fost şi în Egipt, şi am locuit în Masr, cetatea cea măreaţă, care-i minunea lumii! Şi, după ce am şezut acolo o lungă bucată de vreme, m-am dus în ţara din inima Maghrebului, unde, într-un sfârşit, m-am aşezat vreme de douăzeci de ani. Şi, după asta, o, nevastă a fratelui meu, pe când şedeam într-o zi ca toate zilele în casa mea, începui să mă gândesc la ţara mea de baştină şi la fratele meu. Şi se boboti în mine dorul să-mi văd ruda de sânge, şi începui să plâng şi să mă văicăresc de şederea mea în ţară străină. Şi, la urmă, părerile de rău din pricina plecării şi a depărtării mele de făptura care îmi era scumpă se făcură atâta de amarnice încât mă hotărâi să pornesc la drum înspre locurile care au văzut ivirea capului meu de nou-născut. Şi m-am cugetat în sufletul meu: „O, omule! câţi ani s-au scurs din ziua când ţi-ai lăsat oraşul şi ţara şi casa şi singurul frate pe care îl ai pe lume? Ridică-te, dară, şi du-te să-l mai

vezi o dată, până a nu muri! Căci cine cunoaşte, oare, loviturile soartei, năpraznele zilelor, şi răsturnările vremilor? Şi n-ar fi, oare, blestemul blestemului să mori înainte de a-ţi fi bucurat ochii cu chipul fratelui, mai ales acuma când Allah (preamărit fie el!) ţi-a dăruit bogăţie şi când poate că fratele tău e tot în stare de sărăcie amarnică? Nu uita, dar, că, dacă pleci, ai să faci două fapte minunate: ai să-ţi mai vezi o dată fratele, şi ai să-l ajuţi!" Or, eu, la gândurile acestea, o, femeie a fratelui meu, mă şi ridicai pe clipă şi mă gătii de plecare. Şi, după ce rostii rugăciunea cea de vinerea şi *fatihaua* din *Coran* încălecai pe cal şi pornii înspre ţara mea. Şi, după multe primejdii şi după ostenelile cele lungi ale drumului, ajunsei, într-un sfârşit, cu ajutorul lui Allah (preamărit şi preaslăvit fie el!), în pace la cetatea mea, aceasta de-aici. Şi mă apucai numaidecât să bat uliţele şi mahalalele, căutând casa fratelui meu. Şi Allah îngădui să dau în felul acesta peste acest copil pornit să se joace cu soţii lui. Şi eu, pe Allah cel atotputernic! o, femeie a fratelui meu, numai ce-l văzui şi îmi şi simţii inima topindu-se de tulburare din pricina lui, şi întrucât sângele cheamă sângele, nu pregetai să văd în el pe fiul fratelui meu. Şi, tot atunci, îmi şi uitai ostenelile şi îngândurările, de-mi venea să zbor de bucurie.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute treizeci şi patra noapte

Urmă:

...Of, Of! de ce-o fi trebuit să şi aflu îndată din gura copilului acesta că fratele meu răposase întru mila lui Allah preaînaltul? Of, ce năpraznică ştire, care era mai-mai să mă facă să cad lat de amar şi de durere! Ci, o, nevastă a fratelui meu, pesemne că ţi-o fi povestit copilul cum a izbutit cu înfăţişarea şi cu asemănarea lui cu cel

răposat să mă aline oleacă, făcându-mă să-mi amintesc astfel zicătoarea care spune: „Omul care lasă un urmaş nu moare”.

Aşa vorbi maghrebinul. Şi băgă de seamă că mama lui Aladdin, la amintirile acelea pomenite despre soţul ei, plângea cu amar. Şi, ca s-o facă să-şi uite jalea, şi ca să-i schimbe gândurile cele negre, se întoarse înspre Aladdin şi, ca să lege vorba, îl întrebă:

— Aladdine, copilul meu, ce meserie ai învăţat şi ce muncă faci, ca să-i vii în ajutor maicii tale, sărmana aceasta, şi ca să vă ţineţi zilele amândoi?

Când auzi asta, Aladdin, cuprins de ruşine, întâia oară în viaţa lui, lăsă capu-n jos, privind pământul. Şi, cum nu scotea o vorbă, răspunse maică-sa în locul lui:

— Ce meserie, o, frate al soţului meu, ce meserie să aibă Aladdin? Şi cum aşa? Pe Allah, nu ştie nimic, nimic! Of, un copil mai îndărătnic ca ăsta n-am mai văzut în viaţa mea! Toată ziua bate ţala drumurile cu copiii din mahala, nişte haimanale, nişte derbedei, nişte ticăloşi ca şi el! Şi asta în loc să se ia după pilda copiilor de treabă care stau în prăvălie cu părinţii lor! Of, că şi taică-său n-a murit, o, ce căinţe amarnice! decât tot din pricina lui! Şi-apoi acuma şi eu am ajuns la mare amar cu sănătatea! Şi-aproape că nici nu mai pot să văd deloc cu ochii mei uscaţi de lacrimi şi de veghi, tot muncind fără de contenire şi tot cheltuindu-mi zilele şi nopţile să torc la bumbac ca să dobândesc cu ce să cumpăr două turte de mei, taman atât cât să nu murim amândoi. Şi-asta-i starea mea! Şi mă juruiesc ţie, pe viaţa ta, o, frate al soţului meu, că nu se întoarce acasă decât la ceasurile mesei! Şi pe urmă gata! Încât, de câte ori, când mă tot lasă aşa, eu, mama lui, nu m-am gândit să încui uşa casei şi să nu i-o mai deschid, ca să-l silesc să plece să-şi caute vreo muncă din care să trăiască! Şi pe urmă nu am tăria s-o fac, că inima de mamă-i iertătoare şi miloasă! Ci anii trec, şi eu am ajuns o femeie tare bătrână, o, frate al soţului meu! Şi umerii mei nu mai îndură ostenelile ca

odinioară! Şi-acuma degetele mele de-abia mai izbutesc să răsucească fusul. Şi nu ştiu cât o să mai pot să duc o trudă ca asta, şi cât m-or mai ţine zilele, părăsită cum sunt de fiul meu, Aladdin ăsta de colea, de dinaintea ta, o, frate al soţului meu!

Şi se puse pe suspinat.

Atunci, maghrebinul se întoarse înspre Aladdin şi îi zise:

— A, o, fiu al fratelui meu, cu adevărat că nu ştiam toate astea despre tine! De ce umbli pe cărarea aceasta a haimanalâcului? Ce ocară pe tine, o, Aladdin! Asta nu-i nicidecum potrivit pentru oamenii ca tine! Eşti dăruit cu deşteptăciune, copilul meu, şi eşti fiu dintr-un neam de oameni de treabă! Nu ţi-e ţie ruşine s-o laşi aşa pe biata maică-ta, femeie bătrână, să se îngrijească de mâncarea ta, câtă vreme eşti bărbat la anii când să-ţi faci o meserie care să vă ajute pe amândoi să vă ţineţi zilele?... Şi-apoi, o, copile al meu, ia uite! slavă lui Allah, întru nimica nu este mai îmbelşugat oraşul nostru decât în meşteri de la care să înveţi o meserie! Nu ai, aşadar, decât să-ţi alegi singur meseria care-ţi place cel mai mult, şi iau asupra-mi să te dau la ea! Şi, în felul acesta, când ai să fii mare, fiul meu, ai să fii stăpân pe o meserie care să te ferească de loviturile soartei! Aşa că zi-i! Iar dacă meşteşugul răposatului taică-tău, truda cu acu, nu e pe gustul tău, caută altceva, şi spune-mi! Iar eu am să te ajut cu tot ce-mi stă în putinţă, o, copilul meu!

Ci Aladdin, în loc să răspundă, sta mai departe cu capu-n jos şi păstra tăcerea, ca să arate astfel că nu vroia nicio altă meserie decât meseria de haimana. Şi maghrebinul îi pricepu sila faţă de meşteşugurile de mână, şi încercă să-l ia altminteri. Şi zise dar:

— O, fiu al fratelui meu, stăruinţa mea să nu te supere. Nici să nu te necăjească! Lasă-mă numai să adaug, că, de nu te ispitesc meşteşugurile, eu, dacă fireşte ţi-ar plăcea să ajungi un om de treabă, sunt gata să-ţi deschid o prăvălie frumoasă de neguţător de mătăsuri, în sukul cel mare! Şi am să-ţi împodobesc prăvălia cu stofele cele mai

scumpe şi cu atlazurile de cel mai ales soi. Şi, în felul acesta, ai să-ţi faci legături temeinice cu lumea neguţătorilor cei mari! Şi ai să capeţi deprinderea de-a vinde şi de-a cumpăra, de-a lua şi de-a da. Iar faima ta are să fie minunată în oraş. Şi ai să cinsteşti în felul acesta amintirea răposatului tău părinte! Ce zici, o, Aladdin, fiul meu?

După ce ascultă vorbele acestea ale moşului său şi înţelese că avea să ajungă un mare neguţător în suk, un om de vază, îmbrăcat în haine frumoase, cu un turban de mătase şi cu brâu strălucit de felurite culori, Aladdin fu peste poate de bucuros. Şi se uită la maghrebin zâmbind şi plecându-şi capu-ntr-o parte, ceea ce, pe limba lui, însemna limpede: „Primesc...”

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute treizeci şi cincea noapte

Urmă:

Şi maghrebinul pricepu în felul acesta că vorbele lui fuseseră pe plac, şi îi zise lui Aladdin:

— De vreme ce chiar vrei să ajungi un om de vază, un neguţător într-o prăvălie, străduieşte-te de aci înainte să te arăţi vrednic de starea cea nouă. Şi, de-acu-nainte, o, fiu al fratelui meu, fii om! Iar eu, mâine, de-o vrea Allah, am să te iau la suk şi am să încep cu a-ţi cumpăra o mantie nouă şi frumoasă, aşa cum poartă negustorii cei bogaţi, şi toate câte mai cere neguţătoria. Şi, după asta, avem să căutăm împreună o prăvălie frumoasă, ca să te aşezi în ea!

Şi-aşa! Iar mama lui Aladdin, care asculta aceste îndemnuri şi vedea această mărinimie, îl binecuvânta pe Allah cel atât de bine făcător, care îi trimitea într-un chip atâta de puţin nădăjduit o rudă care o izbăvea din sărăcie şi îl punea pe calea cea dreaptă pe fiul ei Aladdin. Şi

aduse bucatele la masă cu o inimă atâta de uşoară de parcă ar fi întinerit cu douăzeci de ani. Şi mâncară şi băură, tăinuind mai departe despre acelaşi lucru, care îi învâlvora atâta pe toţi! Şi maghrebinul începu să-l dăscălească pe Aladdin despre viaţa şi despre felul de a se purta al negustorilor, şi a-l stârni cât mai mult la starea lui cea proaspătă. Pe urmă, întrucât văzu că noaptea se şi scursese pe jumătate, se ridică şi îşi luă rămas-bun de la mama lui Aladdin şi îl sărută pe Aladdin. Şi plecă, după ce le făgădui că are să vină iarăşi a doua zi. Şi, în noaptea aceea, Aladdin, în bucuria lui, nu putu să închidă un ochi şi nu făcu altceva decât să se gândească la viaţa cea desfătătoare care îl aştepta.

Or, a doua zi, la cel dintâi ceas, se auziră nişte bătăi la uşă. Şi mama lui Aladdin se duse chiar ea să deschidă, şi văzu că era cu adevărat fratele soţului ei, maghrebinul, care îşi ţinea făgăduiala din ajun. Ci nu vroi să intre nicicum în casă, în pofida stăruinţelor mamei lui Aladdin, pe motiv să acela nu era un ceas de venit în musafirlâc; şi nu ceru decât să-l ia pe Aladdin cu el la suk. Şi Aladdin, de mult sculat şi îmbrăcat, alergă la iuţeală la moşu-său şi îi ură bună-dimineaţa şi îi sărută mâna. Iar maghrebinul îl luă de mână şi plecă la suk cu el. Şi intră cu el în prăvălia neguţătorului cel mai mare şi ceru o mantie, care să fie cea mai frumoasă şi cea mai bogată dintre mantii, pe potriva lui Aladdin. Şi negustorul îi dete să vadă mai multe, care erau unele mai frumoase ca altele. Şi maghrebinul îi spuse lui Aladdin:

— Alege-o chiar tu, fiul meu, pe aceea care îţi place!

Şi Aladdin, încântat până peste poate de dărnicia lui unchiu-său, alese una făcută numai din mătasă dungată şi strălucitoare. Şi îşi alese un turban făcut din muselină de mătasă, împodobit cu fir de aur subţire, un brâu de caşmir, şi nişte cizme de piele roşie-cârmiziu. Şi maghrebinul plăti totul negustorului, şi îi dete târguielile lui Aladdin, spunându-i:

— Acuma să mergem la hammam, căci, până a te

îmbrăca în hainele cele noi, se cade să fii curat!

Şi îl duse la hammam, şi intră cu el într-o sală aleasă, şi îl scăldă cu chiar mâinile lui; şi se scăldă şi el, tot aşa. Pe urmă, porunci să li se aducă răcoritoarele de după scaldă; şi amândoi băură cu desfătare şi se simţiră mulţumiţi. Şi-atunci Aladdin se îmbrăcă în mantia aceea falnică de mătase dungată şi strălucitoare, îşi puse pe cap turbanul cel frumos, se încinse peste mijloc cu brâul de la Indii şi se încălţă cu cizmele de irmizea. Şi se făcu, în felul acesta, frumos ca luna, şi semăna cu un fecior de rege ori de sultan. Şi, până peste poate de încântat că se vedea preschimbat aşa, se îndreptă înspre moşul său şi îi sărută mâna şi îi mulţumi îndelung pentru dărnicia lui. Şi maghrebinul îl sărută şi îi zise:

— Toate astea nu sunt decât începutul!

Şi ieşi cu el de la hammam, şi îl duse pe la sukurile cele mai umblate, şi îi arătă prăvăliile negustorilor cei mari. Şi îl lăsă să se minuneze de stofele cele mai scumpe şi de lucrurile de preţ, învăţându-l cum se numeşte fiecare lucru în parte; şi îi spunea:

— Se cade, întrucât ai să fii şi tu negustor, să ştii amănuntele vânzărilor şi ale cumpărărilor!

Pe urmă, îl duse să vadă clădirile cele de seamă ale cetăţii, şi moscheele de frunte, şi hanurile la care poposeau caravanele. Şi încheie preumblarea ducându-l să vadă saraiul sultanului şi grădinile care îl înconjurau. Şi, la urmă, îl duse la hanul cel mare, la care trăsese el, şi îl înfăţişă negustorilor cunoscuţi cu el, spunându-le:

— Este fiul fratelui meu!

Şi îi pofti pe toţi la un ospăţ pe care îl dete în cinstea lui Aladdin, şi îi desfătă cu bucatele cele mai alese, şi şezu cu ei şi cu Aladdin până seara.

Atunci, se ridică şi îşi luă rămas-bun de la mosafirii lui, spunându-le că pleacă să-l ducă îndărăt acasă pe Aladdin. Şi chiar că nu voi să-l lase pe Aladdin să se întoarcă singur acasă, ci îl luă de mână şi se duse cu el până acasă la maică-sa. Şi mama lui Aladdin, când îl văzu pe fiul ei

îmbrăcat atâta de falnic, era mai să-i zboare minţile de bucurie, biata de ea! Şi se porni să-i mulţumească lui cumnatu-său şi să-l binecuvânteze, spunându-i:

— O, frate al soţului meu, n-am să ajung vreodată, măcar de ţi-aş mulţumi toată viaţa mea să-ţi întorc atâta facere de bine!

Şi maghrebinul răspunse:

— O, femeie a fratelui meu, într-adevăr nu am de ce mă mândri că m-am purtat aşa, cu adevărat nu am de ce mă mândri, întrucât Aladdin este fiul meu, şi este datoria mea să-i slujesc de tată în locul răposatului! Nu-ţi mai face aşadar nicio grijă în privinţa lui şi fii fericită!

Şi mama lui Aladdin spuse, ridicând mâinile înspre cer:

— Mă rog lui Allah, întru slava sfinţilor celor de demult şi a celor de mai încoace, să te ţie şi să te apere, o, frate al soţului meu, şi să-ţi alungească zilele pentru noi, ca să fii aripa care să-l ocrotească pururea la umbra ei pe copilul acesta fără de tată! Şi fii încredinţat că el, la rându-i, are să fie pururea supus la poruncile tale şi nu are să facă decât ce ai să-l înveţi tu!

Şi maghrebinul spuse:

— O, femeie a fratelui meu, Aladdin s-a făcut om cuminte, întrucât este un băiat minunat, fecior de oameni de treabă. Şi am toată nădejdea că are să fie urmaş vrednic al părintelui său şi că are să-ţi însenineze ochii!

Pe urmă, adăugă:

— Să mă ierţi, o, femeie a fratelui meu, că nu pot mâine, vineri, să-i deschid prăvălia făgăduită; căci ştii că vinerea sukurile sunt închise şi că nu se pot încheia neguţătorii. Da poimâine, sâmbătă, treaba are să fie făcută, de-o vrea Allah! Ci mâine tot am să vin să-l iau pe Aladdin, ca să-i dau învăţătură mai departe, şi să-l duc să cunoască locurile de seamă din oraş şi grădinile care se află afară din oraş, pe unde se duc negustorii cei bogaţi să se preumble, pentru ca în felul acesta să se poată deprinde şi el cu vederea bogăţiilor şi a lumii bune. Căci până astăzi el nu a umblat decât cu copiii, şi se cuvine să

cunoască într-un sfârşit şi bărbaţi, iar aceştia să-l cunoască şi ei!

Şi îşi luă rămas-bun de la mama lui Aladdin, îl sărută pe Aladdin şi ieşi.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute treizeci şi şasea noapte

Urmă:

Şi Aladdin visă cât ţinu noaptea la toate lucrurile frumoase pe care le văzuse şi la bucuriile pe care le trăise; şi era încredinţat că alte desfătări îl aşteptau pe-a doua zi. Încât, de cu zori, se sculă, fără a fi putut să dea geană în geană, şi se îmbrăcă în hainele cele frumoase, şi începu să se preumble în lung şi-n lat, tot încurcându-şi picioarele în mantia cea lungă cu care nu era dedat. Pe urmă, întrucât în nerăbdarea lui gândea că maghrebinul prea zăbovea să vină, ieşi să-l aştepte în faţa porţii, şi, într-un sfârşit, îl văzu ivindu-se. Şi alergă în calea lui ca un armăsar tânăr, şi îi sărută mâna. Şi maghrebinul îl sărută şi îl alintă îndelung, şi îi spuse să se ducă la maică-sa să-i dea de ştire că îl ia cu el. Pe urmă, îl luă de mână şi plecară împreună. Şi merseră amândoi tăifăsuind despre una şi alta; şi trecură dincolo de porţile cetăţii, pe unde Aladdin nu mai fusese niciodată. Şi în calea lor începură să se arate conacele cele frumoase şi saraiurile cele măreţe, împrejmuite de grădini; şi Aladdin se uita la ele minunându-se şi i se părea că fiecare este mai frumos decât cel de mai înainte. Şi aşa se afundară tare afund în câmpuri, apropiindu-se pas cu pas de ţinta pe care şi-o hotărâse maghrebinul. Ci, la o vreme, Aladdin începu să obosească şi îi spuse maghrebinului:

— O, unchiule al meu, mai avem de umblat? Iacătă că am trecut de mult grădinile, şi nu se mai află în faţa noastră decât muntele! Or, tare-s ostenit şi aş vrea să

mănânc oleacă!

Iar maghrebinul scoase de la brâu o legătură în care avea nişte poame şi nişte turte, şi îi zise lui Aladdin:

— Iacătă, o, fiul meu, pentru foamea şi pentru setea ta. Ci trebuie să mai mergem o bucăţică de drum, ca să ajungem într-un loc minunat pe care vreau să ţi-l arăt şi care nu-şi are seamăn pe lume! Adună-ţi aşadar puterile şi fă-ţi curaj, Aladdin, acuma când eşti un bărbat!

Şi îl îmbărbătă mai departe, tot dându-i sfaturi cum să se poarte pe viitor şi îndemnându-l să se dezbare de hăndrălăiala cu copiii, ca să se apropie mai degrabă de oamenii înţelepţi şi cuminţi. Şi se pricepu să-l învăluiască în aşa chip, încât izbuti să ajungă cu el la poalele muntelui, în fundul unei văi goale, unde nu se afla nimic alta decât numai sufletul lui Allah!

Or, chiar că acolo era capătul călătoriei maghrebinului! Şi anume spre a ajunge în valea aceea plecase el din fundul Maghrebului şi venise la marginile Chinei!

Se întoarse, aşadar, înspre Aladdin cel sleit de osteneală şi îi spuse zâmbind:

— Am ajuns la ţel, Aladdin, fiul meu!

Şi şezu jos pe o stâncă, şi îi pofti şi pe Aladdin să şadă lângă el, şi îl înconjură cu braţele tare duios, şi îi spuse:

— Odihneşte-te oleacă, Aladdin. Întrucât am să pot într-un sfârşit să-ţi arăt ceea ce ochii oamenilor n-au mai văzut niciodată. Aşa-i Aladdin, tu ai să vezi numaidecât, chiar aici, o grădină mai frumoasă decât toate grădinile de pe pământ. Şi numai după ce ai să te minunezi de minunile acestei grădini, vei avea temei să-mi mulţumeşti şi ai să uiţi ostenelile drumului, şi ai să binecuvântezi ziua când m-ai întâlnit întâia oară.

Şi îl lăsă să se odihnească o clipă, cu ochii mari de uimire la gândul de-a vedea o grădină într-un loc unde nu erau decât stânei răsturnate şi spinării. Pe urmă, maghrebinul îi spuse:

— Ridică-te, acuma, Aladdin, şi strânge de printre tufărişurile astea vreascurile şi surcelele mai uscate pe

care ai să le găseşti, şi adu-le la mine! Şi ai să vezi atunci priveliştea cea fără de plată la care te-am poftit.

Şi Aladdin se ridică şi plecă degrabă să strângă de printre tufişuri şi mărăcini o mulţime de surcele şi de vreascuri, şi le aduse maghrebinului, care îi spuse:

— Asta-i tot ce-mi trebuie. Acum dă-te îndărăt şi treci de stai în spatele meu!

Şi Aladdin îl ascultă pe moşu-său, şi trecu de se aşeză la oarecare depărtare în spatele lui.

Atunci, maghrebinul trase din chimir un amnar pe care îl ciocni şi aprinse focul în grămada de crengi şi de vreascuri uscate, care se învolburară pârâind. Şi îndată scoase din buzunar o cutie de baga, o deschise şi luă din ea o pişcătură de tămâie, pe care o aruncă în vâlvoarea focului. Şi se ridică un fum tare gros, pe care începu să-l vânture încolo şi încoace între mâini, mormăind nişte vrăji într-o limbă cu totul necunoscută de Aladdin. Şi, tot atunci, locul se cutremură, iar stâncile se mişcară din temeliile lor, şi pământul se întredeschise pe o lăţime de vreo zece coţi. Şi, în afundul afundului acelei crăpături, se ivi o lespede de marmură pusă de-a latul, mare de cinci coţi, având la mijloc un belciug de bronz.

Când văzu aşa, Aladdin scoase un ţipăt şi, luându-şi poalele mantiei în dinţi, dete dosul şi o rupse la fugă, aruncându-şi picioarele în vânt. Ci maghrebinul, dintr-o săritură, îl şi ajunse şi îl înhăţă. Şi se uită la el cu nişte ochi înfricoşători, îl zgâlţâi ţinându-l de ureche, ridică mâna şi îi altoi o palmă atâta de grea încât era mai-mai să-i rupă dinţii din gură, năucindu-l cu totul pe Aladdin, care se lăsă pe prag, moale.

Or, maghrebinul nu se purtase cu el în felul acela decât ca să-l înfricoşeze o dată pentru totdeauna, fapt de mare trebuinţă pentru lucrarea lui şi dat fiind că, fără de el, n-ar fi putut să încerce a săvârşi treaba care îl adusese acolo. Încât, dacă îl văzu cum zace năucit pe jos, îl ridică şi îi spuse cu un glas pe care se sili a-l face dulce:

— Află, Aladdine, că dacă m-am purtat cu tine în felul

acesta, am făcut-o ca să te învăţ să fii om! Căci sunt unchiul tău, fratele părintelui tău, şi îmi datorezi ascultare!

Pe urmă, adăugă cu un glas dulce de tot:

— Hai, Aladdine, ascultă colea ceea ce am să-ţi spun, şi să nu pierzi o vorbă! Căci, la urmă, ai să dobândeşti mari foloase, şi ai să uiţi degrabă necazurile cele grele care te aşteaptă!

Şi îl sărută şi, de-aci înainte potolindu-l şi stăpânindu-l întru totul, îi spuse:

— Ai văzut adineaori, copile al meu, cum s-a deschis pământul la puterea afumăturilor şi a vrăjilor pe care le-am rostit! Or, se cade să ştii că n-am făcut aşa decât spre binele tău; căci dedesubtul lespedei acelea de marmură, pe care o vezi în fundul crăpăturii, cu un belciug de bronz, se află o comoară care-i scrisă şi menită pe numele tău, şi care nu poate să fie descuiată decât sub privirea ta! Şi comoara aceea, care îţi este hărăzită, are să te facă mai bogat decât toţi regii! Şi, ca să-ţi dovedesc pe deplin că acea comoară îţi este menită, anume ţie şi nu altuia, află că nu este cu putinţă decât numai tu pe lume să atingi lespedea de marmură şi s-o ridici; căci până şi eu, în ciuda puterii mele, care-i destul de mare, tot n-aş putea să duc mâna la belciugul de bronz, şi nici să ridic lespedea, de-aş fi şi de o mie de ori mai puternic şi mai voinic decât sunt. Şi, odată placa ridicată, nu mi-ar fi îngăduit nici baremi să intru în tainiţa comorii sau să cobor măcar o treaptă! Şi, de-aceea, nu ai decât să îndeplineşti întocmai cele ce am să-ţi spun! Şi-aşa, ai să fii stăpân pe comoara pe care avem s-o împărţim, după toată dreptatea, în două părţi la fel, una pentru tine şi una pentru mine!

La vorbele acestea ale maghrebinului...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute treizeci şi şaptea noapte

Urmă:

La aceste vorbe ale maghrebinului, Aladdin, sărmanul de el, uită şi de osteneală, şi de scatoalca agonisită, şi răspunse:

— O, unchiule, al meu, porunceşte-mi orice vrei, iar eu am să mă supun!

Şi maghrebinul îl luă în braţe şi îl sărută de mai multe ori pe obraji şi îi spuse:

— O, Aladdine, tu îmi eşti ca un fiu al meu, ba şi mai scump! căci nu mai am pe pământ alte rude afară de tine; şi numai tu ai să fii moştenitorul şi urmaşul meu, o, copile al meu! Şi, într-un sfârşit, pentru tine, la urma-urmei, mă trudesc eu în clipa de-acum, şi pentru tine am venit de-atâta de departe. Şi dacă te-am bruftuluit oleacă, pricepi acuma că am făcut-o numai ca să te hotărăsc să nu care cumva să-ţi laşi ursita cea minunată să te aştepte degeaba. Ia uite, aşadar, ce ai de făcut! Dintr-untâi, începe a coborî cu mine în afundul crăpăturii, şi acolo apucă belciugul de bronz şi ridică lespedea de marmură!

Şi, după ce vorbi în felul acesta, sări el cel dintâi în crăpătură şi îi întinse mâna lui Aladdin, ca să-l ajute să coboare. Şi Aladdin, odată coborât, îi spuse:

— Da cum o să fac eu, o, moşule al meu, ca să ridic o lespede atâta de grea, câtă vreme nu-s decât un băieţel? Măcar dacă ai vrea să mă ajuţi, m-aş sili bucuros!

Maghrebinul răspunse:

— A, nu! a, nu! Dacă, din nenorocire, aş pune mâna pe ea, nu ai mai putea să faci nimic, iar numele tău ar fi şters pe veci de pe comoară! Încearcă numai tu şi ai să vezi cum ai să dai la o parte lespedea, atâta de lesne de parcă ai ridica o pană de pasăre de pe jos! Nu vei avea decât să rosteşti, atunci când apuci belciugul, numele tău şi numele tatălui tău şi numele bunicului tău!

Atunci, Aladdin se aplecă şi apucă belciugul şi trase de

el, zicând:

— Eu sunt Aladdin, fiul croitorului Mustafa, fiul croitorului Ali!

Şi cu mare uşurinţă ridică lespedea de marmură şi o dete îndată de-o parte. Şi zări o groapă care cobora cu douăsprezece trepte de marmură înspre o uşă cu două canaturi de aramă roşie şi cu nişte zăvoare mari. Şi maghrebinul îi spuse:

— Aladdine, fiul meu, coboară acuma în groapa aceasta. Şi, când ai să ajungi dincolo de cea de a douăsprezecea treaptă, ai să intri pe uşa de aramă, care are să se deschidă singură dinaintea ta. Şi ai să ajungi sub o boltă largă, împărţită în trei săli, care dau din una în alta. Or, ai să găseşti în sala dintâi patru căzi mari de bronz pline cu aur topit, iar în cea de a doua sală patru căzi mari de argint pline cu pulbere de aur, iar în cea de a treia sală patru căzi mari de aur pline cu dinari de aur. Ci tu să mergi înainte, fără să te opreşti! Şi să-ţi ridici cât mai sus mantia şi s-o strângi bine în jurul mijlocului, cu grijă ca nu carecumva să se atingă de pereţii căzilor: căci, de-ai avea nenorocul să atingi cu degetele ori măcar să vânturi cu hainele de pe tine vreuna dintre căzi, sau ceea ce se află în ele, ai fi preschimbat pe dată într-o stană de piatră neagră. Să intri, dară, în sala dintâi, şi să treci cât mai iute în cea de a doua, de unde, fără să te opreşti o clipită, să intri în cea de a treia, unde ai să găseşti o uşă ferecată, asemenea cu cea de la intrare, care are să se deschidă numaidecât dinaintea ta. Şi să intri pe uşa aceea, şi ai să te afli deodată într-o grădină falnică, plină de pomi gârboviţi sub povara lor de roade. Ci nici acolo să nu carecumva să te opreşti! Să străbaţi grădina, mergând drept înainte, şi ai să ajungi la o scară cu nişte stâlpi şi cu treizeci de trepte, pe care să o urci ca să ajungi la o terasă. Or, când ai să te afli pe terasa aceea, Aladdine, ia bine aminte! ai să vezi, chiar înaintea ta, un fel de firidă fără de tavan; şi în firida aceea ai să găseşti, pe o laviţă de bronz, o lămpiţă de aramă. Şi lampa aceea are să fie

aprinsă. Or, ia bine aminte, Aladdine! tu să iei lampa aceea, s-o stingi, să verşi pe jos uleiul din ea, şi s-o ascunzi degrabă în sân! Şi să nu-ţi fie teamă că ţi-ai murdări cumva mantia, întrucât uleiul acela pe care ai să-l arunci nu este ulei ca toate uleiurile, ci-i un ulei care nu lasă niciun fel de urmă pe haine. Şi să te întorci apoi la mine, pe calea pe care te-ai dus! Şi, la întoarcere, vei putea să te opreşti oleacă în grădină, dacă are să-ţi placă, şi să culegi câte poame vei vrea din grădina aceea. Şi, odată ajuns lângă mine, ai să-mi dai lampa – ţinta şi rostul călătoriei noastre, şi temeiul bogăţiei şi al faimei noastre de mâine, o, copilul meu!

După ce vorbi în felul acesta, maghrebinul scoase un inel pe care îl avea pe deget, îl puse pe degetul cel mare al lui Aladdin, şi spuse:

— Inelul acesta, fiule, are să te scape din toate primejdiile şi are să te ferească de orice rău. Întăreşte-ţi, dar, sufletul şi umple-ţi pieptul de bărbăţie, căci nu mai eşti copil, ci om întreg! Şi, cu ajutorul lui Allah, nu are să ţi se întâmple decât bine! Iar noi, mulţumită lămpii, avem să ajungem la bogăţii şi la vrednicii pe toată viaţa!

Pe urmă, adăugă:

— Numai că, încă o dată, Aladdine, ia seama bine să-ţi salţi cât mai sus mantia şi s-o strângi mereu pe lângă tine! de nu, eşti pierdut, şi odată cu tine şi comoara!

Pe urmă, îl sărută, bătându-l uşor de mai multe ori cu palma pe obraji, şi îi spuse:

— Mergi cu bine!

Atunci Aladdin, îmbărbătat până peste poate, coborî în fugă treptele de marmură şi, ridicându-şi mantia până peste brâu, şi ţinând-o cât mai strâns în jurul lui, trecu pe poarta de aramă, care îşi deschise singură cele două canaturi la ivirea lui. Şi fără a uita niciuna dintre poveţele maghrebinului, străbătu cu mare grijă sala dintâi, sala de-a doua, şi sala de-a treia, ocolind căzile cele pline cu aur, ajunse dinaintea uşii celei din urmă, trecu dincolo, străbătu grădina, fără să se oprească deloc, urcă treptele

scării cu stâlpi, se sui pe terasă, şi merse drept la firida ce se afla înaintea lui.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute treizeci şi noua noapte

Urmă:

Şi văzu pe podina de bronz lampa aprinsă. Şi întinse mâna şi o luă. Şi vărsă pe jos uleiul din ea şi, văzând că pereţii lămpii se şi uscară numaidecât, o ascunse grabnic în sân, fără a se teme că şi-ar păta mantia. Şi coborî de pe terasă, şi ajunse iarăşi în grădină.

Atunci, slobozit de grijile lui, se opri o clipită pe treapta din urmă a scării, ca să privească grădina. Şi începu să se minuneze de pomii aceia plini de roade, pe care nu avusese răgaz să-i vadă la venirea lui acolo. Şi văzu, într-adevăr, că pomii din grădina aceea se frângeau sub povara roadelor, care erau nemaipomenit de frumoase, de mari şi de colorate. Şi văzu că, altminteri decât la pomii de prin livezi, fiecare ram din fiecare pom avea poame de culori felurite. Erau unele ramuri care aveau poame albe, de o albeaţă străvezie cumu-i cleştarul, ori de o albeaţă tulbure cumu-i camfora, ori de o albeaţă întunecată cumu-i ceara cea albă! Şi erau altele care aveau poame roşii, de un roşu cumu-s boabele de granate, ori de un roşu cumu-i portocala cea sângerie. Şi erau altele care aveau poame verzi, de un verde închis şi de un verde dulce; şi altele care erau albastre şi vinete şi galbene; şi altele care aveau nişte culori şi nişte străluciri fără de socoteală. Şi Aladdin, bietul de el, habar nu avea că poamele cele albe erau diamante, mărgăritare, sidefuri şi pietre de lună: că poamele cele roşii erau rubine, bălaşe, hiacinte, coraliuri şi cornaline; că poamele cele verzi erau smaralde, beriluri, jaduri, zaramfuri şi acvemarine; că poamele cele albastre erau safire,

peruzele, lapisuri şi lazulite; că poamele cele vinete erau ametiste, matostate şi sardiuri; că poamele cele galbene erau topaze, chihlimbare şi agate; şi că poamele celelalte, de culori neştiute, erau opale, beici, crisolite, cimofane, granate, turmaline, peridoturi, gagate şi crisopraze! Şi soarele cădea cu toate razele lui peste grădină! Şi copacii ardeau din toate roadele lor fără să se mistuie.

Atunci Aladdin, până peste poate de fermecat, se apropie de unul dintre acei pomi şi dete să culeagă câteva fructe ca să le mănânce. Şi băgă de seamă atunci că nu erau în niciun fel bune de luat în gură, şi că nu se asemuiau decât ca înfăţişare cu portocalele, cu smochinele, cu bananele, cu strugurii, cu pepenii, cu merele şi cu toate celelalte poame minunate din ţara Chinei. Şi rămase tare dezamăgit când le atinse; şi nu le găsi nicidecum pe gustul său. Şi gândi că nu erau decât nişte gogoloaie de sticlă colorată, întrucât în viaţa lui nu avusese prilejul să vadă pietre nestemate. Ci, măcar că tare înciudat, gândi să culeagă câteva ca să le dăruiască băieţilor, soţii lui de mai înainte, precum şi mamei sale, sărmana de ea! Şi luă mai multe din fiecare culoare, şi îşi umplu cu ele chimirul, buzunarele şi dosul mantiei, şi sânul mantiei, şi sânul cămăşii; şi-atâta sumedenie de poame înghesui în felul acesta, de ajunse să se asemuie cu un asin împovărat pe amândouă laturile. Şi, burduşit cu toată prada aceea, îşi suflecă frumuşel mantia, adunând-o strâns pe lângă mijloc, şi, cu multă sfială şi cu multă grijă, străbătu uşurel cele trei săli cu căzi, şi ajunse iarăşi la scara bortei, unde, la intrare, îl aştepta maghrebinul, arzând de gânduri.

Or, de îndată ce Aladdin ieşi pe uşa de aramă şi sui treapta cea dintâi a scării, maghrebinul, care şedea deasupra crăpăturii, chiar lângă intrarea în hrubă, nu mai avu răbdare să aştepte ca el să ajungă în vârful scării şi să iasă de-a binelea din groapă, şi îi zise:

— Hei, Aladdine, unde-i lampa?

Şi Aladdin răspunse:

— Este colea în sân!

El spuse:

— Scoate-o degrabă şi dă-mi-o numaidecât!

Ci Aladdin îi spuse:

— Cum vrei să ţi-o dau numaidecât, o, unchiule, de vreme ce-i amestecată în sumedenia asta de gogoloaie de sticlă cu care mi-am ticsit hainele pe toate părţile! Mai bine lasă-mă să urc scara şi ajută-mă să ies din groapă; şi-atunci, am să mă descarc de toate gogoloaiele acestea, pe un loc tihnit, şi nu pe treptele de aici unde ar fi primejdie să se rostogolească şi să se spargă! Şi, în felul acesta, slobozit de greutatea cea de nebiruit, am să pot să scot lampa din sân şi să ţi-o dau! De altminteri, mi-a şi cam alunecat înspre spinare, şi mă zgârie amarnic! şi tare uşurat m-aş mai simţi să scap de ea!

Ci maghrebinul, mânios pe tărăgăneala lui Aladdin şi încredinţat că Aladdin nu născocea acele zăbovnicii decât din pricină că vroia să păstreze el lampa, răcni cu un glas înfricoşător ca de dimon:

— O, fecior de câine, vrei să-mi dai numaideeât lampa aceea, ori vrei să mori?

Şi Aladdin, care nu ştia neam de unde să se tragă schimbarea aceea din purtarea unchiului său, şi înspăimântat că-l vede cuprins de-o asemenea mânie, şi temându-se să nu mai dobândească a doua scatoalcă, mai amarnică decât cea dintâi, îşi zise: „Pe Allah! este mai bine să nu dau acum ochii cu el. Şi am să mă întorc îndărăt în bortă, să aştept până s-o potoli!” Şi dete dosul şi, sumeţindu-şi mantia, se întoarse cu mare grijă în hrubă.

Maghrebinul, dacă văzu aşa, scoase un răget de turbare şi până peste poate de mânios, tropăi din picioare şi se schimonosi, smulgându-şi barba, în deznădejdea şi în neputinţa lui de a alerga după Aladdin în tainiţa aceea, care lui îi era poprită de puterile cele magice. Şi răcni:

— A! alimănitule de Aladdin, ai să fii pedepsit după cum ţi se cade!

Şi dete fuga la focul care încă nu se stinsese, şi aruncă în jar oleacă de praf din tămâia pe care o avea la el, mormăind nişte descântece vrăjitoreşti. Şi pe dată lespedea de marmură care slujea ca să închidă intrarea în bortă se mişcă singură şi se aşeză la locul ei dintâi, astupând cu totul gura scării; şi pământul se cutremură şi se închise iarăşi; şi locul se făcu neted, întocmai ca înainte de a se fi deschis. Şi Aladdin se pomeni în felul acesta încuiat în hrubă.

Or, maghrebinul, aşa cum s-a mai spus, era un vrăjitor de seamă venit din creierii Maghrebului, şi nu-i era nicidecum tânărului Aladdin nici moş, nici rubedenie, nici mai de aproape, nici mai de departe. Şi de fapt se născuse pe tărâmurile Africii...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute patruzecea noapte

Urmă:

...Şi de fapt se născuse pe tărâmurile Africii, ţara şi cuibarul magilor şi al vrăjitorilor de soiul cel mai păcătos. Şi, din tinereţele lui, se străduise cu dârzenie să înveţe vrăjitoria şi farmecele, şi meşteşugul geomanţiei, al alchimiei, al astrologiei, al afumăturilor, şi al descântecelor. Şi, în treizeci de ani de cazne farmazoniceşti, izbutise, cu puterea vrăjitoriei, să afle că, într-un loc tainic de pe pământ, se găsea o lampă fermecată cum nu-i alta şi a cărei virtute era de a-l face mai puternic decât toţi regii şi decât toţi sultanii pe insul cel atâta de norocit încât să ajungă stăpânul ei. Atunci îşi sporise fumegările şi vrăjitoriile şi, cu încă o lucrare geomanticească, izbutise să afle că lampa cu pricina se găsea într-o hrubă aşezată prin împrejurimile cetăţii Kolo-ka-tse, în ţara Chinei. (Şi locul acela era tocmai locul pe care l-am văzut noi adineaori în toate amănuntele lui.) Şi

magul, fără a mai zăbovi, pornise la drum şi, după o călătorie lungă, ajunsese la Kolo-ka-tse, unde pe dată şi începuse să cerceteze împrejurimile şi, până la urmă, să dibuiască întocmai aşezarea hrubei, cu tot ce se afla în ea. Şi cu tabla lui de ghicitor, dibăcise că acea comoară şi lampa cea magică fuseseră scrise, de către puterile subpământene, pe numele lui Aladdin, fiul lui Mustafa, croitorul, şi că numai el putea izbândi să facă a se deschide hruba şi să ia lampa, pe când oricare alt ins şi-ar pierde fără de abatere viaţa dacă ar face vreo încercare cât de cât în privinţa aceasta! Şi pentru aceea pornise el în căutarea lui Aladdin şi se slujise, după ce îl găsise, de toate şiretlicurile şi vicleşugurile ca să şi-l apropie şi să-l ducă în acel loc pustiu, fără să stârnească bănuielile nici ale lui, nici pe ale maică-si. Şi, odată ce Aladdin izbândise în încercarea sa, nu-i ceruse cu atâta zor lampa decât pentru că vroia să i-o şterpelească şi să-l zidească pe veci în hrubă. Ci am văzut cum Aladdin, de frică să nu se mai căpătuiască cu încă o scatoalcă, fugise în lăuntrul hrubei, unde vrăjitorul nu putea să calce, şi cum magul, ca să se răzbune, îl închisese numaidecât acolo în lăuntru, ca să moară de foame şi de sete!

Or, de cum săvârşi lucrul acesta, magicianul, spumegând şi scrâşnind, se duse-n calea sa, pesemne în Africa, ţara lui. Şi-aşa cu el! Ci de bună seamă că avem să-i mai întâlnim.

Însă în ce îl priveşte pe Aladdin, iacătă!

De îndată ce se întoarse în hrubă, auzi cutremurul de pământ stârnit de magia maghrebinului şi, înfricoşat, şi temându-se să nu-i cadă bolta în cap, se repezi îndărăt spre ieşire. Ci, când ajunse la scară, văzu că ieşirea era astupată de lespedea cea grea de marmură; şi rămase tulburat şi înspăimântat cum nu se mai poate. Căci, pe de o parte nu putea să-l bănuiască de răutate pe un om pe care îl credea a fi unchiu-său şi care atâta îl alintase şi îl giugiulise, iar pe de altă parte nici măcar nu avea cum să-i treacă prin minte să dea la o parte lespedea de

marmură, întrucât nici nu putea să ajungă până la ea. În atare împrejurări, deznădăjduitul de Aladdin începu să scoată ţipete amarnice, strigându-l pe moşu-său şi făgăduindu-i, cu tot soiul de jurăminte, că e gata să-i dea numaidecât lampa. Ci e limpede că ţipetele şi suspinele lui nu mai fură auzite de vrăjitor, care de mult era departe foarte. Şi Aladdin, dacă văzu că unchiu-său nu-i răspunde, începu să fie cuprins de unele bănuieli în privinţa lui, mai ales când îşi aminti că îl făcuse fecior de câine, ocară tare grea şi pe care un unchi adevărat nu i-o face niciodată fiului fratelui său. Oricum ar fi fost, Aladdin hotărî atunci să se ducă în grădină, unde era lumină, şi să caute acolo vreo cale de scăpare din locurile acelea întunecate. Ci, când ajunse la uşa care da înspre grădină, văzu că era închisă şi că nu se mai deschidea dinaintea lui. Atunci, pierzându-şi minţile, dete iarăşi fuga la uşa hrubei şi se aruncă plângând pe treptele scării. Şi se şi vedea îngropat de viu între cei patru pereţi ai acelui mormânt plin de bezne şi de groază, în ciuda aurului care se afla în el. Şi suspină îndelung, cufundat în durerea lui. Şi, pentru întâia oară în viaţă, începu să se gândească la toată bunătatea mamei lui şi la toate jertfele ei neostoite, în ciuda purtării lui rele şi a nerecunoştinţei pe care o dovedea. Şi moartea în hruba aceea i se păru încă şi mai amară, dat fiind că nu ştiuse, cât trăise, să răcorească inima maică-si cu vreo schimbare în bine a firii lui şi cu vreo dovadă de recunoştinţă. Şi plânse sughiţând îndelung la gânduile acestea, şi începu să-şi frângă mâinile şi să-şi încleşteze degetele, aşa cum de obicei fac cei deznădăjduiţi, spunând în chip de lepădare de viaţă: „Nu este ajutor şi putere decât întru Allah!” Or, făcând atunci o mişcare, fără să vrea Aladdin îşi frecă inelul pe care îl avea pe degetul cel gros şi pe care i-l pusese vrăjitorul spre a-i fi de apărare împotriva primejdiilor de sub pământ. Şi habar nu avea maghrebinul acela blestemat că inelul urma tocmai să-i mântuie viaţa lui Aladdin, că de-ar fi ştiut de bună seamă că nu i l-ar fi

dăruit, ori s-ar fi repezit să i-l smulgă, ori nici nu ar fi închis hruba decât după ce i l-ar fi luat îndărăt. Ci vrăjitorii toţi, chiar din firea lor, sunt asemenea cu maghrebinul acesta, fratele lor: în ciuda puterii lor vrăjitoreşti şi a ştiinţei lor blestemate, nu ştiu să cugete la urmările faptelor cele mai obişnuite, şi nu se gândesc niciodată să se apere din timp împotriva primejdiilor pe care un om de rând le vede. Întrucât, în mândria şi încrederea pe care o au în ei, nu l-au chemat niciodată în ajutor pe stăpânul tuturor făpturilor, şi mintea lor rămâne pururea înnegurată de un fum mai gros decât fumul de la fumegăriile lor, şi ochii le sunt acoperiţi de o basma, şi bâjbâie prin neguri!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute patruzeci şi una noapte

Urmă:

Aşadar, după ce deznădăjduitul de Aladdin, fără să vrea, frecă inelul pe care îl purta la degetul cel mare şi despre care nici cu gândul nu gândea ce fel de putere are, văzu dintr-odată răsărind dinainte-i, ca ieşit din pământ, o matahală de efrit urieşesc, semănând cu un harap negru, având un cap cât o căldare, şi un chip înfricoşător, şi nişte ochi roşii, mari şi scânteietori, care se temeni înaintea lui şi, cu un glas ce răsuna ca un bubuit de tunet, îi spuse:

Iată-l aci, dinainte,
Pe robul tău cel cu luare-aminte.
Spune: ce vrei? Eu sunt
Slujitorul acestui mei
Şi al celui care-i împodobit cu el,
Şi în văzduh, şi în apă, şi pe pământ!

La toate astea, Aladdin, care nu prea era viteaz, rămase înmărmurit; şi, de-ar fi fost în alt loc ori în altă împrejurare, ar fi căzut jos leşinat ori şi-ar fi luat călcâiele la spinare. Ci, în gropniţa aceea în care se şi vedea mort de foame şi de sete, ivirea efritului i se păru o mare mântuire, mai ales când mai auzi şi întrebarea pe care acela i-o punea. Şi izbuti să-şi mişte limba şi să răspundă:

— O, cap al şeicilor de efriţi din văzduh, de pe pământ şi din ape, scoate-mă repede din hruba aceasta!

Or, de-abia rosti Aladdin vorbele acestea că pământul se şi mişcă şi se deschise deasupra capului său şi, cât ai clipi din ochi, băiatul se şi văzu dus afară din hrubă, chiar în locul în care maghrebinul aprinsese focul. Iar efritul se şi mistuise.

Atunci Aladdin, încă mai tremurând de spaimă, dar tare bucuros că se întorsese afară sub cer, îi mulţumi lui Allah cel făcător de bine, carele îl izbăvise de la moartea neîndoielnică şi îl mântuise din vicleniile maghrebinului. Şi se uită de jur-împrejur şi văzu, în depărtare, cetatea înconjurată de grădinile ei. Şi porni degrabă îndărăt pe drumul pe care îl adusese vrăjitorul, fără a întoarce capul nici măcar o dată în urmă, spre vale. Şi, pe la dricul nopţii, istovit şi aproape fără de răsuflet ajunse acasă, unde maică-sa, tare îngrijorată de zăboveala lui, îl aştepta văicărindu-se. Şi femeia dete fuga să-i deschidă, şi nu mai avu decât răgazul cât să-l prindă în braţe, căci, nemaiputând de-atâta zbucium, Aladdin căzu fără de simţire.

Când, după multe îngrijiri, îşi veni iarăşi în fire, maică-sa îi dete să mai bea oleacă de apă de trandafiri. Pe urmă, tare speriată, îl întrebă ce păţise. Şi Aladdin răspunse:

— O, maică a mea, tare mi-e foame! Mă rog, dar, ţie, să-mi dai să mănânc, căci de azi-dimineaţă nu am luat nimic în gură!

Şi mama lui Aladdin dete fuga să-i aducă tot ce avea prin casă. Şi Aladdin începu să mănânce atâta de zorit

încât maică-sa, de spaimă să nu se înece, îi zise:

— Nu te zori aşa, fiul meu, că-ţi rupi bereglejul! Iar dacă mănânci aşa de repede numai ca să-mi povesteşti cât mai degrabă ce ai de povestit, află că avem răgaz destul! Acuma, că te-am văzut acasă, m-am potolit! ci ştie Allah câtă spaimă am tras când am văzut că se face noapte şi tu nu mai vii!

Pe urmă, se opri ca să-i spună

— Ah, fiul meu, stăpâneşte-te, mă rog ţie! mănâncă dumicaţii mai mici!

Şi Aladdin, izbutind degrabă să înfulece tot ce se afla dinaintea lui, ceru de băut, luă urciorul cu apă şi îl dete pe gât fără să se oprească. După care fu mulţumit, şi îi spuse maică-si:

— Am să pot acuma, o, maică, să-ţi povestesc tot ce mi s-a întâmplat cu omul pe care îl credeai a fi moşul meu şi care m-a făcut să văd moartea la două degete de ochi! Of, nu ştiai că nu îmi era întru nimic unchi, frate cu taica, amăgitorul acela care mă giugiulea atâta şi mă săruta aşa de drăgăstos, blestematul ăla, maghrebinul ăla, farmazonul ăla, mincinosul ăla, vicleanul ăla, pezevenghiul ăla, ticălosul, câinele ăla, mârşăvenie ăla, diavolul ăla, care nu-şi are seamăn printre diavoli, pe faţa pământului! Izgonit fie Cel-rău!

Pe urmă, adăugă:

— Mai bine ia ascultă, o, maică a mea, ce mi-a făcut!

Şi mai spuse:

— A, ce bine-mi pare că am scăpat din mâinile lui!

Pe urmă, se opri o clipă, răsuflă de mai multe ori şi, deodată, dintr-o răsuflare, începu să povestească tot ce i se întâmplase, de la început până la sfârşit, precum şi scatoalca, şi înjurăturile şi totul, de şart. Ci nu ar fi de niciun folos să le mai spunem şi noi încă o dată.

Şi, când îşi sfârşi istorisirea, îşi desfăcu brâul şi lăsă să cadă pe salteaua întinsă pe jos zahereaua cea minunată de poame străvezii şi colorate pe care le culesese din grădină. Şi lampa se afla şi ea în grămada aceea, în

mijlocul gogoloaielor de nestemate.

Şi adăugă, ca să isprăvească:

— Iacătă, o, maică, păţania mea cu vrăjitorul acela blestemat, şi iacătă tot ce am dobândit din călătoria mea în tainiţa de sub pământ!

Şi, spunând acestea, îi arătă maică-si gogoloaiele cele minunate, ci cu o strâmbătură tare scârbită, care părea a spune: „Nu mai sunt copil să mă joc cu gogoloaie de sticlă!”

Or, tot răstimpul cât fiul său Aladdin vorbise, bătrâna îl ascultase aruncând, în clipele mai uluitoare ori mai înfricoşătoare ale istorisirii, nişte strigăte de mânie faţă de vrăjitor, ori de milă faţă de Aladdin. Şi, de îndată ce băiatul sfârşi de povestit acea păţanie ciudată, nu mai putu să se stăpânească şi izbucni în blesteme împotriva maghrebinului, ocărându-l cu toate ocările pe care supărarea şi mânia unei mame ce era să-şi piardă copilul le poate găsi spre a blestema purtarea celui ticălos. Şi, după ce se mai uşură oleacă, îl strânse pe fiul ei Aladdin la piept şi îl sărută plângând şi spuse:

— Să-i mulţumim lui Allah, o, fiul meu, carele te-a scos viu şi teafăr din mâinile vrăjitorului acela maghrebin! A, ticălosul şi blestematul! Ţi-a vrut moartea, fără de nicio îndoială, ca să pună stăpânire pe afurisita asta de lampă de aramă, care nu preţuieşte nicio jumătate de drahmă! Tare-mi mai e silă de el! Tare nu-l mai pot suferi! Bietul meu copil, fiul meu Aladdin, bine că te-ai întors! Da în ce primejdie ai intrat numai din vina mea, că eu oricum eram datoare să ghicesc, după ochii cei poncişi ai maghrebinului ăla, că nu-ţi era nici moş, nici nimic apropiat, ci un vrăjitor afurisit şi un necredincios!

Şi, vorbind aşa, bătrâna îl luase pe fiul ei Aladdin strâns lângă ea, pe saltea, şi îl săruta şi îl legăna cu duioşie. Iar Aladdin, care nu mai dormise de trei zile, prins cum fusese de întâmplările cu maghrebinul, nu zăbovi mult, legănat în felul acela, să închidă ochii şi să adoarmă în poalele maică-si. Iar ea îl culcă cu multă grijă pe saltea, şi

nu zăbovi mult, nici ea, până să se întindă lângă el şi să adoarmă.

Or, a doua zi, la sculare...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute patruzeci şi doua noapte

Urmă:

Or, a doua zi, la sculare, începură să se sărute îndelung, şi Aladdin îi spuse mamei lui că păţania aceea îl lecuise pe totdeauna de pozne şi de haimanalâc, şi că de aci înainte avea să-şi caute de lucru, ca un bărbat. Pe urmă, cum tot îi mai era foame, îi ceru maică-si de mâncare, iar maică-sa îi spuse:

— Vai, fiul meu, tot ce-a fost prin casă ţi-am dat aseară, şi nu mai am nicio coajă de pâine. Da ai un pic de răbdare, până oi putea să mă duc să vând bruma de bumbac pe care am tors-o zilele acestea din urmă şi să-ţi cumpăr ceva cu banii pe care i-oi căpăta!

Ci Aladdin răspunse:

— Lasă bumbacul pe altă dată, o, maică, şi acuma ia lampa aceasta veche pe care am adus-o din hrubă, şi du-te de-o vinde în sukul neguţătorilor de aramă. Şi pesemne că ai să dobândeşti ceva bani care să ne îngăduie să avem ce mânca toată ziua aceasta!

Şi mama lui Aladdin răspunse:

— Adevărat vorbeşti, fiul meu! Iar mâine, am să iau gogoloaiele de sticlă pe care tot aşa le-ai adus din locul acela blestemat, şi am să mă duc să le vând în mahalaua harapilor, care au să mi le cumpere la un preţ mai bun decât negustorii noştri!

Mama lui Aladdin luă aşadar lampa, ca să se ducă s-o vândă; ci i se păru cam murdară, şi îi spuse lui Aladdin:

— Mai întâi, fiul meu, am să curăţ lampa aceasta, care-i

cam murdară, şi am s-o fac sclipitoare, ca să pot să scot un preţ cât mai bun pe ea!

Şi se duse în bucătărie, luă în mână oleacă de cenuşă pe care o amestecă cu apă, şi începu să cureţe lampa. Or, nici nu începu ea s-o frece bine, că şi răsări deodată, ieşit cine ştie de unde, un efrit înfricoşător, hotărât că mai urât decât cel din hrubă, şi atâta de uriaş, încât capul lui ajungea până la tavan. Şi se temeni dinaintea ei şi spuse cu un glas asurzitor:

Iacătă-l aci, dinainte,
Pe robul tău cel plin de luare-arninte.
Spune: ce vrei? Eu sunt al lămpii slujitor,
Fie că prin văzduhuri zbor,
Fie că umblu străbătând
În lung şi-n lat acest pământ.

Când mama lui Aladdin văzu ivirea aceea, la care nici cu ghidul nu gândise, şi, cum nu era deprinsă cu asemenea treburi, rămase ţintuită locului, de spaimă; şi limba i se înnodă, şi gura i se deschise; şi, înnebunită de frică şi de groază, nu putu să îndure mai mult a avea sub ochii ei un chip atât de hâd şi de înfricoşător ca acela, şi se prăbuşi fără de simţire.

Atunci Aladdin, care se afla şi el în bucătărie, şi care se mai deprinsese oleacă cu chipuri de soiul acela, de când cu efritul, poate că mai urât şi mai pocit, pe care îl văzuse în hrubă, nu se dovedi atâta de tulburat ca maică-sa. Şi pricepu că lampa aceea era pricina ivirii efritului; şi se repezi de luă lampa din mâinile maică-si, care zăcea leşinată; şi, ţinând-o cu străşnicie între cele zece degete ale lui, îi spuse efritului:

— O, slujitor al lămpii, îmi e cam foame şi doresc să-mi aduci, ca să mănânc, nişte lucruri cât se poate de bune!

Şi ginnul pieri numaidecât, ci ca să se ivească iarăşi, peste o clipită, purtând pe creştet o tabla mare de argint greu, pe care erau rânduite douăsprezece farfurii de aur,

pline cu bucate mirositoare şi alese ca gust şi ca înfăţişare, cu şase pâini proaspete şi calde şi albe ca zăpada şi rumenite la mijloc, cu două şipuri dintr-un vin bătrân şi limpede şi minunat, şi aducând în mâini o sofra de fildeş învrâstată cu sidef şi cu argint, şi două ceşti de argint. Şi puse tablaua pe sofra, rândui repede ce era de rânduit, şi pieri pe nesimţite.

Atunci Aladdin, văzând că maică-sa zace mai departe leşinată, îi turnă nişte apă de trandafiri pe faţă, iar răcoreala aceea, dimpreună cu mireasma plăcută a bucatelor aburinde, nu zăbovi mult până ce să-i adune la loc minţile care se împrăştiaseră şi s-o facă pe biata femeie să-şi vină în fire. Şi Aladdin se grăbi să-i spună:

— Hei, o, maică a mea, asta nu-i nimic! Scoală-te şi vino să mâncăm! Mulţumită lui Allah, iacătă avem cu ce să ne întremăm cât de cât inima şi sufletul, şi cu ce să ne ostoim foamea! Fă bine şi hai, ca să nu lăsăm să se răcească bucatele acestea minunate!

Când mama lui Aladdin văzu tablaua de argint aşezată pe sofraua aceea frumoasă, şi cele douăsprezece farfurii de aur cu tot ce se afla pe ele, şi cele şase pite minunate, şi cele două şipuri, şi cele două ceşti, şi când nasul îi fu atins de olmul acela ceresc care se revărsa din toate acele bucate alese, uită de pricina leşinului ei şi îi zise lui Aladdin:

— O, fiul meu, Allah să ocrotească viaţa sultanului nostru! De bună seamă că măria-sa a auzit de sărăcia noastră şi ne-a trimis tablaua aceasta cu vreun bucătar de-al lui?

Ci Aladdin răspunse:

— O, maică a mea, nu-i acuma vremea de prepusuri ori de întrebări! Până una alta, ia să începem a mânca, şi am să-ţi povestesc pe urmă ce s-a întâinplat.

Atunci, mama lui Aladdin veni de şezu lângă el, căscând ochii plini de uluire şi de mirare dinaintea acelor minunăţii nemaivăzute de ea până atunci; şi amândoi începură să mănânce cu mare poftă. Şi atâta de mult le

plăcu mâncarea, încât rămaseră în jurul tablalei vreme lungă, nemaisăturându-se să tot guste din cele bucate aşa de bine gătite, şi haida-hai, haida-hai, până ce izbutiră să întindă masa de amiază până la masa de cină. Şi, când isprăviră, într-un sfârşit, puseră de-o parte rămăşiţele de la masă, pentru ziua de mâine. Iar mama lui Aladdin se duse să aşeze în dulapul din bucătărie toată văsăria şi ce mai rămăsese, ci numaidecât se întoarse la Aladdin, ca să asculte ce avea să-i povestească în privinţa darului acela măreţ. Şi Aladdin îi dezvălui atunci tot ce se petrecuse, şi cum ginnul cel slujitor al lămpii îi îndeplinise porunca, fără de şovăire.

Atunci, mama lui Aladdin, care ascultase istorisirea fiului ei cu o spaimă tot mai mare, fu cuprinsă de un zbucium amarnic şi strigă:

— Of, fiul meu, te juruiesc, pe laptele cu care te-am alăptat în pruncia ta, să arunci cât mai departe de tine lampa aceasta vrăjitorească şi să te dezbari de inelul acela, dăruit de efriţii cei păcătoşi! că eu n-aş mai fi în stare să mai îndur o dată vederea unor chipuri atâta de balhâze şi de înfricoşătoare, şi aş muri, fără doar şi poate. De altminteri, simt că bucatele pe care le-am mâncat mi se suie în gât şi au să mă înnăbuşe. Şi-apoi, profetul nostru Mahomed (binecuvântat fie el!) ne-a povăţuit stăruitor să fim cu grijă faţă de ginni şi de efriţi, şi niciodată să nu căutăm tovărăşia lor!

Aladdin răspunse:

— Vorbele tale, maică, sunt asupra capului şi asupra ochilor mei! Ci chiar că nu pot să mă dezbar nici de lampă, nici de inel! Întrucât inelul mi-a fost de mare ajutor, izbăvindu-mă de la o moarte neîndoielnică în hrubă; şi-apoi iacătă că ai fost martoră chiar tu la folosul pe care ni l-a adus lampa aceasta de colea, şi care-i atâta de scumpă încât procletul acela de maghrebin n-a pregetat să vină atâta de departe după ea. Ci, maică, spre a-ţi îndeplini dorinţa, şi din cinstire faţă de tine, am să ascund lampa, ca nu cumva vederea ei să-ţi supere

ochii, şi să nu fie pentru tine o pricină de spaimă în zilele ce vin!

Şi mama lui Aladdin răspunse:

— Fă cum vrei, fiul meu. Da din parte-mi îţi mărturisesc că nu vreau să mai am treabă cu efriţii, nici cu slujitorul inelului, nici cu slujitorul lămpii! Şi-aş vrea să nu-mi mai pomeneşti nimica despre ei, orice-ar fi să se mai întâmple!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute patruzeci şi treia noapte

Urmă:

Or, a doua zi, când merindele cele minunate se sfârşiră, Aladdin, ca s-o ferească pe maică-sa de alte spaime, nemaivroind să se slujească numaidecât de lampă, luă una dintre tăvile de aur, o ascunse sub mantie, şi plecă cu gândul s-o vândă în suk şi, cu banii din vânzare, să facă rost de cele de trebuinţă pentru casă. Şi se duse la prăvălia unui ovrei, care era mai viclean decât Şeitan. Şi îşi scoase de sub mantie farfuria de aur şi i-o dete ovreiului, care o luă, o cercetă, o zgârie şi, cu un chip nepăsător, îl întrebă pe Aladdin:

— Cât ceri pe asta?

Şi Aladdin, care în viaţa lui nu mai văzuse tipsii de aur şi habar nu avea de preţul unor mărfuri ca acelea, răspunse:

— Pe Allah, o, stâpâne al meu, tu ştii mai bine decât mine cât poate să preţuiască; şi mă las, în privinţa aceasta, la preţuirea ta şi la buna ta credinţă!

Şi ovreiul, care văzuse limpede că talgerul era din aurul cel mai curat, îşi zise: „Iacătă un copilandru care habar nu are de preţul bunului său. E un chilipir straşnic, pe care mi-l trimite binecuvântarea lui Abraham!” Şi deschise un sertar ascuns în peretele prăvăliei, şi scoase din el numai

un galben, pe care i-l întinse lui Aladdin, şi care nu făcea nici baremi a mia parte din preţul farfuriei, şi îi zise:

— Ţine, fiul meu, iacătă pentru tipsia ta! Pe Moise şi pe Aaron! niciodată nu am mai dat un preţ ca ăsta altcuiva în afară de tine! Da n-am făcut-o decât ca să te capăt de muşteriu pe viitor!

Iar Aladdin luă dinarul de aur, grăbindu-se de zor şi, fără ca măcar să mai întoarcă privirile îndărăt, atâta de mulţumit era, nu mai zăbovi să-şi arunce picioarele în vânt. Şi ovreiul, văzând bucuria lui Aladdin şi graba lui de a se duce, se căi amarnic că nu-i dedese un preţ încă şi mai prăpădit, şi era cât pe-aci s-o ia la fugă după el, ca să încerce să mai capete îndărăt o parte din galben; ci se răzgândi, dacă văzu că nu mai are cum să-l ajungă.

Iar Aladdin, fără a mai zăbovi, dete fuga la brutar, cumpără pâine, schimbă în mărunţiş dinarul de aur, şi se întoarse acasă, ca să-i dea maică-si şi pâinea şi mărunţişul, spunându-i:

— Maică, acuma du-te de ne cumpără, cu banii aceştia, merindele cele de trebuinţă; întrucât eu nu mă pricep la treaba asta!

Şi bătrâna se sculă şi plecă la suk să cumpere tot ce le lipsea. Şi, în ziua aceea, mâncară şi fură mulţumiţi. Şi Aladdin începu atunci, de fiecare dată când nu mai avea bani, să se ducă la suk, ca să-i vândă o farfurie de aur ovreiului acela; care îi da tot câte un dinar, necutezând, după ce îi dedese întâia oară preţul acesta, să-i dea acuma mai puţin, de frică să nu-l vadă că se duce să-şi arate marfa la alt ovrei, care aşa ar dobândi în locul lui câştigul cel nemăsurat al acelei neguţătorii. Încât Aladdin, care tot nu avea habar de preţul bunului său, îi vându în felul acesta cele douăsprezece tăvi de aur. Şi se gândi atunci să-i ducă şi tablaua cea mare de argint greu; ci, văzând că e tare grea, se duse de-l chemă pe ovrei, care veni acasă, cercetă tablaua cea scumpă, şi îi spuse lui Aladdin:

— Asta face vreo doi galbeni.

Şi Aladdin, bucuros, se învoi s-o vândă, şi luă banii pe care ovreiul nu vru să-i dea decât după ce mai dobândi, pe deasupra preţului, şi un samsarlâc, alcătuit din cele două ceşti de argint.

În felul acesta, Aladdin şi cu maică-sa mai avură cu ce să trăiască încă vreo câteva zile. Iar Aladdin se deprinsese să se ducă prin sukuri şi să stea de vorbă cum se cuvine cu negustorii şi cu oamenii de vază; căci, de când se întorsese acasă, se înfrânase cu grijă să se mai înhăiteze cu soţii lui de mai înainte, copilandrii din mahala! şi se străduia acuma să se lumineze la minte, ascultând spusele celor vârstnici; şi dobândi, în scurtă vreme, dat fiind că era plin de deşteptăciune, tot felul de învăţăminte de preţ, pe care prea puţini de seama lui erau în stare să le dobândească.

Estimp, iarăşi începură să nu se mai ajungă banii în casă, şi Aladdin, neputând face altfel, fu nevoit, cu toată spaima maică-si, să ceară ajutor de la lampa cea magică. Maică-sa însă, prevestită de planul lui Aladdin, se grăbi să plece de acasă, neputând să îndure gândul de a se afla acolo în clipa ivirii efritului. Şi Aladdin, slobod atunci să facă după cum îl tăia capul, luă lampa în mână şi căută locul anume pe care trebuia să-l atingă, şi care putea să fie lesne dibuit după urma pe care o lăsase cea dintâi curăţire cu cenuşă; şi îl frecă, fără grabă, şi binişor-binişor. Şi pe dată ginnul se şi ivi, se temeni şi, cu glas foarte liniştit, tocmai din pricina frecării celei uşoare, îi spuse lui Aladdin:

Iată-l aci, dinainte,
Pe robul tău cel plin de luare-aminte!
Spune: ce vrei? Eu sunt al lămpii slujitor,
Fie că străbat văzduhurile în zbor,
Fie că sunt,
Jos pe pământ!

Şi Aladdin se grăbi să răspundă:

— O, slujitorule al lămpii, mi-e cam foame, şi doresc o tabla cu bucate, întru totul asemenea cu aceea pe care mi-ai adus-o întâia dată!

Şi ginnul pieri, ci numai ca să se ivească iar, în mai puţin de o clipită, încărcat cu tablaua cu pricina, pe care o aşeză pe sofra; şi plecă, cine ştie unde...

Or, în scurtă vreme, mama lui Aladdin se întoarse; şi văzu tablaua, şi aburul ei, şi încărcătura cea atâta de plăcută; şi nu fu întru nimic mai minunată decât întâia oară. Şi şezu jos lângă fiul ei, şi gustă din bucatele pe care le găsi încă şi mai bune decât cele de pe tablaua dintâi. Şi, în ciuda spaimei pe care i-o stârnea ginnul slujitor al lămpii, se înfruptă cu mare poftă; şi nu putu nici ea, la fel ca şi Aladdin, să se mai smulgă de dinaintea tablalei, până să se fi săturat de tot; ci, întrucât bucatele acelea aţâţau pofta de mâncare pe măsură ce le mâncai, bătrâna nu se mai sculă de la masă decât la căderea nopţii, împreunând în felul acesta masa de dimineaţă cu cea de la prânz şi cu cea de seară. Şi Aladdin la fel.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute patruzeci şi patra noapte

Urmă:

După ce merindele de pe tabla se sfârşiră, ca şi întâia oară, Aladdin nu pregetă să ia unul dintre talgerele de aur şi să se ducă la suk, după obiceiul lui, ca să-l vândă ovreiului, cum mai făcuse şi cu celelalte farfurii. Şi, pe când trecea pe dinaintea prăvăliei unui preacinstit şeic musulman, argintar foarte preţuit pentru cinstea şi pentru buna lui credinţă, se auzi strigat pe nume, şi se opri. Iar preacinstitul argintar îi făcu semn cu mâna şi îl pofti să intre o clipă în prăvălie. Şi îi zise:

— Fiul meu, am mai avut de câteva ori prilejul să te văd trecând prin suk, şi am băgat de seamă că de fiecare

dată duceai sub mantie un lucru pe care cercai să-l ascunzi; şi intrai în prăvălia ovreiului vecin cu mine, ca să ieşi pe urmă fără lucrul pe care îl ascundeai. Or, sunt dator să te prevestesc, fiul meu, despre un lucru de care tu poate că nici habar nu ai, din pricina vârstei tale fragede! Află, dar, că ovreiul la care mergi tu este cel mai păcătos, cel mai viclean, cel mai ticălos şi cel mai plin de vrăjmăşie negustor. Dacă, dar, o, copile al meu, ai vreun lucru de vândut, arată-mi-l mie mai întâi, iar eu, pe adevărul lui Allah cel preaînalt! am să ţi-l cântăresc după dreptate cât preţuieşte, ca, dacă-l dai cumva, să ştii întocmai ce faci! Arată-mi, aşadar, fără de teamă ori sfială, ce ascunzi tu sub mantie! şi Allah să-i bată pe ticăloşi şi să-l prăpădească pe Cel-rău! Izgonit fie el pe veci!

Dacă auzi vorbele acestea ale bătrânului argintar, Aladdin, plin de încredere, nu şovăi să scoată talerul de aur de sub mantie şi să i-l arate. Iar şeicul cântări de la cea dintâi aruncătură de ochi preţul farfuriei şi îl întrebă pe Aladdin:

— Poţi tu să-mi spui acum, fiul meu, câte talere de soiul acesta i-ai vândut ovreiului, şi la ce preţ i le-ai dat?

Iar Aladdin răspunse:

— Pe Allah, o, moşule, i-am şi dat douăsprezece farfurii la fel cu aceasta, pe un dinar fiecare.

Şi bătrânul aurar, la vorbele acestea, fu până peste poate de mâniat şi strigă:

— A, afurisitul de ovrei, puiul de câine, ploditura lui Eblis!

Şi, totodată, puse talerul pe o terezie, îl cântări, şi spuse:

— Află, fiul meu, că farfuria aceasta este făcută din aurul cel mai ales, şi că preţuieşte nu un dinar, ci taman două sute de dinari! Ceea ce vrea să însemne că ovreiul te-a furat, singur-singurel, de atâta cât fură, într-o zi, în ponosul musulmanilor, toţi ovreii din suk la un loc!

Pe urmă adăugă:

— Vai, fiul meu, ceea ce s-a petrecut s-a petrecut, şi nu putem, din lipsă de martori, să cerem a fi tras în ţeapă ovreiul acela păcătos! Oricum, pe viitor, ştii cât trebuie să ceri! Şi, dacă vrei, îţi număr aci pe loc două sute de dinari pentru farfuria ta. Ba chiar mi-ar plăcea, până a ţi-o cumpăra, să o duci spre cercare, şi ca să ţi-o preţuiască, şi pe la negustorii ceilalţi; iar dacă ei au să-ţi dea mai mult, eu mă îndatorez să-ţi plătesc atâta cât ţi-or da ei, şi încă şi ceva mai mult peste preţul lor!

Ci Aladdin, care nu avea nicio pricină să se îndoiască de cinstea preaştiută a argintarului cel bătrân, fu bucuros foarte să-i dea lui farfuria la un preţ atât de frumos. Şi luă cei două sute de dinari. Şi, pe urmă, ca să vândă celelalte unsprezece farfurii şi tablaua, nu pregetă să se ducă tot la acel preacinstit giuvaergiu musulman.

Or, ajungând în felul acesta bogat, Aladdin şi mama lui nu-şi pierdură măsura de pe urma facerilor de bine ale Atoatedătătorului. Ci duseră mai departe o viaţă, cumpătată, împărţind celor săraci şi celor nevoiaşi ceea ce le prisosea peste nevoile lor. Iar Aladdin, în acest răstimp, nu pierdea niciun prilej să-şi lumineze mintea şi să-şi şlefuiască duhul, împrietenindu-se cu oamenii din suk, negustorii de seamă şi inşii de gust ales care veneau prin sukuri. Şi, în acest chip, nu peste multă vreme căpătă felul de a se purta al lumii bune, şi legă prietenii statornice cu argintarii şi cu giuvaiergiii pe la care se ducea cât mai des. Şi luă seama, în acest chip, deprinzându-se cu vederea giuvaerurilor şi a nestematelor, că poamele pe care le adusese din grădină, şi care îşi închipuise că ar fi niscai gogoloaie de sticlă colorată, erau nişte minuni fără de preţ, ce nu-şi aveau seamăn nici la regii şi la sultanii cei mai mari şi mai bogaţi! Şi, cum se făcuse tare cuminte şi înţelept, avu iscusinţa de a nu spune nimic nimănuia, nici măcar maică-si. Doar că, în loc să mai lase acele poame de nestemate să zacă pe sub pernele de pe divan şi prin toate ungherele, le strânse cu multă grijă şi le încuie într-

un sipet pe care îl cumpărase anume. Or, avea să vadă în curând foloasele înţelepciunii lui, în chipul cel mai strălucit şi cel mai minunat.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute patruzeci şi cincea noapte

Urmă:

Într-adevăr, într-una din zile, pe când sta la taifas dinaintea unei prăvălii, cu nişte negustori prieteni de-ai lui, văzu cum se roteau prin sukuri doi pristavi ai sultanului, împodobiţi cu nişte bâte lungi, şi îi auzi cum strigau laolaltă, cu glas mare:

— Hei, voi toţi, neguţători şi locuitori! din porunca preamăritului nostru stăpân, regele vremilor şi domnul veacurilor şi al clipelor, aflaţi că trebuie să vă închideţi prăvăliile numaidecât şi să vă ferecaţi în casele voastre, cu toate uşile încuiate pe dinăuntru şi pe dinafară!

Întrucât mărgăritarul cel fără de seamăn, minunata, binefăcătoarea, slăpâna noastră Badru'l-Budur, luna plină a tuturor lunilor pline, fiica slăvitului nostru sultan, are să treacă pe aici, ca să meargă să-şi facă scalda la hamman! Fie-i scalda desfătătoare! Iar cei ce ar cuteza să încalce porunca şi să se uite pe uşi ori pe ferestre, au să fie pedepsiţi cu spada, cu ţeapa şi cu ştreangul! Se dă, dară, de ştire acelora care ţin să-şi păstreze sângele în beregată!

Dacă auzi strigarea pristavilor, Aladdin fu cuprins de imboldul neînfrânt de-a o vedea în trecere pe fata sultanului, minunea aceea de Badru'l-Budur, despre care vorbea tot oraşul, lăudându-i frumuseţea de lună şi desăvârşirile. Încât, în loc să facă şi el ca toată lumea şi să dea fuga să se închidă în casă, îi trecu prin gând să se ducă în mare grabă la hammam şi să se pitească pe după poarta cea mare, în aşa chip încât să poată, fără a fi

văzut, s-o privească prin crăpătură şi să se minuneze după plac de fata sultanului, atunci când are să intre în hammam.

Or, Aladdin nu se afla acolo decât de câteva clipite când şi văzu cum vine alaiul domniţei, cu mulţimea de eunuci înainte. Şi o văzu şi pe ea, între însoţitoarele ei, ca luna între stele, acoperită de vălurile-i de mătase. Ci, de cum ajunse pe pragul hammamului, nu mai zăbovi să-şi dezvelească chipul; şi se arătă în toată strălucirea ei de soare, într-o frumuseţe care întrecea tot ce s-ar mai putea spune. Era, într-adevăr, o codană de vreo cincisprezece ani, mai degrabă mai puţin decât mai mult, dreaptă ca litera *alef*, cu un mijlocel care făcea de ocară până şi ramura cea fragedă a arborelui ban, cu o frunte vrăjită ca răsăritul de lună la vremea Ramadanului, cu nişte sprâncene subţirele şi desăvârşit încondeiate peste ochii negri, mari şi galeşi ca ochii de gazelă însetată, cu nişte pleoape lăsate sfios în jos şi ca două foi de trandafir, cu un nas fără de cusur ca o spadă de preţ, cu un obraz de o albeaţă spălată cu apele din izvorul Salsabil, cu o bărbiţă zâmbitoare, cu nişte dinţi ca nişte boabe de grindină tăiate pe-o măsură, cu un gât de turturea, şi în totului tot, care nu se vedea, croită după acelaşi tipar. Şi chiar că despre ea a zis poetul:

Vrăjitoreştii-i ochi, cei luminaţi
De kholul negru, ei, de bună seamă,
Străpung, tâlharii, inimi de bărbaţi
Cu agerele lor săgeţi ce cheamă!
Iar de la trandafirii-i fără seamăn
Din fragezii-i obraji sunt coloraţi
Şi trandafirii roşii din grădină!
Iar părul ei e-o noapte-ntunecată.
Ce se aprinde toată, dintr-odată,
De fruntea ei cea plină de lumină!

Când ajunse în uşa hammamului, şi întrucât nu avea de

ce să se teamă de niciun ochi străin, domniţa îşi ridică iaşmacul de pe obraz, şi se ivi atunci în toată frumuseţea ei. Şi Aladdin o văzu şi, dintr-odată, îşi simţi sângele cum i se învârteşte de trei ori mai repede prin cap, şi numai atunci pricepu şi el, cel care nu avusese prilejul vreodată să vadă un chip de femeie descoperit, că puteau fi pe lume femei frumoase şi femei urâte, şi că nu toate erau bătrâne şi asemenea maică-si. Şi priceperea aceasta, dimpreună cu frumuseţea cea fără de seamăn a domniţei, îl năuci şi îl ţintui în minunare dindărătul uşii. Iar domniţa intrase demult în hammam, pe când el încă mai sta acolo înmărmurit şi tremurând tot de tulburare. Şi, când izbuti să-şi mai vină oleacă în fire, se hotărî să se strecoare afară din ascunzişul lui şi să se întoarcă acasă, da cât de schimbat şi de răscolit! Şi gândea: „Pe Allah! cine şi-ar fi putut închipui vreodată pe pământ o făptură atât de frumoasă! Binecuvântat fie acela carele a zămislit-o şi a dăruit-o cu desăvârşiri!” Şi, cuprins de-a binelea de un vuiet de gânduri, intră în casă şi, cu spinarea frântâ de tulburare şi cu inima întru totul pătrunsă de iubire, se lăsă să cadă pe divan şi nu se mai clinti.

Or, maică-sa băgă de seamă numaidecât, când îl văzu în starea aceea atâta de neîndătinată, şi se duse la el, şi începu să-l descoase îngrijorată. Ci el nu vroi să dea niciun fel de răspuns. Ea atunci îi aduse tava cu bucate, ca să mănânce; da el nu vroi să mănânce nimic. Iar ea îl întrebă:

— Ce ai, o copile al meu? Te doare ceva? Spune-mi! ce ai?

Iar el îi răspunse, într-un sfârşit:

— Lasă-mă!

Ci ea stărui să-l facă să mănânce, şi atâta îl îndemnă, încât el se îndură să se atingă de bucate; da mâncă tare puţin faţă de cât mânca el de obicei; şi ţinea ochii coborâţi, şi sta tăcut, şi nu vroia să răspundă la întrebările îngrijorate ale mamei lui. Şi rămase în starea aceasta de visătoreală, de serbezie şi de mohorală până a doua zi.

Atunci, mama lui Aladdin, peste samă de speriată, se duse lângă el, cu lacrimi în ochi, şi îi zise:

— O, fiul meu, Allah fie asupra ta! spune-mi ce te doboară, şi nu-mi mai chinui inima cu tăcerea aceasta! Dacă ai vreo boală, nu mi-o tăinui! că mă duc numaidecât să-ţi caut vraciul. Că tocmai astăzi s-a nimerit în trecere prin cetatea noastră un doftor vestit din ţara arabilor, pe care sultanul nostru l-a chemat anume ca să-l caute şi pe măria-sa de sănătate. Şi toată lumea nu mai vorbeşte decât de priceperea şi de leacurile lui cele minunate! Au vrei să mă duc să ţi-l chem?...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute patruzeci şi şasea noapte

Urmă:

...Au vrei să mă duc să ţi-l chem?

Aladdin atunci săltă capul şi, cu un glas tare trist, răspunse:

— Află, o, maică a mea, că nu mi-e rău de nimic şi că nu sufăr de nicio boală! Şi dacă mă vezi în starea aceasta de mohorală, este din pricină că până acuma eu mi-am închipuit că toate femeile se asemuie cu tine! Şi numai ieri am văzut şi eu că sunt cu totul altfel!

Şi mama lui Aladdin ridică mâinile şi spuse:

— Izgonit fie Cel-rău! ce tot îndrugi tu, Aladdine?

El răspunse:

— Ştiu eu bine ce spun, fii liniştită! Într-adevăr, am văzut-o, când a intrat la hammam, pe domniţa Badru'l-Budur, fata sultanului! şi numai vederea ei mi-a dezvăluit ce frumuseţe se află pe lume! Şi nu mai sunt bun de nimic! Şi din pricina aceasta nu o să mai am tihnă şi nu o să-mi mai vin în fire decât atunci când am s-o capăt de soţie de la tătâne-său, sultanul!

Dacă auzi vorbele acestea, mama lui Aladdin gândi că

fiul ei îşi pieduse minţile, şi îi spuse:

— Numele lui Allah fie asupra ta, copile al meu! vino-ţi în minţi! ah, sărmane Aladdine, cugetă la starea ta, şi scutură-te de smintelile astea!

Aladdin răspunse:

— O, maică a mea, nu am nicidecum să-mi vin în minţi, întrucât nu sunt din tagma celor smintiţi. Şi vorbele tale nu au să mă facă în niciun fel să mă leapăd de gândul meu de însurătoare cu El Sett Badru'l-Budur, fata sultanului cea atâta de frumoasă! Şi gândul meu este mai mult decât oricine! de-a o cere la tătâne-său!

Ea zise:

— O, fiul meu, pe viaţa mea şi a ta! nu rosti asemenea vorbe, şi ia bine seama să nu carecumva să se audă prin vecini, şi vorbele tale să-i fie duse sultanului care are să poruncească să fii spânzurat fără de izbăvire. Şi-apoi, dacă chiar ai luat o hotărâre atâta de smintită, crezi că ai să găseşti pe cineva pe care să-l poţi trimite cu o solie ca aceea?

El răspunse:

— Şi pe cine aş putea să-l încarc cu o solie atâta de gingaşă, câtă vreme te am aici pe tine, o, maică? şi în cine aş putea eu să am mai multă credinţă decât în tine? Da, hotărât! tu ai să te duci să-i faci sultanului, pentru mine, cererea de însurătoare!

Ea strigă:

— Ferească-mă Allah de o cerere cumu-i aceasta, o, fiul meu! Eu nu am ajuns, ca tine, la marginile smintelii! Of, văd bine acuma cum că tu uiţi că eşti băiatul unui croitor dintre cei mai sărmani şi dintre cei mai nevolnici din oraş şi că nici eu, mama ta, nu sunt din vreun neam mai de soi şi mai răsărit! Cum de cutezi, dară, să gândeşti la o domniţă pe care părintele ei nu ar da-o nici măcar unor feciori de regi ori de sultani de-ai mari?

Şi Aladdin rămase tăcut un răstimp, pe urmă răspunse:

— Află, o, maică a mea, că m-am şi gândit şi că am cugetat mult la toate câte mi le spui tu; da asta nu m-a

oprit să iau hotărârea despre care ţi-am vorbit, ba dimpotrivă! Mă rog, aşadar, ţie, dacă chiar îţi sunt fiu şi dacă ţii la mine, să-mi faci binele pe care ţi-l cer! De nu, moartea are să mi se pară mai de dorit decât viaţa; şi m-ai pierde repede, fără de nicio îndoială! Încă o dată, o, măicuţă a mea, nu uita că eu sunt tot fiul tău Aladdin!

Când auzi vorbele acestea ale fiului ei, bătrâna izbucni în suspinuri şi spuse printre lacrimi:

— O, fiul meu, aşa-i, hotărât! sunt mama ta, şi tu eşti singurul meu copil, sâmburul inimii mele! Şi dorul meu cel mai scump este să te văd însurat într-o zi şi să mă bucur de fericirea ta, înainte de a mă duce din lume! Încât, dară, dacă chiar vrei să te însori, am să mă duc degrabă să-ţi caut o femeie printre oamenii de teapa noastră! Ba încă ar trebui să ştiu şi ce am a le răspunde atunci când mi-or cere seama despre tine, despre meseria pe care o ai, despre câştigul pe care îl agoniseşti şi despre bunurile şi pământurile pe care le stăpâneşti! Şi lucrul acesta mă tulbură rău! Da ce-aş păţi când ar fi vorba să mă duc, nu la nişte oameni de rând şi de teapa noastră, ci s-o cer pentru tine de la sultanul Chinei pe singura lui fată, pe El Sett Badru'l-Budur! Ia să vedem, o, fiul meu! cugetă mai cu măsură o clipită! Ştiu prea bine că sultanul nostru este plin de bunăvoinţă şi că nu-l alungă niciodată pe vreun supus de-al său fără a-i face dreptatea pe care o cere necazul aceluia! Şi tot aşa ştiu că e darnic până peste poate şi că niciodată nu pregetă a-l dărui cu de toate pe acela care şi-a dobândit pe dreptate milele sale pentru vreo treabă strălucită, pentru vreo faptă de vitejie ori pentru vreo slujbă, mai mare ori mai mică! Ci poţi tu să spui cu ce te-ai dovedit de vreo ispravă până acuma, şi ce volnicii vei fi având care să te poată învrednici pentru hatârul cel fără asemuire pe care i-l ceri? Şi-apoi! unde-s plocoanele ce se cuvin, asemenea oricărui ins care cere nişte huzururi, a le trimite în dar regelui, drept semn de cinstire din partea unui preasupus credincios faţă de domnul şi stăpânul său?

El răspunse:

— Tocmai! Dacă nu e vorba decât de dat un plocon falnic spre a dobândi ceea ce sufletul meu îşi doreşte atâta, păi atunci socot că niciun om de pe pământ nu se poate măsura eu mine într-o treabă cumu-i aceasta! Află dar, o, maică a mea, că poamele cele de toate culorile, pe care le-am adus din grădina de sub pământ şi pe care le-am socotit a fi numai nişte gogoloaie de sticlă fără de niciun preţ şi bune numai să slujească de joacă ţâncilor, sunt nişte pietre nestemate cum niciun sultan de pe pământ nu are unele asemenea. Şi, de altminteri, ai să le poţi preţălui şi tu, oricât de puţin te-ai pricepe la lucruri de soiul acesta! Pentru aceasta, nu ai decât să-mi aduci de la bucătărie o tavă de porţelan îndeajuns de mare ca să pot să le pun în ea, şi ai să vezi atunci urmarea cea de minunare.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute patruzeci şi şaptea noapte

Urmă:

Şi mama lui Aladdin, măcar că tare uluită de toate câte auzea, se duse în bucătărie să caute o tavă mare de porţelan alb, curată, şi i-o aduse fiului ei. Iar Aladdin, care şi strânsese toate poamele cu pricina, începu să le orânduiască cu multă dibăcie pe tavă, ţinând seama de feluritele lor culori, de înfăţişările şi de soiurile lor. Şi, când isprăvi, le puse sub ochii mamei sale, care rămase uluită de-a binelea, atât din pricina strălucirii cât şi a frumuseţii lor. Şi nu se putu opri, măcar că nu fusese deprinsă vreodată cu vederea nestematelor, să se minuneze:

— Ya Allah! ce minunăţie!

Şi fu nevoită, peste o clipă, să închidă ochii, de sclipirile acelea. Şi, într-un sfârşit, spuse:

— Văd acuma şi eu, o, fiul meu, că peşcheşul tău ar putea să-i fie pe plac sultanului. Ci necazul nu mai stă în asta! ci în drumul pe care l-aş avea de făcut; întrucât bag de seamă că n-aş putea să înfrunt nicicum făloşia sultanului şi că aş rămâne înmărmurită şi cu limba înnodată, ori poate că mi-aş pierde firea de sfială şi de tulburare! Da chiar de-am presupune că, silindu-mă asupră-mi, ca să-ţi mulţumesc sufletul cel plin de dor, aş izbuti să ajung a înfăţişa cererea ta sultanului în ce priveşte pe fata sa Badru'l-Budur, ce are să se întâmple? Chiar, ce are să se întâmple? Păi atunci, fiul meu, ori are să se socoată că sunt o zărghită, şi au să mă izgonească de la palat, ori sultanul, mâniat de o cerere ca aceea, are să ne pedepsească pe amândoi cu o osândă amarnică! Da dacă tu socoţi dimpotrivă, şi dacă sultanul ar fi să dea urmare cererii tale, tot o să mă întrebe despre starea şi despre cinurile tale. Şi are să-mi zică: „Da! darul este tare frumos, o, femeie! Da cine eşti tu? Şi cine este fiul tău Aladdin? Şi ce face el? Şi cine-i tatăl lui? Şi ce pricopseală are?” Şi eu, atunci, am să fiu nevoită oricum să-i spun că nu ai nicio meserie şi că tatăl tău nu era decât un biet croitor dintre croitorii din suk!

Ci Aladdin răspunse:

— O, maică, fii liniştită! este peste putinţă ca sultanul să-ţi pună nişte întrebări ca acelea atunci când are să vadă minunăţiile de nestemate orânduite ca nişte poame pe tava de porţelan! Fii, dar, fără de teamă, şi nu te mai îngrija de ce are să se întâmple. Dimpotrivă, ridică-te numai şi du-te să-i dăruieşti tava cu ce se află pe ea, şi cere-o pentru mine de soţie pe fiica sa Badru'l-Budur! Şi nu te mai apuca să-ţi împovărezi gândurile într-o treabă atâta de uşoară şi de limpede! Şi, la urma urmei, nu uita, dacă te mai încearcă vreo îndoială în privinţa izbânzii, că am în stăpânirea mea o lampă care pentru mine are să ţină locul la toate meseriile şi la toate agoniselile!

Şi îi vorbi tot aşa mai departe mamei sale, cu atâta căldură, şi cu atâta încredinţare, încât până la urmă o

încredinţa şi pe ea pe deplin. Şi o îndemnă să-şi pună hainele ei cele mai frumoase; şi îi dete tava de porţelan, pe care bătrâna o înveli degrabă într-o basma pe care o legă în patru colţuri, ca s-o ducă în mână. Şi plecă de acasă, şi se îndreptă spre saraiul sultanului. Şi intră în sala de primire, dimpreună cu mulţimea de jelbaşi. Şi se aşeză chiar în rândul dintâi, ci cu o înfăţişare tare sfioasă, în mijlocul tuturor celor de faţă, care şedeau cu mâinile încrucişate şi cu ochii în jos, plini de cel mai adânc respect. Şi sala divanului se deschise, când sultanul îşi făcu intrarea, urmat de vizirii, de emirii şi de străjile sale! Şi căpetenia calemgiilor sultanului începu să-i strige, unul după altul, pe împricinaţi, după rânduiala jalbelor. Şi pricinile fură judecate pe dată. Iar pricinaşii plecară, unii mulţumiţi de câştigarea pricinei lor, alţii cu nasurile tare alungite, iar ceilalţi rămânând nechemaţi, din lipsă de timp. Şi mama lui Aladdin fu chiar din mulţimea acestora de pe urmă.

Încât, dacă văzu că divanul se sfârşi şi că sultanul pleacă, urmat de vizirii lui, pricepu că nu mai avea ce să facă, decât să plece şi ea. Şi ieşi din palat şi se întoarse acasă. Şi Aladdin, care în nerăbdarea lui o aştepta la poartă, o văzu cum se întoarce ţinând în mână tava de porţelan; şi tare tulburat mai fu; şi tare nedumerit, şi, speriat, de vreo nenorocire ce s-ar fi întâmplat ori de vreo ştire proastă, nu vroi să-i pună niciun fel de întrebare în uliţă, ci grăbi s-o tragă în casă, unde, îngălbenit de tot la chip, o iscodi prin semne şi din ochi, dat fiind că nu putea să deschidă gura, de tulburare. Şi biata femeie îi povesti ce se întâmplase, adăugând:

— Se cade s-o ierţi pe maica ta de data aceasta, fiul meu, întrucât nu am fost dedată cu palatele; iar vederea sultanului m-a tulburat până într-atâta de nici n-am putut să mă duc la el ca să-i spun cererea ta. Ci mâine, de-o vrea Allah, am să mă duc iarăşi la palat şi o să am mai multă virtute decât de data asta!

Şi Aladdin, cu toată nerăbdarea lui, fu oricum bucuros

să afle că nu din vreo pricină prea amarnică se afla tava de porţelan în mâinile mamei lui, la întoarcere. Ba chiar fu mulţumit că încercarea cea mai anevoioasă fusese făcută fără de niciun necaz şi fără de urmări rele pentru mama lui şi pentru el. Şi se mângâie cu gândul că zăboveala are să fie repede îndreptată. Într-adevăr, a doua zi, bătrâna plecă iar la palat, ţinând în mână cele patru colţuri ale basmalei în care era legat ploconul de nestemate.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute patruzeci şi opta noapte

Urmă:

Şi bătrâna era tare hotărâtă să-şi biruiască sfiala şi să-i înfăţişeze sultanului cererea. Şi intră la divan, şi se aşeză în rândul dintâi, dinaintea sultanului. Ci, ca şi întâia oară, nu izbuti să facă niciun pas şi nicio mişcare care să abată asupra ei luarea-aminte a căpeteniei de dieci. Şi judecata fu ridicată, fără de nicio urmare; şi se întoarse iarăşi acasă, cu capul plecat, să-l vestească pe Aladdin de neizbânda încercării ei, ci făgăduindu-i biruinţa de data următoare. Şi Aladdin fu nevoit iar să-şi mai rostuiască un tain de răbdare, mustrând-o însă pe maică-sa pentru lipsa ei de cutezanţă şi de tărie. Da asta nu prea sluji la mare lucru, întrucât biata femeie şase zile în şir se tot duse la palat, cu tava de porţelan, şi se aşeză mereu tot dinaintea sultanului, da tot fără de mai multă cutezanţă ori fără de mai multă izbândă ca întâia oară. Şi de bună seamă că s-ar fi întors şi de-o sută de ori tot aşa, şi Aladdin ar fi murit de deznădejde şi de nerăbdare înăbuşită, dacă pe însuşi sultanul, care până la urmă o băgase de seamă, întrucât se afla în rândul dintâi la fiecare judeţ al divanului, nu l-ar fi cuprins dorinţa să întrebe de ea şi despre pricina care o aducea acolo. În adevăr, în cea de a şaptea zi, după încheierea divanului,

sultanul se întoarse înspre vizirul său cel mare şi îi zise:

— Ia uită-te la femeia aceea bătrână care ţine în mână o legătură făcută dintr-o basma. De mai multe zile vine neabătut la divan şi stă ţeapănă fără să ceară nimic. Poţi cumva să-mi spui ce caută aici, sau ce vrea?

Şi vizirul cel mare, care nu o cunoştea nicidecum pe mama lui Aladdin, nu vroi să rămână cumva sărac la răspunsuri, ci îi spuse sultanului:

— O, stăpâne al meu, e şi ea o bătrână dintre multele bătrâne care nu vin la divan decât pentru nişte fleacuri. Şi aceasta de-aici, fără de nicio îndoială, trebuie să aibă a se plânge, de pildă, că i-a vândut vreun neguţător niscaiva orz stricat, sau că vecina i-a spus vorbe de ocară, sau că a bătut-o bărbatu-său!

Ci sultanul nu vroi să se mulţumească deloc cu lămurirea aceea, şi îi spuse vizirului:

— Eu, cu toate astea, doresc s-o cercetez pe biata femeie. Spune-i să se apropie, până a nu pleca împreună cu ceilalţi!

Şi vizirul răspunse că ascultă şi că se supune, ducându-şi mâna la frunte. Şi făcu câţiva paşi înspre mama lui Aladdin şi îi făcu semn cu mâna să se apropie. Şi biata femeie, tremurând toată, veni până la piciorul scaunului împărătesc şi se prăbuşi, mai degrabă decât se temeni, şi sărută pământul dintre mâinile sultanului, cum văzuse că făcuseră şi ceilalţi pricinaşi. Şi rămase în starea aceea, până ce vizirul cel mare veni şi o bătu pe umăr şi o ajută să se ridice. Iar ea se ridică în picioare, plină de sfială; şi sultanul îi spuse:

— O, femeie, iacătă-s mai multe zile de când te tot văd că vii la divan şi stai nemişcată fără să ceri nimic. Spune-mi, dar, ce te aduce aici şi ce doreşti, ca să pot să-ţi fac dreptate?

Şi mama lui Aladdin, mai prinzând oleacă de inimă la glasul binevoitor al sultanului, răspunse:

— Allah coboare-şi facerile sale de bine asupra capului sultanului nostru! Roaba ta, o, rege al vremilor, te roagă,

înainte de a-ţi înfăţişa cererea ei, să te înduri să-i dărui făgăduiala ocrotirii tale, altminteri tare mi-ar fi spaimă să supăr urechile sultanului, întrucât cererea mea ar putea să pară ciudată sau anapoda!

Or, sultanul, care era om bun şi mărinimos, nu pregetă să-i făgăduiască ocrotirea; ba chiar dete şi poruncă să fie golită sala cu totul, spre a-i îngădui femeii să-şi spună păsul în toată slobozenia. Şi nu îl opri pe lângă sine decât pe vizirul cel mare. Şi se întoarse înspre bătrână şi îi zise:

— Poţi să vorbeşti! Ocrotirea lui Allah este asupra ta, o femeie!

Ci mama lui Aladdin, care îşi căpătase tot sufletul, în urma primirii celei pline de bunătate a sultanului, răspunse:

— Mai cer iertare sultanului nostru, tot aşa, dintru început, pentru tot ce ar putea să i se pară necuvincios în jalba mea, şi pentru cutezanţa cea neasemuită a vorbelor mele!

Şi sultanul, tot mai zădărit, spuse:

— Grăbeşte-te şi vorbeşte fără de sfială, o, femeie! Iertarea lui Allah este asupra ta, precum şi mila lui, pentru orice ai putea să-mi spui şi să ceri!

Atunci mama lui Aladdin, după ce se mai ploconi o dată înaintea scaunului împărătesc, şi după ce chemă asupra sultanului toate binecuvântările şi huzururile Celui preaînalt, începu să-i povestească tot ce i se întâmplase fiului ei, din ziua când îi auzise pe pristavii împărăteşti crăinicind târgoveţilor porunca de a se ascunde prin casele lor ca să deschidă calea alaiului măritei Sett Badru'l-Budur. Şi nu uită să-i spună starea în care se află acum Aladdin, care se juruise că se omoară dacă nu o capătă pe domniţă de soţie. Şi povesti pe de şart toată povestea, de la început până la sfârşit. Ci nu are niciun rost s-o mai luăm de la capăt. Pe urmă, dacă sfârşi de spus tot, pradă unei tulburări mari, adăugă:

— Şi nu îmi mai rămâne, o, rege al vremilor, decât să mă rog luminăţiei tale să nu carecumva să mă cerţi de

sminteala fiului meu, şi să mă ierţi dacă dragostea de mamă m-a îndemnat să vin şi să-ţi înfăţişez o cerere atât de nemaipomenită!

Sultanul, care îi ascultase vorbele cu multă luare-aminte, dat fiind că era drept şi bun, dacă văzu că mama lui Aladdin tăcuse, departe de a se arăta mâniat de cererea ei, începu să râdă cu duioşie şi îi spuse:

— O, sărmano, şi ce-i fi având în basmaua aceea pe care o ţii legată în patru colţuri?

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute patruzeci şi noua noapte

Urmă:

Atunci, mama lui Aladdin deznodă basmaua, în tăcere, şi, fără a mai adăuga vreo vorbă, îi înfăţişă sultanului tava de porţelan pe care se aflau rânduite fructele de nestemate. Şi pe dată divanul fu luminat de sclipirea lor, mai abitir decât de o strălucire de policandre şi de făclii. Iar sultanul fu uluit de lucirea lor şi rămase năucit de frumuseţea ce-o vedea. Pe urmă luă tava din mâinile bătrânei şi cercetă pietrele cele minunate rând pe rând ţinându-le între degete. Şi şezu multă vreme să le privească şi să le pipăie, minunându-se până peste poate. Şi, într-un sfârşit, întorcându-se înspre vizirul cel mare, grăi:

— Pe viaţa capului meu! o, vizirule, ce frumoase sunt toate astea, şi ce poame minunate! Ai mai văzut tu vreodată ceva asemenea ori baremi ai auzit vreodată să se pomenească a fi pe faţa pământului nişte lucruri atâta de mândre? Ce socoţi? Ia spune-mi?

Şi vizirul răspunse:

— Cu adevărat, o, rege al vremilor, nu am văzut niciodată şi nu am auzit pomenindu-se vreodată despre nişte lucruri atâta de de-a mirărilea! Hotărât, nestematele

acestea sunt fără de seamăn în soiul lor! Şi nici giuvaierurile cele mai scumpe din sipeturile regelui nostru nu preţuiesc, toate la un loc, cât poama cea mai măruntă de aici! nu, nu cred!

Iar regele zise:

— Şi nu-i aşa, o, vizire al meu, că tânărului Aladdin, cel care îmi trimite cu mama sa un peşcheş atâta de frumos, i se cuvine, fără de nicio îndoială, şi mult mai mult decât oricărui fecior de rege, să-şi vadă primită cererea de însurătoare cu fata mea Badru'l-Budur?

La întrebarea aceasta a regelui, la care nici cu gândul nu gândea, vizirul se schimbă la faţă de-a binelea, şi limba i se înnodă de-a binelea, şi se mohorî de-a binelea! Întrucât sultanul îi făgăduise, de tare multă vreme, că n-are s-o dea de soţie pe domniţă altcuiva decât unui fiu de-al lui, care se mistuia de dragoste după ea încă din pruncie. Aşa că, după un lung răstimp de uluială, de tulburare şi de tăcere, răspunse, până la urmă, cu un glas tare trist:

— Da, o, rege al vremilor! Ci luminăţia ta uită că i-a făgăduit-o pe domniţă fiului robului tău! Cer, dară, de la mila ta, dacă ploconul acesta de la un om neştiut te bucură într-adevăr, să-mi îngădui numai un răgaz de trei luni, în care mă îndatorez să-ţi găsesc chiar eu un dar încă şi mai frumos decât acesta, ca să-l aduc ca zestre, pentru fiul meu, regelui nostru!

Or, regele, care ştia prea bine, dată fiind priceperea pe care o avea el în privinţa giuvaierurilor şi a nestematelor, că niciun om de pe pământ, de-ar fi fost el chiar fecior de rege ori de sultan, nu ar fi fost în stare să găsească un dar care să se asemuie, mai de aproape ori mai pe departe, cu acele minunăţii fără de pereche în soiul lor, nu vroi să-l supere nicidecum pe bătrânul său vizir şi să nu-i facă hatârul pe care acela i-l cerea, orişicât de zadarnic s-ar fi dovedit; şi, în buna lui vrere, îi răspunse:

— Bine! O, vizire al meu, îţi dau răgazul pe care mi-l ceri. Ci să ştii limpede că, la trecerea celor trei luni, dacă

nu ai să izbândeşti a găsi pentru fiul tău o zestre de dăruit fetei mele, şi care să întreacă sau măcar să se asemuie cu zestrea pe care mi-o aduce, în numele fiului ei Aladdin, femeia aceasta de treabă, eu am făcut pentru fiul tău tot ce era cu putinţă, datorită slujbelor tale vrednice şi credincioase!

Pe urmă, se întoarse înspre mama lui Aladdin şi îi spuse, cu multă dragoste:

— O, mamă a lui Aladdin, poţi să te duci în toată bucuria şi liniştea îndărăt la fiul tău şi să-i spui că cererea lui a fost primită şi că fata mea este de aci înainte pe numele lui! Ci spune-i că nunta nu are să se poată face decât numai peste trei luni, spre a ne da vreme să punem să se lucreze hainele de măritiş ale fetei şi toate lucrurile ce se cuvin la casa unei domniţe de stepena ei!

Şi mama lui Aladdin, tulburată până peste poate, îşi ridică mâinile înspre cer şi se rugă pentru îmbelşugarea şi lungirea vieţii sultanului, îşi luă rămas-bun şi, numaidecât, odată ieşită din palat, apucă de bucurie zborul înspre casă. Şi, de cum intră în casă, Aladdin îi văzu obrazul luminat de fericire, şi dete fuga la ea şi, tare tulburat, o întrebă:

— Ei, o, maică, trebuie să trăiesc ori trebuie să mor?

Şi biata femeie, sleită de osteneală, şezu mai întâi pe divan şi îşi scoase iaşmacul de pe faţă, şi spuse:

— Îţi aduc vestea cea bună, o, Aladdin! Fata sultanului este de acuma înainte pe numele tău! Iar darul tău, precum vezi, a fost primit cu bucurie şi cu mulţumire! Numai că nunta cu Badru'l-Budur nu are să se poată face decât peste trei luni! Iar zăboveala se datorează vizirului cel mare, barba aceea a năpastelor, care i-a şoptit în taină nu ştiu ce regelui şi l-a îndemnat să mai tărăgăneze însurătoarea, nu ştiu pentru care pricină! Ci, inşallah! nu are să se întâmple decât de bine! Iar dorul tău are să-ţi fie împlinit până peste toate aşteptările, o, fiul meu!

Pe urmă adăugă:

— Iar pe vizirul cel mare, o, fiul meu, Allah să-l bată şi

să-l aducă la starea cea mai păcătoasă! Căci tare sunt îngrijorată de ce-o fi putut să spună la urechea regelui! Fără de el, nunta s-ar fi săvârşit, pe cât părea, astăzi ori mâine, aşa de răpit era regele de poamele cele nestemate de pe tablaua de porţelan!

Pe urmă, fără să se oprească şi fără să răsufle, îi povesti fiului ei tot ce se întâmplase de la intrarea ei în divan până ce plecase, şi sfârşi spunând:

— Allah să ocrotească viaţa sultanului nostru cel slăvit, şi pe tine să te apere, pentru fericirea care te aşteaptă, o, Aladdin, fiul meu!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute cincizecea noapte

Urmă:

Şi Aladdin, dacă auzi cele ce îi vestea maică-sa, se cutremură de drag şi de mulţumire, şi strigă:

— Preaslăvit să fie Allah, o, maică a mea, cel carele a făcut să coboare milele sale asupra casei noastre şi să-ţi dea ca fiică o domniţă din sângele regilor celor mai mari!

Şi sărută mâna maică-si, şi îi mulţumi îndelung pentru toate ostenelile pe care şi le dedese spre aducerea la îndeplinire a celei trebi atâta de gingaşe. Iar maică-sa îl sărută cu dragoste, şi îi ură tot felul de huzururi, şi plânse gândind că soţul ei, croitorul, părintele lui Aladdin, nu mai era, ca să vadă şi el norocul şi roadele cele minunate ale ursitei fiului lor, puşlamaua de mai înainte!

Şi, din ziua aceea, Aladdin şi maică-sa, cu o nerăbdare până peste poate, începură să socotească ceasurile care îi despărţeau de fericirea pe care o aşteptau, după ce aveau să treacă acele trei luni. Şi nu mai conteneau să tot tăinuiască despre planurile şi despre ospeţele şi despre pomenile pe care socoteau să le dea celor sărmani, aducându-şi aminte că şi ei, încă ieri, se aflau în ticăloşie,

şi că, fără de nicio îndoială, lucrul cel mai vrednic în ochii Atoatedătătorului era dărnicia.

Or, două luni se scurseră în felul acesta. Şi mama lui Aladdin, care pleca de acasă în fiecare zi spre a face târguielile îndătinate de dinainte de nuntă, se duse la suk într-o dimineaţă şi porni să bată prăvăliile făcând o grămadă de cumpărături, şi mai mari şi mai mici, când deodată băgă de seamă un lucru pe care nu îl văzuse atunci când venise. Văzu, în adevăr, că toate prăvăliile erau dichisite şi împodobite cu frunzare, cu felinare şi cu panglici colorate, de la un cap al uliţei până la celălalt, şi că toţi prăvăliaşii, toţi meşterii şi toţi oamenii din suk, fie bogaţi, fie săraci, făceau o mare zarvă de bucurie, şi toate uliţele erau înţesate de slujbaşi de la sarai, îmbrăcaţi falnic în atlazurile lor de sărbătoare şi călări pe cai înfotăzaţi minunat, şi toată lumea se vânzolea încolo şi încoace într-o forfotă neobişnuită. Încât se încumetă să-l întrebe pe un neguţător de ulei, de la care îşi făcea cumpărăturile, ce fel de sărbătoare, despre care ea habar nu avea, sărbătorea mulţimea aceea voioasă, şi ce însemnau toate acele vânzoleli. Şi neguţătorul de ulei, nedumerit până peste poate de o întrebare ca aceea, o privi închiondorat şi răspunse:

— Pe Allah! s-ar zice că-ţi faci bătaie de joc! Ori eşti vreo străină, de nu ştii aşa, nimica, despre însurătoarea feciorului vizirului cel mare cu domniţa Badru'l-Budur, fata sultanului? Şi-acuma-i taman ceasul când iese ea de la hammam! Şi toţi călăreţii aceştia, îmbrăcaţi falnic cu haine de zarafir, sunt străjile care au să-i alcătuiască paza până la sarai!

Când auzi vorbele neguţătorului de ulei, mama lui Aladdin nu vroi să afle nimica mai mult şi, înnebunită şi zdrobită, o luă la fugă, de-a curmezişul sukurilor, uitându-şi târguielile la neguţător, şi ajunse acasă, unde intră şi, cu răsuflarea tăiată, se aruncă pe divan şi rămase aşa un răstimp, fără a putea să vorbească niciun cuvânt. Iar când izbuti să vorbească, îi spuse lui Aladdin, care venise în

fugă:

— Ah, copilul meu! ursitoarea a întors împotriva ta foaia cea rea a cărţii sale! şi iacătă că totul este pierdut, şi că fericirea înspre care păşeai s-a mistuit până a nu se fi împlinit!

Iar Aladdin, tare speriat de starea în care o vedea pe maică-sa şi de vorbele pe care le auzea, o întrebă:

— Au ce s-a întâmplat atât de rău, o, maică a mea? Grăbeşte de-mi spune!

Ea zise:

— Vai, fiul meu! sultanul şi-a uitat de făgăduiala pe care ne-a făcut-o! Şi chiar astăzi o mărită pe fiică-sa Badru'l-Budur cu feciorul vizirului cel mare, faţa aia de catran, năpastă ăla de care mi-era mie atâta de spaimă! Şi cetatea toată e împodobită, ca la sărbătorile cele mari, pentru nunta din seara aceasta!

Şi Aladdin, dacă auzi vestea, simţi cum fierbinţeala îi năpădeşte minţile şi cum îi face sângele să zvâcâie năprasnic. Şi un răstimp rămase uluit şi năucit, de parcă sta să cadă şi să moară pe loc. Ci nu zăbovi să se îmbărbăteze, aducându-şi aminte de lampa cea fermecată pe care o avea la mâna lui şi care, mai mult decât oricând, avea să-i fie de mare ajutor. Şi se întoarse înspre maică-sa şi îi spuse, cu un glas tare liniştit:

— Pe viaţa ta, o, maică, eu mă cam socotesc că feciorul vizirului nu prea are să se bucure în noaptea aceasta de desfătările pe care le nădăjduieşte în locul meu! Fii, dar, fără de nicio teamă în privinţa aceasta, şi, fără a mai zăbovi, scoală-te şi pregăteşte-ne ceva de mâncare. Şi avem să vedem noi pe urmă ce ne mai rămâne de făcut, cu ajutorul Celui preaînalt!

Atunci mama lui Aladdin se ridică şi pregăti demâncarea, pe care Aladdin, cu mare poftă, o mâncă, şi, îndată ce sfârşi, se duse în odaia lui, spunând:

— Vreau să rămân singur şi să nu fiu supărat de nimenea!

Şi zăvori uşa după el cu cheia, şi scoase lampa cea

fermecată din ungherul unde o ţinea ascunsă. Şi o luă şi o frecă la locul pe care îl ştia. Şi, tot atunci, efritul rob lămpii se ivi dinainte-i şi spuse:

Iată aci dinainte
Stă robul tău cu luare-aminte!
Spune: ce vrei? Eu sunt al lămpii slujitor,
Fie că-n văzduhuri zbor,
Fie că umblu de-a rând
Aici pe pământ!

Şi Aladdin îi spuse:

— Ascultă-mă bine, o slujitor al lămpii! căci nu mai este vorba acuma să-mi aduci de mâncat şi de băut, ci să mă slujeşti într-o daravelă cu mult mai însemnată! Află, dar, că sultanul mi-a făgăduit-o de soţie pe fata lui cea minunată, pe Badru'l-Budur, primind de la mine un plocon de poame nestemate. Şi mi-a cerut un răgaz de trei luni până să sărbătorim nunta. Şi acuma şi-a uitat făgăduiala şi, fără măcar să-i treacă prin minte să-mi trimită îndărăt darul pe care i l-am dat, o mărită pe fiică-sa cu feciorul vizirului cel mare! Or, lucrurile nu trebuie să se petreacă nicidecum în felul acesta! Şi îţi cer să mă slujeşti ca să-mi duc la îndeplinire un plan al meu!

Şi efritul răspunse:

— Spune, o, Aladdin, stăpâne al meu! Şi nu e nicio trebuinţă să-mi dai atâtea lămuriri! Porunceşte, şi am să mă supun!

Şi Aladdin răspunse:

— În seara aceasta, deci, de îndată ce însurăţeii s-or culca în patul lor de nuntă, şi până ce să aibă ei vreme nici măcar să se atingă, să-i ridici cu pat cu tot şi să-i aduci chiar aici, unde am să văd eu ce îmi mai rămâne de făcut!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute cincizeci şi una noapte

Urmă:

Iar efritul lămpii îşi duse mâna la frunte şi răspunse:
— Ascult şi mă supun!
Şi pieri.
Iar Aladdin se duse la maică-sa şi şezu jos lângă ea, şi începu să tăifăsuiască liniştit, ba de una, ba de alta, fără să se mai îngrijeze de măritişul domniţei, de parcă nimic din toate acelea nu s-ar fi întâmplat. Şi, la culcare, şi intră în odaia lui unde iarăşi se zăvorî cu cheia şi aşteptă întoarcerea efritului. Şi-aşa cu el!
În ce priveşte nunta feciorului vizirului cel mare, iacătă! Când ospeţele şi zaifeturile şi chilomanele şi veselirile ajunseră la capăt, proaspătul însurăţel, cu căpetenia eunucilor înainte, intră în odaia de nuntă. Şi căpetenia eunucilor dete zor să plece şi să închidă uşa în urma lui. Şi ginerele, după ce se dezbrăcă, dete la o parte pologul de mătase de la pat şi se băgă acolo, ca să aştepte venirea domniţei. Or, domniţa nu zăbovi mult până să se arate, însoţită de mama sa şi de femeile din alaiul ei, care o dezbrăcară, o înveşmântară cu o cămăşuţă de mătase şi îi despletiră părul. Pe urmă o suiră în pat ca parcă silind-o, în vreme ce, cumu-i datina mireselor în astfel de împrejurări, domniţa se prefăcea că se împotriveşte, şi se smucea în toate părţile, dând să le scape din mâini. Şi, după ce o suiră în pat, fără a se ispiti să se uite la feciorul vizirului, care se afla de mult în pat, femeile plecară toate împreună, făcând urări pentru îndeplinire.
Iar mama domniţei, care plecă la urmă de tot, închise uşa odăii, scoţând cumu-i datina, un oftat adânc.
Or, de îndată ce tinerii însurăţei se văzură singuri, şi până să aibă răgazul să-şi facă vreo mângâiere cât de mică, se simţiră deodată ridicaţi cu pat cu tot, fără a putea să-şi dea seama ce li se întâmplă. Şi, cât ai clipi din

ochi, se văzură scoşi din palat şi puşi jos într-un loc pe care nu-l cunoşteau, şi care nu era altul decât odaia lui Aladdin. Şi, pe când ei se cufundau în spaimă, efritul se duse de se temeni dinaintea lui Aladdin, şi îi zise:

— Porunca ta, o stăpâne al meu, a fost îndeplinită. Şi iată-mă-s gata să te ascult, la tot ce mai ai a mă pune să-ţi fac!

Şi Aladdin îi răspunse:

— Mai am să-ţi cer a-l înşfăca pe pezevenghiul acesta tinerel şi a-l duce să-l încui, pe toată noaptea, în umblătoare! Şi mâine dimineaţă să te întorci aici, ca să capeţi poruncile mele!

Şi ginul lămpii răspunse că aude şi că se supune, şi dete zor să îndeplinească porunca. Îl înşfăcă, aşadar, cu asprime, pe feciorul vizirului şi îl duse de-l încuie la privăţi, înfundându-l cu capul într-o gaură. Şi vărsă asupră-i o suflare rece şi împuţită, care îl ţintui ca pe o bucată de lemn în starea în care se afla. Şi-aşa cu el!

Ci în ceea ce îl priveşte pe Aladdin, apoi acesta, dacă rămase singur cu domniţa Badru'l-Budur, nu se gândi o clipită măcar, în ciuda dragostei amarnice pe care o simţea pentru ea, să se prilejească de împrejurare. Şi, dintru început, se temeni dinaintea domniţei, ţinându-şi mâna pe inimă, şi, cu un glas plin de patimă, îi spuse:

— O, domniţă, află că aici eşti mai la adăpost decât în saraiul sultanului, părintele tău! Dacă te afli în locul acesta pe care nu îl cunoşti, este numai ca să nu înduri mângâierile acelui copilandru nǎvleg, feciorul vizirului tatălui tău! Iar eu, măcar că sunt acela căruia i-ai fost făgăduită de soţie, am să mă feresc cu grijă să mă ating de tine, mai înainte de a fi venit vremea şi mai înainte ca tu să fi ajuns soţia mea, după pravila Cărţii celei sfinte şi după *sunnà!*

Ci din vorbele acestea ale lui Aladdin domniţa nu putu să priceapă nimic, mai întâi din pricină că era tare tulburată, şi-apoi pentru că ea habar nu avea nici de făgăduiala dată de tătâne-său şi nici de toate

dedesubturile acelei trebi. Şi, neştiind ce să spună, se mulţumi să plângă cu amar. Şi Aladdin, ca să-i dovedească şi mai apriat că nu avea niciun gând rău în privinţa ei, şi ca s-o liniştească, se aruncă în pat îndărăt, chiar pe locul pe care şezuse feciorul vizirului, şi avu grijă să aşeze o sabie între fată şi el, ca să-i arate şi mai limpede prin aceasta că înţelegea să-şi facă mai degrabă moarte decât să se atingă de domniţă, nici măcar cu vârfurile degetelor. Ba chiar se şi întoarse cu spatele înspre ea, ca nu carecumva s-o stânjenească în vreun fel. Şi adormi în deplină linişte, fără a se mai îngrija că se afla acolo Badru'l-Budur cea atâta de dorită, de parcă ar fi fost singur-singurel în patul lui de flăcău.

Pe domniţă însă tulburarea pe care i-o pricinuia întâmplarea aceasta atât de ciudată, şi starea cea nouă în care se vedea, şi gândurile învălmăşite care o chinuiau, ba de spaimă, ba de uluire, nu o lăsară să dea geană în geană toată noaptea. Ci fără de îndoială că ea era cu mult mai puţin de plâns decât fiul vizirului, care se afla la umblători, cu capul vârât într-o gaură, şi care nu putea să facă nicio mişcare, din pricina suflării celei înfricoşătoare pe care o aruncase efritul peste el spre a-l înţepeni. Oricum, soarta celor doi însurăţei, în cea dintâi noapte a lor de nuntă, nu avea nimic alta decât lucruri tare mâhnitoare şi tare păcătoase.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute cincizeci şi doua noapte

Urmă:

A doua zi dimineaţa, fără ca Aladdin să mai trebuiască să frece iarăşi lampa, efritul – după porunca dată de cu seară – veni singur să aştepte trezirea stăpânului lămpii. Şi, întrucât acesta zăbovea, scoase un şir de strigăte, înspăimântând-o pe domniţă, care nu avea putinţa să-l

zărească. Şi Aladdin deschise ochii; şi, de îndată ce îl văzu pe efrit, se ridică de lângă domniţă şi se dete oleacă mai de-o parte, ca să nu fie auzit decât de efrit, căruia îi spuse:

— Dă fuga de-l scoate de la umblători pe feciorul vizirului, şi întoarce-te de-l pune în pat, pe locul unde se afla. Pe urmă, înşfacă-i şi du-i pe amândoi în palatul sultanului, chiar acolo de unde i-ai luat. Şi, mai cu seamă, veghează-i cu luare-aminte ca nu cumva să-i laşi să se sărute ori măcar să se atingă!

Şi efritul lămpii răspunse că aude şi că se supune, şi dete zor să se ducă mai întâi să-l scoată pe tinerelul cel năpăstuit de la umblători şi să-l aşeze pe pat, lângă domniţă şi-apoi, numaidecât, în mai puţină vreme de cât ar fi de trebuinţă ca să baţi o dată din pleoape, îi mută pe amândoi în odaia de nuntă din palatul sultanului, fără ca ei să poată vedea ori să poată pricepe nici ce se întâmplă cu ei, nici pe ce cale îşi schimbau aşa de iute locuinţa. Şi, de altminteri, asta era tot ce li se putea întâmpla mai bine, întrucât numai dacă l-ar fi văzut o dată pe ginnul cel înfricoşător, slujitorul lămpii, fără de îndoială cu s-ar fi speriat de moarte.

Or, nici nu-i aşeză bine efritul pe cei doi însurăţei în odaia lor din sarai, că sultanul şi soţia lui, arzând să afle cum îşi petrecuse domniţa, fata lor, cea dintâi noapte a ei de nuntă, şi dornici s-o firitisească şi să fie cei dintâi care s-o vadă spre a-i ura fericire şi huzur statornic, îşi făcură intrarea de dimineaţă, şi se apropiară tulburaţi foarte de patul fetei lor, şi o sărutară cu duioşie între cei doi ochi, spunându-i:

— Binecuvântată să-ţi fie însoţirea, o, fiică a inimii noastre! Şi deie Allah să vezi zămislindu-se din rodnicia ta un şir lung de urmaşi frumoşi şi vestiţi, care să ducă din neam în neam fala şi mândria spiţei noastre! Ah, spune-ne cum ţi-ai petrecut noaptea aceasta dintâi, şi cum s-a purtat soţul tău faţă de tine!

Şi, după ce vorbiră aşa, tăcură, aşteptând răspunsul. Şi

iacătă că deodată domniţa, în loc să arate un chip proaspăt şi zâmbitor, o văzură cum izbucneşte în suspine şi cum îi priveşte cu nişte ochi trişti şi plini de lacrimi.

Ei, atunci, deteră să-l întrebe şi pe soţul ei, şi se uitară la locul din pat unde credeau că încă se mai afla culcat; dar el taman ieşise din odaie, chiar în clipa intrării lor, ca să se ducă să se spele de toate spurcăciunile care îl mânjiseră pe faţă. Şi gândiră că s-o fi dus la hammamul din serai, ca să se scalde după împreunare. Şi-aşa că se întoarseră iar înspre fata lor şi o iscodiră îngrijoraţi, din semne, din priviri şi din grai, despre pricina lacrimilor şi a mâhnirii ei. Şi, întrucât ea tăcea mai departe, socotiră că numai ruşinea de după cea dintâi noapte de nuntă o oprea să vorbească, şi că lacrimile ei erau lacrimi ca pentru asemenea împrejurări; şi steteră un răstimp liniştiţi, nevroind să mai stăruiască, dintru început. Cum însă starea aceea ameninţa să dăinuiască prea lungă vreme, şi cum lacrimile nu făceau decât să sporească, regina nu putu să îndure mai mult; şi, cu un glas plin de haz, îi spuse într-un sfârşit domniţei:

— Hai, fata mea, vrei până la urmă să-mi răspunzi, şi să-i răspunzi şi tatălui tău? Şi mult ai să mai faci cu noi nazurile astea, care chiar că ţin de cam prea multă vreme? Şi eu, fata mea, am fost mireasă, ca tine, şi înainte de tine! da eu am ştiut să pun o măsură şi să nu prea întind mofturile astea de găină plouată. Şi, pe deasupra, tu uiţi că te dovedeşti acuma lipsită de cinstirea pe care ne-o datorezi, dacă te încăpăţânezi aşa mai departe să nu răspunzi la întrebările noastre!

La vorbele acestea supărate ale mamei sale, biata domniţă, copleşită din toate părţile deodată, se văzu silită să se rupă din tăcerea pe care o păstra şi, scoţând un suspin adânc şi tare jalnic, răspunse:

— Allah să mă ierte dacă m-am dovedit lipsită de cinstirea pe care o datorez tatălui meu şi mamei mele! ci pricina este că sunt tulburată până peste poate şi tare speriată, şi tare tristă, şi tare năucită, de tot ce mi s-a

întâmplat în noaptea aceasta!

Şi începu să povestească tot ce i se întâmplase, nicidecum aşa cum se petrecură lucrurile aievea, ci aşa cum putuse ea să le priceapă numai cu ochii. Spuse cum, de îndată ce se culcase în patul ei, lângă soţul ei, feciorul vizirului, simţise că patul se mişcă sub ea, cum se văzuse mutată într-o clipită din odaia de nuntă într-o casă în care nu mai fusese niciodată până atunci, cum soţul ei fusese dus de acolo, fără ca ei să poată şti în ce fel fusese el luat şi dus, cum locul lui, cât ţinuse noaptea toată, fusese luat de un flăcău frumos, tare cuviincios şi până peste poate de îndatoritor care, ca nu cumva să se vadă ispitit a se bucura de ea, îşi pusese sabia goală între ei şi adormise, cu faţa întoarsă la perete, şi cum, într-un sfârşit, dimineaţa, de îndată ce soţul ei se întorsese în pat, fusese mutată iarăşi, dimpreună cu el, în odaia lor de miri, din palat, de unde el atunci se grăbise să se scoale spre a da fuga la hammam, ca să se cureţe de un strat de lucruri amarnice care îi copereau chipul! Şi adăugă:

— Şi tocmai atunci v-am văzut pe amândoi că intraţi pe uşă, ca să-mi uraţi ziua-bună şi să-mi cereţi veşti! Vai de mine şi de mine! Nu-mi mai rămâne decât să mor!

Şi, după ce spuse astea, îşi ascunse capu-n perne, pradă unor suspine grele.

Dacă auziră vorbele acestea ale domniţei Badru'l-Budur, fiica lor, sultanul şi soţia lui rămaseră cu gura căscată şi se priviră cu nişte ochi albi şi cu nişte chipuri lungi, şi nu mai avură nicio îndoială că fata lor nu şi-ar fi pierdut minţile din pricina nopţii aceleia, când fecioria ei fusese berbecită întâia oară. Şi nu vroiră să dea niciun fel de crezare vorbelor ei...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute cincizeci şi treia noapte

Urmă:

...Iar maică-sa îi spuse cu glas şoptit:

— Aşa se petrec lucrurile întotdeauna, fata mea! Ci să te fereşti să nu carecumva să mai spui şi altcuiva, căci lucrurile astea nu se povestesc niciodată! Şi cine te-ar auzi te-ar lua de zmintită! Scoală-te, dar, şi nu te mai îngrijora în privinţa aceasta, şi fă în aşa fel ca să nu tulburi, cu chipul tău mohorât, ospeţele care se dau astăzi la sărai, în cinstea ta, şi care au să ţină patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, nu numai în cetatea noastră, ci şi în toată împărăţia! Hai, fata mea, fii mulţumită şi uită degrabă păţaniile din noaptea aceasta!

Pe urmă, regina chemă femeile sale şi le dete în seamă s-o dichisească pe mireasă; iar ea, împreună cu sultanul, care era tare nedumerit, ieşi să-l caute pe ginerele său, feciorul vizirului. Şi regina, ca să se dumirească de cele ce-i spusese fiică-sa, începu să-l iscodească pe amărâtul de flăcău despre cele ce se întâmplaseră. Ci el nu vroi să-i mărturisească nimic din câte îndurase. Şi, tăinuindu-le toată păţania, de teamă să nu fie luat în râs şi alungat de părinţii soţiei sale, se mulţumi să răspundă:

— Pe Allah! da ce să se fi întâmplat de aveţi, când mă întrebaţi, un chip atâta de ciudat?

Şi sultana, atunci, şi mai încredinţată că tot ce-i povestise fiică-sa era urmarea vreunui vis urât, socoti că face bine să nu mai stăruiască deloc pe lângă ginere-său, şi îi spuse:

— Preamărit să fie Allah că totul s-a petrecut fără de vătămare şi fără de durere! Te sfătuiesc, fiul meu, să te porţi cu multă gingăşie faţă de soţia ta, întrucât ea-i tare firavă!

Şi îl lăsă cu vorbele acestea, şi se duse în iatacurile ei, să vegheze zaiafeturile şi zamparlâcurile din ziua aceea. Şi-atâta cu ea şi cu tinerii însurăţei!

Estimp, Aladdin, care cam bănuia el ce se petrecea la palat, îşi petrecu ziua veselindu-se la gândul renghiului cel iscusit pe care i-l jucase feciorului vizirului. Ci nu se

ţinu de mulţumit, şi vroi să deguste până la capăt umilirea potrivnicului său. Încât, socoti potrivit să nu-i lase o clipită de tihnă, şi, de cum căzu noaptea, luă lampa şi o frecă. Iar ginnul se şi ivi dinaintea lui, rostind cele ce rostise şi de dăţile celelalte. Şi Aladdin îi spuse

— O, slujitor al lămpii, du-te la saraiul sultanului! Şi, de îndată ce ai să-i vezi pe tinerii însurăţei culcându-se laolaltă, ia-i cu pat cu tot şi adu-mi-i aici, cum ai făcut şi asnoapte!

Şi ginnul plecă de zor să îndeplinească porunca, şi nu zăbovi mult până ce să se întoarcă cu povara pe care o puse jos în odaia lui Aladdin, ca apoi să-l înşface pe feciorul vizirului şi să-l înfunde cu capu-nainte, în usna umblătoarei. Şi Aladdin nu pregetă să ia locul cel gol şi să se culce lângă domniţă; ci cu tot atâta cuviinţă ca şi întâia oară. Şi, după ce aşeză sabia între ei, se întoarse cu faţa la perete şi adormi liniştit. Şi, a doua zi, lucrurile se petrecură întocmai ca în ajun, care va să zică efritul, urmând poruncile lui Aladdin, îl aduse pe pătimitul de ginerel îndărăt lângă Badru'l-Budur, şi îi purtă pe amândoi, cu patul, în odaia de nuntă din palatul sultanului.

Or, sultanul, mai nerăbdător ca oricând să afle ştiri de la fiica lui, după cea de a doua noapte, ajunse taman în clipita aceea în odaia de noapte, numai el singur de data aceasta; căci, mai presus de toate, sultanul se temea de bosumflările sultanei, soţia lui, şi mai degrabă vroia să o descoase el însuşi pe domniţă. Şi, de îndată ce fiul vizirului, ugilit până peste poate, auzi paşii sultanului, sări din pat şi o zbughi afară din odaie, ca să dea fuga la hammam să se cureţe pe faţă. Iar sultanul intră şi se duse lângă patul fiicei sale, şi ridică pologul de zarafir: şi, după ce o sărută pe domniţă, îi zise:

— Spune-mi, fata mea! nădăjduiesc că în noaptea aceasta nu ai mai avut visele acelea atâta de amarnice, din care ne-ai povestit, ieri, acele păţanii nemaipomenite! Hai, poţi să-mi spui cum ţi-ai trecut noaptea aceasta?

Ci domniţa, în loc să răspundă, izbucni în suspine şi îşi ascunse faţa în mâini, ca să nu vadă ochii înroşiţi ai tatălui ei, care nu mai pricepea nimic din toate astea. Şi aşteptă o bună bucată de vreme, ca să-i dea răgaz să se liniştească: ci, întrucât ea tot plângea şi sughiţa mai departe, sultanul, până la urmă, chiar că se înfurie şi îşi trase sabia şi strigă:

— Pe viaţa mea, dacă nu vrei să-mi spui numaidecât adevărul, are să-ţi zboare capul de pe umeri!

Atunci, biata domniţă de două ori înfricoşată, fu nevoită să-şi curme pe dată lacrimile şi, cu glas sfâşiat, spuse:

— O, tată al meu preaiubit, fie-ţi milă! nu te mânia pe mine! Căci, dacă ai binevoi să mă asculţi, acuma, când mama nu mai este aici ca să te stârnească împotriva mea, m-ai ierta, fără de nicio îndoială, şi m-ai plânge, şi ai avea grijă cum se cuvine ca să nu mă laşi să mor de tulburare şi de spaimă! Întrucât, de bună seamă, dacă m-ar mai încerca o dată întâmplările cele atâta de amarnice pe care le-am încercat în noaptea aceasta din urmă, m-ai găsi mâine dimineaţă moartă în pat! Fie-ţi, dar, milă de mine, o părinte ale meu, şi fă aşa ca urechea şi inima ta să se îndure de necazurile şi de spaima mea!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute cincizeci şi patra noapte

Urmă:

Şi sultanul, care avea o inimă blajină, şi care nu mai simţea în preajma lui duhul asmuţitor al soţiei sale, se plecă înspre fiică-sa, şi o sărută, şi o mângâie, şi îi alină inima scumpă. Pe urmă îi spuse:

— Şi acuma, fata mea, potoleşte-ţi sufletul şi înseninează-ţi ochii! Şi povesteşte-i cu toată încrederea părintelui tău, în toate de-amănuntele, întâmplările care te-au adus noaptea aceasta într-o stare de tulburare şi de

spaimă atâta de amarnice!

Şi domniţa, cu capul pe pieptul tatălui ei, povesti, fără să uite nimic, toate năpraznele câte i se întâmplaseră în acele două nopţi trecute, şi îşi sfârşi istorisirea adăugând:

— Şi-apoi, o tată al meu mult-iubit, ar fi mult mai bine să-l întrebi şi pe fiul vizirului, ca să-ţi poată adeveri şi el spusele mele!

Şi sultanul, după ce ascultă întâmplarea aceea nemaipomenită, rămase năucit până peste marginile năucirii şi împărtăşi necazul fiicei lui, şi îşi simţi ochii cum i se înmoaie de lacrimi, aşa de tare o iubea. Şi îi spuse:

— Hotărât, fata mea, numai şi numai eu sunt pricina la toate năpastele câte ţi s-au întâmplat, întrucât te-am măritat cu un amărât care nu ştie cum să te apere şi să te ferească de asemenea năprazne ciudate. Căci, cu adevărat, eu ţi-am vroit fericirea, cu căsătoria aceasta, şi nicidecum jalea şi pieirea ta! Or, pe Allah, am să poruncesc numaidecât să vină vizirul şi fiul lui, năvlegul, şi să le cer samă despre toate lucrurile astea! Ci, orice-ar fi, tu poţi să fii liniştită, fata mea! căci necazurile acestea nu au să se mai întâmple, mă jur ţie pe viaţa capului meu!

Pe urmă o lăsă, dând-o în grija femeilor, şi se duse în iatacurile sale, clocotind de mânie.

Şi pe dată porunci să vină la el vizirul său cel mare; şi, de cum vizirul i se înfăţişă dinainte, sultanul îi strigă:

— Unde-i pramatia de fiu-tău? Şi ce ţi-a spus în privinţa celor câte s-au întâmplat în aceste două nopţi din urmă?

Vizirul cel mare, înmărmurit, răspunse:

— Habar nu am, o, rege al vremilor, despre ce este vorba! Fiul meu nu mi-a spus nimic care să poată să-mi lămurească mânia regelui nostru! Ci, dacă îmi îngădui, dau fuga numaidecât să-l caut şi să-l întreb:

Şi sultanul zise:

— Du-te! Şi întoarce-te de grabă să-mi dai răspunsul!

Şi vizirul cel mare, cu nasul tare alungit, ieşi îndoindu-şi spinarea, şi se duse să-l caute pe fiu-său, pe care îl găsi la

hammam, pregătindu-se să se spele de scârnele care îl acopereau. Şi îi strigă:

— O, pui de căţea, pentru ce mi-ai tăinuit adevărul? Dacă nu-mi dai sama numaidecât despre aceste două nopţi, ziua de astăzi are să fie ziua ta cea de pe urmă!

Şi fiu-său lăsă capu-n jos şi răspunse:

— Vai, o, părinte al meu, numai ruşinea m-a oprit până acuma să-ţi dezvăluiesc amarnicele întâmplări din aceste două nopţi, şi năpastele cele de nespus pe care le-am îndurat, fără a avea putinţă să mă apăr, ori baremi să ştiu cum şi din blestemul căror puteri vrăjmaşe am păţit amândoi tot ce am păţit, în patul nostru!

Şi îi povesti lui tătâne-său toată tărăşenia, de şart, fără a uita nimic! Ci nu are niciun rost s-o mai spunem o dată. Şi adăugă:

— În ce mă priveşte, o, părinte ale meu, mai degrabă îmi vreau moartea decât o asemenea viaţă! Şi, dinaintea ta, fac jurământul cel întreit de despărţenie pe totdeauna de fata sultanului! Mă închin, dar, ţie, să te duci la sultan şi să-l faci să primească, mărturisirea despărţeniei mele de fata sa Badru'l-Budur! Întrucât aceasta este singura cale de a vedea sfârşindu-se năpastele mele şi de a-mi dobândi liniştea! Şi am să pot şi eu atunci să dorm în patul meu, în loc să-mi petrec nopţile prin umblători!

Când auzi vorbele fiului său, vizirul cel mare rămase mohorât. Căci dorul vieţii lui fusese de a-l vedea pe feciorul-său însurat cu fata sultanului, şi greu îi mai venea să se lepede de o cinste atâta de mare. Încit, măcar că era încredinţat de nevoinţa despărţirii în atare împrejurări, îi spuse fiului său:

— Hotărât, o, fiul meu, nu este cu putinţă să înduri mai mult nişte năprazne ca acelea. Cugetă însă la ce pierzi odată cu despărţenia aceasta! Au nu ar fi mai bine să-ţi îmbărbătezi inima încă o noapte, în care noi avem să veghem în preajma odăii de nuntă, cu hadâmbii înarmaţi cu săbii şi cu toroipane? Ce zici, fiul meu?

El răspunse:

— Fă ce vrei, o părinte al meu, vizirule! Din parte-mi, eu sunt bine hotărât să nu mai intru în odaia aceea de nuntă!

Atunci vizirul îl lăsă pe fiu-său şi se întoarse la rege. Şi şezu smirnă dinaintea lui, cu capu-n pământ, Şi regele îl întrebă:

— Ce ai a-mi spune?

El răspunse:

— Pe viaţa stăpânului nostru, ceea ce a povestit domniţa Badru'l-Budur este chiar adevărat! Ci vina nu-i nicidecum a feciorului meu! Oricum, o, rege al vremilor, nu trebuie ca domniţa să rămână iarăşi în primejdia altor necazuri din pricina fiului meu. Şi, dacă îngăduieşti, mai bine ar fi ca de acuma aceşti doi soţi să se lase unul de altul, după datina despărţeniii!

Şi regele spuse:

— Pe Allah, ai dreptate! Da dacă soţul fiicei mele nu ar fi fost fiu-tău, cu moartea l-aş fi despărţit de fata mea! Să fie, dară, despărţiţi!

Şi tot atunci sultanul dete poruncile de trebuinţă ca să se curme toate zaiafeturile, atât în sarai precum şi în cetate şi în toată împărăţia Chinei; şi porunci să se strige despărţenia fiicei sale Badru'l-Budur de feciorul vizirului cel mare, dând de înţeles limpede că nimica nu fusese săvârşit şi că mărgăritarul rămăsese neprihănit şi nevătămat.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute cincizeci şi cincea noapte

Urmă:

Iar pe feciorul vizirului cel mare, din preţuire faţă de tătânele lui, sultanul îl căftăni valiu peste un meleag îndepărtat de-al Chinei, şi îi dete poruncă să plece fără de zăbavă. Lucru care şi fu îndeplinit.

Când Aladdin află, odată cu locuitorii cetăţii, din strigătele pristavilor domneşti, despre despărţenia domniţei Badru'l-Budur, fără de săvârşirea nuntişului, şi despre plecarea ponositului, îşi simţi pieptul umflându-se până peste poate şi îşi zise: „Binecuvântată fie lampa aceasta făcătoare de minuni, izvorul cel dintâi al tuturor huzururilor mele! Ba chiar că-i mai bine dacă despărţenia s-a şăvârşit fără niciun amestec mai de-a dreptul al ginnului lămpii, care, fără de nicio îndoială, l-ar fi nimicit fără de scăpare pe nătângul ăla!" Şi tot aşa se mai bucură şi că răzbunarea lui ajunsese la izbânda aceea fără ca nimenea, nici regele, nici vizirul cel mare, nici măcar maică-sa, să fi priceput ce parte avusese el în toată povestea. Şi, fără să-şi mai bată capul, de parcă nimica peste fire nu s-ar fi întâmplat de când o ceruse el pe domniţă de soţie, aşteptă, în toată liniştea, să se scurgă cele trei luni de răgaz cerute de sultan şi, chiar de cu zori, după cea mai din urmă zi, o trimise la palat pe maică-sa, înveşmântată cu hainele ei cele mai frumoase, să-i aducă aminte sultanului de făgăduială.

Or, de îndată ce mama lui Aladdin intră la divan, sultanul, care după obiceiul său era pe cale să înceapă a orândui treburile domniei, îşi aruncă ochii înspre ea şi o cunoscu numaidecât. Şi nu fu de trebuinţă să vorbească ea, întrucât sultanul îşi aminti singur de făgăduiala pe care i-o făcuse, şi îi spuse:

— O, vizirule, iacăt-o pe mama lui Aladdin! Ea este aceea care acum trei luni ne-a adus tablaua cea minunată de porţelan, plină cu nestemate. Şi tare mă socotesc că vine, la trecerea sorocului, să-mi ceară îndeplinirea făgăduielii pe care i-am făcut-o în privinţa fetei mele! Binecuvântat fie Allah, carele nu a îngăduit căsătoria cu fiul tău, ca să nu mă facă să-mi aduc aminte de vorba dată, pe când eu mi-am uitat legămintele, din pricina ta!

Şi vizirul, care în inima lui rămăsese tare cătrănit de toate câte se întâmplaseră, răspunse:

— De bună seamă, o, stăpâne al meu, regii nu se cade niciodată să-şi uite făgăduielile! Ci, cu adevărat, când cineva îşi mărită fata, se cuvine să cerceteze cine este soţul! Iar stăpânul nostru regele nu a făcut niciun fel de cercetare despre Aladdin şi despre obârşia lui! Or, eu am aflat că acesta-i fiul unui croitor sărman, mort în sărăcie, şi dintr-o stare de jos! De unde, dară, poate să-i vină bogăţia unui fecior de croitor?

Regele spuse:

— Bogăţia vine de la Allah, o, vizirule!

El spuse:

— Aşa-i, o, măria ta! Da noi nu ştim dacă Aladdin acesta este într-adevăr aşa de bogat pe cât ne-a dat de presupus ploconul lui! Ca să ne încredinţăm, regele nu ar avea decât să ceară, ca preţ pentru domniţă, o zestre atâta de mare cât să n-o poată plăti decât un fiu de rege ori de sultan. Şi, în chipu-acesta, regele nu şi-ar mărita fata decât după o bună cercetare, fără a se primejdui a-i mai da o dată un soţ nevrednic de harurile ei!

Şi regele spuse:

— Limba ta musteşte miere, o, vizirule! Pofteşte-o, dar, pe femeie să vină mai aproape ca să-i vorbesc!

Iar vizirul făcu semn căpeteniei străjerilor, care o pofti pe mama lui Aladdin să înainteze până la piciorul tronului.

Atunci, mama lui Aladdin se temeni şi sărută pământul de trei ori, dinaintea regelui, care îi zise:

— Află, o, mătuşă, că nu mi-am uitat deloc făgăduiala! Ci până acuma încă nu ţi-am spus nimic despre zestrea cerută ca preţ pentru fata mea, ale cărei haruri sunt mari foarte! Să-i spui, dar, fiului tău că însurătoarea lui cu fata mea, El Sett Badru'l-Budur, are să se săvârşească de îndată ce are să-mi trimită ceea ce îi cer ca zestre pentru fata mea, adicătelea: patruzeci de tablale mari de aur greu, pline până-n buză cu soiurile acelea de nestemate, în chip de poame de toate culorile şi de toate mărimile, din care mi-a mai trimis în tava de porţelan; şi tablalele acelea de aur să fie aduse la palat de patruzeci de copile

roabe, frumoase ca nişte lune, care să fie însoţite de patruzeci de robi negri, tineri şi voinici, şi toţi să meargă în alai, îmbrăcaţi cât mai falnic, şi să vină să pună jos dinaintea mea acele patruzeci de tablale cu nestemate! Şi iacătă, aceasta-i toată cerinţa mea, tuşa mea cea bună! Căci nu vroi a pretinde mai mult de la fiul tău, ţinând seama de peşcheşul pe care mi l-a şi trimis!

Iar mama lui Aladdin, doborâtă de-a binelea de cererea aceea fără de asemuire, se mulţumi să se mai temenească o dată dinaintea jeţului împărătesc, şi se trase îndărăt, spre a se duce să-i dea samă lui fecioru-său despre solia ei. Şi îi spuse:

— Ah, fiul meu, te sfătuisem eu bine, dintru început, să nu te gândeşti la însurătoarea aceasta cu domniţa Badru'l-Budur!

Şi, cu un potop de suspine, îi povesti fiului ei felul, de altminteri binevoitor, cum o primise regele, şi pretenţiile pe care le ridică până a se învoi cu totul la însurătoare!

Şi adăugă:

— Ce nebunie şi pe tine, o, copilul meu! Că nu mă gândesc la tablalele de aur şi la nestematela cerute! Întrucât mintea mea îmi spune că ai să fii atâta de smintit şi să te duci în tainiţa de sub pământ ca să despoi toţi pomii de poamele lor cele vrăjite! Da-n ceea ce priveşte pe cele patruzeci de fetişcane roabe şi pe cei patruzeci de flăcăiaşi negri, cum ai să faci, ia spune-mi? Ah, fiul meu, şi cererea aceasta atât de nemăsurată este tot un pocinog de-al afurisitului acela de vizir; că l-am văzut, când am intrat, cum s-a aplecat la urechea regelui şi i-a spus ceva în taină! Crede-mă, Aladdine, leapădă-te de gândul acesta care are să te mâie la pieirea ta, fără de izbavă!

Ci Aladdin se mulţumi să zâmbească, şi îi răspunse maică-si:

— Pe Allah! o, maică a mea, când te-am văzut că vii cu obrazul cătrănit, am gândit că o să-mi vesteşti vreo ştire tare rea! Da văd bine acuma că tu totdeauna te

îngrijorezi pentru nişte lucruri care chiar că nici nu merită osteneala! Află, dar, că tot ce îmi cere regele ca preţ pentru fata lui nu este nimic pe lângă ce aş putea eu să-i dau într-adevăr! Înseninează-ţi, aşadar, ochii, şi potoleşte-ţi sufletul! Şi, din parte-ţi, nu te mai gândi decât să ne găteşti ceva de mâncare, întrucât tare mi-e foame. Şi lasă în seama mea grija de a-l mulţumi pe măria sa.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute cincizeci şi şasea noapte

Urmă:

Or, de îndată ce bătrâna ieşi ca să se ducă la suk să cumpere merindele de trebuinţă, Aladdin dete fuga şi se încuie în odaia lui. Şi luă lampa, şi o frecă în locul pe care îl ştia. Şi numaidecât se şi ivi ginnul care, după ce i se ploconi dinainte, spuse:

Iacătă-l aci dinainte
Pe robul tău cel cu luare-aminte!
Spune: ce vrei? Eu sunt
Al acestei lămpi slujitor,
Fie că-n văzduhuri zbor,
Fie că alerg pe pământ!

Şi Aladdin îi spuse:

— Află, o efritule, că sultanul binevoieşte să mi-o dea pe fata lui, minunata Badru'l-Budur, pe care o ştii, da numai dacă îi trimit cât mai degrabă patruzeci de tablale de aur greu, din cel mai curat soi, pline ochi cu poame de nestemate asemenea cu cele de pe tava de porţelan, pe care le-am cules chiar din pomii din grădina în care am găsit lampa pe care o slujeşti tu. Da asta nu-i tot! Regele îmi mai cere, pe deasupra, spre a-i duce tablalele acelea de aur greu, pline cu nestemate, patruzeci de fetişcane

roabe, frumoase ca nişte lune, care să fie însoţite de patruzeci de flăcăi negri, frumoşi, voinici şi falnic îmbrăcaţi. Iacătă, dar, ce îţi cer eu, la rându-mi! Grăbeşte, aşadar, să mă mulţumeşti, în temeiul puterii pe care o am asupra ta, ca stăpân ce mă aflu al lămpii!

Iar ginnul răspunse:

— Ascult şi mă supun:

Şi pieri, ci numai spre a se şi întoarce peste o clipită.

Şi era însoţit de cei optzeci de robi cu pricina, atât bărbaţi cât şi femei, pe care îi rândui în curte, de-a lungul zidului casei. Iar roabele femei purtau pe cap, fiecare, câte un lighean mare de aur greu, plin până în buză cu mărgăritare, cu diamante, cu pietre de rubin, cu smaralde, cu peruzele şi cu alte sumedenii de soiuri de nestemate, în chip de poame de toate culorile şi de toate mărimile. Şi fiecare lighean era acoperit cu un văl străveziu de borangic, ţesut cu alesături de zarafir. Şi chiar că nestematele erau mai minunate, şi încă cu mult, decât cele înfăţişate întâia dată sultanului, pe tablaua de porţelan. Şi ginnul, după ce sfârşi de orânduit lângă zid pe cei optzeci de robi, veni de se temeni dinaintea lui Aladdin, şi îl întrebă:

— O, stăpâne al meu, mai ai de cerut ceva de la slujitorul lămpii?

Şi Aladdin îi spuse:

— Nu, nimic altceva, deocamdată.

Şi numaidecât efritul pieri.

Or, tot atunci, mama lui Aladdin se întoarse încărcată cu merindele pe care le cumpărase din suk. Şi rămase tare uluită când văzu casa năpădită de atâta lume; şi gândi, în clipa dintâi, că sultanul o fi trimis după Aladdin să-l priponească, spre a-l pedepsi pentru neobrăzarea cererii lui. Ci Aladdin nu o lăsă mai mult în greşeala ei, întrucât, până să aibă ea răgazul a-şi scoate iaşmacul de pe faţă, îi spuse:

— Nu pierde vremea să-ţi mai scoţi iaşmacul, o, maică, dat fiind că eşti nevoită să pleci iarăşi, fără de zăbavă,

spre a însoţi la palat pe robii pe care îi vezi rânduiţi în curtea noastră! Cele patruzeci de roabe, aşa precum bagi de seamă, poartă zestrea cerută de sultan ca preţ pentru fata lui! Te rog, dar, mai înainte chiar de a găti masa, să-mi faci binele de a însoţi alaiul, spre a i-l înfăţişa sultanului!

Numaidecât, mama lui Aladdin îi puse pe cei optzeci de robi să iasă în bună rânduială din casa ei, aşezându-i unul după altul, în perechi: câte o fetişcană roabă având înainte-i câte un flăcău negru, şi tot aşa până la perechea cea mai de pe urmă. Şi fiecare pereche era despărţită de cea de dinainte-i la o depărtare de zece paşi. Şi, când perechea cea mai de pe urmă ieşi pe poartă, mama lui Aladdin porni şi ea după alai. Şi Aladdin, tare liniştit în privinţa izbânzii, închise poarta şi se duse în odaia lui, să aştepte în tihnă întoarcerea maică-si.

Or, de îndată ce perechea cea dintâi ajunse în uliţă, trecătorii şi începură să se adune împrejur; şi, când alaiul se ivi în întregime, uliţa se umplu de o mulţime nenumărată, plină de larmă şi de strigăte de uimire. Şi sukul tot dete fuga împrejurul alaiului, ca să se minuneze de o privelişte atâta de falnică şi de nemaipomenită. Căci fiecare pereche, în parte, era o minunăţie întreagă! Întrucât hainele-i desăvârşite ca gust şi ca strălucire, frumuseţea-i alcătuită dintr-o frumuseţe albă de femeie şi dintr-o frumuseţe neagră de harap, înfăţişarea-i aleasă, ţinuta-i mândră, umbletu-i încet şi rânduit la depărtare măsurată, strălucirea ligheanului cu nestemate pe care îl purta pe cap fiecare fetişcană, sclipirile aruncate de giuvaierurile învârstate din brâurile de aur ale harapilor, scânteierile care ţâşneau din tichiile lor de zarafir, la care fluturau penele cele albe, toate astea închipuiau o privelişte vrăjită, fără de asemuire, care făceau norodul să se îndoiască o clipită că n-ar fi vorba de sosirea la palat a vreunui strălucit fecior de crai ori de sultan.

Şi alaiul, în mijlocul uimirii întregului norod, ajunse, într-un sfârşit, la palat. Şi, de îndată ce străjerii şi portarii

zăriră perechea cea dintâi rămaseră atâta de uluiţi încât, cuprinşi de sfială şi de minunare, se înşiruiră singuri pe două rânduri la trecerea lui. Şi căpetenia lor, la vederea celui dintâi harap, gândind că însuşi sultanul harapilor venea în ospeţie la măria-sa regele, îi ieşi înainte şi se temeni şi dete să-i sărute poala hainei; ci o văzu atunci pe fata cea minunată care venea în urma aceluia. Şi, totodată, harapul dintâi, zâmbind îi spuse, după cum îi detese efritul sfaturile de trebuinţă:

— Eu nu sunt, şi noi toţi nu suntem decât robii aceluia care va să vină, atunci când va sosi ceasul!

Şi, după ce rosti acestea, intră pe poartă, urmat de fetişcana care purta ligheanul de aur, şi de întreg şirul cel mândru de perechi. Şi cei optzeci de robi trecură prin curtea dintâi şi se duseră de se rânduiră frumos în cea de a doua curte, care da de-a dreptul spre divanul împărătesc.

Or, de îndată ce sultanul, care la ceasul acela judeca treburile împărăţiei, văzu în curte acel alai falnic care adumbrea cu măreţia lui toată strălucirea câtă se afla în palat, puse să fie golit pe dată divanul şi dete poruncă să fie primiţi noii veniţi. Iar ei intrară falnici, doi câte doi, şi se rânduiră încet, alcătuind un corn de lună dinaintea scaunului împărătesc. Şi fetişcanele roabe, ajutate de însoţitorii lor cei negri, puseră fiecare jos pe covor ligheanul pe care îl aduseseră. Pe urmă, cei optzeci, toţi laolaltă, se ploconiră şi sărutară pământul dinaintea sultanului, ca să se ridice numaidecât şi, toţi odată, să dezvelească dintr-o mişcare sprintenă ligheanele prevestite cu poamele lor cele minunate. Şi, cu braţele încrucişate pe piept, rămaseră smirnă, cu chipurile pătrunse de cuviinţa cea mai adâncă.

Numai atunci mama lui Aladdin, care venea la urmă de tot, păşi până la mijlocul cornului de lună alcătuit de cele patruzeci de perechi şi, după temenelile şi salamalekurile îndătinate, îi spuse regelui, care rămăsese mut de-a binelea dinaintea acelei privelişti fără de seamăn:

— O, rege al vremilor, fiul meu Aladdin, robul tău, mă trimite cu zestrea pe care ai cerut-o ca preţ pentru Sett Badru'l-Budur, preacinstita-ţi fată! Şi mă însărcinează să-ţi spun că ai greşit în ce priveşte preţul domniţei, şi că toate astea sunt cu mult mai prejos de harurile ei! Ci nădăjduieşte că ai să-l ierţi pentru puţinătatea darului, şi că ai să primeşti acest peşcheş mărunt,aşteptând cele ce are să mai facă el pe viitor!

Aşa vorbi mama lui Aladdin. Ci regele, care nu era în stare să priceapă prea bine ce-i spunea ea, sta mai departe năuc şi cu ochii holbaţi dinaintea priveliştii ce se înfăţişa privirii sale. Şi se uita pe rând când la cele patruzeci de lighene, când la fetişcanele roabe care aduseseră lighenele, şi când la harapii cei tineri care le însoţiseră pe aducătoarele lighenelor. Şi nu ştia de ce să se minuneze mai mult: de giuvaierurile acelea care erau cele mai strălucite din câte s-au văzut vreodată pe lume, ori de fetişcanele roabe care erau ca nişte lune, ori de robii cei negri care erau fiecare ca un rege! Şi şezu aşa un ceas de vreme, fără a putea să rostească o vorbă şi nici să-şi desprindă privirile de la minunile pe care le avea dinaintea lui. Şi, în loc să se întoarcă înspre mama lui Aladdin ca să-i mărturisească simţămintele sale în privinţa celor ce-i aducea, izbuti, într-un sfârşit, să se întoarcă înspre vizirul său cel mare, şi îi spuse:

— Pe viaţa mea! ce mai sunt bogăţiile pe care le avem, noi, şi ce mai este palatul meu, faţă de o strălucire cumu-i aceasta? Şi ce mai avem să gândim noi despre omul care, în mai puţină vreme de cât îţi trebuie ca să le doreşti, poate să dobândească asemenea minuni şi să ni le trimită? Şi ce mai sunt harurile fetei mele, faţă de un potop de frumuseţe ca acesta?

Şi vizirul, cu toată ciuda şi pica pe care le simţea după toate câte i se întâmplaseră lui fecioru-său, nu putu a se opri să nu spună:

— Aşa-i, pe Allah! toate-s frumoase; ci tot nu preţuiesc cât comoara cea fără de pereche care-i domniţa Badru'l-

Budur!

Iar regele zise:

— Pe Allah! ba preţuiesc şi o întrec cu mult! Drept care, nu mai socot că fac un târg prost dând-o de soţie unui ins atâta de bogat, atâta de darnic şi atâta de falnic cumu-i stăpânul Aladdin, fiul nostru!

Şi se întoarse înspre ceilalţi viziri şi înspre emirii şi mai-marii care îl înconjurau, şi îi întrebă din ochi. Şi toţi răspunseră ploconindu-se adânc până la pământ, de trei ori, ca să-şi arate limpede deplina învoială cu vorbele regelui lor.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute cincizeci şi opta noapte

Urmă:

Atunci regele nu mai şovăi. Şi, fără a se mai îngrija să afle dacă Aladdin avea toate însuşirile ce se cuvin din partea cuiva menit să ajungă soţul unei fete de rege, se întoarse înspre mama lui Aladdin şi îi zise:

— O, preacinstită mamă a lui Aladdin, mă rog ţie să te duci să-i spui fiului tău că, din ceasul acesta, a intrat în casa mea şi în neamul meu, şi nu mai aştept decât să-l văd, ca să-l sărut aşa cum un tată îşi sărută copilul, şi ca să-l împreun, după sfânta *Carte* şi după *sunna,* cu fiica mea Badru'l-Budur!

Şi mama lui Aladdin, după salamalekurile de cuviinţă dintr-o parte şi din cealaltă, grăbi să plece, ca numaidecât, sfruntând iuţeala vântului, să zboare către casa ei şi să-i dea de ştire lui fiu-său despre cele ce se petrecuseră. Şi îl îndemnă să dea zor a merge să se înfăţişeze regelui, care era cum nu se poate mai nerăbdător să-l vadă. Şi Aladdin, pe care vestea aceasta îl mulţumea întru toate dorinţele sale, după o aşteptare atâta de lungă, nu vroi deloc să lase a se vedea cât de

beat era de bucurie. Ci, cu o înfăţişare tare liniştită şi cu un glas măsurat, răspunse:

— Toată fericirea aceasta îmi vine de la Allah şi de la binecuvântarea ta, o, maică, şi de la osârdia ta neostoită

Şi îi sărută mâinile, şi îi mulţumi îndelung, şi îi ceru îngăduinţa să intre în odaia lui spre a se găti de plecare la sultan.

Or, de cum se văzu singur, Aladdin luă lampa cea fermecată, care îi fusese până atunci de un ajutor atâta de mare, şi o frecă uşor, ca de obicei. Şi pe dată se şi ivi efritul care, după ce se temeni dinainte-i, îl întrebă, cu vorbele obişnuite, ce slujbă putea să-i împlinească. Şi Aladdin răspunse:

— O, efritule al lămpii, doresc să fac o baie! Şi, după scaldă, vreau să-mi aduci o mantie fără de asemuire ca bogăţie nici la sultanii cei mai mari de pe pământ, şi atâta de frumoasă încât cei care se pricep să o poată preţui la peste o mie de mii de dinari de aur, pe puţin! Şi-atâta tot, deocamdată!

Atunci efritul lămpii, după ce se plecă în semn de supunere, îşi îndoi spinarea întru totul şi îi spuse lui Aladdin:

— O, stăpâne al lămpii, suie-te pe umerii mei!

Şi Aladdin se sui pe umerii efritului, lăsându-şi picioarele să spânzure peste pieptul acestuia; şi efritul îl ridică în văzduhuri, făcându-l nevăzut ca şi pe el, şi îl duse într-un hammam atâta de frumos, de nu i s-ar fi putut găsi fratele nici pe la regi ori pe la chezari. Şi hammamul era numai de jad şi de alabastru străveziu, cu havuzuri de comalină trandafirie şi de corai alb, şi cu nişte înflorituri din piatră de smarald de o gingăşie vrăjită. Şi ochii şi simţurile puteau cu adevărat, acolo, în lăuntru, să se bucure după plac, întrucât nimic nu putea acolo să supere privirea, fie în mare, fie în mic! Iar reveneala de acolo era desfătătoare, iar căldura era peste tot la fel, iar fierbinţeala era măsurată şi potrivită.

Şi niciun băieş nu se afla acolo, ca să tulbure cu făptura

ori cu glasul lui pacea boltelor albe. Dar, de îndată ce ginnul îl lăsă pe Aladdin jos pe podina din sala de intrare, un efrit tinerel, de toată mândreţea, semănând, da mult mai ispititor, cu o fetişcană, se ivi dinainte-i şi îl ajută să se dezbrace, şi îi aruncă pe umeri un ştergar mare, şi îl sprijini cu multă grijă şi dulceaţă, şi îl duse în sala cea mai frumoasă, care era podită toată cu nestemate de felurite culori. Şi numaidecât alţi tineri efriţi, nu mai puţin frumoşi şi nu mai puţin ispititori, veniră să-l ia din mâinile tovarăşului lor, şi îl aşezară dulce pe o laviţă de marmură, şi începură să-l frece şi să-l spele cu mai multe feluri de ape înmiresmate; şi îl frământară cu o pricepere minunată, şi iar îl scăldată cu apă de trandafir, îmbălsămată cu mosc. Şi îngrijirile lor măiestrite îi deteră o culoare la fel de luminoasă ca a unei foi de trandafir, şi albă şi rumenă, după plac. Iar el simţi că se face uşor, de ar fi putut să zboare ca păsările. Şi efritul cel tânăr şi frumos, care îl adusese acolo, veni să-l ia iarăşi şi să-l ducă îndărăt pe podina din sala de intrare, unde îi dete, spre înviorare, un sorbet desfătător de ambră gălbuie. Şi îl găsi pe ginnul lămpii ţinând în mâini nişte haine de o bogăţie fără de asemuire. Şi, ajutat de efritul cel tinerel şi cu mâini atâta de dulci, se îmbrăcă în podoabele acelea, şi se făcu asemenea, da şi mai plin de măreţie, cu un fiu de rege dintre regii cei mari! Şi efritul lămpii îi luă iarăşi pe umeri şi îl duse îndărăt în odaia din casa lui, fără de nicio zguduire.

Atunci Aladdin se întoarse înspre efritul lămpii şi îi spuse:

— Şi-acuma, ştii ce-ţi mai rămâne de făcut?

El răspunse:

— Nu, o, stăpâne al lămpii! Da porunceşte şi am să mă supun, fie că prin văzduhuri zbor, fie că pe pământ dau zor!

Şi Aladdin zise:

— Doresc să-mi aduci un cal de soi ales, care să nu aibă frate, ca frumuseţe, nici în grajdurile sultanului şi nici

la cei mai puternici crai de pe lume. Şi trebuie ca tacâmul lui, numai el, să preţuiască pe puţin o mie de mii de dinari de aur. Totodată, ai să-mi mai aduci patruzeci şi opt de robi tineri, frumoşi la făptură, potriviţi la stat şi plini de farmec, îmbrăcaţi cu multă falã şi risipă şi bogăţie, pentru ca douăzeci şi patru dintre ei, rânduiţi în două şiruri de câte doisprezece, să poată deschide calea înaintea calului meu, în vreme ce alţi douăzeci şi patru să vină în urma mea, în două şiruri de câte doisprezece, la fel. Pe deasupra, să nu uiţi mai ales să găseşti, spre a o sluji pe maică-mea, douăsprezece fete tinere, ca nişte lune, fără de seamăn în soiul lor, îmbrăcate cu multă pricepere şi măreţie, şi purtând fiecare pe braţe câte o rochie de ţesături şi de culori felurite, cu care să se poată îmbrăca, în toată încrederea, o fată de rege! Într-un sfârşit, ai să dai la fiecare dintre cei patruzeci şi opt de robi ai mei, ca să şi-o agaţe la gât, câte o pungă cu cinci mii de dinari de aur, cu care să pot să fac ce mi-o plăcea. Şi iacătă tot ce doresc de la tine, pe ziua de astăzi.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute cincizeci şi noua noapte

Urmă:

Or, nici nu sfârşi Aladdin bine de vorbit, că ginnul, după răspunsul de ascultare şi de supunere, zori numaidecât să piară, ci spre a se întoarce peste o clipită cu calul, cu cei patruzeci şi opt de robi tineri, cu cele douăsprezece fete, cu cele patruzeci şi opt de pungi de câte cinci mii de dinari fiecare, şi cu cele douăsprezece rochii de ţesături şi de culori osebite. Şi totul era cu desăvârşire din soiul cerut, de nu încă şi mai frumos. Şi Aladdin luă în primire tot şi îl slobozi pe ginn, spunându-i:

— Am să te chem când o să am trebuinţă de tine!

Şi, fără a mai tărăgăni, îşi luă ziua-bună de la maică-sa,

mai sărutându-i încă o dată mâinile şi dându-i în slujbă pe cele douăsprezece fetişcane roabe, pe care le dăscăli să nu precupeţească nimic spre a o mulţumi pe stăpâna lor şi spre a o învăţa felul cum să se îmbrace cu hainele cele frumoase pe care i le aduseseră.

După care, Aladdin grăbi să încalece pe cal şi să iese din curtea casei lui. Şi, măcar că atunci se afla pentru întâia oară pe spinarea unui cal, ştiu să se ţină călare cu o gingăşie şi cu o îndemânare de până şi călăreţii cei mai desăvârşiţi l-ar fi pizmuit. Şi porni la drum, după întocmirea alaiului aşa cum îl închipuise el, având înainte pe cei douăzeci şi patru de robi, rânduiţi pe două şire de câte doisprezece, însoţit pe de laturi de patru robi care ţineau panglicile de la harşaua calului, şi urmat de ceilalţi, care încheiau rândurile.

Or, de îndată ce alaiul se înşirui pe uliţe, o gloată fără de număr, cu mult mai mare decât cea care dedese fuga în calea alaiului dintâi, se strânse din toate părţile, şi prin sukuri, şi pe la geamuri, şi pe terase. Iar cei patruzeci şi opt de robi, urmând poruncile ce le fuseseră date de Aladdin, începură atunci să scoată galbenii din pungi, şi să-i arunce cu pumnii, ba la dreapta, ba la stânga, înspre norodul care se înghesuia pe urmele lor. Şi uralele răsunau în tot oraşul, atât pentru dărnicia împărătească a aceluia care făcea acele danii, cât şi pentru frumuseţea călăreţului şi a robilor lui cei sclipitori. Întrucât Aladdin, pe calul său, chiar că era tare plăcut de văzut, cu obrazu-i făcut încă şi mai mândru de puterea lămpii cea fermecate, cu înfăţişarea lui crăiască şi cu surguciu-i de adamante care i se legăna deasupra turbanului. Şi-aşa, în toiul uralelor şi al minunării întregului norod, ajunse Aladdin la saraiul împărătesc, unde zvonul venirii lui i-o luase înainte, şi unde totul fusese pregătit spre a-l întâmpina cu toate cinstirile datorate soţului domniţei Badru'l-Budur.

Or, sultanul îl aştepta chiar în capul scării celei mari, care cobora spre cea de a doua curte. Şi de îndată ce

Aladdin, ajutat de însuşi vizirul cel mare, care îi ţinu scara şeii, puse piciorul la pământ, sultanul coborî vreo două-trei trepte, în cinstea lui. Şi Aladdin urcă scara până la el şi dete să i se temenească dinainte; ci nu fu lăsat de sultan, care, minunat de fălnicia, de înfăţişarea frumoasă şi de bogăţia hainelor lui, îl primi în braţe şi îl sărută de parcă ar fi fost chiar copilul său. Şi, tot atunci, văzduhul răsună de uralele scoase de toţi emirii şi vizirii, şi străjerii, şi de sunetele goarnelor, ale trâmbiţelor, ale fligoarnelor şi ale dairalelor. Şi sultanul, cu braţul petrecut pe după gâtul lui Aladdin, îl duse în sala de primire cea mare, şi îl pofti să şadă alături de el pe laviţa jeţului împărătesc, şi îl mai sărută o dată, şi îi spuse:

— Pe Allah! o, Aladdine, fiul meu, tare îmi pare rău că ursitoarea nu mi-a hărăzit să te întâlnesc până astăzi, şi, în felul acesta, să nu mai fi zăbovit vreme de trei luni însurătoarea ta cu fiica mea Badru'l-Budur, roaba ta!

Şi Aladdin se pricepu să-i răspundă într-un chip atâta de plăcut, încât sultanul simţi cum îi sporeşte dragostea pentru el, şi îi spuse:

— Hotărât! o, Aladdin, ce rege ar putea să nu te dorească de soţ al fetei lui?

Şi se porni la taclale cu el, şi îl iscodi cu multă dragoste, şi se minună de deşteptăciunea răspunsurilor şi de frumuseţea graiului şi de agerimea vorbelor lui. Şi puse să se rânduiască, chiar în sala împărătească, un ospăţ măreţ, şi mâncă numai el şi cu Aladdin, poruncind să fie slujiţi chiar de vizirul cel mare, cu nasul alungit de ciudă până peste marginile alungirii, şi de emirii şi de ceilalţi curteni de frunte.

Şi, când masa se sfârşi, sultanul, care nu vroia să-şi mai tărăgănească întru nimic făgăduiala, ceru să vină cadiul şi martorii, şi le porunci să scrie pe loc senetul de căsătorie al lui Aladdin cu fiica sa, domniţa Badru'l-Budur. Şi cadiul, de faţă cu martorii, zori să îndeplinească porunca şi să scrie senetul după toate pravilele cerute de *Sfânta Carte* şi de *sunna.* Şi, când isprăvi, sultanul îl

sărută pe Aladdin şi îi spuse:

— O, fiul meu, vrei chiar în noaptea aceasta să intri în odaia de nuntă pentru împlinire?

Şi Aladdin răspunse:

— O, rege al vremilor, hotărât că, de n-aş asculta decât de dragostea cea mare pe care o port soţiei mele, chiar în seara aceasta aş intra pentru împlinire! Ci doresc ca lucrul să se facă într-un palat vrednic de domniţă, şi care să fie numai al ei. Îngăduie-mi, dar, să amân deplina izbândă a fericirii mele, până ce am să pun să se zidească palatul pe care i-l doresc. Şi, pentru aceasta, mă rog ţie să-mi dai spre folosinţă locul cel larg ce se află chiar peste drum de palatul tău, aşa ca soţia mea să nu fie prea departe de părintele ei, şi ca şi eu să pot să fiu totdeauna în preajma ta, spre a te sluji! Iar eu, din partemi, mă leg să pun a se zidi palatul acesta în cel mai scurt timp!

Şi sultanul răspunse:

— Ah, fiul meu, nu ai de ce să-mi ceri îngăduinţă! Ia de peste drum de palatul meu oricât loc îţi trebuie. Ci zoreşte, mă rog ţie, ca palatul să fie gata cât mai degrabă, căci tare vreau să mă bucur, până a nu-mi da obştescul sfârşit, de urmaşii neamului meu!

Iar Aladdin zâmbi a râde şi zise:

— Măria sa să-şi liniştească sufletul în privinţa aceasta! Palatul are să fie zidit cu o sârguinţă cum nici nu şi-ar putea dori!

Şi îşi luă rămas-bun de la sultan, care îl sărută cu drag, şi se întoarse acasă la el, tot cu alaiul care îl însoţise, în vâlvora de chiote ale norodului şi a urărilor de fericire şi de noroc.

Or, de îndată ce se văzu în casa lui, Aladdin îi povesti maică-si tot ce se petrecuse, şi nu mai zăbovi să se ducă, singur-singurel, în odaie, la el. Şi luă lampa cea fermecată, şi o frecă încet, ca de obicei...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi,

sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaizecea noapte

Urmă:

...Şi luă lampa cea fermecată, şi o frecă încet, ca de obicei. Iar efritul nu zăbovi să se arate şi să se pună la poruncile lui. Şi Aladdin îi spuse:

— O, efrite al lămpii, mai întâi am a te lăuda pentru sârgul pe care l-ai pus ca să mă slujeşti. Şi, pe urmă, am a-ţi cere un lucru, socotesc eu, ceva mai anevoios de îndeplinit decât tot ce ai făcut pentru mine până astăzi, în temeiul puterii pe care o au asupra-ţi virtuţile stăpânei tale, lampa aceasta, pe care o am în stăpânirea mea. Or, iacătă! vreau ca în cel mai scurt răstimp cu putinţă să-mi zideşti, chiar peste drum de palatul sultanului, un sarai care să fie vrednic de soţia mea El Sett Badru'l-Budur! Şi, pentru aceasta, las în seama ta, cum ţi-o plăcea ţie şi după priceperile tale, pe deplin dovedite, grija pentru toate amănuntele împodobirii şi pentru lucrurile scumpe trebuitoare zidirii, cumu-s pietrele de jad, de porfiră, de alabastru, de agat, de lazulită, de jasp, de marmură şi de granit. Ia numai seama să-mi ridici în mijlocul palatului o boltă mare de cleştar, întocmită pe nişte stâlpi de aur greu şi de argint, puşi perechi, câte un stâlp de aur şi unul de argint – şi cu nouăzeci şi nouă de ferestre împodobite cu diamante şi rubine şi smaralde şi alte nestemate; ci să veghezi ca fereastra cea de-a nouăzeci şi noua să rămână neterminată, nu ca zidire, ci ca podoabe. Întrucât am eu un gând în privinţa ei. Şi nu uita să întocmeşti şi o grădină frumoasă, cu nişte havuzuri, şi cu nişte ape, şi nişte crânguri largi. Şi, mai cu seamă, o, efritule, orânduieşte-mi într-o hrubă, şi să-mi arăţi unde, o tainiţă mare foarte, plină cu dinari de aur. Iar pentru tot ceea ce mai este de trebuinţă, cum ar fi bucătăriile, grajdurile şi slugile, îţi las deplină slobozenie şi mă încredinţez iscusinţei şi bunăvoinţei tale!

Şi adăugă:

— De îndată ce totul are să fie gata, să vii să-mi dai de ştire!

Iar ginnul răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi pieri.

Or, a doua zi, în revărsat de zori, Aladdin se mai afla în patul lui când văzu ivindu-se dinainte-i efritul lămpii care, după salamalekurile de cuviinţă, îi spuse:

— O, stăpâne al lămpii, poruncile tale au fost îndeplinite şi te poftesc să vii să cercetezi lucrarea!

Iar Aladdin se învoi cu aceasta, şi efritul îl duse pe dată la locul ştiut şi îi arătă, peste drum de saraiul sultanului, în mijlocul unei grădini tainice, şi având în faţă două curţi urieşeşti de marmură, un palat cu mult mai frumos decât acela pe care îl aştepta Aladdin. Şi ginnul, după ce îl lăsă să se minuneze de felul zidirii şi de înfăţişarea palatului, îl pofti să cerceteze cu deamănuntul totul. Şi Aladdin găsi că lucrurile fuseseră făcute cu o măreţie, cu o strălucire şi cu o bogăţie de neînchipuit, şi găsi, într-o hrubă urieşească, o tainiţă plină până în tavan cu saci puşi unul peste altul şi ghiftuiţi cu dinari de aur. Şi cercetă la fel şi bucătăriile, şi cămările, şi magaziile cu zahereaua, şi grajdurile – pe care le găsi întocmite întru totul pe gustul său, şi în mare curăţenie; şi se minună de caii şi de iepele care mâncau din ieslele de argint, în vreme ce grăjdarii îngrijeau de bidivii şi îi ţesălau. Şi prefiră cu privirile pe toţi robii şi pe toate roabele şi pe toţi eunucii, înşiraţi în bună rânduială, după însemnătatea slujbelor lor. Şi, după ce văzu tot şi cercetă tot, se întoarse înspre efritul lămpii, pe care nu-l vedea decât el, şi care îl însoţea pretutindeni, şi îl firitisi pentru râvna, pentru priceperea şi pentru dibăcia de care dedese dovadă la acea lucrare desăvârşită. Pe urmă, adăugă:

— Nu ai uitat, o, efritule, decât să aşterni de la poarta palatului meu până la palatul sultanului un covor moale care să-i îngăduie soţiei mele să nu-şi ostenească

picioarele când are să străbată acest drum!

Şi ginnul răspunse:

— O, stăpâne al lămpii, ai dreptate! Ci într-o clipită lucrul are să fie făcut!

Şi, cu adevărat, cât ai clipi din ochi, un chilim falnic de urşinic fu aşternut pe întinderea care despărţea cele două palate, cu nişte culori care se potriveau de minune cu smălţuiala pajiştilor şi a straturilor de flori.

Atunci Aladdin, până peste poate de mulţumit, îi spuse efritului:

— Acuma totu-i desăvârşit! Du-mă îndărăt acasă!

Şi efritul îl luă şi îl duse în odaia lui, în vreme ce în palatul sultanului slujitorii începeau să deschidă uşile spre a se apuca de treburile lor.

Or, de cum deschiseră uşile, robii şi portarii rămaseră năuci până peste poate când văzură că peste drum de palat, unde în ajun încă se mai vedea un meidan nesfârşit, de întreceri la trânte şi la jocuri şi la călărie, locul era acuma astupat privirii. Şi văzură mai întâi covorul cel falnic de urşinic, care se aşternea printre pajiştile cele proaspete, şi care îşi logodea culorile cu smâlţătura florilor şi a pomilor. Şi zăriră atunci, urmând cu privirea covorul acela de-a lungul pajiştilor din grădina cea minunată, palatul cel măreţ, clădit din pietre scumpe, şi cu bolta lui de cleştar strălucind ca soarele. Şi, neştiind ce să mai creadă, socotiră cuminte să dea fuga şi să-i spună vizirului cel mare cum stă treaba; şi vizirul cel mare, la rându-i, după ce se uită înspre palatul cel nou, se duse să-l prevestească pe sultan cumu-i treaba spunându-i:

— Nu mai încape nicio îndoială, o, rege al vremilor! Soţul domniţei Badru'l-Budur este un vrăjitor răzvedit!

Ci sultanul îi răspunse:

— Tare mă mai minunezi, o, vizirule, când dai să-mi bagi în minte gândul că palatul despre care spui ar fi o lucrare vrăjitorească! Ci tu ştii prea bine că omul care mi-a şi trimis un peşcheş cu atâtea daruri minunate este

foarte în stare, date fiind bogăţiile pe care de bună seamă că le stăpâneşte, şi dată fiind mulţimea nenumărată a zidarilor pe care trebuie să-i fi folosit pe potriva averii lui, să pună a se clădi un palat întreg numai într-o noapte! Pentru ce, dar, şovăieşti a crede că a dobândit acest lucru pe calea puterilor fireşti? Şi au nu carecumva este mai degrabă zavistia ta care te orbeşte şi te face să judeci urât faptele, şi te împinge să-l vorbeşti de rău pe ginerele meu Aladdin?

Şi vizirul, pricepând din vorbele acestea că sultanul îl are drag pe Aladdin, nu mai cuteză să stăruiască, de frică să nu-şi facă belea singur, şi amuţi cu băgare de seamă. Şi-atâta cu el!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaizeci şi una noapte

Urmă:

Estimp, Aladdin, de îndată ce efritul lămpii îl aduse îndărăt în casa lui cea veche, îi spuse uneia dintre cele douăsprezece fetişcane roabe să se ducă s-o scoale pe maică-sa, şi le porunci tuturora s-o îmbrace cu una dintre rochiile cele frumoase pe care le aduseseră, şi s-o împodobească pe cât puteau mai bine. Şi, când maică-sa fu îmbrăcată aşa cum dorea el, îi spuse că venise ceasul să se ducă la palatul sultanului, ca s-o ia pe mireasă şi s-o poftească la palatul pe care i-l clădise. Şi mama lui Aladdin, după ce primi toate poveţele de trebuinţă în privinţa aceasta, plecă de la casa ei, însoţită de cele douăsprezece roabe ale sale, şi fu urmată numaidecât de Aladdin călare în mijlocul alaiului lui. Ci, când ajunseră mai pe-aproape de palat, se despărţiră, spre a se duce Aladdin la palatul lui cel nou, iar maică-sa la sultan.

Or, de îndată ce străjile sultanului o zăriră pe mama lui Aladdin, în mijlocul celor douăsprezece fete care

alcătuiau alaiul ei, deteră fuga să-l vestească pe sultan, care zori să-i vină în întâmpinare. Şi o primi cu toate semnele de cinstire şi de preţuire datorate cinului ei cel nou. Şi dete porunci căpeteniei hadâmbilor s-o ducă în harem la Sett Badru'l-Budur. Şi, de îndată ce El Sett Badru'l-Budur o văzu şi află că era mama soţului său Aladdin, se şi ridică în cinstea ei şi se duse s-o sărute. Pe urmă, o pofti să şadă lângă ea, şi o îmbie cu fel de fel de dulciuri şi de bunătăţuri, în vreme ce femeile o îmbrăcau pe domniţă şi o împodobeau cu giuvaierurile cele scumpe care îi fuseseră dăruite de Aladdin, soţul ei. Şi nu mult după aceea veni şi sultanul, care putu, pentru întâia oară, dată fiind proaspăta încuscrire, să vadă obrazul dezvelit al mamei lui Aladdin. Şi băgă de seamă, după gingăşia trăsăturilor ei, că trebuie să fi fost tare plăcută în tinereţele sale, şi că acuma, îmbrăcată cum era într-o rochie frumoasă şi dichisită cu pricepere, avea o înfăţişare mai arătoasă decât multe domniţe şi soţii de viziri şi de emiri. Şi îi aduse multe laude în privinţa aceasta: lucru care bucură şi tulbură adânc inima bietei neveste a răposatului croitor Mustafa, cea atâta amar de vreme necăjită, şi îi umplu ochii de lacrimi.

După care, tustrei se aşezară la taifas, plini de bunăvoinţă, cunoscându-se, în felul acesta, mai pe larg, până ce sosi şi sultana, mama domniţei Badru'l-Budur. Or, sultana cea bătrână era departe de a vedea cu ochi buni măritişul fiică-si cu fiul unor oameni oarecari, şi ţinea partea vizirului cel mare, care, în taină, era tot mai cătrănit de întorsătura cea bună pe care o luau lucrurile în paguba lui. Însă sultana nu cuteza, în pofida dorinţei ce-o avea, să strâmbe din nas dinaintea mamei lui Aladdin; şi, după salamalekurile de cuviinţă dintr-o parte şi din cealaltă, şezu alături de ceilalţi, ci fără să ia aminte la ce vorbeau ei.

Or, când veni vremea bun-rămasurilor de plecare la saraiul cel nou, domniţa Badru'l-Budur se ridică şi sărută cu mult drag pe tătâne-său şi pe maică-sa, amestecându-

şi sărutările cu multe lacrimi, de ochii lumii. Pe urmă, sprijinită de mama lui Aladdin, care mergea de-a stânga ei, şi având înainte zece eunuci îmbrăcaţi în hainele lor de sărbătoare, şi urmată de o sută de fete roabe îmbrăcate cu o strălucire de libelule, luă drumul înspre saraiul cel nou, între două rânduri de câte patru sute de robi albi şi negri, puşi perechi-perechi, înşiraţi de la un palat până la celălalt, şi fiecare ţinând câte un sfeşnic de aur în care ardea o lumânare mare de ambră şi de camforă albă. Şi, domol-domol, domniţa porni înconjurată de alaiul acesta, călcând pe preşul de catifea, în vreme ce, la trecerea ei, un zvon minunat de lăute răsuna şi pe cărările din grădină şi sus pe terasele palatului lui Aladdin. Şi, în depărtare, se auzeau uralele scoase de întreg norodul care venise fuga în preajma celor două saraiuri, îmbinând larma de veselie cu slava aceea toată. Iar domniţa, într-un sfârşit, ajunse la intrarea palatului cel nou, unde o aştepta Aladdin.

Şi Aladdin veni zâmbind în întâmpinarea ei; iar ea, dacă îl văzu aşa de frumos şi de strălucitor, rămase vrăjită. Şi intră cu el în sala de ospeţe, sub bolta cea mare cu ferestre de nestemate. Şi se aşezară tustrei dinaintea tablalelor de aur orânduite cu grijă de efritul lămpii; iar Aladdin şedea la mijloc, cu soţia lui de-a dreapta şi cu maică-sa de-a stânga. Şi începură să mănânce, în sunetele unor cântece pe care le cântau un taraf nevăzut de efriţi şi de efrite. Şi Badru'l-Budur, vrăjită de toate câte vedea şi auzea, îşi zicea în sine: „În viaţa mea nu mi-am închipuit lucruri atâta de frumoase!” Şi chiar că se şi opri din mâncat, ca să asculte mai bine cântecele efriţilor. Iar Aladdin şi maică-sa nu conteneau s-o îmbie şi să-i toarne de băut băuturi, de care altminteri domniţa putea să se şi lipsească, atâta era de îmbătată de uimire. Şi ziua aceea fu pentru ei o zi minunată, care nu şi-a avut seamăn nici pe vremile lui Iscandar ori ale lui Soleiman.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi,

sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaizeci şi doua noapte

Urmă:

Şi, când se lăsă noaptea, masa fu strânsă, şi pe dată o ceată de dănţuitoare intră în sala cea boltită. Şi ceata era alcătuită din patru sute de fetişcane, fiice de marezi şi de efriţi, îmbrăcate ca florile şi uşoare ca păsările. Şi, la sunetele unui taraf din văzduhuri, începură să dănţuiască fel de fel de hore şi de danţuri, cum nu se pot vedea decât pe tărâmurile raiului. Şi numai atunci Aladdin se ridică şi, luându-o pe soţia sa de mână, porni cu ea, în pas de joc, înspre odaia de nuntă. Şi fetişcanele roabe, cu mama lui Aladdin în frunte, îi urmară în bună rânduială. Şi Badru'l-Budur fu dezbrăcată; şi nu i se mai puse pe trup decât taman atâta cât îi era de trebuinţă pentru noapte. Şi domniţa, în felul acesta, se făcu întocmai ca o zarnacadea când iese din bobocul ei. Şi, după ce li se urară plăceri şi bucurie, fură lăsaţi singuri în odaia de nuntă. Şi Aladdin, până peste poate de fericit, putu într-un sfârşit să se vadă la un loc cu Badru'l-Budur, fata regelui. Şi noaptea lor, întocmai ca şi ziua aceea, nu şi-a avut seamăn nici pe vremile lui Iscandar ori ale lui Soleiman.

Or, a doua zi, după o noapte întreagă de desfătări. Aladdin se ridică din braţele domniţei Badru'l-Budur, soţia sa, ca să se îmbrace pe dată într-o mantie încă şi mai făloasă decât cea din ajun, şi se pregăti să meargă la sultan. Şi puse să i se aducă un cal minunat din grajdurile întocmite de efritul lămpii, şi încalecă pe el şi se îndreptă înspre palatul tatălui soţiei sale, înconjurat de un alai falnic. Şi sultanul îl privi cu semnele de bucurie cele mai alese, şi îl sărută şi, cu multă nerăbdare, îi ceru ştiri despre el şi despre Badru'l-Budur. Şi Aladdin îi dete în privinţa aceasta răspunsurile de cuviinţă, şi îi spuse:

— Vin fără de zăbavă, o, rege al vremilor, ca să te

poftesc să-mi luminezi cu chipul tău casa astăzi, şi să împărţi cu noi masa cea dintâi de după nuntă! Şi mă rog ţie, să aduci cu măria ta, spre a vedea palatul fiicei tale, pe vizirul cel mare, şi pe emiri!

Şi sultanul, ca să-i dovedească şi mai bine preţuirea şi dragostea sa, nu ridică nicio împotrivire, ci primi poftirea şi se sculă pe clipă pe dată, şi, urmat de vizirul cel mare şi de emiri, plecă împreună cu Aladdin.

Or, pe măsură ce sultanul se apropia de palatul fiicei sale, uimirea îi sporea tot mai tare, iar strigătele lui de minunare se făceau tot mai aprinse, tot mai mari şi tot mai dese. Şi toate astea pe când se afla încă în afara palatului. Da când intră înlăuntru, ce mai minunări! Nu vedea peste tot decât frumuseţi, belşug, bogăţie, podoabe, chindiseli şi fală! Dar lucrul care îl uimi de-a binelea fu sala cu bolta de cleştar, în care nu se mai sătura să privească liniile zvelte ale zidirii şi podoabele. Şi ţinu să numere ferestrele cele înflorite cu nestemate, şi văzu că în adevăr erau în număr de nouăzeci şi nouă, niciuna mai mult, niciuna mai puţin. Şi se minună grozav. Ci bagă de seamă numaidecât că fereastra cea de a nouăzeci şi noua rămăsese neterminată şi că nu avea niciun fel de podoabă; şi, tare nedumerit, se întoarse înspre Aladdin şi îi spuse:

— O, fiul meu, Aladdine, iacătă de bună seamă palatul cel mai minunat din câte s-au aflat vreodată pe faţa pământului! Şi sunt uimit de tot ce văd! Ci poţi tu să-mi spui pricina care te-a împiedicat să sfârşeşti lucrarea la fereastra aceasta, care sluţeşte aşa, cu nedesăvârşirea ei, frumuseţea celorlalte surori ale sale?

Iar Aladdin zâmbi a râde şi răspunse:

— O, rege al vremilor, mă rog ţie să nu carecumva să crezi că din pricina uitării ori a zgârceniei ori din vreo nebăgare de seamă aş fi lăsat fereastra aceasta în starea neterminată în care o vezi; întrucât am avut eu un anume gând când am vrut-o aşa. Iar gândul acela a fost să las măriei tale grija de-a pune să se desăvârşească lucrarea

aceasta, spre a pecetlui astfel, în piatra acestui palat, numele tău slăvit, şi pomenirea domniei tale. Pentru aceea te rog fierbinte să sfinţeşti cu învoirea ta zidirea acestei case, care, oricât de mulţumitoare ar fi, tot rămâne nevrednică faţă de harurile fiicei tale, soţia mea!

Iar regele, măgulit cum nu se mai poate de gingăşia gândului lui Aladdin, îi mulţumi şi dori ca pe dată să şi înceapă lucrul. Şi, pentru aceasta, dete poruncă străjerilor lui să cheme la palat, fără de zăbavă, pe giuvaergiii cei mai dibaci şi cei mai bogaţi în nestemate, ca să sfârşească încrustarea ferestrei. Şi, în aşteptarea venirii lor, se duse s-o vadă pe fiică-sa şi îi ceru ştiri despre cea dintâi noapte a ei de nuntă. Şi, numai din zâmbetul pe care i-l aruncă domniţa şi din înfăţişarea ei mulţumită, sultanul pricepu că era fără de rost să mai stăruiască. Şi îl sărută pe Aladdin, firitisindu-l îndelung, şi se duse cu el în sala în care era pregătită masa cu toată strălucirea cuvenită. Şi mâncă de toate, şi găsi că bucatele erau cele mai minunate pe care le gustase el vreodată, şi că slujitorii erau cu mult mai presus decât slujitorii de la palatul său, şi că argintăria şi tacâmurile erau întru totul uimitoare.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaizeci şi treia noapte

Urmă:

Estimp, sosiră giuvaergiii şi argintarii, pe care se duseseră străjerii să-i strângă de prin toată cetatea de scaun a împărăţiei; şi i se dete de ştire regelui, care numaidecât se duse sub bolta cea cu nouăzeci şi nouă de ferestre. Şi le arătă meşterilor giuvaergii fereastra neterminată, spunându-le:

— Trebuie ca, în cel mai scurt răstimp, să ispråviţi lucrarea pe care o cere fereastra aceasta, adică s-o

încrustaţi cu mărgăritare şi cu nestemate de toate culorile!

Şi aurarii şi giuvaergiii răspunseră că ascultă şi că se supun, şi începură să cerceteze cu multă luare-aminte lucrarea şi încrustările de la celelalte ferestre, privindu-se între ei cu nişte ochi tare holbaţi de uimire. Şi, după ce se sfătuiră între ei, se întoarseră lângă sultan şi, ploconindu-se, îi spuseră:

— O, rege al vremilor, noi, cu toate grămezile noastre de nestemate, nu avem în prăvăliile noastre cu ce să împodobim nici măcar a suta parte din fereastra aceasta!

Iar regele zise:

— Am să vă dau eu tot ce trebuieşte!

Şi porunci să fie aduse poamele de pietre scumpe pe care i le dedese Aladdin în dar, şi le spuse:

— Să vă slujiţi de atâtea câte-s de trebuinţă, şi să-mi daţi îndărăt ceea ce o să mai rămână!

Iar giuvaergiii măsurară şi socotiră, de mai multe ori, şi răspunseră:

— O, rege al vremurilor, tot ceea ce ne dai tu şi tot ceea ce avem noi nu ajunge să împodobim decât a douăzecea parte a ferestrei!

Atunci regele se întoarse înspre străjile lui şi le spuse:

— Duceţi-vă de scotociţi casele vizirilor mei, şi mari şi mici, ale emirilor mei şi ale tuturor bogătaşilor din împărăţia mea, şi cereţi-le să vă dea, cu voie ori fără de voie, toate pietrele scumpe pe care le au!

Şi străjile plecară zornic să îndeplinească porunca.

Or, aşteptând întoarcerea lor, Aladdin, care vedea limpede că regele începea să fie îngrijorat în privinţa izbânzii lucrării lui, şi care, în sufletul său, se bucura până peste poate de treaba aceasta, vru să-l înveselească numaidecât cu nişte cântece. Şi făcu semn unuia dintre tinerii efriţi, robi ai lui, care numaidecât aduse în sală o ceată de cântăreţe atâta de frumoase încât fiecare dintre ele ar fi putut să-i spună lunii: „Ridică-te tu, ca să şed eu în locul tău!” şi dăruite cu un glas vrăjitor care ar fi putut

să-i spună filomelei: „Taci tu, ca să mă asculţi cum cânt!” Şi chiar că fetele acelea izbutiră, cu cântecul lor, să-l facă pe rege să mai capete oleacă de răbdare.

Ci, de îndată ce străjerii sosiră, sultanul dete numaidecât giuvaergiilor şi meşterilor nestematele strânse din jefuirea celor avuţi, şi le spuse:

— Ei bine, acuma ce mai ziceţi?

Ei răspunseră:

— Pe Allah, o, stăpâne al nostru, suntem încă tare departe de socoteală! Şi ne-ar mai trebui giuvaeruri de opt ori pe-atâta cât avem acuma! Ba, ca să ducem treaba cu bine la cap, ne trebuie pe puţin un răstimp de trei luni, dacă stăm să lucrăm zi şi noapte!

La vorbele acestea, regele rămase peste măsură de dezamăgit şi de năucit, şi îşi simţi nasul cum i se alungeşte până la picioare, de ruşinea pe care o simţea de-a se vedea în nişte împrejurări atâta de amarnice pentru mândria lui. Atunci Aladdin, nevrând să lungească mai mult încercarea la care îl supunea, şi socotindu-se mulţumit, se întoarse înspre meşteri şi înspre giuvaergii şi le spuse:

— Luaţi-vă îndărăt ceea ce este al vostru şi plecaţi!

Şi le spuse străjerilor:

— Duceţi nestematele îndărăt stăpânilor lor!

Şi îi spuse regelui:

— O, rege al vremilor, nu se cade nicicum să-ţi iau ceea ce ţi-am dat dintâia oară! Te rog, dar, să binevoieşti a primi să-ţi dau îndărăt aceste poame de nestemate, şi să fac eu în locu-ţi ceea ce a mai rămas de făcut spre a duce cu bine la capăt împodobirea ferestrei acesteia! Şi te rog numai să mă aştepţi în iatacul soţiei mele Badru’l-Budur, întrucât nu pot nici să lucrez, nici să dau vreo poruncă în vreme ce ştiu că mă priveşte cineva!

Şi regele se duse la fiică-sa Badru’l-Budur, ca să nu-l stânjenească pe Aladdin.

Atunci, Aladdin scoase din fundul unui sipet de sidef lampa cea fermecată, pe care avusese grijă să nu o uite

când se mutase din casa lui bătrânească la palatul împărătesc, şi o frecă aşa cum îşi luase obiceiul să facă. Şi efritul se ivi pe dată şi se temeni dinaintea lui Aladdin, aşteptându-i poruncile. Şi Aladdin îi spuse:

— O, efritule al lămpii, te-am chemat să vii ca să faci şi cea de a nouăzeci şi noua fereastră întru totul aidoma cu surorile ei!

Şi nici nu sfârşi el bine de rostit cererea aceasta, că efritul şi pieri. Şi Aladdin auzi parcă un potop de lovituri de ciocane şi de hârşcăituri de pile la fereastra cu pricina, şi, în mai puţină vreme de cât ar trebui să-l umpli, spre a-l bea, un pahar cu apă rece, văzu cum se iveşte şi se desăvârşeşte împodobeala cea fermecată de nestemate a ferestrei. Şi nu putu în niciun fel s-o deosebească de celelalte. Şi se duse să-l caute pe sultan şi îl rugă să-l însoţească în sala boltită.

Când sultanul ajunse dinaintea ferestrei, pe care o văzuse atâta de nedesăvârşită cu câteva clipite mai înainte, gândi că s-o fi înşelat şi că s-o fi uitând la alta, nemaicunoscând-o. Ci, după ce privi roată de mai multe ori turnul boltit, dacă văzu că lucrarea fusese făcută într-un răstimp atâta de scurt, în vreme ce toţi giuvaergiii şi meşterii strânşi laolaltă îi ceruseră trei luni întregi ca s-o isprăvească, rămase până peste poate de minunat, şi îl sărută pe Aladdin între amândoi ochii.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaizeci şi patra noapte

Urmă:

...îl sărută pe Aladdin între amândoi ochii şi îi spuse:

— Ah, Aladdine, fiul meu, cu cât te cunosc, cu atât îmi pari mai minunat!

Şi trimise să fie chemat vizirul cel mare, şi îi arătă cu degetul minunăţia care îl fermeca, şi îi spuse cu un glas

zefliu:
— Ei, vizire, de asta ce mai socoţi?
Şi vizirul, care nu-şi uitase vechea lui pică, fu şi mai încredinţat, văzând lucrarea aceea, că Aladdin era un vrăjitor, un eretic şi un filosof alchimist. Da se feri cu mare grijă să lase a-i scăpa vreun gând faţă cu sultanul, pe care îl ştia tare legat de ginerele lui cel proaspăt şi, fără a intra în câră cu el, îl lăsă în minunarea sa şi se mulţumi să-i răspundă:
— Allah este cel mai mare!
Or, din ziua aceea, sultanul începu să vină neabătut, după ce încheia treburile la divan, să petreacă în fiecare seară câteva ceasuri în tovărăşia, ginerelui său Aladdin şi a fiicei sale Badru'l-Budur, spre a privi îndelung minunăţiile palatului în care, de fiecare dată, găsea tot alte lucruri noi, mai strălucite decât cele de dinainte, şi care îl uimeau şi îl fermecau.
Iar Aladdin, departe de a se înfumura ori a se lăsa moleşit de viaţa lui cea nouă, avu grijă să se îndeletnicească, în răstimpul ceasurilor pe care nu le petrecea lângă soţia sa Badru'l-Budur, cu facerile de bine în preajma lui şi să cerceteze care-s oamenii săraci, spre a le uşura nevoile. Căci nu-şi uitase starea sa de odinioară şi de lipsurile în care trăise, cu maică-sa, pe vremea anilor copilăriei lui. Şi, pe deasupra, de fiecare dată când ieşea în cetate, călare, punea să fie însoţit de câţiva robi care, după poruncile sale, nu pregetau, pe toate drumurile străbătute, să arunce pumni întregi de dinari de aur gloatei care da fuga din toate părţile. Şi, în fiecare zi, după masa de prânz şi după cea de seară, punea să se împartă săracilor rămăşiţele de la masa lui, care ajungeau să hrănească mai bine de cinci mii de inşi. Încât purtarea lui darnică şi bunătatea lui şi neîngâmfarea lui îi dobândiră dragostea întregului norod şi traseră asupra-i binecuvântările tuturor locuitorilor. Şi nu era nimenea care să nu i se juruie cu numele şi cu viaţa lui.
Dar ceea ce îi aduse de-a binelea toate inimile şi puse

vârf faimei sale fu o biruinţă mare pe care o dobândi asupra unor neamuri răzvrătite împotriva sultanului, şi când dete dovadă de o vitejie uluitoare şi de haruri războinice care lăsau departe în urmă toate isprăvile vitejilor cei mai vestiţi. Iar Badru'l-Budur nu făcea decât să-l îndrăgească şi mai tare, şi să se firitisească tot mai mult de ursita ei cea norocoasă care îi dăruise de soţ tocmai pe bărbatul căruia chiar că i se potrivea. Şi Aladdin trăi în felul acesta un şir de ani de fericire desăvârşită, între soţia şi maica sa, înconjurat de dragostea şi de credinţa celor mari şi a celor mici, şi mai iubit şi mai preţuit decât însuşi sultanul care, de altminteri, îl ţinea mai departe la mare cinste şi avea faţă de el o dragoste nemărginită! Şi-aşa cu Aladdin!

Estimp, vrăjitorul de la Maghreb, acela care s-a aflat la obârşia tuturor acestor întâmplări şi care, fără voia lui, fusese pricina dintâi a huzurului lui Aladdin, iacătă!

După ce îl părăsise pe Aladdin în tainiţa de sub pământ, ca să-l lase să moară acolo de sete şi de foame, se întorsese în ţara lui, în afundul Maghrebului cel îndepărtat. Şi îşi trecu toată vremea mohorându-se de întorsătura cea proastă a călătoriei lui, şi căindu-se de necazurile şi de truda pe care şi le zădărâse fără de niciun folos spre a dobândi lampa cea fermecată. Şi cugeta la nenorocul care îi smulsese dintre buze îmbucătura cu care se canonise atâta până s-o întocmească. Şi o zi nu se scurgea fără ca amintirea cea plină de amărăciune a acelor lucruri să nu-i vină în minte şi să-l facă a-l blestema pe Aladdin şi ceasul când îl întâlnise.

Şi, la urmă, într-o zi, pe când era mai plin ca de obicei de ciuda aceea statornică, fu cuprins de dorinţa să afle de şart cum murise Aladdin. Şi, întru aceasta, cum era tare dibaci în geomanţie, îşi luă tava cu nisipul de ghicit, pe care o scoase dintr-un fund de sipet, şezu jos pe o rogojină pătrată, în mijlocul unui cerc tras cu tibişir roşu, netezi nisipul, orândui punctele bărbăteşti şi punctele

femeieşti, mumânele şi copiii, mormăi descântecele geomanticeşti, şi zise: „Ia să vedem, o, nisipule, ia să vedem! Ce mai este cu lampa cea fermecată? Şi cum a murit puiul acela de lele, puşlamaua aceea care se chema Aladdin?” Şi, rostind vorbele acestea, scutură nisipul, cumu-i datina vrăjitorească. Şi iacătă că liniile se întocmiră şi că horoscopul se închipui. Şi maghrebinului, până peste poate de nedumerit, i se dezvălui, fără a se mai îndoi o clipită, după o cercetare cu de amănuntul a chipurilor din horoscop, că Aladdin nu era mort deloc, ba viu de-a binelea, că era stăpân pe lampa cea fermecată, şi că se afla în fală, bogăţii şi cinstiri, însurat cu domniţa Badru’l-Budur fata regelui de la Chitai, pe care o îndrăgea şi care şi ea îl îndrăgea, şi că, într-un sfârşit, nimenea nu-i mai spunea în toată împărăţia Chinei, şi până la hotarele lumii, decât pe numele de emirul Aladdin!

După ce magul aflǎ în felul acesta, cu lucrările geomanţiei şi ale păgâniei lui, asemenea treburi de care era departe a se aştepta, începu să spumege de mânie şi să stupească în sus şi pe jos, zicând: „Scuip pe chipul tău, o, pui de lele şi de fleanduri! Mă ud pe capul tău, o, Aladdin, codoşule, o, câine, plod de câine, o, cobe afurisită, o, chip de smoală şi de păcură!”

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaizeci şi cincea noapte

Urmă:

Şi se porni, vreme de un ceas, să tot scuipe şi în sus şi pe jos, să-l calce sub picioare pe un Aladdin închipuit, şi să-l spurce cu înjurături amarnice şi cu ocări de toate soiurile, până ce se mai potoli oleacă. Da atunci se hotărî, fie ce-o fi, să se răzbune pe Aladdin şi să-l facă a-şi ispăşi huzururile de care se bucura în dauna lui, ca urmare a stăpânirii acelei lămpi fermecate pentru care irosise el,

magicianul, atâtea strădanii şi atâtea cazne zadarnice. Şi, fără a mai şovăi o clipită, porni la drum spre ţara Chitaiului. Şi, cum furia şi dorul de răzbunare îi dedeau aripi, călători fără de popas, cugetând îndelung la mijloacele cele mai bune de folosit ca să-i dea de hac lui Aladdin; şi nu peste mult sosi în capitala împărăţiei Chinei. Şi trase la un han, unde luă cu chirie o odaie. Şi, a doua zi de la sosire, începu să bată pieţele şi locurile cele mai umblate; şi, peste tot, nu auzea vorbindu-se decât despre emirul Aladdin, despre frumuseţea emirului Aladdin, despre filotimia emirului Aladdin şi despre strălucirea emirului Aladdin. Şi îşi zise: „Pe foc şi pe lumină! În curând numele acesta nu are să mai fie rostit decât la judeţul de moarte!” Şi aşa ajunse dinaintea palatului lui Aladdin, şi se minună când văzu ce falnic arăta: „Ah! Ah! aci sălăşluieşte acum plodul croitorului Mustafa, cel care nu avea de mâncare nicio coajă de pâine la sfârşitul unei zile! Ah! Ah! Aladdine, ai să vezi tu în curând dacă ursita mea nu are s-o biruiască pe a ta şi dacă nu am s-o silesc pe maică-ta să toarcă lână, cum făcea odinioară, ca să nu moară de foame, şi dacă nu am să sap cu chiar mâinile mele groapa la care să vină să te plângă!”

Pe urmă, se apropie de poarta cea mare a palatului şi, după ce înnădi vorbă cu portarul, izbuti să afle de la el că Aladdin plecase la vânătoare pe mai multe zile. Şi cugetă: „Iacătă că a şi început căderea lui Aladdin! Am să pot lucra slobod aici, câtă vreme are să lipsească el! Ci trebuie să ştiu, înainte de orice, dacă Aladdin a luat lampa cu el la vânătoare, ori dacă a lăsat-o în palat!” Şi zori să se întoarcă în odaia lui de la han, unde luă tabla geomanticească şi o cercetă. Şi horoscopul îl dezvălui că Aladdin lăsase lampa la palat.

Atunci maghrebinul, beat de bucurie, se duse la sukul tinichigiilor şi intră în dugheana unui neguţător de felinare şi de lămpi de aramă, şi zise:

— O, stăpâne al meu, îmi trebuie vreo douăsprezece

lămpi de aramă, nou-nouţe şi bine lustruite!

Şi neguţătorul răspunse:

— Am ce îţi trebuie!

Şi îi înşiră dinainte douăsprezece lămpi tare strălucitoare, şi îi ceru un preţ pe care magicianul i-l plăti fără de tocmeală. Şi le luă şi le puse într-un coş pe care îl cumpărase de la împletitorul de coşuri. Şi plecă din suk.

Şi porni atunci să bată uliţele, cu coşul cu lămpi pe braţ, şi strigând:

— Lămpi noi! Lămpi noi! Schimb lămpi noi pe lămpi vechi! Cine vrea să schimbe, să vină să ia lampa nouă!

Şi se îndreptă în felul acesta înspre palatul lui Aladdin.

Or, de îndată ce ţâncii care hăimănăleau pe uliţe auziră strigarea aceea ciudată şi văzură turbanul cel lat al maghrebinului, se opriră din joacă şi deteră fuga de-a valma înspre el. Şi porniră să ţopăie laolaltă:

— Huo! nebunul! huo! nebunul!

Ci el, fără a lua seama câtuşi de puţin la poznele ţâncilor. Îşi vedea mai departe de strigările lui, care întreceau huiduielile lor:

— Lămpi noi! Lămpi noi! Schimb lămpi noi pe lămpi vechi! Cine vrea să schimbe, să vină să ia lampa nouă!

Şi ajunse în felul acesta, urmat de leandra urlătoare de copii, în piaţa în care se întindea dinaintea porţii palatului, şi începu s-o străbată de la un capăt la altul, ca iar să se întoarcă şi s-o ia de la cap, strigându-şi strigarea tot mai tare, neostoit. Şi izbuti atâta de bine, încât domniţa Badru'l-Budur, care se afla la ceasul acela în sala cea cu nouăzeci şi nouă de ferestre, auzi ghilaiul cel neobişnuit şi deschise una dintre ferestre şi privi înspre piaţă. Şi văzu gloata cea zbânţuită şi urlătoare a puşlamalelor, şi auzi strigarea aceea ciudată a maghrebinului. Şi începu să râdă. Iar slujnicele ei auziră şi ele strigarea, şi la fel începură să râdă, laolaltă cu domniţa. Şi una dintre ele îi spuse:

— O, stăpână a mea, tocmai am băgat de seamă astăzi, pe o sofra, când dereticam odaia stăpânului nostru

Aladdin, o lampă veche de aramă! Îngăduie-mi, dară, să mă duc s-o iau şi să i-o arăt maghrebinului acesta bătrân, spre a vedea dacă e chiar atâta de smintit pe cât ne dă de bănuit strigarea lui, şi dacă ar primi să ne-o schimbe cu o lampă nouă!

Or, lampa cea veche despre care vorbea roaba noastră era tocmai lampa cea fermecată a lui Aladdin. Şi, dintr-o osândă scrisă de ursitoare, Aladdin, înainte de a pleca, uitase s-o închidă în sipetul de sidef unde o ţinea de obicei ascunsă, şi o lăsase pe sofra! Da cine poate oare să lupte împotriva hotărârilor soartei?

Or, domniţa Badru'l-Budur habar nu avea nici de lampa aceea, nici de puterile ei cele fermecate. Încât nu văzu nici o piedică în calea schimbului despre care îi vorbea roaba sa, şi răspunse:

— Păi de bună seamă! Ia lampa aceea şi dă-i-o agăi eunucilor, ca să se ducă să o schimbe pe o lampă nouă şi ca să putem râde pe seama smintitului acela!

Atunci, roaba cea tânără se duse în odaia lui Aladdin, luă lampa fermecată de pe sofra şi i-o dete lui aga al eunucilor. Şi aga coborî numaideeât în faţa casei, îl chemă pe maghrebin, îi arătă lampa pe care o aducea şi îi zise:

— Stăpâna mea doreşte să schimbe lampa aceasta pe una dintre lămpile cele noi pe care le ai în coş!

Când maghrebinul văzu lampa, o cunoscu de la cea dintâi aruncătură de ochi şi începu să tremure de tulburare. Şi eunucul îi spuse:

— Ce ai? Poate că lampa asta ţi s-o fi părând prea veche spre a o schimba?

Ci farmazonul, care îşi şi domolise zbuciumul, întinse mâna cu iuţeala unui vultur care se repede pe o turturea, înşfăcă lampa pe care i-o întindea eunucul şi o şi făcu pierită în sân. Pe urmă, îi înfăţişă hadâmbului coşul, spunând:

— Ia-o pe care ţi-o plăcea cel mai mult!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaizeci şi şasea noapte

Urmă:

Iar eunucul alese o lampă bine lustruită şi sclipind de nouă, şi dete fuga să i-o ducă stăpâne-si Badru'l-Budur, icnind de haz şi râzându-şi de sminteala maghrebinului. Şi-aşa cu aga al eunucilor şi cu schimbul lămpii fermecate, în vremea lipsei lui Aladdin de acasă!

În ce îl priveşte pe maghrebin, apoi acesta numaidecât o şi luă la picior, aruncându-şi coşul în capul haimanalelor, care îl huiduiau necontenit, cu tot ce se afla în el, spre a-i împiedica să se mai ţină pe urmele lui. Şi, descotorosindu-se în felul acesta de ei, ieşi dintre zidurile palatelor şi ale grădinilor şi se afundă pe uliţele cetăţii, făcând o sumedenie de ocolişuri, ca să-i piardă urma acei care ar fi vrut să se ia după el mai departe. Şi, când ajunse într-o mahala pustie de tot, scoase lampa din sân şi o frecă. Iar efritul lămpii răspunse la chemarea aceea, ivindu-se numaidecât dinainte-i şi rostind:

Iacătă-l aci dinainte
Pe robul tău cel cu luare-aminte!
Spune: ce vrei? Eu rămân al lămpii slujitor,
Fie că-n văzduhuri zbor,
Fie că-mi fac rând
Aici pe pământ.

Întrucât efritul se supunea fără de nicio osebire oricui era stăpânul lămpii aceleia, măcar de-ar fi umblat el, aşa cum umbla magicianul, şi pe calea ticăloşiei şi-a pierzării.

Atunci maghrebinul îi spuse:

— O, efrite al lămpii, îţi poruncesc să iei palatul pe care l-ai durat pentru Aladdin şi să-l muţi, cu toate făpturile şi cu toate lucrurile ce se află în el, în ţara mea, pe care o

ştii, în afundul Maghrebului, între grădini. Şi, tot aşa, să mă duci şi pe mine odată cu palatul!

Şi maredul, rob al lămpii, răspunse:

— Ascult şi mă supun! Închide un ochi şi-apoi deschide un ochi, şi ai să te şi afli în ţara ta, în palatul lui Aladdin!

Şi chiar că, într-o clipită, lucrul se şi făcu. Şi maghrebinul se văzu mutat, cu palatul lui Aladdin, în inima ţării sale, în Maghrebul din Africa. Şi iacă-aşa cu el!

Dar, în ceea ce îl priveşte pe sultan, părintele domniţei Badru'l-Budur, apoi acesta, a doua zi, la sculare, ieşi din palatul său, ca să se ducă, aşa cum îşi făcuse obiceiul, pe la fiică-sa cea dragă. Şi nu văzu, pe locul în care se înălţa palatul cel minunat, decât un maidan mare, brăzdat de şanţurile goale ale temeliilor. Şi, peste măsură de nedumerit, nu ştiu de nu cumva şi-a pierdut minţile; şi începu să se frece la ochi, ca să-şi dea mai bine seama de ceea ce vedea. Şi se dumeri că, în strălucirea răsăritului de soare şi în limpezimea dimineţii, nu avea nicio putinţă să se înşele şi că palatul nu mai era acolo! Ci vru să se încredinţeze şi mai bine de faptul acesta, care îl scotea din minţi, şi se întoarse în palatul său la catul de sus şi deschise fereastra ce da înspre fiică-sa. Şi nu văzu nici palat şi nici urmă de palat, nici grădini şi nici urmă de grădini, nimic, decât un maidan întins pe care călăreţii, de n-ar fi fost şanţurile, ar fi putut să se întreacă în bună voia lor.

Atunci, părintele cel nefericit, sfâşiat de spaimă, începu să-şi bată mâinile una de alta şi să-şi smulgă barba plângând, măcar că nu putea să-şi dea bine seama de tâlcul şi de întinderea nenorocirii lui. Şi, pe când sta prăbuşit aşa pe divan, vizirul lui cel mare intră ca să-i dea de ştire, după obiceiul său, că a fost deschis divanul judecăţilor. Şi îl văzu pe sultan în ce stare era, şi nu ştiu ce să creadă. Şi sultanul îi zise:

— Vino încoace!

Iar vizirul se duse, şi sultanul îi zise:

— Ce s-a făcut cu palatul fetei mele?

El zise:

— Allah să-l ocrotească pe sultan! Ci nu pricep ce vrea să spună!

El zise:

— S-ar părea, o, vizirule, că tu habar nu ai de întâmplarea cea jalnică!

El răspunse:

— Deloc, o, stăpâne al meu, pe Allah! nu ştiu nimic, chiar nimic-nimic!

El spuse:

— Înseamnă că nu te-ai uitat înspre palatul lui Aladdin!

El spuse:

— M-am plimbat aseară prin grădinile din jurul palatului, da nu am băgat de seamă nimic ciudat anume! afară doar că poarta cea mare era închisă, din pricina lipsei de acasă a emirului Aladdin!

El spuse:

— Dacă-i aşa, o, vizirule, apoi ia te uită pe fereastra asta, şi spune-mi dacă nu bagi de seamă nimica ciudat anume, la palatul acela, la care ai văzut ieri poarta cea mare închisă!

Şi vizirul îşi scoase capul pe fereastră şi se uită, ci numai că să ridice mâinile spre cer strigând:

— Izgonit fie Cel-rău! Palatul a pierit!

Pe urmă, se întoarse înspre sultan şi îi spuse:

— Şi-acuma, o, doamne al meu, mai şovăieşti a crede că palatul acela, de care atâta te minunai ce linii frumoase avea şi ce împodobit era, ar fi fost altceva decât o lucrare de cea mai desăvârşită vrăjitorie?

Iar sultanul lăsă capu-n jos şi cugetă vreme de un ceas. După care, ridică fruntea, iar chipul său era coperit de mânie. Şi strigă:

— Unde-i nelegiuitul acela, şi zburdaticul, şi farmazonul, şi calpul, şi plodul acela dintr-o haită de căţele, care se cheamă Aladdin?

Şi vizirul, cu inima umflată de biruinţă, răspunse:

— Este plecat, este la vânătoare! Da a trimis veste că

are să se întoarcă astăzi, înainte de rugăciunea de la amiază! Şi, dacă vrei, mă îndatorez să mă duc chiar eu şi să-l cercetez ce s-a făcut cu palatul şi cu tot ce se afla în el!

Şi sultanul răcni iarăşi, spunând:

— Nu, pe Allah! Se cade să fie luat ca hoţii şi ca amăgitorii! Să meargă străjile şi să mi-l aducă ferecat în fiare!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaizeci şi şaptea noapte

Urmă:

Numaidecât, vizirul cel mare ieşi să spună căpeteniei străjilor porunca sultanului, povăţuindu-l în ce chip să se poarte, ca nu carecumva Aladdin să izbutească să le scape! Şi căpetenia străjilor, însoţit de o sută de călăreţi, ieşi din cetate pe drumul pe care urma să se întoarcă Aladdin, şi îl întâlni la o depărtare de cinci parasanje de la porţi. Şi îl împresură numaidecât cu călăraşii lui, şi îi zise:

— Emire Aladdin, o, stăpâne al nostru, mă rog ţie de iertăciune! ci sultanul, iar noi toţi suntem robii lui, ne-a dat poruncă să te poprim şi să te ducem dinaintea lui, ferecat în fiare, ca pe tâlhari! Şi nu putem să nu ne supunem poruncii domneşti! Ci, încă o dată, iartă-ne că ne purtăm cu tine aşa, după ce pe toţi ne-ai îndopat cu dărnicia ta!

La vorbele acestea ale căpeteniei străjilor, lui Aladdin i se înnodă limba de uluială şi de tulburare. Ci, până la urmă, izbuti să vorbească şi spuse:

— O, preacinstiţilor, da ştiţi baremi pentru care pricină v-a dat sultanul asemenea poruncă, pe când eu nu mă cunosc vinovat cu nicio vină faţă de el ori faţă de împărăţie?

Şi capul străjilor răspunse:

— Pe Allah! habar nu avem!

Atunci Aladdin descălecă de pe cal şi spuse:

— Faceţi cu mine ce v-a poruncit sultanul! Întrucât poruncile sultanului sunt asupra capului şi-a ochiului nostru!

Şi străjerii îl zeberiră pe Aladdin, da cu mare căinţă, îi priponiră mâinile, îi petrecură pe după gât un lanţ tare gros şi tare greu, pe care i-l legară tot aşa şi peste brâu, şi îl târâră înspre oraş, la capătul lanţului acela, silindu-l să meargă pe jos în urma lor, pe când ei îşi urmară drumul călări.

Şi, când străjile ajunseră la mahalaua cea mai de la margine a cetăţii, trecătorii care îl văzură pe Aladdin târât în felul acela nu mai avură nicio îndoială că sultanul, din vreo pricină de care ei habar nu aveau, nu s-ar pregăti să poruncească a i se tăia capul. Şi, întrucât Aladdin, cu filotimia şi cu bunătatea lui, dobândise dragostea tuturor supuşilor împărăţiei, toţi cei ce-l văzură deteră fuga după el, înarmându-se care cu săbii, care cu măciuci, care cu pietroaie şi cu reteveie. Şi numărul lor sporea pe măsură ce alaiul se apropia de palat, încât atunci când ajunse pe locul maidanului se adunaseră mii şi mii. Şi toţi strigau şi se răzvrăteau, vânturându-şi armele şi ameninţându-i pe străjerii care numai cu mare caznă izbutiră să-i dovedească şi să intre la palat fără a fi ciomăgiţi. Şi, în vreme ce ei ţipau şi urlau mai departe pe maidan, cerând să li se dea îndărăt, viu şi nevătămat, stăpânul lor, Aladdin, străjerii îl aduseră pe Aladdin, tot împovărat de lanţuri, în sala în care, cufundat în mânie şi în mohorală, îl aştepta sultanul.

Or, de îndată ce Aladdin îi fu înfăţişat, sultanul, cuprins de o turbare de neînchipuit, nu-şi făcu nici măcar timp să-l întrebe ce se întâmplase cu palatul în care se afla Badru'l-Budur, fiica sa, ci îi strigă gâdelui:

— Retează numaidecât capul hainului acesta blestemat!

Şi nu vroi nici să-l mai asculte, nici să-l mai vadă o clipă

baremi. Şi gâdea îl duse pe Aladdin pe terasa care da înspre maidanul unde era strânsă gloata cea vuitoare, îl puse pe Aladdin să îngenuncheze pe pielea cea roşie a osândiţilor, după ce îl legase la ochi, îi scoase lanţul pe care îl avea la gât şi la brâu, şi îi spuse:

— Fă-ţi mărturisirea de credinţă de dinaintea morţii!

Şi se găti să-i dea lovitura de moarte, învârtindu-se de trei ori împrejurul lui şi făcându-şi sabia să sclipească de trei ori prin văzduh. Ci, taman în clipita aceea, mulţimea, văzând că gâdele urma să-l omoare pe Aladdin, se pregăti, scoţând răgnete amarnice, să sară peste zidurile palatului şi să spargă porţile. Iar sultanul, văzând zulumul acela şi temându-se de vreun bucluc năpraznic, fu cuprins de o spaimă mare. Şi se întoarse înspre călău şi îi spuse:

— Până una alta, nu-i mai tăia capul ticălosului ăstuia!

Şi îi spuse căpeteniei străjilor:

— Strigă norodului că îi dăruiesc iertarea sângelui acestui blestemat!

Şi porunca, strigată pe dată de sus de pe terasă, potoli zulumul şi mânia gloatelor, şi îi făcu să se oprească din năvala lor pe cei care se buluceau la porţi şi pe cei care săreau peste zidurile palatului.

Atunci, Aladdin, pe care cineva, fără a se sfii, avusese grijă să-l dezlege la ochi şi să-i desfacă legăturile care îi priponeau mâinile la spate, se sculă de pe pielea osândelor pe care şezuse îngenuncheat şi îşi ridică fruntea înspre sultan şi, cu ochii plini de lacrimi, îl întrebă:

— O, rege al vremilor, mă rog înălţimii tale să-mi spună numai ce nelegiuire am săvârşit de-am stârnit mânia ta şi năpăstuirea aceasta!

Şi sultanul, tare şofrănit la chip şi cu un glas plin de mânie clocotită, îi spuse:

— Nelegiuirea ta, ticălosule? Te prefaci, aşadară, că n-ai şti-o? Da n-ai să te mai prefaci, când am să te pun s-o vezi cu chiar ochii tăi!

Şi îi strigă:

— Vino după mine!

Şi o luă înaintea lui, şi îl duse la capătul celălalt al palatului, înspre cel de al doilea maidan, unde se ridica până atunci palatul domniţei Badru'l-Budur, înconjurat de grădini, şi îi zise:

— Ia uită-te pe fereastra asta şi spune-mi, că trebuie să ştii prea bine, ce s-a întâmplat cu palatul în care se afla fata mea?

Şi Aladdin scoase capul pe fereastră şi se uită. Şi nu văzu nici palat, nici grădină, şi nici urmă de palat ori de grădină, ci numai maidanul cel nesfârşit şi gol, aşa cum era în ziua în care dase el poruncă efritului lămpii să zidească acolo casa cea minunată. Şi fu cuprins de o uluire şi de o durere şi de o tulburare aşa de mări încât fu mai-mai să se prăbuşească fără de simţire. Şi nu putu să rostească nicio vorbă. Iar sultanul ţipă la el:

— Ei, hain alimănit, unde este palatul şi unde este fata mea, rodul inimii mele, singurul meu copil?

Şi Aladdin scoase un oftat adânc şi izbucni în plâns; pe urmă, zise:

— O, rege al vremilor, nu ştiu!

Iar sultanul îi zise:

— Ascultă la mine! N-am să-ţi cer a pune la loc palatul tău cel blestemat, da îţi poruncesc să-mi dai îndărăt fata. Şi, dacă nu faci lucrul acesta numaidecât, ori dacă nu vrei să-mi spui ce este cu ea, pe capul meu! am să-ţi zbor căpăţâna!

Şi Aladdin, până peste poate de urgisit, lăsă ochii în jos şi cugetă vreme de un ceas. Pe urmă, ridică fruntea şi spuse:

— O, rege al vremilor, nimenea nu scapă de ce-i e ursit! Şi dacă ursita mea este să mi se taie capul pentru o nelegiuire pe care nu am săvârşit-o, nicio putere nu are să poată să mă izbăvească! Îţi cer numai, până a nu muri, un răgaz de patruzeci de zile spre a face cercetările de trebuinţă în privinţa soţiei mele preaiubite, care a pierit odată cu palatul, pe când mă aflam la vânătoare şi fără ca eu să-mi pot da cu gândul în ce chip s-a abătut asupra

noastră năpasta aceasta, mă juruiesc ţie pe adevărul dreptei noastre credinţe şi pe harurile domnului nostru Mahomed (cu el fie rugăciunea şi pacea!)

Şi sultanul răspunse:

— Fie, binevoiesc a-ţi îngădui cele ce îmi ceri. Da să ştii că, la trecerea răstimpului, nimica nu are să poată a te izbăvi din mâinile mele, dacă nu mi-o aduci îndărăt pe fata mea! Întrucât, în orice loc de pe pământ ai putea să te ascunzi, am să te ajung şi am să te pedepsesc!

Şi Aladdin, cu vorbele acestea, plecă de dinaintea sultanului şi, cu capul tare plecat, străbătu palatul, printre dregătorii care se mohorau de mila lui când îl vedeau, aşa de tare se schimbase dintr-o dată, de tulburare şi de jale. Şi ajunse în mijlocul mulţimii de oameni şi începu să întrebe, cu ochii rătăciţi: „Unde este palatul meu? Unde este soţia mea?” Şi toţi cei care îl vedeau şi îl auzeau îşi ziceau: „Bietul de el! şi-a pierdut minţile! Năpăstuirea din partea sultanului şi vederea morţii l-au smintit!” Şi Aladdin, văzându-se că pentru toată lumea nu mai era decât un lucru care stârnea mila, plecă grabnic, fără să aibă cineva inimă să se ia după el. Şi ieşi din cetate şi, fără a şti ce face, începu să rătăcească pe câmpuri...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaizeci şi opta noapte

Urmă:

Şi-aşa, ajunse pe malul unei ape mari, curgătoare, cuprins de deznădejde şi zicându-şi: „Unde să-ţi cauţi palatul, Aladdine, şi unde s-o cauţi pe soţia ta Badru’l-Budur, o, săracul de tine? Prin ce ţară străină ai s-o mai găseşti, dacă o mai trăi? Şi ştii tu măcar în ce chip a pierit ea de-aici?” Şi, cu sufletul mohorât de gândurile acestea şi nemaivăzând decât neguri şi jale dinaintea ochilor, vru să se arunce în apă şi să-şi înece în ea viaţa şi durerea.

Ci, în clipa aceea, îşi aduse aminte că este musulman, dreptcredincios, un suflet curat. Şi rosti mărturisirea de credinţă întru unul Allah şi întru mântuirea adusă de trimisul său. Şi, întărit de mărturisirea sa de credinţă şi de lăsarea lui întru voia celui Preaînalt, în loc de a se arunca în apă, se pregăti să-şi facă spălările cele îndătinate pentru rugăciunea de seară. Şi se lăsă pe vine, acolo, pe malul apei, şi luă apă în căuşul mâinilor, şi începu să-şi frece degetele şi palmele. Or, făcând mişcările acestea, frecă şi inelul pe care i-l dase maghrebinul, când cu intrarea în hrubă. Şi, în clipita aceea, se şi ivi efritul inelului, care se temeni dinainte-i, rostind:

Iată-l aci, dinainte,
Pe robul tău cel cu luare-aminte.
Spune: ce vrei? Eu sunt
Slujitorul acestui inel
Şi al celui care este împodobit cu el;
Şi în văzduh, şi în apă, şi pe pământ!

Iar Aladdin îl cunoscu numaidecât, după înfăţişarea-i hâdă şi după glasu-i înfricoşător, pe efritul care îl slobozise odinioară din tainiţa de sub pământ. Şi, bucuros uimit de ivirea aceea, la care nici cu gândul nu gândea, în starea jalnică în care se afla, puse capăt spălărilor şi se ridică în picioare, şi îi spuse efrilului:

— O, efrit al inelului, o, izbăvitorule, o minunatule! Allah să te binecuvânteze şi să te aibă întru dulce mila lui! Da zoreşte de-mi adu îndărăt palatul meu şi pe soţia mea Badru'l-Budur!

Ci efritul inelului îi răspunse:

— O, stăpâne al inelului, ce îmi ceri tu acuma nu stă nicidecum în puterea mea, întrucât pe pământ, în văzduhuri şi pe apă eu nu sunt decât slujitorul inelului! Şi-s tare mâhnit că nu pot să te mulţumesc în privinţa aceasta de-acum, care-i de rostul slujitorului lămpii! Şi nu ai decât a-l chema pe efritul acela; iar el are să te

mulţumească!

Atunci Aladdin, tare uluit, îi spuse.

— Dacă-i aşa, o efrite al inelului, şi de vreme ce nu poţi să te bagi în lucruri care nu te privesc aducându-mi aici palatul soţiei mele, îţi poruncesc, întru puterile inelului pe care îl slujeşti, să mă duci pe mine la locul de pe pământ unde se află palatul meu, şi să mă laşi fără de vătămare sub ferestrele domniţei Badru'l-Budur, soţia mea!

Or, nici nu sfârşi bine Aladdin de rostit dorinţa aceasta, că efritul inelului şi răspunse că ascultă şi că se supune şi, într-un răstimp de numai cât să închizi un ochi şi să-l deschizi pe celălalt, îl duse în inima Maghrebului, în mijlocul unei grădini falnice, unde se înălţa cu liniile frumuseţii lui palatul domniţei Badru'l-Budur. Şi îl puse uşor-uşurel sub ferestrele domniţei, şi pieri.

Atunci Aladdin, văzându-şi saraiul, simţi inima cum i se umflă şi sufletul cum i se linişteşte, şi ochii cum i se răcoresc. Şi nădejdea se întoarse iarăşi în el, cu mare bucurie. Şi întocmai cum stă îngrijorat şi nu poate să doarmă acela care încredinţează o căpăţână de oaie vânzătorului de căpăţâni rumenite la cuptor, tot aşa şi Aladdin, cu toate caznele şi necazurile lui, nu vroi să se odihnească deloc. Îşi înălţă numai sufletul înspre zămislitorul său, ca să-i mulţumească pentru bunătatea lui şi să mărturisească supus că drumurile Domnului sunt de nepătruns pentru mintea cea mărginită a omului. După care, se ridică şi se arătă de-a binelea sub ferestrele soţiei sale Badru'l-Budur.

Or, de când fusese răpită cu palatul ei cu tot de către maghrebinul farmazon, domniţa, în durerea-i de a fi fost despărţită de părintele său şi de soţul său multiubit, şi ca urmare a atâtor năprazne câte îndurase din partea blestematului de maghrebin, ci fără a se da supusă, îşi făcuse obiceiul de a se scula din pat în fiecare zi, de la revărsat de zori, şi să-şi treacă vremea plângând, iar nopţile să vegheze năpădită de gândurile ei negre. Şi nici nu dormea, nici nu mânca, nici nu bea nimic. Or, în seara

aceea, dintr-o orândă a soartei, slujnica sa venise la ea ca să încerce s-o mai veselească. Şi deschise ferestrele de la sala de cleştar, şi se uită afară, spunând:

— O, stăpână a mea, ia vino să vezi ce frumoşi sunt pomii în seara aceasta şi ce boare plăcută adie!

Pe urmă, deodată, dete un ţipăt ascuţit, strigând:

— Ya setti, ya setti! Ia uite-l pe stăpânul meu Aladdin! E colea sub ferestrele palatului!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaizeci şi noua noapte

Urmă:

La vorbele acestea ale slujnicei sale, Badru'l-Budur se repezi la fereastră şi îl văzu pe Aladdin, care şi el o văzu pe ea. Şi la amândoi le venea să zboare de bucurie. Şi Badru'l-Budur izbuti cea dintâi să deschidă gura şi să-l strige pe Aladdin:

— O, dragule, vino iute, vino iute! Slujnica mea coboară să-ţi deschidă uşa cea tainică! Poţi să urci aici fără de teamă. Blestematul de vrăjitor nu este acasă deocamdată!

Şi, după ce slujnica îi deschise uşa cea tainică, Aladdin se sui la iatacul soţiei sale şi o cuprinse la pieptul lui. Şi se sărutară, beţi de bucurie, plângând şi râzând. Şi, când se mai ostoiră oleacă, şezură jos unul lângă altul, iar Aladdin îi spuse soţiei sale:

— O, Badru'l-Budur, doresc, înainte de orice altceva, să te întreb ce s-a făcut cu lampa de aramă pe care o lăsasem în odaia mea, pe o sofra, până a fi plecat la vânătoare!

Şi domniţa strigă:

— Ah, dragul meu, tocmai lampa aceea este pricina nenorocirii noastre! Ci eu şi numai eu sunt vinovată de tot ce s-a întâmplat!

Şi îi povesti lui Aladdin tot ce se întâmplase la palat în lipsa lui şi cum, cu gândul de a râde de sminteala vânzătorului de lămpi, schimbase lampa de pe sofra pe o lampă nouă, şi tot ce urmase după aceea, fără a uita niciun amănunt. Ci nu-i de niciun folos să le mai înşiruim şi noi încă o dată. Iar domniţa încheie, spunând:

— Şi numai după mutarea noastră aici, cu palat cu tot, a venit afurisitul de maghrebin să-mi dezvăluiască anume cum izbutise el, cu ajutorul puterilor lui vrăjitoreşti şi cu harul lămpii schimbate, să mă rupă de la dragostea ta, ca să mă aibă a lui. Şi mi-a spus că este maghrebin şi că aici suntem în Maghreb, ţara lui!

Atunci Aladdin, fără a-i aduce nici cea mai mică dojană, o întrebă:

— Şi ce vrea să facă blestematul acela cu tine?

Ea spuse:

— În fiecare zi, o dată, nu mai mult, vine să mă vadă şi încearcă pe toate căile să mă ispitească. Şi, cum e plin de hainie, n-a contenit, spre a-mi birui dârzia, să-mi tot spună că sultanul a poruncit să ţi se taie capul ca unui viclean şi că, la urma urmei, nu erai decât fiul unor sărăcani, al unui prăpădit de croitor pe nume Mustafa, şi că numai lui, vrăjitorului, îi datorezi averea şi huzururile la care ajunsesei! Da până acuma n-a căpătat de la mine, drept orice răspuns, decât tăcerea scârbei şi întoarcerea capului. Şi e nevoit, de fiecare dată, să plece cu urechile pleoştite şi cu nasul până-n pământ! Şi mi-era frică, de fiecare dată, să nu încerce a mă lua cu sila! Ci iacătă-te aici, preamărit fie Allah!

Iar Aladdin îi spuse:

— Ia să-mi spui acuma, o, Badru'l-Budur, în ce loc din palat se află ascunsă, dacă ştii, lampa pe care a izbutit să mi-o răpească afurisitul de maghrebin!

Ea spuse:

— Nu o lasă în palat niciodată; ci o poartă necontenit la sân. De câte ori nu l-am văzut eu cum o scotea dinaintea mea, ca să mi-o arate ca pe o cunună!

Atunci Aladdin îi spuse:
— Bine!... Da pe viaţa ta! nu are s-o mai arate multă vreme!
Pe urmă adăugă:
— Ştiu în ce fel am să-l pedepsesc pe vrăjmaşul nostru cel hain! Drept aceea, nu am să-ţi cer decât să mă laşi o clipă singur în odaia aceasta! Şi am să te chem eu, când are să fie vremea!
Şi Badru'l-Budur ieşi din sală şi se duse să stea cu slujitoarele ei.
Atunci Aladdin frecă inelul cel fermecat pe care îl avea la deget, şi spuse către efritul care se înfăţişă:
— O, efrite al inelului, au te pricepi la feluritele soiuri de prafuri adormitoare?
El răspunse:
— Asta-i treaba la care mă pricep cel mai bine!
El spuse:
— Apoi dacă-i aşa, îţi poruncesc să-mi aduci o uncie de bang cretan, din care numai cu o tuţie poate fi adormit un elefant!
Şi efritul pieri, ci spre a se întoarce într-o clipită, ţinând cu degetele o cutiuţă pe care i-o dete lui Aladdin, spunând:
— Iacătă, o, stăpâne al inelului, nişte bang cretan de soiul cel mai ales!
Şi se duse. Iar Aladdin o chemă pe soţia sa Badru'l-Budur, şi îi zise:
— O, stăpână a mea Badru'l-Budur, dacă vrei să-l birui pe blestematul de maghrebin, nu ai decât a urma sfatul pe care ţi-l dau. Iar vremea ne cam dă ghes, întrucât mi-ai spus că maghrebinul ar fi pe cale să vină încoace, spre-a încerca să te dobândească! Iacătă, dar ce ai să fii nevoită a face!
Şi o lămuri:
— Ai să faci cutare şi cutare lucru, şi ai să-i spui cutare şi cutare lucru!
Şi o povăţui îndelung despre felul în care urma să se

poarte faţă cu magicianul. Şi adăugă:

— Estimp, eu am să mă ascund colea în dulap. Şi am să ies când o veni vremea!

Şi îi dete bisacteaua cu bang, spunând:

— Să nu uiţi ce te-am învăţat să faci!

Şi o lăsă, şi se duse să se închidă în dulap.

Atunci, domniţa Badru'l-Budur, cu toată sila pe care o avea de-a îndeplini un rost ca acela, nu vroi să piardă prilejul de a-şi răzbuna pe vrăjitor, şi se pregăti a urma cele ce-o învăţase soţul ei Aladdin. Şi se sculă, aşadar, şi le puse pe însoţitoarele ei s-o pieptene şi să-i dichisească părul, aşa ca să-i stea cât mai bine cu obrazul ei de lună, şi puse să fie îmbrăcată cu cea mai frumoasă rochie din dulapurile sale. Pe urmă, se încinse peste mijloc cu un brâu de aur bătut cu diamante, şi îşi împodobi gâtul cu o salbă de mărgăritare scumpe, toate pe-o potrivă de mari, afară de mărgăritarul de la mijloc, care era mare cât o nucă; şi îşi petrecu la încheieturile mâinilor şi la glezne nişte brăţări de aur bătute cu nestemate care se potriveau de minune cu culorile celorlalte podoabe. Şi, parfumată şi semănând cu o hurie aleasă, şi mai strălucită decât cele mai strălucite crăiţe şi sultăniţe, se privi cu înduioşare în oglindă, pe când slujnicele se holbau la frumuseţea sa şi se liliau de minunare. Iar ea se întinse galeş pe perne, aşteptând să vină magicianul.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaptezecea noapte

Urmă:

Or, magicianul nu zăbovi să vină la ceasul ştiut. Iar domniţa, împotriva obiceiurilor ei, se ridică în cinstea lui şi îl pofti cu un zâmbet să şadă lângă ea pe divan. Iar magicianul, tare tulburat de primirea aceea şi ameţit de strălucirea ochilor cei frumoşi care îl priveau şi de

mândreţea vrăjitoare a acelei domniţe atâta de râvnite, ca dovadă de bună cuviinţă şi de preţuire, nu vroi să şadă decât pe marginea divanului. Şi domniţa, zâmbind mereu, îi spuse:

— O, stăpâne al meu, să nu te minunezi deloc dacă mă vezi astăzi în starea aceasta schimbată, întrucât inima mea, care-i din firea ei cu totul neprielnică tristeţii, a izbutit până la urmă să biruiască mâhnirea şi grija. Şi-apoi, am cugetat la vorbele tale în privinţa soţului meu Aladdin, şi sunt acuma încredinţată că este mort de pe urma mâniei celei cumplite a regelui, tatăl meu. Or, ceea ce este scris trebuia să se împlinească! Şi nici lacrimile, nici părerile mele de rău nu au să-i dea viaţă îndărăt unui mort. Pentru aceea, m-am lepădat de tristeţea şi de jalea mea şi m-am hotărât să nu mai fug de îmbierile şi de gingăşiile tale. Şi iacătă pricina schimbării sufletului meu!

Pe urmă, adăugă:

— Ci eu încă nu te-am poftit să guşti din răcoritoarele prieteniei!

Şi se ridică, în frumuseţea-i ameţitoare, şi se duse la sofraua cea mare pe care era aşezată tablaua cu vinuri şi cu sorbeturi şi, pe când o chema pe una dintre însoţitoarele ei spre a ridica tablaua, aruncă o pişcătură de bang cretan în cupa de aur de pe ea. Şi maghrebinul nu ştia cum să-i mai mulţumească pentru bunăvoinţa ei. Şi, când însoţitoarea cea tânără veni cu tablaua de sorbeturi, el luă cupa şi îi spuse domniţei Badru'l-Budur:

— O, domniţă, băutura aceasta, oricât de desfătătoare ar fi, nu ar putea să mă răcorească atâta cât zâmbetul ochilor tăi!

Şi, rostind acestea, duse cupa la gură şi o goli dintr-o sorbitură, fără a se mai opri să răsufle. Ci asta fu spre a se rostogoli pe dată jos pe chilim, la picioarele domniţei Badru'l-Budur, cu capu-naintea picioarelor!

Or, la zgomotul căderii lui, Aladdin scoase un strigăt mare de izbândă, ieşi din dulap şi dete fuga numaidecât la trupul cel nemişcat al vrăjmaşului său. Şi se repezi

asupra lui, îi deschise mantia la piept şi îi scoase de la sân lampa care era ascunsă acolo. Şi se întoarse înspre Badru'l-Budur care, bucuroasă până peste poate, sări să-l ia în braţe. Iar Aladdin îi spuse:

— Mă rog ţie să mă mai laşi o dată singur! Căci totul trebuie să se sfârşească astăzi!

Şi, după ce Badru'l-Budur ieşi din odaie, Aladdin frecă lampa la locul pe care îl ştia bine, şi îl văzu numaidecât pe efritul lămpii, care se ivi rostind vorbele lui obişnuite şi aşteptând porunca. Şi Aladdin îi spuse:

— O, efrite al lămpii, îţi poruncesc, întru harurile lămpii, stăpâna ta, să muţi palatul acesta, cu tot ce cuprinde el, în cetatea de scaun a împărăţiei Chinei, chiar pe locul de unde l-ai ridicat spre a-l aduce aici! Şi fă aşa fel încât mutarea aceasta să se petreacă fără de vătămătură, fără de necazuri şi fără de zguduituri!

Iar ginnul răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi pieri. Şi tot atunci, într-un răstimp de cât să închizi un ochi şi să-l deschizi pe celălalt, mutarea se şi săvârşi, fără ca să-şi fi dat seama cineva de asta; întrucât totul nu se simţi decât de-abia prin două clătinaturi uşoare, una la plecare şi alta la oprire.

Atunci Aladdin, după ce se încredinţă că într-adevăr palatul ajunsese şi fusese bine aşezat peste drum de palatul sultanului, pe locul pe care se aflase mai înainte, se duse la soţia sa Badru'l-Budur şi o sărută îndelung şi îi spuse:

— Iacătă-ne ajunşi în oraşul tatălui tău! Ci, întrucât s-a şi făcut noapte, ar fi mai bine să aşteptăm până mâine dimineaţă spre a ne duce să-l vestim pe sultan de întoarcerea noastră! Iar până una alta, că nu ne mai gândim decât a ne bucura de izbânda noastră şi de fericirea că ne-am găsit iarăşi, o, Badru'l-Budur!

Şi, întrucât Aladdin nu mai mâncase nimic încă din ajun, şezură amândoi jos şi porunciră roabelor să le aducă o cină bogată, în sala cea cu nouăzeci şi nouă de

geamuri. Pe urmă, îşi petrecură laolaltă noaptea aceea, în desfăt şi fericire.

Or, a doua zi, sultanul ieşi din palatul lui spre a se duce, ca de obicei, s-o plângă pe fiică-sa, în locul unde nu gândea să găsească decât şanţurile temeliilor. Şi, tare trist şi tare îndurerat, îşi aruncă ochii înspre partea aceea, şi rămase înmărmurit când văzu câmpul maidanului acoperit iarăşi de palatul cel falnic, şi nicidecum gol, aşa cum îşi închipuise. Şi, dintru-ntâi, socoti că totul nu era decât vreo plăsmuire de piele ori vreo nălucire a minţii lui zbuciumate, şi se frecă la ochi de mai multe ori. Ci, întrucât priveliştea dăinuia mai departe, nu mai putu să se îndoiască de adevăr şi, fără a-i mai păsa de făloşenia lui de sultan, o luă la fugă rotindu-şi mâinile şi scoţând strigăte de bucurie şi, dând buzna printre străjile şi printre paznicii palatului, sui scara cea de alabastru, fără a-şi mai trage sufletul, în ciuda vârstei lui înaintate, şi intră sub bolta de cleştar, în sala cu nouăzeci şi nouă de ferestre, unde Aladdin şi Badru'l-Budur, zâmbind, tocmai aşteptau venirea lui. Şi amândoi se ridicară când îl văzură şi se repeziră să-l întâmpine.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaptezeci şi una noapte

Urmă:

Şi o sărută pe fiică-sa, vărsând lacrimi de bucurie, până peste poate de înduioşat; şi ea la fel. Şi, când putu să deschidă gura şi să dobândească iar grai, spuse:

— O, fata mea, mă uit cu nedumerire că faţa ta, după atâtea năpaste câte ţi s-au întâmplat, nu este deloc mai schimbată ori mai galbenă decât în ziua când te-am văzut cea din urmă dată! Ci, o, copila inimii mele, trebuie să fi îndurat multe în răstimpul lipsei tale de lângă noi, că doar nu fără de necazuri mari şi fără de spaime amarnice

trebuie să te fi văzut mutată dintr-un loc în altul, cu palat cu tot! Întrucât iată, eu numai când mă gândesc la asta mă şi simt năpădit de un fior de spaimă! Grăbeşte-te, dar, o fata mea, de-mi spune care-i pricina de nu te-ai schimbat decât atâta de puţin la faţă, şi povesteşte-mi, fără a-mi ascunde nimic, tot ce s-a întâmplat, de la început până la sfârşit!

Şi Badru'l-Budur răspunse:

— O, părinte al meu, află că, dacă sunt atâta de puţin schimbată la faţă şi atâta de puţin îngălbenită, este pentru că mi-am găsit iar ceea ce pierdusem când am fost dusă de lângă tine şi de lângă soţul meu Aladdin. Căci bucuria de a vă găsi iar pe amândoi îmi dă îndărăt prospeţimea şi culoarea de mai înainte a chipului. Ci am suferit mult, şi mult am plâns, atât că fusesem răpită de la dragostea ta şi a soţului meu multiubit, cât şi că picasem în puterea unui blestemat de magician maghrebin, care-i pricina a toate câte s-au întâmplat şi care îmi tot moşmondea nişte vorbe care nu-mi plăceau, şi tot vroia să mă ispitească, după ce mă răpise. Da toate astea nu se datoresc decât nechibzuinţei mele, care m-a împins să schimb cu altul ceea ce nu era al meu!

Şi îi povesti tatălui ei, fără să se oprească, toată povestea, până în cele mai mici amănunte, fără a uita nimic. Ci nu are niciun rost să o mai spunem şi noi încă o dată. Şi, când isprăvi de povestit, Aladdin, care până atunci nu deschisese gura, se întoarse înspre sultanul uluit până peste marginile uluielii, şi îi arătă, în dosul unei perdele, trupul fără de simţire al magicianului, cu chipul tot înnegrit de puterea bangului şi îi spuse:

— Iacătă-l pe viclean, pricina necazului îndurat de noi şi pricina năpăstuirii mele! Ci Allah l-a pedepsit!

La priveliştea aceea, sultanul, pe deplin încredinţat de nevinovăţia lui Aladdin, îl sărută tare drăgăstos, strângându-l la pieptul său, şi îi spuse:

— O, Aladdine, fiul meu, nu mă osândi prea greu din pricina felului cum m-am purtat faţă de tine, şi iartă-mă

pentru mijloacele de care m-am slujit împotriva ta! Întrucât mi se cade oleacă de iertăciune, pentru iubirea pe care i-o port singurei mele copile Badru'l-Budur, şi întrucât tu ştii prea bine că inima unui părinte este plină de dragoste şi că eu, din parte-mi, aş fi vrut mai degrabă să-mi pierd împărăţia toată decât un fir de păr de pe capul fiicei mele multiubite!

Şi Aladdin răspunse:

— Dreptu-i, o, părinte al domniţei Badru'l-Budur! Eşti vrednic de iertare, întrucât numai dragostea ce o ai pentru copila ta, pe care o credeai pierdută din vina mea, te-a făcut să te foloseşti de nişte mijloace aspre faţă de mine. Şi nu mi se cade mie să te osândesc nicidecum! Întrucât eu eram dator, într-adevăr, să cuget la gândurile viclene ale ticălosului acela de magician, şi să mă pregătesc împotriva lui. Şi tu nu vei putea să înţelegi cu adevărat cât de hain este, decât atuncea când oi avea răgazul să-ţi istorisesc toată povestea mea cu el!

Iar sultanul îl mai sărută o dată pe Aladdin şi îi spuse:

— Hotărât, o, Aladdine, trebuie numaidecât să-ţi găseşti cât mai curând răgazul de a-mi povesti toate astea. Ci-i cu mult mai grabnic, la ceasul de-acum, să ne izbăveşti de priveliştea hoitului acesta blestemat, care zace fără de suflare la picioarele noastre, şi să ne bucurăm laolaltă de biruinţa ta!

Şi Aladdin dete poruncă efriţilor săi cei tineri să ia leşul maghrebinului şi să-l ardă în mijlocul ariei meidanului, pe un pat de bălegar, şi cenuşa să i-o arunce într-o hazna cu scârne. Lucru care fu îndeplinit întocmai, de faţă cu tot oraşul, care se bucură de osânda aceea şi de întoarcerea emirului Aladdin la nazarul sultanului.

După care, sultanul puse pristavii să crăinicească, împresuraţi de cântăreţii din trâmbiţe, din tâmpine şi din dairale, că dă slobozie celor întemniţaţi, în semn de bucurie a tuturora; şi puse să se împartă danii mari săracilor şi nevoiaşilor. Şi, seara, puse să fie luminată cetatea toată, precum şi palatul său şi cel al lui Aladdin şi

al domniţei Badru'l-Budur. Şi aşa Aladdin, datorită binecuvântării lui Allah, pe care o purta asupra lui, scăpă a doua oară din primejdia morţii. Şi tocmai binecuvântarea aceea avea să-l scape şi a treia oară, aşa cum aveţi să auziţi numaidecât, o, ascultătorii mei!

Într-adevăr, se împliniseră câteva luni de când Aladdin se întorsese şi de când, sub ochiul înduioşat şi treaz al maicii sale, ajunsă acuma o preacinstită femeie din lumea de vază, cu o înfăţişare tare măreaţă, ci neîntinată de îngâmfare şi de fumuri, ducea o viaţă plină de desfătări, când soţia sa, într-o zi, intră cu un chip cam mohorât şi cam apăsat în sala cea cu bolta de cleştar, în care sta el de obicei spre a se bucura de priveliştea grădinilor, şi se apropie de el şi spuse:

— O, Aladdin, stăpâne al meu, Allah cel carele ne-a coperit pe amândoi de hatârurile lui, nu a vrut să-mi dea până acuma mângâierea de a avea un copil. Intrucât a şi trecut destulă vreme de când ne-am luat amândoi, şi nu-mi simt lăuntrurile zămislite de viaţă...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaptezeci şi doua noapte

Urmă:

Or, vin acuma să te rog a-mi îngădui să aduc în palat o sfântă bătrână, pe nume Fatmah, venită de vreo câteva zile în cetatea noastră, şi pe care toată lumea o cinsteşte pentru tămăduirile şi pentru leacurile cele făcătoare de minuni pe care le face şi pentru rodnicia pe care o dă femeilor sterpe numai punându-şi mâinile pe ele.

Şi Aladdin, care nu vroia s-o supere cumva pe soţia sa Badru'l-Budur, nu pregetă să se învoiască la dorinţa ei, şi porunci la patru hadâmbi să meargă în cetate ca s-o caute pe prea cuvioasă şi s-o ia la sarai.

Şi eunucii îndepliniră porunca şi nu zăboviră mult până

s-o aducă pe bătrâna cea sfântă, care avea obrazul acoperit cu un iaşmac tare des, şi gâtul înfăşurat cu un şirag de mătănii tare lung, răsucit de trei ori, care-i atârna până dedesubtul pieptului. Şi ţinea în mână o cârjă mare, pe care îşi sprijinea umbletul măcinat de ani şi de canoanele sebivniciei. Şi domniţa, de cum o văzu, se duse grăbită în calea ei şi îi sărută mâna cu evlavie, şi îi ceru binecuvântarea. Şi bătrâna, cu un glas tare cucernic, chemă asupra ei binecuvântările lui Allah, şi milele lui, şi făcu pentru ea o rugăciune lungă spre a se ruga lui Allah să dureze şi să sporească în ea belşugul şi fericirea şi să-i împlinească până şi cele mai mărunte dorinţi. Şi Badru'l-Budur o rugă să stea jos, la locul de cinste de pe divan, şi îi spuse:

— O, sfântă a lui Allah, îţi mulţumesc pentru urările tale cele bune şi pentru rugăciunile tale. Şi, întrucât ştiu că Allah are să-ţi împlinească tot ce ai să-i ceri, trag nădejde că am să dobândesc de la bunătatea lui, cu mijlocirea ta, lucrul pe care îl doreşte cel mai aprins sufletul meu!

Şi sfânta răspunse:

— Eu sunt cea mai smerită dintre făpturile lui Allah, ci el este atotputernic şi minunat! nu te sfii, dară, o, Badru'l-Budur, stăpână a mea, să rosteşti ce-ţi doreşte sufletul!

Şi Badru'l-Budur se făcu la chip roşie de tot şi, scăzându-şi glasul şi cu un val de mare înflăcărare, zise:

— O, sfântă a lui Allah, doresc să am de la mila lui Allah un copil! Spune-mi ce trebuie să îndeplinesc pentru aceasta, şi ce faceri de bine şi ce fapte bune trebuie să săvârşesc, ca să mi se binecuvină un atare har! Sunt gata de orice – spre a dobândi binele acesta, care îmi este mai scump decât chiar viaţa mea! Iar eu, în schimb, ca să-ţi dovedesc mulţumită mea, am să-ţi dau tot ce ţi-ai putea râvni ori dori, nu numai pentru tine care ştiu, o, maică a noastră a tuturora, eşti la adăpost de nevoile unor biete făpturi, ci pentru uşurarea celor năpăstuiţi şi sărmani ai lui Allah!

La vorbele acestea ale domniţei Badru'l-Budur, ochii

sfintei, care până atunci rămăseseră coborâţi, se deschiseră sub iaşmac şi se luminară de o sclipire fără de asemuire, iar faţa îi străluci ca de un pojar din lăuntru, şi toate trăsăturile chipului ei mărturisiră căldura unei bucurii pline de încântare. Şi o privi pe domniţă vreme de o clipită, fără a grăi o vorbă; pe urmă, întinse mâinile înspre ea şi îşi puse palmele pe capul său, mişcându-şi buzele într-o rugăciune parcă lăuntrică şi, într-un sfârşit, rosti:

— O, fata mea, o, stăpâna mea Badru'l-Budur, sfinţii lui Allah vin să-mi şoptească de care cale fără de greş se cade să te slujeşti spre-a vedea rodnicia sălăşuindu-se în lăuntrurile tale! Ci, o, fata mea, socot că această cale este tare anevoioasă, de nu peste putinţă de folosit, întrucât este trebuinţă de o putere mai presus de oameni spre-a făptui un lucru care cere tărie şi voinicie!

Iar domniţa Badru'l-Budur, dacă auzi vorbele acelea, nu putu să-şi stăpânească mai mult tulburarea, şi se aruncă la genunchii sfintei, cuprinzându-i cu braţele, şi spuse:

— Fă-ţi milă, o, maică a noastră, arată-mi mijlocul acela, oricare ar fi! căci nimica nu este cu neputinţă de îndeplinit pentru soţul meu preaiubit, emirul Aladin! Ah, spune-mi, sau am să mor la picioarele tale, din pricina dorinţei neîmplinite!

Atunci sfânta ridică un deget în sus şi spuse:

— Fata mea, pentru ca rodnicia să pătrundă în tine, se cere să ai agăţat de bolta sălii acesteia un ou de-al păsării rokh, cea care trăieşte pe piscul cel mai înalt din muntele Caucaz. Şi vederea oului, la care să te uiţi cât de multă vreme vei putea, de-a lungul zilelor, are să schimbe alcătuirea ta lăuntrică şi are să răscolească adâncul cel nemişcat al plodirii tale! Şi asta-i ce aveam să-ţi spun, fata mea!

Şi Badru'l-Budur strigă:

— Pe viaţa mea, o, maică a noastră, eu nu ştiu ce este pasărea rokh şi nu am văzut niciodată ouăle ei, da nu mă îndoiesc că Aladdin n-ar fi în stare, într-o clipită, să-mi

rostuiască un ou prăsitor ca acela, de s-ar afla el chiar şi în cuibarul de pe piscul cel mai înalt al muntelui Caucaz!

Pe urmă, domniţa vroi s-o mai ţină la ea pe sfânta care se şi ridicase să plece, ci sfânta îi spuse:

— Nu, fata mea, lasă-mă acuma să mă duc să uşurez şi pe alţi necăjiţi, şi alte dureri, încă şi mai mari decât durerea ta. Ci mâine, inşallah, am să vin eu singură să te văd şi să aflu de la tine veşti pentru care pun mare preţ!

Şi, cu toate stăruinţele şi rugăminţile domniţei Badru'l-Budur cea plină de îndatorinţă, care vroia să-i dea în dar o grămadă de salbe şi de giuvaieruri de un preţ nemăsurat, sfânta nu vroi să mai stea nicio clipită în palat şi plecă, aşa cum venise, neprimind niciun fel de dar.

Or, la puţine clipe după plecarea sfintei, Aladdin se întoarse lângă soţia lui şi o sărută drăgăstos cum făcea de fiecare dată când lipsea de acasă, măcar şi numai pe-o clipită...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaptezeci şi treia noapte

Urmă:

...Ci i se păru limpede că domniţa Badru'l-Budur avea o înfăţişare tare dusă şi îngândurată; şi, cu multă tulburare, o întrebă care-i pricina. Atunci Sett Badru'l-Budur, dintr-o răsuflare, îi spuse:

— Hotărât că am să mor, dacă nu voi avea cât mai curând un ou de al păsării rokh, cea care trăieşte pe piscul cel mai înalt al muntelui Caucaz!

Şi Aladdin, la vorbele acelea, începu să râda şi zise:

— Pe Allah, o, stăpână a mea Badru'l-Budur, dacă nu este vorba decât de-a avea oul acela ca să nu mai mori, răcoreşte-ţi ochii! Ci spune-mi numai, ca să ştiu, ce nădăjduieşti să faci cu oul de la pasărea aceea?

Şi Badru'l-Budur răspunse:

— A fost aici bătrâna cea sfântă, şi mi-a spus că vederea acelui ou este leacul fără de greş pentru tămăduirea sterpiciuni femeilor. Şi vreau să-l am, ca să-l agăţ în mijlocul bolţii de cleştar a sălii cu nouăzeci şi nouă de ferestre!

Şi Aladdin răspunse:

— Pe capul şi pe ochii mei, o, stăpână a mea Badru'l-Budur! Vei avea pe dată oul de rokh!

Numaidecât, o lăsă pe soţia sa şi se duse să se încuie în odaia lui. Şi îşi scoase din sân lampa cea fermecată pe care o purta mereu la el, de când cu primejdia amarnică prin care trecuse din vina lui, şi o frecă. Şi, tot atunci, se şi ivi dinaintea lui efritul lămpii, gata să-i îndeplinească poruncile. Şi Aladdin îi spuse:

— O, preabunule efrit, care mi te supui datorită puterilor lămpii, stăpâna ta, îţi cer să-mi aduci pe dată, spre a-l agăţa la mijlocul bolţii de cleştar, un ou de-al păsării celei urieşeşti rokh, care trăieşte pe vârful cel mai înalt din creierii muntelui Caucaz!

Or, nici nu rosti Aladdin bine vorbele acestea, că efritul se şi schimonosi într-un chip înfricoşător, şi ochii i se aprinseră, şi-i aruncă în obraz lui Aladdin un răgnet atâta de înspăimântător, de tot palatul se zgudui din temeliile lui, iar Aladdin fu aruncat, ca o piatră dintr-o praştie, drept în peretele sălii, şi atâta de năpraznic încât lungimea lui era mai-mai să i se mestece cu lăţimea. Şi efritul, cu glasul plin de tunete, îi strigă:

— Adamit ticălos, ce-ai cutezat să-mi ceri? O, nerecunoscătorule, cel mai nerecunoscător dintre toţi inşii de teapa ta, iacătă că acuma, după toate slujbele pe care ţi le-am slujit cu toată ascultarea şi supunerea, ai neobrăzarea să-mi porunceşti a mă duce să ţi-l aduc pe fiul stăpânului meu cel mai de sus, rokhul, ca să-l spânzuri de bolta palatului tău! Au tu nu ştii, smintitule, că şi eu, şi lampa, şi toţi slujitorii lămpii suntem robii rokhului cel mare, tatăl acelor ouă? O, ai noroc că te afli sub ocrotirea stăpânei mele, lampa, şi că porţi la deget

inelul acela plin de haruri mântuitoare! Că de nu, lungimea ta ţi s-ar fi şi mestecat cu lăţimea!

Şi Aladdin, năuc şi lipit de perete, bâigui:

— O, efrite al lămpii, pe Allah! nu de la mine vine cererea asta, ci i-a fost şoptită soţiei mele Badru'l-Budur de către bătrâna cea sfântă, maica zămislirilor şi tămăduitoarea sterpiei!

Atunci efritul se linişti dintr-odată şi luă glasul lui obişnuit faţă de Aladdin, şi îi spuse:

— Habar n-am avut de asta! A, care va să zică aşa! care va să zică de la tâlharul acela vine nelegiuirea! Ai mare noroc, Aladdine, că nu vine de la tine povestea asta! Află, dar, că pe calea aceasta a vroit să aducă pierea şi a ta, şi a soţiei tale, şi-a palatului tău! Aceea pe care tu o numeşti bătrâna cea sfântă nu e niciun fel de sfântă şi niciun fel de bătrână, ci este un ins străvestit în femeie. Şi insul acela nu este altul decât însuşi fratele maghrebinului, vrăjmaşul tău cel nimicit. Şi seamănă cu frate-său aşa cum o jumătate de păstaie seamănă cu sora ei. Şi-i adevărat zicala care spune: „Căţelandrul cel tânăr este mai ticălos decât fratele lui mai mare”, întrucât spiţa unui câine se ticăloşeşte din plodire în plodire! Şi vrăjmaşul acesta cel nou, despre care tu habar nu aveai, este însăşi mai iscusit la vrăjitorii şi la viclenii decât fratele lui mai mare. Şi, când a aflat, cu lucrările lui geometriceşti, că fratele său a fost nimicit de tine şi a fost ars din porunca sultanului, tatăl soţiei tale Badru'l-Budur, a hotărât să se răzbune pe voi, şi a venit aici din Maghreb, străvestit într-o sfântă bătrână, ca să ajungă până la palatul acesta. Şi a izbutit să intre în lăuntru şi să-i bage în cap soţiei tale cererea aceea aducătoare de năpaste, care-i nelegiuirea cea mai grea împotriva stăpânului meu cel mare, rokhul! Te prevestesc, dar, ce gânduri ticăloase are, ca să poţi să te fereşti! Uassalam!

Şi efritul pieri, după ce îi spuse toate astea lui Aladdin.

Atunci Aladdin, până peste poate de mânios, dete fuga în sala cea cu nouăzeci şi nouă de ferestre s-o caute pe

soţia sa Badru'l-Budur. Şi, fără a-i dezvălui nimic din cele câte aflase de la efrit, îi spuse:

— O, Badru'l-Budur, ochi al meu! este de mare trebuinţă, înainte de a-ţi aduce oul păsării rokh, s-o aud şi eu, cu urechile mele, pe sfânta care ţi-a spus de leacul acesta. Aşa că mă rog ţie să trimiţi după ea cât mai degrabă şi, pe când eu am să stau pitit pe după perdea, s-o faci să-ţi mai spună o dată leacul, pe motiv că nu ţi-ai mai aduce aminte întocmai cum să-l ţii!

Şi Badru'l-Budur răspunse:

— Pe capul şi pe ochiul meu!

Şi trimise numaidecât după bătrâna cea sfântă.

Or, de îndată ce bătrâna intră în sala cea cu bolta de cleştar şi de îndată ce, tot coperită cu iaşmacul cel gros de pe faţa ei, se apropie de Badru'l-Budur...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaptezeci şi patra noapte

Urmă:

...Aladdin se şi repezi pe ea, sărind din ascunzătoarea lui, cu paloşul în mână şi, până ce ea să poate zice: „Cârc!" dintr-o fulgerătură îi reteză capul de pe umeri!

Când văzu toate astea, Badru'l-Budur, înmărmurită, strigă:

— O, stăpâne al meu, Aladdin, ce păcat!

Aladdin însă se mulţumi să zâmbească şi, drept orice răspuns, se aplecă, înşfacă de moţul din creştet capul tăiat şi i-l arătă domniţei Badru'l-Budur. Şi domniţa, până peste poate de uluită şi de scârbită, văzu că acea căpăţână era rasă ca a unui bărbat, afară se smocul din creştet, şi că obrazul era amarnic de bărbos. Şi Aladdin, nevroind s-o sperie mai mult, îi povesti cumu-i adevărul cu acea haină de Fatmah, sfânta cea prefăcută şi bătrâna cea prefăcută, şi sfârşi astfel:

— O, Badru'l-Budur, să dăm mulţumire lui Allah, carele ne-a scăpat pe totdeauna de vrăjmaşii noştri!

Şi amândoi se aruncară unul în braţele celuilalt, mulţumindu-i lui Allah pentru multe milele lui.

Şi de-atunci au trăit o viaţă tare fericită, laolaltă cu maica cea bătrână a lui Aladdin, şi cu sultanul, părintele domniţei Badru'l-Budur. Şi au avut nişte copii frumoşi ca luna. Şi Aladdin, la moartea sultanului, a domnit peste împărăţia Chinei. Şi nimica nu a mai lipsit huzurului lor, până ce a venit şi neabătuta Sfărmătoare a desfătărilor şi Despărţitoarea celor ce se au dragi.

Iar Şeherezada, după ce povesti astfel povestea aceasta, spuse:

— Şi iacătă, o norocitule rege, tot ce ştiu despre Aladdin şi despre Lampa cea fermecată. Ci Allah este cel mai ştiutor!...

Iar regele Şahriar spuse:

— Povestea aceasta, Şeherezada, este tare frumoasă. Ci mult mă minunează buna ei cuviinţă.

Iar Şeherezada spuse:

— Dacă-i aşa, o, măria ta, îngăduie roabei tale Şeherezada că-ţi povestească *Povestea lui Kamar şi a multpriceputei Halima.*

Şi regele Şahriar strigă:

— De bună seamă, Şeherezada!

Şi ea zâmbi a râde şi răspunse:

— Da, măria ta! Ci, mai înainte, spre a-ţi dezvălui preţul virtuţii de-a avea răbdare, şi ca să te fac să asculţi, fără mânie împotriva slujitoarei tale, felul plin de fericire pe care i-l meneşte Allah spiţei neamului tău prin mijlocirea mea, am să-ţi povestesc îndată ceea ce ne-au lăsat de moştenire părinţii noştri cei de demult despre căile de a dobândi adevărata ştiinţă a vieţii...

Iar regele spuse:

— O, fiică a vizirului meu, dă zor de-mi arată calea dobândirii unei agoniseli ca aceea. Ci, o, Şeherezada care-i ursita pe care Allah, prin mijlocirea ta, o meneşte neamului meu, de vreme ce eu nu am niciun urmaş?

Iar Şeherezada spuse:

— Îngăduie slujnicei tale, o, măria ta, să nu-ţi spună încă

nimic despre lucrurile tainice care s-au petrecut în cele douăzeci de nopţi de tăcere, pe care bunătatea ta i le-a dăruit spre a se zvidui de o suferinţă, şi în care slujnicei tale i s-a dezvăluit strălucirea ursitei tale!

Şi, fără a mai adăuga nimic în privinţa aceasta, Şeherezada, fata vizirului, spuse:

PARABOLA ADEVĂRATEI ŞTIINŢE A VIEŢII

Se povesteşte că într-un anume oraş, în care se învăţau toate ştiinţele, trăia un tânăr frumos şi plin de sârg la învăţătură. Şi, măcar că nimic nu lipsea fericirii vieţii sale, era chinuit de dorinţa de a şti tot mai mult. Or, i se dezvălui, într-o zi, din povestirea unui negustor călător, că se afla într-o ţară tare îndepărtată un învăţat care era omul cel mai sfânt din Islam şi care el singur avea atâta ştiinţă de carte, atâta înţelepciune şi atâta har cât toţi învăţaţii veacului la un loc. Şi află că învăţatul acela, cu toată faima lui, avea meseria de fierar, meserie pe care, înaintea lui, o avuseseră şi tătâne-său şi bunicu-său.

Şi, dacă auzi vorbele acestea, tânărul se întoarse la el acasă, îşi luă papucii şi traista şi băţul, şi plecă pe dată din oraşul şi dintre prietenii săi. Şi porni înspre ţara cea îndepărtată în care trăia dascălul cel sfânt, cu gândul de a se pune sub îndrumarea lui şi de a dobândi oleacă de ştiinţă şi de înţelepciune. Şi merse vreme de patruzeci de zile şi de patruzeci de nopţi şi, după multe primejdii şi osteneli, ajunse, din mila lui Allah, care îi menise bună tihnă, în oraşul fierarului. Şi se duse drept în sukul fierarilor, şi se înfăţişă dinaintea aceluia a cărui fierărie toţi trecătorii i-o arătau. Şi, după ce îi sărută poala cămăşii, şezu înaintea lui, cu o înfăţişare plină de sfială. Iar fierarul, care era un om în vârstă şi cu faţa pecetluită de binecuvântare, îl întrebă:

— Ce doreşti, fiul meu?

El răspunse:

— Doresc să învăţ ştiinţa!

Şi covaliul, drept răspuns, îi puse în mână funia de la foalele covăliei şi îi spuse să tragă. Şi învăţăcelul cel nou răspunse că ascultă şi că se supune, şi începu numaidecât să întindă şi iar să slăbească funia foalelor, fără a se opri, din ceasul când ajunsese acolo până la asfinţitul soarelui. Şi a doua zi îndeplini aceeaşi muncă, la fel ca şi în zilele următoare, vreme de săptămâni, de luni şi de un an întreg, fără ca nimeni din fierărie, nici dascălul, nici ucenicii lui cei mulţi, – care fiecare aveau câte o sarcină tot atâta de aspră ca şi a lui, să-i fi spus măcar o dată vreun cuvânt, şi fără ca nimeni să se plângă ori baremi să murmure din pricina acelei munci grele şi tăcute. Şi învăţăcelul, într-o zi, tare sfios, îndrăzni să deschidă gura şi să spună:

— Învăţătorule!

Iar fierarul se opri din munca lui. Şi toţi învăţăceii, până peste măsură de tulburaţi, făcură la fel. Şi, în tăcerea din fierărie, covaliul se întoarse înspre tânăr şi îi întrebă:

— Ce vrei?

El spuse:

— Ştiinţa!

Iar fierarul spuse:

— Trage de funie!

Şi fără niciun cuvânt mai mult, tânărul îşi luă iarăşi de la capăt munca de făurar. Şi alţi cinci ani se scurseră, în care, de dimineaţa până seara, învăţăcelul trăgea de funia foalelor, fără de răgaz şi fără ca nimeni să-i spună măcar o dată vreo vorbă. Iar dacă vreunul dintre ucenici avea trebuinţă să fie lămurit în vreo pricină, de orice fel ar fi fost ea, îi era îngăduit să scrie o întrebare şi să dea ţidula dascălului, dimineaţa, când intra în fierărie. Şi meşterul, fără a dezvălui vreodată cele scrise, arunca hârtia în jarul din vatră ori, mai adesea, o punea în cuta de la turbanul său. Dacă arunca hârtia în foc, o făcea,

fără de îndoială, din pricină că nu i se cădea niciun fel de răspuns. Dar dacă hârtia era pusă la turban, ucenicul care o dedese găsea, seara răspunsul meşterului, scris cu slove daurite, pe peretele chiliei sale.

Şi, când se scurseră zece ani aşa, bătrânul fierar veni la tânărul învăţăcel şi îl bătu pe umeri. Şi tânărul, pentru întâia oară, după acei zece ani, dete drumul funiei covăliei. Şi o bucurie mare pogorî în el. Iar dascălul îi vorbi, zicând:

— Fiul meu! poţi să te întorci în ţara ta şi la casa ta, cu ştiinţa toată a lumii şi a vieţii în inima ta. Căci pe toată ai dobândit-o, dobândind virtutea răbdării!

Şi îi dete sărutul păcii. Iar învăţăcelul se întoarse luminat în ţara sa, între prietenii lui; şi îşi trăi limpede viaţa.

Şi regele Şahriar strigă:

— O, Şeherezada, ce minunată este pilda aceasta. Şi cât îmi mai dă de cugetat!

Şi rămase cufundat un răstimp în gândurile lui. Pe urmă, adăugă:

— Grăbeşte-te, acuma, o, Şeherezada, de-mi povesteşte povestea lui Kamar şi a preapriceputei Halima.

Ci Şeherezada spuse:

— Îngăduie-mi, o măria ta, să mai amân oleacă istorisirea acestei poveşti; întrucât sufletul meu, în seara aceasta, nu se simte îndemnat înspre ea; şi îngăduie-mi mai degrabă să-ţi încep povestea cea mai dulce, cea mai luminoasă şi cea mai curată din câte ştiu!

Şi regele spuse:

— Hotărât, o, Şeherezada, sunt gata să te ascult, căci şi eu îmi simt sufletul pornit în seara aceasta înspre lucruri voioase. Şi-apoi, zăboveai a are să-mi îngăduie a trage un folos pentru mine din pilda despre răbdare!

Atunci Şeherezada spuse:

FARIZADA SAU ZÂMBET DE TRANDAFIR

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, o, dăruitule cu purtări alese, că a fost odată, în zilele de odinioară, e tare mult de atunci – ci numai unul Allah e atoateştiutor! – un rege al Persiei, pe nume Khosru Şah, pe care Atoatedătătorul îl dăruise cu putere, cu tinereţe şi cu frumuseţe, şi îi pusese în inimă atâta dor de dreptate încât, sub domnia lui, tigrul şi iedul umblau grumaz la grumaz şi se adăpau laolaltă dintr-un pârâu. Şi regele acela, căruia îi plăcea să-şi dea seamă singur, cu chiar ochii lui, de toate câte se petreceau în cetatea sa de scaun, avea obiceiul să se preumble noaptea, străvestit în neguţător străin, întovărăşit de vizirul său ori de vreunul dintre mai-marii de la palatul lui.

Or, într-o noapte, pe când da o raită printr-o mahala de oameni săraci, trecând pe o uliţă auzi nişte glasuri tinereşti care răzbateau limpede până la el. Şi se apropie, împreună cu soţul său, de căsuţa cea umilă din care ieşeau glasurile acelea şi, lipindu-şi ochiul de o crăpătură a uşii, se uită înlăuntru. Şi zări, împrejurul unei lumini, jos, pe o rogojină, trei fete care, sfârşindu-şi masa, şedeau de taină. Şi cele trei fete, care semănau între ele aşa cum seamănă nişte surori, erau desăvârşit de frumoase. Iar cea mai mică era vădit, şi cu mult, cea mai frumoasă dintre ele.

Şi cea dintâi spunea:

— Eu, surorile mele, mi-aş dori, dacă-i vorba să-mi spun o dorinţă, să ajungă soţia plăcintarului sultanului. Că ştiţi

şi voi cât de mult îmi plac mie plăcintele, mai cu seamă cele de foi, care se cheamă „plăcintele sultanului”. Şi numai baş-plăcintarul sultanului poate să le izbutească aşa! Ah, surorile mele, ce m-aţi mai pizmui în inima voastră, când aţi vedea hrana aceea de cofeturi alese cum îmi rotunjeşte şoldurile cu grăsimea lor cea albă, şi cum m-ar face frumoasă, şi cum mi-ar subţia obrazul!

Iar cea de a doua dintre fete spunea:

— Eu, surorile mele, nu râvnesc atâta de sus: Eu m-aş mulţumi să ajung nevasta bucătarului sultanului. Ah, ce-aş mai vrea! Că lucrul acesta mi-ar îngădui să-mi satur poftele cele înăbuşite de-atâta timp de când tot jinduiesc să gust şi eu din cele bucate minunate din care nu se mănâncă decât la palat! mai cu seamă mi-ar plăcea, printre altele multe, tăvile alea cu castraveţi umpluţi şi copţi la cuptor, care, numai când le văd cum trec purtate pe cap de slujitori, în zilele ospeţelor date de sultan, îmi şi simt inima plină cu totul de tulburare! Of, ce le-aş mai mânca! Şi n-aş uita să vă poftesc şi pe voi, din când în când, dacă soţul meu, bucătarul, mi-ar îngădui; da nu cred că mi-ar îngădui!

Şi, după ce surorile cele două îşi mărturisiră astfel dorinţele, se întoarseră înspre sora lor cea mezină, care sta tăcută, şi o întrebară, râzându-şi de ea:

— Da tu, o, prâsleo, ce-ţi doreşti? Şi pentru ce îţi laşi ochii în jos şi nu spui nimic? Ci fii pe pace! Îţi făgăduim că, atunci când o să fim soţiile celor pe care ni i-am ales, avem să ne străduim să te mărităm şi pe tine fie cu vreun rândaş de-al sultanului, fie cu vreun alt slujbaş de cinul lui, ca să fii şi tu totdeauna pe lângă noi! Spune, tu ce-ţi doreşti?

Şi copila, tulburată şi înroşindu-se, răspunse cu un glas dulce ca o apă de izvor:

— O, surorile mele!

Şi nu putu să grăiască mai departe. Iar cele două fete, râzând de sfiala ei, atâta îi deteră ghes cu întrebările şi cu zeflemelile, până ce o hotărâră să vorbească. Iar ea, fără

a-şi ridica ochii, spuse:

— O, surorile mele, eu mi-aş dori să ajung soţia stăpânului nostru, sultanul! Şi i-aş dărui nişte moşteni blagosloviţi! Iar feciorii pe care Allah i-ar face să se nască din legătura noastră ar fi vrednici de părintele lor. Iar fata, pe care mi-ar plăcea s-o am dinaintea ochilor mei, ar fi chiar zâmbetul cerului; firele de păr de pe capul său ar fi de aur pe-o parte şi de argint pe cealaltă; lacrimile ei, dacă ar plânge, ar fi ca nişte mărgăritare curgătoare; râsul ei, când ar râde, ar fi ca un zuruit de dinari de aur; iar zâmbetele ei, numai când ar surâde oleacă, ar fi toate ca nişte bumbi de trandafiri care i s-ar deschise pe buze!

Şi-aşa!

Iar sultanul Khosru Şah şi vizirul său vedeau şi ascultau. Ci, temându-se să nu fie băgaţi de seamă, se hotărâră să plece fără a asculta mai multe. Şi Khosru Şah, veselit până peste poate, simţi cum i se stârneşte în suflet ispita de a împlini cele trei dorinţe; şi, fără a-i împărtăşi nimica din gândurile sale tovarăşului de drum, îi dete poruncă să ia bine seama la casa aceea, ca să se întoarcă acolo a doua zi, să le ia pe cele trei surori şi să i le aducă la palat. Şi vizirul răspunse că ascultă şi că se supune, iar a doua zi dete zor să îndeplinească porunca sultanului, aducându-le pe cele trei surori dinaintea lui.

Şi sultanul, care şedea în jeţul său, le făcu din cap şi din ochi un semn care vroia să zică: „Veniţi încoace!”

Iar ele se duseră, tremurând toate şi împiedicându-se în săracele lor rochii de pânză; şi sultanul le spuse, cu un zâmbet binevoitor:

— Pacea să fie asupra voastră, o, fetelor! Astăzi este ziua ursitei voastre, adică ziua în care au să vi se împlinească dorinţele! Iar dorinţele acestea, o, fetelor, eu le ştiu; căci regilor nimica nu le rămâne ascuns! Şi, mai întâi tu, cea mai mare, ai să-ţi vezi dorinţa cu ochii, şi căpetenia plăcintarilor, astăzi chiar, are să fie soţul tău. Iar tu, cea mijlocie, ai să-l capeţi de soţ pe baş-bucătarul meu!

Şi regele, după ce vorbi astfel, se opri şi se întoarse înspre cea mai mică dintre fete care, tulburată până peste poate, îşi simţi inima că-i stă-n loc, şi păru gata să se prăbuşească pe covor. Iar sultanul se ridică în picioare şi, luând-o de mână, o pofti să şadă lângă el, pe laviţa jeţului, spunându-i:

— Eşti regină! Iar palatul acesta este palatul tău, şi eu sunt soţul tău!

Şi, cu adevărat, nunţile celor trei surori avură loc chiar în ziua aceea – nunta sultăniţei cu o strălucire cum nu s-a mai pomenit, iar nunta soţiei bucătarului şi cea a soţiei plăcintarului după datinile de rând ale nunţilor. Încât zavistia şi ciuda pătrunseră în inimile celor două surori mai mari; şi, din ceasul acela, începură să urzească pieirea surorii lor mai mici. Ci se feriră cu grijă să-şi dea pe faţă cele ce simţeau, şi primiră cu mulţumire prefăcută dovezile de dragoste pe care sultana, sora lor, nu se precupeţea să li le arate, îngăduindu-le, împotriva obiceiurilor împărăteşti, să stea în preajma ei, măcar că aveau nişte cinuri atâta de mărunte. Iar ele, departe de a fi mulţumite cu fericirea pe care le-o hărăzise Allah, simţeau faţă de norocul surorii lor mai mici chinurile cele amarnice ale urii şi ale pizmei.

Şi nouă luni trecură aşa, după care sultana, cu ajutorul lui Allah, născu un făt domnesc, frumos ca un crai nou de lună. Iar cele două surori mai mari, care, după dorinţa sultanei, o vegheau la naştere şi ţineau locul moaşelor, departe de a fi înduioşate faţă de bunătatea surorii lor mai mici şi faţă de frumuseţea pruncului, găsiră într-un sfârşit prilejul pe care îl căutau de-a zdrobi inima tinerei mame. Luară, aşadar, copilul, pe când mama se mai afla încă în durerile facerii, îl puseră într-un coşuleţ de răchită pe care îl ascunseră pentru o clipită, şi în locu-i, aşezară un căţeluş mort, pe care îl înfăţişară dinaintea tuturor femeilor din palat, dându-l drept rod al pântecului sultanei. Iar sultanul Khosru Şah, la vestea aceea, se duse şi se încuie în iatacurile lui, nemaivroind să se îngrijească

de treburile domniei. Iar sultăniţa se cufundă în jale, şi sufletul i se cerni, şi inima i se zdrobi.

Cât despre noul-născut, apoi pe acesta mătuşile lui îl duseră cu coşul şi îl lăsară pe apa din şanţul ce curgea în jurul palatului. Şi ursitoarea vroi ca paznicul grădinilor sultanului, preumblându-se de-a lungul malului acelui şanţ, să zărească acel coş ce se legăna pe firul apei. Şi trase cu o cazma coşul înspre malul pârâului, îl cercetă şi dete de pruncul cel frumos. Şi rămase la fel de uluit ca şi fata faraonului când a dat de Moise în păpuriş.

Or, erau ani mulţi de când paznicul grădinilor era însurat şi de când îşi tot dorea să aibă un copil, ori chiar doi sau trei, care să-l binecuvânteze pe zămislitorul lor. Ci dorurile sale şi ale soţiei sale nu fuseseră deloc luate în seamă până acuma de Cel preaînalt. Şi amândoi erau apăsaţi de singurătatea cea stearpă în care trăiau. Încât, atunci când paznicul grădinilor dete de copilul acela, care era frumos fără de seamăn, îl scoase din coş şi, bucuros până peste poate, o luă la fugă înspre capătul grădinii unde se afla casa lui, şi intră în odaia nevesti-si şi, cu glas tulburat, spuse:

— Pacea fie asupra ta, o, fată a moşului meu! Ia uite darul din ziua aceasta binecuvântată, pe care ni-l trimite Cel preamărinimos! Copilul acesta, pe care ţi-l aduc, să ne fie ca un copil al nostru, aşa cum este copilul ursitoarei!

Şi îi povesti cum îl găsise în coş, plutind pe pârâul din şanţuri; şi îi spuse că însuşi Allah li-l trimitea, răsplătind, într-un sfârşit, în felul acesta, statornicia rugăciunilor lor.

Or, slavă lui Allah cel carele a pus simţirea de mamă în sânul femeilor sterpe, aşa cum a sădit în inima găinilor alungate din cuibarul lor pornirea de a cloci pietrele!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaptezeci şi cincea noapte

Urmă:

Or, în anul următor, biata mamă, cea atâta de crunt jefuită de fructul rodniciei ei, născu din îngăduinţa Atoatedătătorului alt băiat, şi mai frumos decât cel dintâi. Însă cele două surori vegheau naşterea, cu nişte ochi plini de luare-aminte în afară şi plini de ură în înuntru; şi, fără a avea mai multă milă decât întâia oară faţă de sora lor şi faţă de pruncul ei, luară pe furiş copilul şi îl deteră, cum făcuseră şi cu cel dintâi, într-un coş pe pârâu. Şi înfăţişară dinaintea palatului întreg un pisicuţ, spunând tuturor că îl născuse sultana. Şi uluirea şi mâhnirea intră în inimile toate. Iar sultanul, până peste poate de umilit, fără de nicio îndoială că s-ar fi lăsat dus de supărare şi de mânie dacă nu ar fi nutrit în sufletul său virtutea supunerii faţă de orândele judeţului cel de nepătruns. Iar sultana se cufundă în amărăciune şi în deznădejde, şi inima ei plânse toate lacrimile durerii.

Ci cât despre copil, Allah, carele veghează asupra soartei celor prunci, îl duse sub ochii paznicului grădinilor, care se preumbla de-a lungul pârâului. Şi, ca şi întâia oară, acesta îl mântui din ape şi îl duse soţiei lui, care îl îndrăgi ca pe chiar copilul ei, şi îl crescu la fel de cu grijă ca şi pe cel dintâi.

Or, pentru ca dorurile dreptcredincioşilor lui să nu rămână niciodată neîmplinite, Allah sădi sămânţa rodniciei în pântecele sultăniţei, care născu şi a treia oară. Ci acuma născu o domniţă. Iar cele două surori, pe care ura, departe de a se potoli, le îndemna să urzească pieirea fără de mântuire a mezinei lor, făcură şi cu fetiţa ceea ce făcuseră cu frăţiorii ei. Ci şi ea fu găsită de grădinarul cel cu inimă miloasă, ca şi cei doi fraţi împărăteşti ai ei, laolaltă cu care fu crescută, nutrită şi îndrăgită tare.

Ci, de data aceasta, când cele două surori, după ce săvârşiră ticăloşia, arătară lumii, în locul copilei nou-

născute, un şoricuţ orb, sultanul, cu toată bunătatea lui, nu se putu stăpâni mai mult şi strigă:

— Allah îmi blestemă neamul, din pricina femeii cu care m-am însurat! Este o pocitanie pe care am luat-o ca mamă a urmaşilor mei! Şi numai moartea poate să-mi cureţe casa de ea!

Şi rosti osânda de moarte asupra domniţei, şi îl puse pe gâdea al lui să-şi îndeplinească slujba. Ci, când o văzu dinainte-i, topită în lacrimi şi în jale fără de margini, pe aceea pe care inima sa o iubise, sultanul simţi cum coboară în el o milă mare. Şi, întorcând capul, porunci să fie dusă şi închisă, pe toate zilele ei, într-un turn din afundul palatului. Şi, din ceasul acela, lăsând-o lacrimilor, nu mai voi s-o vadă. Iar biata mamă cunoscu toate durerile de pe pământ.

Iar cele două surori cunoscură toate bucuriile urii împlinite, şi putură să guste, fără vreo umbră de aici înainte, bucatele şi plăcintele pe care le găteau soţii lor.

Şi trecură zile şi ani, la fel de repede peste capul celor nevinovaţi ca şi peste capul celor ticăloşi, aducând şi unora şi altora curgerea ursitei lor.

Or, când cei trei copii de suflet ai paznicului grădinilor ajunseră mari, se făcură o minunăţie pentru ochi. Şi îi chema aşa: pe cel mare Farid, pe mijlociu Faruz, iar pe fată Farizada.

Şi Farizada era chiar zâmbetul cerului. Părul ei era de aur pe-o parte şi de argint pe cealaltă parte; lacrimile ei, când plângea, erau mărgăritare topite; râsul ei, când râdea, era zurnet de dinari de aur; iar zâmbetele-i era bumbi de trandafiri deschişi pe buzele-i rumene.

Lucru pentru care toţi cei din preajma ei, şi tătâne-său, şi maică-sa, şi fraţii săi, nu se puteau opri, atunci când o strigau pe nume, spunând: „Farizada!” să nu adauge şi: „cea cu zâmbet de trandafir”, însă cel mai adesea o strigau numai aşa: „Zâmbet de trandafir”.

Şi toţi se minunau de frumuseţea, de înţelepciunea, de dulceaţa, de îndemânarea ei la întreceri, când încăleca pe

cal spre a-i însoţi pe fraţii săi la vânătoare, când trăgea cu arcul, ori când arunca jungherul sau suliţa; de gingăşia purtării ei, de priceperea ei la stihuri şi la ştiinţele cele tainice, şi de strălucirea părului ei care era de aur pe-o parte şi de argint pe cealaltă. Şi, când o vedeau aşa de frumoasă şi de desăvârşită totodată, prietenele mamei sale plângeau de tulburare.

Şi iacă aşa se făcură mari copiii crescuţi de chehaia sultanului. Şi el însuşi, înconjurat de dragostea şi de ascultarea lor, şi cu ochii răcoriţi de frumuseţea lor, ajunse nezăbavnic la bătrâneţele adânci. Iar soţia lui, trăindu-şi sorocul de viaţă, i-o luă în curând înainte, întru mila Atoatedătătorului. Şi moartea ei fu pentru toţi pricină de atâtea păreri de râu şi de atâta mâhnire, încât chehaia grădinilor nu putu să îndure a mai locui multă vreme în casa în care răposata fusese izvorul seninătăţii şi al fericirii lor. Şi se duse de se aruncă la picioarele sultanului, şi i se rugă a-i îngădui să-şi lase dinaintea măriei sale slujbele pe care le îndeplinea de atâta amar de ani. Iar sultanul, tare întristat de despărţirea de un slujitor atâta de credincios, nu se învoi cu jalba ce i se făcea, decât cu multă părere de rău. Şi nu îl lăsă pe grădinar să plece decât după ce îi dărui o moşie falnică, în preajma cetăţii, cu nişte delniţe de pământuri bune pentru plugărie, şi cu nişte livezi şi păşuni, şi cu un sarai cu de toate, cu o grădină desăvârşit de măestru trasă de chiar chehaia, şi cu o pădure întinsă foarte, închisă cu ziduri înalte şi plină cu păsări de toate culorile, şi cu tot felul de jivine sălbatice ori dumesnice.

Şi acolo se duse omul acela de treabă să trăiască în tihnă, cu copiii lui de suflet. Şi acolo înconjurat de grija lor drăgăstoasă, se săvârşi şi el în pacea Stăpânului său. Aibă-l Allah întru mila sa! Şi fu plâns de copiii lui fiaştri, aşa cum niciodată n-a fost plâns un tată adevărat. Şi duse cu el, sub lespedea care nu se mai dă la o parte în veci, taina naşterii lor, pe care, de altminteri, nici el nu o ştiuse prea bine pe când trăia.

Şi acolo, la conacul acela minunat, trăiră mai departe cei doi băieţi, în tovărăşia surorii lor mezine. Şi, cum fuseseră crescuţi în înţelepciune şi curăţie, nu aveau niciun alt vis şi nicio altă dorinţă decât să trăiască la fel mai departe, toată viaţa lor, în acea tihnă desăvârşită şi în acea fericire dulce.

Or, Feirid şi Faruz plecau adesea la vânătoare prin pădurile şi prin coclaurile care înconjurau conacul. Iar Farizadei cea cu zâmbet de trandafiri îi plăcea mai cu seamă să colinde grădinile. Şi, într-o zi, pe când se pregătea ca de obicei să plece, roabele veniră să-i spună că o bătrână de treabă, cu un obraz luminat de binecuvântare, cerea îngăduinţa de a se odihni un ceas două la umbra acelor grădini frumoase. Şi Farizada, care avea o inima tot pe atât de miloasă pe cât îi era de bun sufletul şi pe cât de frumos îi era chipul, vru s-o primească ea însăşi pe biata bătrână. Şi îi dete să mănânce şi să bea, şi pe urmă îi puse dinainte o tabla de farfurii împodobită cu poame frumoase, cu plăcinte, cu scovergi şi cu prăjituri zemoase. După care o duse în grădinile ei, ştiind că este oricând folositor să ţii tovărăşie celor care au trăit multe, şi să asculţi vorbele înţelepciunii.

Şi se preumblară împreună prin grădini. Şi Farizada cea cu zâmbet de trandafir sprijinea mersul bunei bătrâne. Şi, când ajunseră amândouă sub pomul cel mai frumos din grădină, Farizada o pofti să şadă la umbra acelui copac frumos. Şi, din vorbă în vorbă, o întrebă, într-un sfârşit, pe bătrână, ce zice de locul în care se afla, şi dacă îi era pe plac.

Atunci bătrână, după ce cugetă vreme de un ceas, ridică fruntea şi răspunse:

— De bună seamă, o, stăpâna mea, eu mi-am petrecut viaţa umblând pământurile lui Allah în lung şi-n lat, şi niciodată nu m-am hodinit într-un loc mai plăcut. Ci, o, stăpâna mea, aşa precum tu eşti fără de seamăn pe pământ, precum sunt pe cer soarele şi luna, la fel aş vrea

să ai în grădina aceasta frumoasă, ca să fie şi ea tot aşa fără de seamăn în felul ei, cele trei lucruri fără de asemuire care îi lipsesc!

Iar Farizada cea cu zâmbet de lună fu până peste poate de uimită aflând că grădinii ei îi lipseau trei lucruri fără de asemuire; şi îi spuse bătrânei:

— Mă rog ţie, maica mea cea bună, grăbeşte de-mi spune, ca să aflu, care sunt cele trei lucruri fără de asemuire pe care eu nu le ştiu?

Şi bătrână răspunse:

— O, stăpâna mea, ca să-ţi mulţumesc de găzduirea ce ai dovedit-o cu o inimă atâta de miloasă faţă de o bătrână străină, am să-ţi dezvălui care sunt acele trei podoabe.

Şi mai tăcu un răstimp; pe urmă, spuse:

— Află, dar, că podoaba cea dintâi dintre aceste trei podoabe fără de asemuire, o, stăpâna mea, dacă s-ar afla în grădina aceasta, toate păsările de prin grădini ar veni s-o vadă şi, văzând-o, ar începe să cânte laolaltă, întrucât şi filomelele şi turturelele, şi ciocârliile şi silviile, şi cintezoii şi sticleţii, o, stăpâna mea, şi toate neamurile cele fără de sfârşit ale păsăreturilor mărturisesc că minunea aceea este mai presus de ele ca frumuseţe. Iar aceea, o, stăpâna mea, este Biulbul el-Hazar, Pasărea-Vorbitoare! A doua dintre acele podoabe fără de asemuire, o, stăpâna mea, dacă s-ar afla în grădina ta, până şi adierea care face să cânte toţi pomii din aceste grădini s-ar opri s-o asculte; iar lăutele şi harfele şi ţimbalele dintre aceste ziduri şi-ar vedea strunele rupte. Întrucât adierea care face să cânte toţi pomii de prin grădini, ca şi lăutele şi harfele şi ţimbalele, o, stăpâna mea, mărturisesc că ea este mai presus decât ele în frumuseţe. Şi minunea aceea este Pomul-Cântător! Şi nici adierea vântului printre ramuri, o, stăpâna mea, nici alăutele, nici harfele, nici ţimbalele nu scot un cântec care să se asemuie cu dulceaţa acelor guri fără de număr din frunzele Pomului-Cântător! Iar cea de a treia podoabă fără de asemuire, o stăpâna mea, dacă s-ar afla în

grădinile acestea, toate apele din aceste grădini s-ar opri din susurul undelor lor şi ar privi-o. Întrucât toate apele, şi cele de pe pământ, şi cele din mări, şi cele din izvoare ori din râuri, şi cele din oraşe ori din grădini mărturisesc că ea este mai presus de ele ca frumuseţe. Şi minunea aceea este Apa-ca-de-Aur! Şi, o, stăpâna mea, dacă numai o picătură din apa aceea s-ar pune într-un havuz gol, ea s-ar umfla şi s-ar ridica fremătând în şuvoaie de aur, şi n-ar mai conteni să ţâşnească în sus şi să cadă iarăşi, fără ca să se verse vreodată peste marginile havuzului.

Şi cu apa aceea de aur, toată străvezie ca peruzeaua cea străvezie, îi place să-şi stâmpere setea şi lui Biulbiul el-Hazar, Pasărea-Vorbitoare; şi cu apa aceea de aur toată, şi limpede ca peruzeaua cea limpede, le place să-şi stâmpere setea şi gurilor cele fără de număr din pomul cu frunze cântăreţe.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaptezeci şi şasea noapte

Urmă:

O, stăpână a mea, dacă minunăţiile acelea s-ar afla în aceste grădini, ce preaslăvită ţi-ar fi frumuseţea, o, tu cea dăruită cu pletele strălucirii!

Dacă auzi vorbele acestea ale bătrânei, Farizada cea cu zâmbet de trandafir strigă:

— O, chip binecuvântat, măicuţă a mea, toate-s minunate! Dar nu mi-ai spus unde se află acele trei minunăţii fără de asemuire!

Şi bătrâna răspunse, sculându-se să-şi ia drumul:

— O, stăpână a mea, acele trei minunăţii vrednice de ochii tăi se găsesc într-un loc dinspre hotarele Indului. Iar calea care duce acolo trece chiar prin spatele palatului în care stai tu. Dacă, dar, vrei să trimiţi pe cineva să ţi le

aducă, nu ai decât a-i spune să urmeze drumul acela vreme de douăzeci de zile şi, în cea de a douăzecea zi, să-l întrebe pe cel dintâi om pe care l-o vedea în cale: „Unde-s Pasărea-Vorbitoare, Pomul-Cântător şi Apa-ca-de-Aur?” Şi drumeţul acela nu are să pregete a-l lămuri în această privinţă. Şi Allah răsplătească-ţi sufletul cel bun cu darul acelor minunăţii zămislite pentru frumuseţea ta! Uassalam, o, binefăcătoareo, o, blagoslovito!

Şi bătrâna, după ce spuse toate astea, îşi strânse frumuşel năframele pe lângă ea şi plecă murmurându-şi binecuvântările.

Or, bătrâna şi pierise atunci când Farizada, trezindu-se din visarea în care o cufundaseră vorbele despre acele trei lucruri atâta de minunate, se gândi s-o cheme îndărăt sau să dea fuga după ea, ca să-i ceară amănunte mai multe despre locul unde se află ele şi despre căile de-a ajunge la ele. Ci dacă văzu că era prea departe, începu să-şi prefire prin minte vorbă cu vorbă puţinele îndrumări pe care le auzise, ca să nu uite nimic. Şi simţi astfel cum sporea în sufletul ei dorinţa de neînfrânt de-a avea ori numai de-a vedea acele minunăţii, măcar că se silea să nu se mai gândească la ele. Şi porni atunci să străbată cărările din grădinile sale, şi ungherele ştiute care îi erau atâta de dragi; ci toate i se părură fără de niciun farmec şi pline de urât; şi tare sâcâitoare i se dovediră glasurile păsărelelor care îi dedeau bineţe în cale.

Şi Farizada cea cu zâmbetul de trandafir se întristă de tot şi începu să plângă pe cărările grădinii. Şi, umblând aşa, cu lacrimile şiroind, lăsa în urma ei, pe nisip, închegate în mărgăritar, picăturile din ochii săi.

Estimp, Farid şi Faruz, fraţii ei, se întoarseră de la vânătoare. Şi, negăsind-o pe sora lor sub umbrarul de iasomie, unde aştepta de obicei întoarcerea lor, rămaseră nedumeriţi de nepăsarea ei şi porniră s-o caute. Şi văzură pe cărări mărgăritarele căzute din ochii ei, şi îşi ziseră:

— O, ce tristă este sora noastră! Şi oare ce pricină de mâhnire să fi intrat în sufletul ei, de-a făcut-o să plângă

aşa?

Şi merseră pe urmele ei, după mărgăritarele de pe cărări, şi o găsiră scăldată de lacrimi în afundul tufişurilor. Şi deteră fuga la ea şi o sărutară şi o mângâiară, ca să-i aline sufletul iubit. Şi îi spuseră:

— O, Farizadă, surioara noastră, unde îţi sunt trandafirii bucuriei şi unde-i aurul voioşiei tale? O, surioara noastră, răspunde!

Şi Farizada le zâmbi, întrucât îi iubea; şi un bobocel de trandafir se ivi pe buzele ei; şi le spuse:

— O, fraţii mei!

Şi nu cuteză, ruşinată toată de cea dintâi dorinţă a ei, să mai zică nimic.

Iar ei spuseră:

— O, Farizada cea cu zâmbet de trandafir, o, sora noastră, ce dor tainic îţi tulbură aşa sufletul? Ci povesteşte-ne mâhnirile tale, dacă te încrezi în dragostea noastră!

Şi Farizada, hotărându-se să vorbească, într-un sfârşit le spuse:

— O, fraţii mei, nu-mi mai plac grădinile mele!

Şi o năpădi plânsul, iar mărgăritarele şiroiră din ochii ei.

Şi, întrucât ei tăceau, îngrijoraţi şi întristaţi de o ştire atâta de grea, le spuse:

— Oh, nu-mi mai plac grădinile mele! Nu se află în ele nici Pasărea-Vorbitoare, nici Pomul-Cântător, nici Apa-ca-de-Aur!

Şi Farizada, lăsându-se furată deodată de focul dorinţelor sale, le povesti dintr-o răsuflare fraţilor ei cum o găzduise pe bătrâna cea bună, şi îi lămuri, cu un glas aţâţat până peste poate, ce minunăţii sunt Pasărea-Vorbitoare, Pomul-Cântător şi Apa-ca-de-Aur.

Iar fraţii săi, după ce o ascultară, rămaseră până peste poate de uimiţi şi îi spuseră:

— O, sora noastră, potoleşte-ţi sufletul şi înseninează-ţi ochii. Căci lucrurile acestea, de-ar fi şi pe piscul cel mai de neajuns al muntelui Kaj, noi tot ne-am duce să le

dobândim. Ci, spre a ne uşura căutările, poţi tu să ne spui numai în ce loc pot fi găsite?

Şi Farizada, înroşindu-se toată că-şi mărturisise dorinţa ei cea dintâi, îi lămuri cu ce ştia despre locul unde ar fi fost să se găsească lucrurile acelea. Şi adăugă:

— Asta-i tot ce ştiu, şi nimic mai mult!

Iar ei strigară amândoi deodată:

— O, sora noastră, ne ducem să le căutăm!

Ci ea ţipă speriată:

— O, nu! o, nu! Să nu vă duceţi!

Şi Farid, fratele cel mai mare, spuse:

— Dorinţa ta este asupra capului şi asupra ochilor noştri, o, Farizada! Ci mie, ca mai mare, mi se cade s-o îndeplinesc. Calul meu este încă înşeuat, şi are să mă ducă neslăbit înspre hotarele Indiei, acolo unde se află acele trei minunăţii, pe care am să ţi le aduc, de-o vrea Allah!

Şi se întoarse înspre fratele său Faruz şi îi spuse:

— Tu, fratele meu, rămâi aici, ca s-o veghezi, cât oi lipsi eu, pe sora noastră. Căci nu este bine s-o lăsăm singură de tot în casă!

Şi dete fuga tot atunci la calul său, sări în spinarea lui şi, aplecându-se, sărută pe fratele său Faruz şi pe sora sa Farizada, care îi spuse, plângând de zor:

— O, naică al nostru, mă rog ţie, lasă pustiei drumul acesta plin de primejdii, şi descalecă. Decât să îndur lipsa ta, mai bine nici să nu văd, nici să nu am vreodată Pasărea-Vorbitoare, Pomul-Cântător şi Apa-ca-de-Aur!

Ci Farid îi spuse, sărutând-o iar:

— O, surioara mea, lasă-ţi pustiei spaimele, întrucât lipsa mea nu are să fie prea lungă şi, cu ajutorul lui Allah, nu are să mi se întâmple niciun necaz şi nicio supărare la drumul acesta. Şi-apoi, ca să nu te mai chinuiască grijile, cât am să lipsesc, iacătă un jungher pe care ţi-l las!

Şi scoase de la brâu un jungher, cu mânerul bătut cu mărgăritarele dintâi căzute din ochii Farizadei pe când era copilă, şi i-l dete spunându-i:

— Jungherul acesta, o, Farizada, are să-ţi arate în ce stare mă aflu. Din vreme în vreme, să-l scoţi din teacă şi să-i cercetezi limba. De-ai să-l vezi tot aşa de curat şi de lucitor cum e acuma, are să însemne că sunt tot viu şi plin de sănătate; ci de-ai să-l vezi întunecat ori ruginit, vei şti că mi s-a întâmplat vreo năpraznă, sau că mă aflu robit undeva; şi de-ai să-l vezi picurând de sânge, să fii încredinţată că eu nu mai sunt printre cei vii! Şi, de-o fi aşa, tu şi cu fratele meu să chemaţi asupra mea mila Celui preaînalt!

Spuse şi, fără a vroi să asculte nimic, plecă în galopul calului pe drumul ce ducea înspre ţara Indului.

Şi merse el aşa vreme de douăzeci de zile şi de douăzeci de nopţi, prin pustietăţi în care nu se afla nimic altceva decât iarba verde şi Allah. Şi în cea de a douăzecea zi de mers ajunse într-o câmpie, la poalele unui munte. Şi în câmpia aceea era un copac. Şi sub copac şedea un şeic tare bătrân. Şi faţa acelui prea bătrân şeic se pierdea cu totul sub pletele lungi, sub tufele sprâncenelor şi sub fuiorul unei bărbi cumplite şi albe ca lâna proaspăt dărăcită. Iar mâinile şi picioarele îi erau peste poate de slabe. Iar brâncile şi tălpile i se sfârşeau cu nişte unghii amarnic de lungi. Şi depăna cu mâna stângă un şirag de mătănii, pe când mâna dreaptă o ţinea nemişcată în dreptul frunţii, cu degetul arătător ridicat în sus, aşa cumu-i sfânta datină, spre a adeveri că unul singur este Cel preaînalt. Şi nu încape îndoială că moşneagul acela era un schivnic bătrân, care părăsise lumea cine mai ştie din ce vremuri uitate.

Şi, întrucât chiar el era întâiul ins pe care, în acea zi a douăzecea de drum, îl întâlnea în cale, crăişorul Farid descălecă şi, ţinându-şi calul de dârlogi, se duse până la şeic şi îi spuse:

— Salamalekul fie asupra ta, o, preacuviosule!

Şi bătrânul îi răspunse la salamalek, ci cu un glas atâta de înăbuşit sub desetul mustăţilor şi al bărbii, că prinţul Farid nu putu să audă decât nişte murmure de neînţeles.

Atunci crăişorul Farid, care nu se oprise acolo decât spre a căpăta lămuriri despre ceea ce venise să caute atâta de departe de ţara sa, îşi zise: „Trebuie numaidecât să aud ce spune!” Şi scoase din desaga de drum nişte foarfeci, şi îi spuse şeicului:

— O, preacinstite uncheşule, îngăduie-mi să-ţi dau cele câteva îngrijiri de care nu ai vreme să vezi tu însuţi, cufundat cum eşti, fără de contenire, în cugetările cuvioşiei!

Şi, întrucât şeicul cel bătrân nu ridică nicio împotrivire şi nu arătă nicio supărare, Farid începu să taie, să reteze şi să potrivească şi barba şi mustăţile şi sprâncenele şi pletele şi unghiile, câte-un pic, câte-un pic, până ce şeicul ieşi întinerit cu douăzeci de ani, pe puţin. Şi, dacă îi făcu binele acesta moşneagului, îi spuse după datina bărbierilor:

— Să-ţi fie cu priinţă şi cu desfătare!

Iar şeicul cel bătrân, dacă se simţi uşurat astfel de tot ce îi împovărase trupul, se arătă mulţumit până peste poate şi zâmbi înspre drumeţ. Pe urmă, cu un glas care se făcuse mai limpede ca al unui copil, îi spuse:

— Allah coboare şi asupra ta binecuvântările sale, o, fiul meu, pentru binele pe care ţi-l datorează moşneagul de mine. Ci, oricine-ai fi, o, drumeţule de treabă, sunt gata şi eu să te ajut cu sfaturile şi cu priceperea mea!

Şi Farid nu pregetă să-i răspundă:

— Vin tare de departe, să caut Pasărea-Vorbitoare, Pomul Cântător şi Apa-ca-de-Aur. Poţi oare să-mi spui unde pot să le găsesc? Or nu ştii chiar nimic despre ele?

Când auzi vorbele acestea ale călătorului acela tinerel, şeicul se opri deodată din depănatul mătăniilor, atâta de tulburat fu. Şi nu răspunse nimic. Iar Farid îl întrebă:

— Uncheşule taică, pentru ce nu grăieşti nimic? Nu zăbovi să-mi spui, ca să-nu-mi las calul să îngheţe aici, dacă ştii ceva ori dacă nu ştii despre ce te întreb!

Iar şeicul, până la urmă, îi spuse:

— De bună seamă, o, fiul meu, ştiu şi locul unde se află

acele trei lucruri, şi drumul care duce la ele. Da binele pe care mi l-ai făcut este atâta de mare în ochii mei, că nu îndur, în schimbul lui, să te îndrum înspre năpraznele cele amarnice ale unei încercări ca aceea!

Pe urmă, adăugă:

— Of, fiul meu, mai bine zoreşte de te-ntoarce pe unde ai venit şi du-te îndărăt în ţara ta! Câţi flăcăi, înaintea ta, au trecut pe aici, şi nu i-am mai văzut să se fi întors vreodată!

Iar Farid, plin de bărbăţie, spuse:

— Uncheşule taică, arată-mi numai calea pe care să merg, şi nu te îngrija mai mult. Întrucât Allah m-a dăruit cu nişte braţe care se pricep să-l apere pe cel care le are!

Iar şeicul îl întrebă domol:

— Păi cum să-l apere de nişte Navede, o, copilul meu, mai ales când acei Navede sunt mii şi mii?

Iar Farid scutură din cap şi răspunse:

— Nu este putere şi tărie decât întru Allah preaslăvitul, o, precinstitule şeic! Ursita mea se află la gâtul meu. Şi oricât aş fugi, ea tot are să mă urmeze! Spune-mi, dar, de vreme ce ştii, spune-mi ce-mi rămâne de făcut! Şi, în felul acesta, ai să mă îndatorezi!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaptezeci şi şaptea noapte

Urmă:

Dacă văzu că nu poate dovedi să-l întoarcă pe drumeţul cel tinerel din rostul lui, Bătrânul-Copacului băgă mâna la chimirul cu care era încins şi scoase un gogoloi de cremene roşie. Şi îi întinse drumeţului gogoloiul acela, spunând:

— Piatra aceasta are să te ducă acolo unde are să te ducă. Tu încalecă pe cal şi azvârle-o înaintea ta. Şi ea are să se rostogolească, iar tu să mergi pe urma ei până unde

s-o opri. Atunci să descaleci şi să legi calul cu frâul de piatra aceasta, iar ea are să stea acolo pe loc până ce te-i întoarce. Iar tu să te caţeri pe muntele acela, până la piscul pe care îl zăreşti de aici. Şi peste tot pe unde au să te ducă paşii, ai să vezi nişte pietre mari, negre, şi ai să auzi nişte glasuri care nu sunt nici glasurile apelor în gherdapuri, nici ale vânturilor în genuni; ci sunt glasurile miilor de Navede. Şi au să-ţi urle nişte vorbe care îngheaţă sângele în om. Ci tu să nu le iei în seamă. Întrucât dacă, speriat, vei întoarce capul ca să te uiţi îndărăt, pe când ele au să te strige ba de aproape, ba de departe, vei fi preschimbat, pe clipă pe dată, într-o stană neagră asemenea cu stâncile negre din acel munte; ci dacă, împotrivindu-te acelor chemări, ai să ajungi în pisc, vei găsi acolo o colivie, iar în colivie vei găsi Pasărea-vorbitoare. Şi să-i spui: „Salamalekul fie asupra ta, o, Biulbiul-El Hazar! Unde este Pomul-Cântător? Unde este Apa-ca-de-Aur?” Şi Pasărea-vorbitoare are să-ţi spună tot. Uassalam!

Iar şeicul cel bătrân, după ce spuse toate astea, scoase un oftat adânc. Şi nimic mai mult.

Atunci Farid sări zornic pe cal; şi zvârli piatra înainte din toate puterile lui. Şi gogoloiul cel de cremene roşie se duse, se duse de-a rostogolul. Şi calul lui Farid, un fulger printre bidivii, de-abia putea să se ţină după el printre tufărişurile pe care le străbatea, peste văiugile pe care le sărea şi peste piedicile pe care le trecea în zbor. Şi se rostogoli aşa mai departe, cu o iuţeală nedomolită, până ce se izbi de cea dintâi stâncă din munte. Atunci se opri.

Iar crăişorul Farid se dete jos de pe cal şi răsuci frâul pe după piatra de cremene. Şi calul împietri pe cele patru picioare ale lui, şi nu se mai clinti, de parcă ar fi fost pironit în pământ.

Şi pe dată prinţul Farid începu să se caţere pe munte. Şi nu auzi dintru-ntâi nimic. Ci, pe măsură ce urca, vedea pământul cum se acoperă cu stane de piatră neagră, care închipuiau oameni împietriţi. Şi el nu ştia că acelea erau

trupurile feciorilor de crai care căinaseră înaintea lui pe acele locuri ale deznădejdii. Şi deodată, dintre stânci, se auzi un ţipăt cum nu mai auzise el în viaţa lui, şi care fu urmat numaidecât, şi din dreapta şi din stânga, de alte ţipete care nu aveau nimica omenesc. Şi nu erau nici urletele vânturilor turbate de prin pustietăţi, nici mugetele pâraielor umflate de prin munţi, nici vuietul vânturişurilor de ape când se prăbuşesc în genuni, întrucât erau glasurile acelor Navede. Şi unele ziceau: „Ce vrei? Ce vrei?” Iar altele ziceau: „Opriţi-l! Opriţi-l!” Iar altele ziceau: „Daţi-i brânci! Prăvăliţi-l îndărăt!” Iar altele îl batjocoreau, strigând: „Ho! Ho! Prăpăditule! Prăpăditule! Ho! Ho! Haida-hai! Haida-Hai!”

Ci crăişorul Farid, fără a se lăsa amăgit de acele glasuri, sui pieptiş muntele mai departe, cu sârguinţă şi dârzenie. Iar glasurile se făcură în curând atâta de multe şi atâta de amarnice şi, adeseori, răsuflarea lor îi trecea atâta de aproape de obraz, şi atâta de înfricoşătoare ajunse zarva lor, şi de-a dreapta şi de-a stânga, şi înainte şi îndărăt, şi atâta erau de năpraznice, şi atâta de chinuitoare se făcea strigarea lor, încât prinţul Farid, fără de voia lui, fu cuprins de tremur şi, uitând sfatul Bătrânului-de-la-Copac, întoarse capul sub răsuflarea mai tare a unuia dintre glasurile acelea. Şi, tot atunci, un urlet spăimântător scos de sodomul de glasuri fu urmat de o tăcere mare. Şi crăişorul Farid fu preschimbat într-o stană de piatră neagră.

Şi, la poalele muntelui, la fel păţi şi calul, care fu prefăcut într-o stâncă fără chip. Iar gogoloiul de piatră roşie, rostogolindu-se, îşi luă drumul îndărăt înspre Bătrânul-Copacului.

Or, în ziua aceea, domniţa Farizada, după obiceiul ei. Scoase jungherul din tesacul pe care îl purta nesmintit la brâu. Şi se gălbeni şi începu să tremure, când văzu că fierul, cel încă în ajun atâta de curat şi atâta de strălucitor, se înceţoşase acuma şi ruginise de tot. Şi, prăbuşindu-se în braţele prinţului Faruz, care venise fuga

la chemarea ei, strigă:

— Ah, fratele meu, unde eşti? De ce te-oi fi lăsat eu să pleci? Ce-ai păţit tu în acele ţări străine? Vai de păcatele mele! O, ticăloasă Farizada, mi-e silă de tine!

Şi o înăbuşeau sughiţurile care îi zguduiau inima. Şi crăişorul Faruz, tot atâta de amărât ca şi soră-sa, începu s-o aline; pe urmă, îi spuse:

— Ceea ce s-a întâmplat s-a întâmplat, o, Farizada, întrucât ce-i scris trebuie să se împlinească. Ci de data aceasta este rândul meu să mă duc să-l caut pe fratele nostru şi, totodată, să-ţi aduc cele trei lucruri care i-au pricinuit robia în care pesemhe că a căzut acuma.

Iar Farizada, rugându-se de el, strigă:

— Nu, nu! fie-ţi milă, nu te duce, dacă te duci să cauţi ce a jinduit sufletul meu nesăţios! O, fratele meu, dacă ţi s-ar întâmpla vreo năpastă, eu aş muri!

Ci plânsetele şi lacrimile ei nu-l clătinară pe crăişorul Faruz din hotărârea lui. Şi încălecă pe cal şi, după ce îşi luă bun-rămas de la soră-sa, îi dete un şirag de mătănii făcut din mărgăritarele care fuseseră lacrimile curse din ochii de pruncă ai Farizadei atunci când plânsese ea a doua oară, şi îi spuse:

— Dacă mărgăritarele acestea, o, sora mea, nu au să mai curgă printre degetele tale unele după altele, de parcă s-ar fi lipit, va fi semn că şi eu am urmat soarta fratelui nostru!

Şi Farizada, foarte tristă, spuse sărutându-l:

— Deie Allah, o, multdragul meu, să nu păţeşti nimic! Şi să te întorci acasă cu naica al nostru!

Şi, la rându-i, prinţul Faruz luă calea care ducea înspre meleagurile Indului.

Şi, în cea de a douăzecea zi de călătorie, dete peste Bătrânul-Copacului, care şedea, cum îl găsise crăişorul Farid, cu degetul arătător de la mâna dreaptă în dreptul frunţii. Şi, după salamalekuri, moşneagul, întrebat, îi povesti prinţului tot ce păţise frate-său, şi stărui din toate puterile să-l întoarcă din drum. Ci, dacă văzu că nu are să

ajungă la niciun căpătâi cu stăruinţa aceea, îi dete gogoloiul de piatră roşie. Şi piatra îl duse pe flăcău la poalele muntelui acela al blestemului.

Şi prinţul Faruz se avântă pe panta muntelui, şi glasurile se stârniră la paşii lui. Ci el nu le asculta. Şi, la hulirile, la ameninţările şi la strigătele lor, nu răspundea nimic. Şi iacătă că şi ajunsese la jumătatea urcuşului, când auzi deodată un strigăt în urma lui:

— Fratele meu! Fratele meu! să nu fugi de mine!

Şi Faruz, uitând de orice grijă, se întoarse înspre glasul acela, şi fu schimbat pe dată într-o stană de piatră neagră.

Şi, în palatul ei, Farizada, care nu lăsa din mână şiragul de mărgăritare nici zi nici noapte, şi care prefira necurmat boabele printre degete, simţi deodată că boabele nu se mai supun curgerii depănate de ea, şi văzu că se lipiseră unele de altele. Şi strigă: „O, sărmanii fraţi ai mei, supuşi toanelor mele, am să vă găsesc!” Şi îşi sugrumă toată durerea în sine şi, fără a mai zăbovi cu boceli zadarnice, se străvesti în haine de voinic, îşi luă armele, se încinse cu ele, şi porni călare, luând calea pe care o luaseră şi fraţii ei.

Şi, în cea de a douăzecea zi, dete de şeicul cel bătrân, care sta sub copac, la marginea drumului. Şi domniţa îi dete bineţe şi îi spuse:

— O, preacuvioase moşule taică, nu cumva ai văzut trecând pe-aici, la douăzeci de zile unul de altul, doi crăişori tineri şi frumoşi, care căutau Pasărea-Vorbitoare, Copacul-Cântător şi Apa-ca-de-Aur?

Şi bătrânul răspunse:

— O, Farizada, stăpâna mea cu zâmbet de trandafir, i-am văzut şi i-am îndrumat. Iar ei, vai! ca şi atâţia alţi crăişori înainte de ei, au fost opriţi în drumul lor de către cei Navede!

Şi Farizada, dacă văzu că moşneagul îi spune pe nume, rămase până peste poate de nedumerită; iar bătrânul îi zise:

— O, domniţă a strălucirii, nu te-au amăgit aceia care ţi-au povestit despre cele trei lucruri fără de asemuire, pe care au venit să le caute atâţia crai şi crăişori. Da ei nu ţi-au spus şi primejdiile care sunt de înfruntat într-o încercare atâta de grea ca încercarea în care ai intrat!

Şi îi spuse Farizadei toate câte avea de înfruntat, dacă se ducea să-şi caute fraţii şi cele trei minunăţii. Iar Farizada îi spuse:

— O, preacuviosule, sufletul meu este tulburat cu totul în sinea lui de vorbele tale, întrucât sufletu-i uşor de înfricoşat! Ci cum să dau eu îndărăt, când sunt datoare să-mi găsesc fraţii? O, preacuviosule, ascultă ruga unei surori iubitoare şi povăţuieşte-mă cum să-i dezleg din vrajă!

Iar şeicul cel bătrân răspunse:

— O, Farizada, fiică de rege, iacătă gogoloiul de piatră care are să te ducă pe urmele lor. Ci nu ai să poţi să-i dezlegi din vrajă decât atunci când ai să fii stăpâna celor trei minunăţii. Şi întrucât nu-ţi primejduieşti sufletul decât din pricina dragostei de fraţii tăi, şi nu mânată de dorinţa de a dobândi ceea ce nu este cu putinţă, atunci ceea ce este cu neputinţă are să-ţi fie rob. Află, dar, că niciunul dintre fiii oamenilor nu au putut să biruie chemarea glasurilor lui Navede. Drept care, ca să-l răzbeşti pe Navede, trebuie să te într-armezi împotriva lui cu iscusinţă, întrucât Navede are mare putere. Iar iscusinţa fiilor oamenilor are să biruiască toate puterile lui Navede!

Şi, după ce spuse toate astea, Bătrânul-Copacului îi dete Farizadei gogoloiul de piatră roşie; pe urmă, scoase de la brâu un smoc de lână şi spuse:

— Cu smocul ăsta uşurel de lână, o, Farizada, ai să-i biruieşti pe toţi ai lui Navede.

Şi adăugă:

— Apleacă-ţi înspre mine cununa capului tău, o. Farizada!

Iar ea îşi aplecă înspre moşneag capul cel cu pletele pe o parte de aur iar pe cealaltă de argint. Şi bătrânul spuse:

— Fiică a oamenilor, cu smocul acesta uşurel ai să biruieşti puterile celor din văzduhuri şi toate şiretlicurile lui Navede!

Şi, făcând smocul în două, îi puse Farizadei în fiecare ureche câte un ghemotoc, şi îi făcu semn cu mâna să purceadă la drum. Iar Farizada îl lăsă pe moşneag şi zvârli cu dibăcie piatra înspre munte.

Şi ajunse astfel la cea dintâi stâncă, şi descălecă de pe cal şi porni să urce spre piscuri, iar glasurile se şi stârniră sub paşii ei, dintre stenii de piatră neagră, cu o larmă înfricoşătoare. Ci ea de-abia dacă auzea un murmur surd, neprinzând niciun cuvânt, neprieepând niciun strigăt şi, ca urmare, neîncercând nicio spaimă. Şi îşi văzu de suiş, fără a se opri, măcar că era gingaşă şi măcar că picioarele ei nu călcaseră vreodată decât nisipişul cel moale al cărărilor din grădinile casei. Şi ajunse fără a se istovi în piscul muntelui. Şi, în mijlocul podişului de pe piscul acela, zări o colivie de aur, dinaintea ei, pe un stiâp de aur. Şi în colivie văzu Pasărea-Vorbitoare.

Şi Farizada se repezi şi puse mâna pe colivie, strigând:

— Pasăre! Pasăre! eşti a mea! eşti a mea! Şi n-ai să-mi scapi!

Şi, tot atunci, îşi scoase, aruncându-le cât colo, doapele de lână din urechi, rămase acuma de prisos, care o făcuseră surdă la strigătele şi la hulele lui Navede. Întrucât toate glasurile lui Navede tăcuseră acuma, şi o linişte mare domnea peste munte.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaptezeci şi opta noapte.

Urmă:

Şi în adâncul acelei tăceri mari, în limpezimea neclătinată, se ridică glasul Păsării-Vorbitoare. Şi spuse, cu toţi clopoţeii din ea, cântând pe limba ei de pasăre:

Ah, cum, ah cum,
O, Farizada, o, Farizada,
Tu, cea cu zâmbet
De trandafir,
Cum aş putea,
În ce orbiri,
Să-mi vreau acum
Spre nicăiri
Să-mi caut drum?
O, noapte, ah!
Ah, ochi, priviri!
Eu ştiu, eu ştiu,
Eu, decât tine,
Eu ştiu mai bine
Cine eşti tu!

O, Farizadă, o, Farizadă!
Ah, ochii, ah!
Ah, nopţi senine!
Eu ştiu mai bine,
Ah, decât tine,
Cine eşti tu,
Cine eşti tu!
Ah, ochii, ochii,
Ah, ochii!
Eu
Roaba ta sunt,
Fără tăgadă,
Mereu,
Mereu,
O, *Farizadă,*
O, Farizadă!

Aşa cânta, o, alăutelor! aşa cânta Pasărea-Vorbitoare. Iar Farizada, vrăjită până peste marginile vrăjirii, îşi uită şi supărările şi chinurile; şi, încrezându-se în vorba păsării

năzdrăvane care i se făgăduise roabă, nu pregetă să-i spună:

— O, Biulbiul el-Hazar, o, minune a văzduhului, dacă îmi eşti roabă, dovedeşte-mi, dovedeşte-mi!

Şi Biulbiul, drept răspuns, cântă:

Farizadă, Farizadă,
Porunceşte, porunceşte,
Porunceşte, Farizadă!
Întrucât, fără tăgadă,
A te asculta,
A te asculta,
A te asculta,
Pentru mine însemnează
A mă şi supune
La dorinţa ta!

Atunci Farizada îi spuse că are mai multe lucruri de cerut, şi începu cu a o ruga să-i arate unde se află Copacul-Cântător. Şi Biulbiul, în cântecul ei, îi spuse să se întoarcă înspre panta cealaltă a muntelui. Şi Farizada se întoarse înspre panta dimpotrivă pantei pe care urcase şi privi. Şi văzu la mijlocul povârnişului acela un pom atâta de uriaş că umbra lui ar fi putut să adăpostească o oaste întreagă. Şi se minună în cugetul ei, şi nu-i da prin gând cum ar putea să scoată din rădăcini şi să ia cu ea pomul acela. Şi Biulbiul, văzându-i nedumerirea, o lămuri, cântând, că nu era deloc trebuinţă să scoată din rădăcini copacul cel bătrân, şi că era destul să rupă o crenguţă din el şi s-o sădească în ce loc i-ar plăcea, şi are să vadă pe dată cum prinde rădăcini şi cum ajunge un pom tot aşa de frumos ca şi acela pe care îl vede aici. Şi Farizada se duse la Copac şi auzi cântecul care se ridica din el. Şi înţelese că se afla dinaintea Copacului-Cântător! Întrucât nici adierea vântului în grădinile persieneşti, nici alăutele indieneşii, nici harpele Siriei, nici ţimbalele Egiptului nu au scos nicicând vreun cântec asemuitor cu zvonul cel

dulce al gurilor cele fără de număr care se aflau nevăzute în frunzele Pomului acela cântăreţ.

Şi, după ce Farizada, venindu-şi în fire din vraja în care o cufundase cântecul, rupse o ramură din Copacul-Cântător, se întoarse la Pasărea Biulbiul şi o rugă să-i arate unde se afla Apa-ca-de-Aur. Şi Pasărea-Vorbitoare îi spuse să se întoarcă înspre soare-apune, şi să se ducă să privească pe după stânca cea albastră pe care are s-o vadă acolo. Iar Farizada se întoarse înspre soare-apune şi văzu o stâncă de peruzea curată. Şi se duse înspre ea şi, pe după stânca de peruzea curată, văzu cum izvora un pârâiaş, subţire, ca de aur topit. Şi apa aceea, toată de aur, a pârâiaşului pe care îl asuda stânca de peruzea, era încă şi mai de-a mirările s-o vezi străvezie şi limpede ca însăşi apa peruzelelor.

Şi pe stâncă, într-o scobitură, se afla un vas de cleştar. Şi Farizada luă vasul şi îl umplu cu apa cea strălucitoare. Şi se întoarse la Biulbiul, cu olul de cleştar pe umăr şi cu creanga cea cântătoare în mână.

Şi iacătă că Farizada cea cu zâmbet de trandafir ajunse stăpână pe cele trei minunăţii fără de asemuire.

Şi îi spuse păsării Biulbiul:

— O, tu, cea mai frumoasă, mi-a mai rămas o rugăminte să-ţi fac. Şi anume spre a mi-o vedea îndeplinită am venit de-atâta de departe după tine!

Şi, întrucât Pasărea o pofti să grăiască, Farizada spuse cu glas tremurător:

— Fraţii mei, o, Biulbiul, fraţii mei!

Biulbiul, dacă auzi vorbele acestea, păru tare stânjenită. Întrucit ştia că nu sta în puterile ei să lupte împotriva celor mulţi ai lui Navede şi împotriva vrăjilor lor, şi ştia că şi ea le era supusă dintotdeauna. Şi îşi zise pe dată că, dacă ursita o ajutase pe domniţă să izbândească, îi era îngăduit şi ei de aci înainte, fără de teamă, s-o slujească şi să se lepede acuma de stăpânii ei de până atunci. Şi, drept răspuns, cântă:

Cu stropii, cu stropii, cu strop,.
De apă, din vasul cel plin, de cleştar,
O, Farizadă, o, Farizadă,
Cu stropii, cu stropii, cu stropii
Stropeşte, o, trandafirule al meu rar,
Stropeşte stanele-acelea de munte grămadă,
O, Farizadă, o, Farizadă!

Şi Farizada luă într-o mână olul de cleştar, iar în mâna cealaltă luă colivia de aur cu pasărea Biulbiul şi creanga cea cântătoare, şi porni pe brâna muntelui în jos. Şi ori de câte ori da de o stană de piatră neagră, o stropea cu câteva picături de Apă-ca-de-Aur. Şi piatra prindea viaţă şi se schimba în om. Şi Farizada, fără a lăsa nicio stană nestropită, dete în felul acesta şi de fraţii ei.

Iar Farid şi Faruz, dezlegaţi aşa din vrajă, se repeziră s-o sărute pe sora lor. Şi toţi voinicii, pe care ea îi trezise din somnul lor de piatră, veniră să-i sărute mâna. Şi se făgăduiră robi ai ei. Şi toţi laolaltă coborâră iarăşi înspre câmpie, şi încălecară iarăşi pe caii lor, după ce Farizada îi dezlegă şi pe aceştia din vrajă. Şi porniră înspre Copacul-Moşneagului.

Ci Moşneagul nu se mai afla pe pajişte, iar Copacul nici el nu mai era pe pajişte. Şi Biulbiul, când fu întrebată de Farizada, îi răspunse cu un glas care se înăspri dintrodată:

— Pentru ce vrei să-l vezi iarăşi, o, Farizadă? El i-a dat fetei oamenilor învăţătura de a se sluji de smocul de lână care biruie glasurile rele, glasurile vrăjmaşe, glasurile potrivnice şi toate glasurile care tulbură lăuntrurile sufletului şi îl opresc să ajungă în piscuri. Şi precum dascălul păleşte dinaintea învăţăturii sale, tot aşa şi Moşneagul-Copacului s-a mistuit când ţi-a trecut ţie învăţătura lui, o, Farizadă! Şi de-acuma înainte relele care îi chinuiesc pe cei mai mulţi dintre oameni nu au să mai aibă nicio putere asupra sufletului tău. Întrucât ai să ştii să nu-ţi mai laşi sufletul să asculte de întâmplări din afara

ta, care nu au putere decât din pricina acestei ascultări. Şi ai învăţat să cunoşti netulburarea, care este muma fericirilor toate!

Aşa grăi Pasărea-Vorbitoare, pe locul unde se înălţa înainte Copacul-Moşneagului. Şi toţi se minunară de frumuseţea felului ei de a vorbi şi de adâncimea cugetului său.

Şi oastea care alcătuia alaiul Farizadei porni mai departe la drum. Ci nu peste mult ceata începu să scadă, întrucât voinicii slobozi din vrajă de Farizada, pe măsură ce ajungeau în dreptul drumului pe care veniseră, se înfăţişau unul câte unul dinaintea ei ca să-i mărturisească încă o dată vorbele lor de mulţumire şi, sărutându-i mâna, îşi luau bun-rămas de la ea şi de la fraţii ei. Şi, în seara celei de a douăzecea zile, domniţa Farizada şi prinţii Farid şi Faruz ajunseră în pace la casa lor.

Or, de îndată ce se dete jos de pe cal, Farizada nu zăbovi să atârne colivia în grădină, sub un umbrar. Şi pe dată ce Biulbiul scoase cel dintâi tril al glasului ei, toate păsările deteră fuga s-o vadă şi, dacă o văzură, îi deteră bineţe laolaltă. Întrucât şi filomelele şi turturelele şi ciocârliile şi silviile şi cintezoii şi sticieţii şi toate neamurile cele fără de sfârşit ale păsăreturilor care sălăşluiesc prin livezi mărturisiră că frumuseţea ei este mai presus de frumuseţea lor. Şi, cu glasuri mai subţiri ori mai groase, ca nişte almee, ţinură hangul cu ciripitul lor la manelele ei singuratice. Şi de fiecare dată când ea încheia un tril dibaci, ele îşi vădeau încântarea cu nişte urale pline de farmec, în limba lor de păsări.

Şi Farizada se duse la un havuz mare, de alabastru, în a cărui oglindă îşi făcuse obiceiul să-şi privească pletele-i cele de aur pe-o parte şi de argint pe cealaltă, şi vărsă în el o picătură din apa adusă în olul de cleştar. Şi picătura de aur se umflă şi se ridică şi crescu în şuvoaie lucitoare, şi nu conteni să ţâşnească în sus şi să cadă iarăşi frântă, revărsând o reveneală de peşteră de mare în aerul aprins.

Şi Farizada sădi, cu chiar mâinile sale, creanga luată

din Pomul-Cântător. Şi creanga prinse numaidecât rădăcină şi, în câteva clipite, se făcu un copac la fel de frumos ca şi acela din care odrăslise. Şi se porni un cântec atâta de frumos, că nici adierea vântului prin livezile Persiei, nici alăutele indieneşti, nici harpele Siriei, nici ţimbalele Egiptului nu ar fi putut să scoată farmecul unui cântec aşa de ceresc! Şi, ca să asculte gurile cele nevăzute şi fără de număr din frunzele cântăreţe, izvoarele se opriră din curgerea lor susurătoare, păsările însăşi îşi curmară glasurile, iar adierea cea hoinară de pe cărări îşi strânse mătăsăriile.

Şi viaţa îşi începu iarăşi în casa şi în grădinile acelea zilele sale de fericire netulburată. Iar Farizada îşi luă iarăşi plimbările ei prin livezi, oprindu-se ceasuri în şir să stea de vorbă cu Pasărea-Vorbitoare, să asculte Pomul-Cântător şi să privească Apa-ca-de-Aur. Iar Farid şi Faruz se dedară iarăşi petrecerilor lor vânătoreşti şi goanelor de-a călare.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaptezeci şi noua noapte

Urmă:

Or, într-o zi, pe o cărare din pădure, atâta de strâmtă încât ei nu putură să se dea la vreme de-o parte, cei doi fraţi se întâlniră cu sultanul, care se afla la vânătoare. Şi se deteră jos de pe cal, cu mare grabă, şi se temeniră cu frunţile la pământ. Şi sultanul, peste măsură de uimit, că vedea în pădurea aceea doi crăişori viteji de care el nu ştia nimic, îmbrăcaţi falnic de parcă ar fi fost din chiar alaiul său, se simţi ispitit să-i privească mai bine la chip şi le spuse să se ridice. Şi fraţii cei doi se ridicară în picioare, şi şezură dinaintea sultanului, cu ochii plini de o măreţie care se potrivea de minune cu înfăţişarea lor cuviincioasă. Iar sultanul rămase tulburat de frumuseţea

lor şi îi privi o vreme, fără a spune nimic, măsurându-i din creştet până în talpă. Pe urmă, îi întrebă cine sunt şi unde locuiesc. Întrucât inima îi era fermecată de ei şi se tulburase foarte. Iar ei răspunseră:

— O, rege al vremilor, suntem fiii răposatului rob al tău, îngrijitorul de odinioară al grădinilor, şi locuim nu departe de aici, în casa cu care ne-a îndatorat dărnicia ta!

Şi sultanul se bucură nespus cunoscându-i pe feciorii slujitorului său cel credincios; da se miră că nu se înfăţişaseră la palat până în ziua aceea, spre a face parte din alaiul lui. Şi îi întrebă de pricina nevenirii lor la palat. Şi ei răspunseră:

— O, rege al vremilor, iartă-ne dacă nu am venit până astăzi să ne înfăţişăm dinaintea mâinilor tale darnice; da noi avem o soră, mezina noastră, care ne-a fost dată în seamă cu limbă de moarte de către părintele nostru, şi pe care o veghem cu o dragoste ce nu ne îngăduie să putem gândi a o părăsi!

Şi sultanul fu înduioşat până peste măsură de legătura aceea frăţească, şi se tulbură tot mai tare de bucuria acelei întâlniri, zicându-şi: „N-aş fi crezut vreodată că s-ar afla în împărăţia mea doi flăcăi atâta de desăvârşiţi şi totodată atâta de dezlegaţi de orice lăcomie!” Şi îi veni dorinţa de neînfrânt să-i vadă în casa lor, spre a-şi răcori mai bine ochii cu chipurile lor. Şi le mărturisi numaidecât dorinţa sa celor doi flăcăi, care răspunseră că ascultă şi că se supun, şi grăbiră să-i fie străji. Şi craiul Farid o luă curând înainte spre a se duce s-o vestească pe sora sa Farizada de sosirea sultanului.

Şi Farizada, care nu era deprinsă deloc să primească oaspeţi, nu ştia cum să se poarte spre a face cum se cuvine cinstea casei lor în faţa sultanului. Şi, în fâstâceala ei, nu găsi altceva mai bun decât să se ducă şi să se sfătuiască cu prietena sa Biulbiul, Pasărea-Cântătoare. Şi îi spuse:

— O, Biulbiul, sultanul ne face cinstea de-a veni să ne vadă casa, iar noi trebuie să-l ospătăm. Grăbeşte, dar, de

mă învaţă cum am putea să facem faţă, în aşa fel ca el să plece mulţumit!

Şi Biulbiul răspunse:

— O, stăpâna mea, este de prisos să pui bucătăreasa să gătească tăvi şi tăvi de bucate. Întrucât numai o tavă i se potriveşte astăzi sultanului şi numai ea se cere să i se servească. Şi aceasta-i o tavă cu castraveţi umpluţi cu mărgăritare!

Iar Farizada, de tot nedumerită şi gândind că limba Păsării a încurcat vorbele, se împotrivi spunând:

— Pasăre! Pasăre! nu te gândeşti! Castraveţi îndopaţi cu mărgăritare! Păi o mâncare ca asta unde s-a mai pomenit? Dacă regele ne face cinstea să vină la noi la masă, fără îndoială că vrea să mănânce ceva, nu să ronţăie mărgăritare! De bună seamă că ai vrut să spui „o tavă de castraveţi cu umplutură de orez”, o, Biulbiul?

Ci Pasărea-Vorbitoare strigă supărată:

— Ba deloc! Ba deloc! Ba deloc! O umplutură de mărgăritare, de mărgăritare, de mărgăritare? Nicidecum de orez, nicidecum de orez, nicidecum de orez!

Şi Farizada, care se încredea cu totul în Pasărea năzdrăvană, plecă degrabă să dea poruncă bucătăresei cea bătrână să gătească tava de castraveţi cu mărgăritare. Şi, întrucât mărgăritarele nu lipseau din casă, nu fu greu să se găsească destul de multe spre a umple o tavă.

Estimp, sultanul, însoţit de craiul Faruz, intră în grădină. Şi Farid, care îl aştepta în poartă, îi ţinu scara şeii şi îl ajută să descalece. Iar Farizada cea cu zâmbet de trandafir, cu faţa ascunsă întâia oară sub iaşmac (întrucât aşa o povăţuise Biulbiul), veni să-i sărute mâna. Şi sultanul fu încântat până peste poate de gingăşia ei aleasă şi de curăţia de iasomie ce se revărsa din toată făptura sa, şi, gândindu-se la bătrâneţea lui fără de urmaşi, începu să lăcrimeze. Pe urmă spuse binecuvântând-o:

— Acela care lasă urmaşi după el nu moare! O, părinte

al unor copii atâta de frumoşi, dăruiască-ţi Allah un loc de vază de-a dreapta sa printre cei fericiţi!

Pe urmă adăugă, coborându-şi iarăşi privirile asupra Farizadei care sta tot plecată:

— Ci, o, fiică a slujitorului meu, o, lujer înmiresmat, du-ne la vreun tufiş unde să ne adăpostim de arşiţa zilei!

Şi sultanul, cu Farizada care tremura toată înaintea lui, şi cu cei doi fraţi ai ei în urmă, porni spre umbrar.

Şi cel dintâi lucru care îi sări în ochi sultanului Khosru Şah fu havuzul cu apa de culoarea aurului. Şi se opri o clipa să privească minunându-se, şi strigă:

— Ce apă minunată, ce plăcere-i să te uiţi la ea!

Şi se duse s-o vadă mai de aproape. Şi deodată auzi cântarea Pomului-Cântător. Şi întinse o ureche fermecată înspre muzica aceea care cobora din ceruri. Şi ascultă îndelung. Pe urmă strigă:

— O, ce cântare cum n-am mai auzit vreodată!

Şi întrucât, ca să audă mai bine, pornise înspre partea de unde socotea că vine cântecul, iacătă că deodată cântecul încetă şi o tăcere mare adormi grădina toată. Şi din toiul acelei tăceri mari se ridică glasul Păsării-Vorbitoare într-un cântec singuratic, răsunător şi pătimaş. Şi zicea:

— Binevenit... sultanul... Khosru Şah! Binevenit! Binevenit! Binevenit!

Şi, cu cel din urmă tril scos de glasul acela care descânta văzduhurile, întreg corul păsăreturilor răspunse pe limba sa:

— Binevenit! Binevenit! Binevenit!

Şi sultanul Khosru Şah fu uimit de toate astea, iar sufletul lui, cel atâta de tulburat de toate câte văzuse într-un răstimp atâta de scurt, fu înduioşat până peste poate. Şi strigă:

— Aici este casa fericirii! Oh, mi-aş da şi puterea şi scaunul domnesc ca să locuiesc cu voi, o, copii ai grădinarului meu!

Pe urmă, cum el tocmai sta gata să înceapă a întreba

pe Farizada şi pe fraţii săi de obârşia minunăţiilor despre care el nu izbutea să-şi dea întocmai seama, ei îi arătară Pomul-Cântător şi Pasărea Vorbitoare. Şi Farizada îi spuse:

— În ce priveşte minunăţiile acestea, este o poveste pe care am să i-o povestesc sultanului nostru stăpânul. După ce are să se odihnească!

Şi îl pofti pe sultan să şadă chiar sub umbrarul ce slujea de adăpost păsării Biulbiul, şi unde tocmai erau aduse bucatele pe o tabla mare. Şi sultanul şezu jos, sub umbrar, la locul de cinste. Şi i se deteră să mănânce castraveţii cu mărgăritare, pe o farfurie de aur.

Şi sultanul, căruia chiar că îi plăceau castraveţii umpluţi, când îi văzu pe farfuria pe care însăşi Farizada i-o punea dinainte, fu încântat de grija aceea pe care nu o pricepea. Ci numaidecât rămase peste măsură de nedumerit când văzu că în loc de a fi umpluţi, ca de obicei, cu orez şi cu fistic, castraveţii erau îndopaţi cu mărgăritare. Şi spuse Farizadei şi fraţilor ei:

— Pe viaţa mea! ce noutate şi la umplutura aceasta de castraveţi! Da de când oare se pun mărgăritare în loc de orez şi de fistic?

Iar Farizada era gata-gata să scape tablaua şi s-o ia la fugă de tulburare, când Pasărea-Vorbitoare, dând glas, îl strigă pe sultan pe numele lui, spunând:

— O, stăpâne al nostru Khosru Şah!

Iar sultanul ridică fruntea înspre Pasărea cea vorbitoare, care vorbi mai departe cu un glas adânc:

— O, stăpâne al nostru Khosru Şah! Da de când copiii unui sultan al Persiei pot, de la naştere, să fie schimbaţi în alte vieţuitoare? Dacă, dar, o rege al vremilor, ai crezut odinioară un lucru atâta de peste putinţă de crezut, nu ai temei să te minunezi dinaintea unui lucru aşa de mărunt ca acesta de acum!

Pe urmă adăugă:

— Adu-ţi aminte, o, stăpâne al nostru, de vorbele pe care le-ai auzit acum douăzeci de ani, într-o casă săracă!

De le-ai uitat, o, stăpâne al nostru, îngăduie roabei Farizadei să ţi le mai spună o dată!

Şi Pasărea, cu un glas ca graiul cel dulce al fecioarelor, spuse:

— O, surorile mele! când am să fiu soţia sultanului, am să-i dăruiesc nişte urmaşi binecuvântaţi! Întrucât feciorii pe care Allah i-ar face să se nască din împreunarea noastră ar fi vrednici de părintele lor în toate privinţele; iar fata, care ne-ar răcori ochii, ar fi chiar zâmbetul cerului! Părul ei ar fi de aur pe-o parte şi de argint pe cealaltă; lacrimile ei, când ar plânge, ar fi mărgăritare; râsetele ei ar fi dinari de aur, iar zâmbetele ei boboci de trandafir!

Şi sultanul, la vorbele acestea, îşi ascunse capu-n palme şi începu să suspine. Iar durerea lui cea veche se făcu mai vie decât în zilele amare ale trecutului. Şi toate gândurile înăbuşite în afundul sufletului său deznădăjduit îi năvăliră deodată în inimă şi i-o sfâşiară.

Ci îndată glasul Păsării Biulbiul se ridică iarăşi, cântând voios. Şi spunea:

— Dă-ţi de-o parte iaşmacurile, o, Farizadă, dinaintea tatălui tău!

Şi Farizada, care nu putea să nu asculte de glasul prietenei sale, dete la o parte iaşmacurile. Şi, odată cu ele, căzu şi panglica sub care îi sta strâns părul. Şi sultanul văzu totul şi, cu mâinile întinse înainte, se ridică scoţând un strigăt mare. Şi glasul Păsării Biulbiul îi strigă:

— Copila ta, o, rege!

Căci de aur pe-o parte îi erau pletele, şi de argint pe partea cealaltă; şi avea două mărgăritare de bucurie pe pleoape, şi un boboc de trandafir pe buze.

Şi regele, tot atunci, se uită şi la cei doi fraţi, care şedeau cuminţi. Şi se văzu în ei. Şi glasul Păsării Biulbiul strigă:

— Copiii tăi, o, rege!

Şi, pe când sultanul Khorsu Şah sta încă împietrit de tulburare, Pasărea-Vorbitoare povesti repede, şi lui şi

copiilor lui, povestea lor adevărată, de la început până la sfârşit, fără a uita niciun amănunt. Ci nu ar fi de niciun folos s-o mai spunem o dată.

Şi nici nu-şi sfârşise ea bine povestea, că sultanul şi copiii săi, strânşi unii în braţele altora, îşi amestecau lacrimile şi săruturile. Mărire aceluia carele adună la un loc după ce a despărţit, lui Allah Atotputernicul şi Atotnepătrunsul!

Şi, după ce îşi mai veniră oleacă în fire din tulburarea lor, sultanul spuse:

— O, copiii mei, hai cu mare grabă s-o găsim pe mama voastră!

Ci, o, ascultătorii mei, să nu mai zugrăvim tot ce s-a petrecut atunci când biata mamă, care trăia singurică în umbra chiliei sale, îl văzu pe soţul ei sultanul, şi când află că este mama Farizadei cea cu zâmbet de trandafir, şi a celor doi flăcăi minunaţi, fraţii Farizadei. Şi mărire lui Allah a căruia bunătate este fără de sfârşit şi al căruia judeţ nu greşeşte nicicând, carele a făcut să moară de ciudă, în ziua strălucirii, cele două surori zavistnice, şi carele a menit desfături lungi şi viaţă plină de fericire regelui Khosru Şah, sultăniţei soţia sa, coconului cel frumos Farid, coconului cel frumos Faruz şi domniţei cea frumoasă Farizada, până ce a venit Despărţitoarea celor ce se au dragi şi Spărgătoarea sindrofiilor. Şi slavă Acelui carele, în veşnicia sa, nu cunoaşte schimbarea.

Şi-aceasta-i povestea cea minunată a Farizadei cea cu zâmbet de trandafir. Ci Allah este încă mai ştiutor!

După ce Şeherezada povesti povestea aceasta, micuţa Doniazada strigă:

— O, sora mea, ce dulci sunt vorbele tale. Şi ce vrăjitoare, şi ce proaspete, şi ce gustoase! Şi ce minunată este povestea aceasta!

Iar regele Şahriar zise:

— E adevărat!

Şi Doniazadei i se păru că vede ochii regelui umeziţi, şi îi spuse Şeherezadei încet de tot:

— O, sora mea, văd parcă o lacrimă în ochiul cel stâng al regelui, şi parcă altă lacrimă în ochiul lui cei drept!

Şi Şeherezada se uită la rege cu o uitătură furişă, zâmbi şi spuse, sărutând-o pe micuţă:

— Fie ca regele să nu simtă o plăcere mai mică ascultând povestea lui Kamar şi a multpriceputei Halima!

Iar regele Şahriar zise:

— Nu cunosc povestea aceasta, Şeherezada, şi ştii că o aştept şi că o doresc!

Ea spuse:

— De-o vrea Allah, şi dacă regele îmi îngăduie, am s-o încep mâine.

Iar regele Şahriar, amintindu-şi de parabola adevăratei ştiinţe, spuse:

— Binevoiesc să am răbdare până mâine spre a asculta şi povestirea aceasta!

Şi când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute optzecea noapte

Micuţa Doniazada strigă:

— O, Şeherezada sora mea, Allah fie asupra ta! grăbeşte de ne povesteşte povestea lui Kamar şi a multpriceputei Halima. Şi Şeherezada spuse:

POVESTEA LUI KAMAR ŞI A MULTPRICEPUTEI HALIMA

Se povesteşte că a fost odată, în vechimea vremilor – ci Allah este mai ştiutor! – un neguţător foarte preţuit, pe nume Abd el-Rahman, pe care Allah cel Atoatedătător îl binecuvântase cu o fată şi cu un fecior. Şi neguţătorul dedese numele de Steaua-Dimineţii fetei sale, dată fiind frumuseţea ei desăvârşită, şi de Kamar băiatului, dat fiind că era ca luna, întocmai. Ci când crescură mai mari, neguţătorul Abd el-Rahman, dacă văzu tot ce le hărăzise Allah copiilor ca farmec şi ca desăvârşire, i se făcu o frică amarnică să nu care cumva să i-i deoache vreun pofticios ori să i-i viclenească vreun desmăţat, şi îi ţinu închişi în casă până la vârsta de paisprezece ani, neîngăduind nimănuia să-i vadă, afară de roaba cea bătrână care îi îngrijea de mici. Ci într-o zi, când neguţătorul Abd el-Rahman, împotriva obiceiului său, era într-o stare de voioşie, soţia lui, mama copiilor, îi spuse:

— O, părinte al lui Kamar, iacătă că fiul nostru Kamar are să ajungă la vremea însurătoarei şi poate să se poarte de-aci înainte ca un bărbat. Da tu ce socoţi? Au este el fată ori băiat, ia spune-mi?

Şi neguţătorul Abd el-Rahman, până peste poate de nedumerit, îi răspunse:

— Băiat!

Ea spuse:

— Apoi atunci pentru ce te încăpăţânezi să-l ţii ascuns,

ca pe o fată, de ochii întregii lumi, şi nu-l iei cu tine în suk, şi nu-l duci să stea lângă tine în prăvălie, ca să cunoască lumea şi ca să-l cunoască şi lumea pe el şi să ştie măcar în felul acesta că ai un fecior în stare să te moştenească şi să rostuiască treburile vânzărilor şi ale cumpărărilor? Altminteri, după viaţa cea lungă (Allah meniţi-o-ar fără de sfârşit!), nimenea habar n-ar avea de urmaşul tău, care degeaba le-ar spune oamenilor: „Eu sunt fiul negustorului Abd el-Rahman!” că nu are să audă decât răspunsul plin de necrezală supărată, şi pe bună dreptate: „Nu te-am văzut niciodată! Şi nu am auzit niciodată să se fi pomenit că negustorul Abd el-Rahman ar fi lăsat vreun fiu ori ceva care, mai de-aproape sau mai de departe, să se asemuie cu un fiu!” Şi atunci, o, ce năprazně pe capetele noastre! stăpânirea are să vină şi să pună gajba pe bunurile tale, şi să-l despoaie pe fiul tău de dreptul lui!

Şi, după ce spuse toate astea cu mare însufleţire, femeia urmă cu acelaşi glas:

— Şi tot aşa-i şi cu fata noastră Steaua-Dimineţii! Aş vrea s-o arăt femeilor care vin pe la noi, cu nădejdea că are s-o ceară vreo mamă a vreunui flăcău de seama ei să-i fie acestuia soţie, şi că noi, la rându-ne, avem să ne putem bucura la nunta ei! Căci lumea, o, taică al lui Kamar, este făcută din viaţă şi din moarte, şi noi nu ştim ziua sorocului nostru!

La vorbele acestea ale soţiei sale, neguţătorul Abd el-Rahman chibzui vreme de un ceas, pe urmă săltă capul şi răspunse:

— O, fiică a moşu-meu, dreptu-i! nimenea nu poate să fugă de ursita care îi este legată de gât. Ci tu ştii bine că nu mi-am ţinut copiii ascunşi în casă decât pentru că îmi era frică să nu-i deoache careva! De ce, dar, mă învinuieşti pentru chibzuinţă mea şi uiţi de grija ce m-a călăuzit?

Ea spuse:

— Alungat fie Cel-rău, Procletul! Roagă-te în numele

Profetului, o, şeicule!

El spuse:

— Binecuvântarea lui Allah să fie asupra sa şi asupra tuturor alor săi!

Ea urmă:

— Şi-acuma, pune-ţi încrederea în Allah care are să ştie cum să-l ferească pe copilul nostru de ispitele cele păcătoase şi de ochiul cel rău. Şi-apoi, iarătă colea turbanul din mătase albă de la Mossul pe care i l-am făcut lui Kamar şi în care am avut grijă să cos cutiuţa de argint în care se află închis sulul cu versetele cele sfinte, apărătoare de orice răutate! Poţi, dară, în toată liniştea, să-l iei astăzi cu tine pe Kamar, ca să-l duci să vadă sukul şi să-i arăţi, într-un sfârşit, prăvălia tatălui său!

Şi, fără a mai aştepta încuviinţarea soţului ei, dete fuga să-l cheme pe băiatul pe care avusese grijă să-l îmbrace cu hainele lui cele mai frumoase, şi îl aduse dinaintea părintelui său, care se umflă în sine şi se lumină la vederea lui, şi murmură;

— Maşallah! Numele lui Allah fie asupra ta şi împrejurul tău, ya Kamar!

Pe urmă, înduplecat de nevastă-sa, se ridică, îl luă de mână şi plecă cu el.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute optzeci şi una noapte

Urmă:

Or, de cum trecură de pragul casei lor şi făcură câţiva paşi în uliţă, se pomeniră înconjuraţi de trecătorii care se opreau la ivirea lor, tulburaţi până peste marginile tulburării, de flăcău şi de frumuseţea lui, plină pentru suflete de pojarul iadului. Ci fu cu totul altceva când ajunseră la poarta sukului. Acolo, trecătorii se opriră, de-a binelea din umblat şi unii se duseră să-i sărute mâinile lui

Kamar, după ce se temeniră cu salamalekurile de cuviinţă dinaintea tătâne-său, iar alţii strigau:

— Ya Allah! Soarele se arată a doua oară în dimineaţa aceasta! Crai-nou străluceşte ca-n luna Ramadan peste făpturile lui Allah! Lună-nouă se iveşte astăzi peste suk!

Şi-aşa se minunau din toate părţile, beţi de încântare şi făcându-i urări de bine flăcăului, înghesuindu-se cu ghiotura împrejurul lui. Iar părintele acestuia, plin de mânie sugrumată şi încurcat de tot, degeaba îi suduia şi îi alimănea, că ei nici nu se sinchiseau, pierduţi în minunare faţă de frumuseţea cea peste fire care îşi făcea vrăjita-i intrare în suk, în ziua aceea de binecuvântare. Şi, în felul acesta, îi dedeau dreptate poetului, întorcând asupra lor înşişi vorbele acestea:

Doamne, tu zămislit-ai frumuseţea
Ca să ne iei şi minţile cu ea!
Şi tot tu spui: „Păziţi-vă cu teamă
De ce-i poprit, şi de mânia-mi grea!”

Doamne, tu frumuseţilor izvor,
Şi care tot ce e frumos iubeşti,
Cum ar putea nişte făpturi supuse
Să nu iubească ce-i ca din poveşti,
Cum să-şi sugrume dorul care-i mână
Spre ce-i scăldat în frumuseţi cereşti?

Când neguţătorul Abd el-Rahman se văzu aşa, în mijlocul şirurilor de bărbaţi şi de muieri stând grămadă dinaintea lui şi înlemniţi de minunare dinaintea fiu-său, rămase până peste poate de năucit şi începu, în sufletul lui, s-o încarce cu blesteme pe nevastă-sa şi s-o afurisească cu toate afurisirile pe care ar fi vrut să le arunce nechemaţilor aceia, punându-i în seamă toate câte i se întâmplau atâta de vădit supărător. Pe urmă, la capătul răbdărilor, îi împinse repezit pe cei care îl împresurau şi se furişă grabnic în prăvălia sa, pe care o

deschise şi în care, numaidecât, îl puse pe Kamar să stea jos, da în aşa fel ca neobrăzarea trecătorilor să nu poată a-l atinge decât de departe. Iar prăvălia ajunse locul de oprire pentru tot sukul, iar îngrămădeala şi-a celor mari şi-a celor mici se făcu tot mai mare din clipă în clipă: întrucât cei care îl văzuseră vroiau să-l mai vadă, iar cei care nu îl văzuseră se trudeau din toate puterile să-l vadă şi ei cât de cât.

Şi iacătă că, estimp, se apropie de prăvălie un derviş cu privirea pierdută ca o rugăciune, şi care, de cum îl zări pe Kamar cel frumos stând lângă tatăl său, şi atâta de chipeş, se opri scoţând nişte oftaturi adânci şi, cu un glas tulburat până peste poate, rosti stihurile acestea:

Ia uite ramul arborelui ban
Cum şade pe-o tulpină de şofran
Sub strălucirea lunii-n Ramadan.
Şi când întreb apoi anume:
„Cum îţi zice pe nume?
Cum te numeşti tu?”
El răspunde: „Lu-lu!”
Iar eu îl strig atunci de-aci:
„Li-li!”
Ci el răspunde-atunci aşa:
„La-la!”[1]

După care, dervişul cel bătrân, alintându-şi într-una barba, pe care-o avea lungă şi albă, se duse până lângă prăvălie, între rândurile de privitori care se deteră la o parte dinainte-i, din cinstire faţă de vârsta lui înaintată. Şi îl privi pe băiat cu nişte ochi plini de lacrimi, şi îi dărui un

[1] Sau, cu alte cuvinte:
Eu îl întreb anume:
„Cum îţi zice pe nume?”
El răspunde: „Mărgăritar!”
Eu strig: „Vino la mine, aşadar!”
Ci el răspunde-aşa:
„Iaca ba! Iaca ba!”

mănunchi de busuioc dulce. Pe urmă, şezu jos pe laviţa tejghelei, pe locul cel mai de lângă băietan. Şi, cum sta aşa, chiar că i se puteau potrivi pe bună dreptate aceste vorbe ale poetului;

Pe când băiatul cel cu chip frumos
Şedea în tihnă, iar vrăjita-i faţă
Era ca răsăritul luminos
Al lunii-n Ramadan – cu o măreaţă
Şi rară călcătură iată vine
Un preacinstit şeic, cu-nfăţişare
De derviş ars în schivnicii haine.
Cu osteneli şi râvne îndelungi
Liubovul cercetând cu prisosinţă,
Întreaga-i taină, după-atâtea munci,
O dobândise-n vrednică ştiinţă.
Neprecurmat, şi fete şi feciori
Oblăduise inima-i miloasă,
De-ajunse-ntocmai unei scobitori —
Bătrâne oase într-o piele roasă.
Gustând ospăţul ca un maghrebin,
Şi-avea drăguţu-n preajmă-i totdeauna!
Ci, după câte se spune, nu deplin
Pornit femeii să-i îndure struna,
Măcar că se vădise priceput
Şi la mai acrişor, şi la mai dulce,
Şi tânărul Zeid fiind plăcut,
Şi tânăra Zeinab, când să şi-i culce:
Cu inima-nmuiată-n duioşie,
Iar restul tare pururi ca de piatră.
Era cu-adevărat minunăţie!
Fie un ţap cu cătătură şoatră,
Fie o capră smulsă din juvăţ,
Fie o barbă ori obraz mai lin,
Şeicu-i gata la orice răsfăţ,
Apururi sprinten, ca un magrebin!

Când oamenii care se buluceau fermecaţi dinaintea prăvăliei văzură starea de vrajă a dervişului, începură să-şi împărtăşească între ei cele ce cugetau zicând:

— Uallah! toţi dervişii sunt la fel! Seamănă cu jungherul neguţătorului de colocase: nu fac nicio osebire între bărbătesc şi femeiesc!

Iar alţii strigau:

— Alungat să fie Cel-rău! Dervişul scapără după băiatul cel drăgălaş! Prăpădi-i-ar Allah pe dervişii de soiul ăsta!

Cât despre neguţătorul Abd el-Rahman, părintele tânărului Kamar, apoi el, dacă văzu toate acestea, îşi zise: „Cel mai cuminte-i să ne întoarcem acasă mai devreme decât de obicei". Şi, spre a-l hotărî pe derviş să plece, scoase de la chimir un galben şi i-l dărui, spunând:

— Ia-ţi partea ta de astăzi, o, dervişule!

Şi, totodată, se întoarse înspre fiul său Kamar şi îi spuse:

— Ah, fiul meu, Allah s-o răsplătească pe maică-ta după cum i se cuvine, că ne-a pricinuit astăzi atâtea neplăceri!

Ci, întrucât dervişul nu se clintea de pe locul său şi nu întindea mâna ca să ia galbenul dăruit, îi spuse:

— Scoală-te, moşule, ca să închidem dugheana şi să ne ducem în calea noastră!

Şi, grăind aşa, se ridică în picioare şi dete să tragă obloanele amândouă. Atunci dervişul fu nevoit să se scoale de pe laviţa pe care se pironise şi coborî în uliţă, ci fără a putea să-şi desprindă o clipă privirile de pe tânărul Kamar. Şi când neguţătorul şi fiul său, după ce încuiară prăvălia, îşi tăiară drum prin bulucul de lume şi porniră înspre ieşirea din suk, dervişul se luă după ei şi merse, păşind pe urmele lor şi însoţindu-le fiecare călcătură cu ţăcănitul băţului său, până la poarta casei lor. Iar neguţătorul, văzând stăruinţa dervişului şi necutezând să-l suduiască, din cinstire faţă de dreapta credinţă, precum şi din pricina oamenilor care se uitau la ei, se întoarse înspre acesta şi îl întrebă:

— Ce doreşti, o, dervişule?

El răspunse:

— O, stăpâne al meu, tare doresc să mă pofteşti la tine în noaptea aceasta, şi tu ştii că acela, care este poftit este oaspetele lui Allah – proslăvit fie el!

Şi părintele lui Kamar spuse:

— Binevenit fie oaspetele lui Allah! Intră, dară, o, dervişule!

Ci îşi zise în sineşi: „Pe Allah – ! am să văd eu cine mi-e schivnicul ăsta! De-o avea vreun gând ascuns faţă de fiu-meu, şi dacă soarta lui cea rea l-o ispiti să încerce ceva, fie din semne, fie din vorbe, negreşit că am să-l omor, am să-l îngrop în grădină, şi am să scuip pe mormântul lui. Orice-ar fi, am să încep cu a pune să i se dea demâncare, lucru ce se datorează oricărui oaspete pe care Allah ţi-l scoate în cale!” Şi îl băgă în casă şi porunci unei arăpoaice să-i ducă ibricul şi ligheanul de spălat, şi mâncare şi băutură. Iar dervişul, după ce se spălă rostind numele lui Allah, se aşeză a rugă şi nu se mai ridică până ce nu îngână toată *surata vacii,* pe care o lungi cu *surata mesei* şi cu aceea a *pocăinţii.* După care spuse *bismillah* şi începu să ia din mâncărurile aduse pe tablale, ci fără lăcomie şi cu multă cumpătare. Şi mulţumi lui Allah pentru binefacerile lui.

Când neguţătorul Abd el-Rahman află de la arăpoaica sa că dervişul sfârşise de mâncat, îşi zise: „Acuma-i vremea să răzvedim cumu-i treaba!” Şi se întoarse înspre fiul său şi-i spuse:

— O, Kamar, du-te la oaspetele nostru dervişul, şi întreabă-l dacă are tot ce-i trebuieşte, şi stai cu el de vorbă o vreme, întrucât vorbele dervişilor care străbat pământul în lung şi în lat sunt deseori plăcute de auzit, iar istorisirile lor sunt cu folos de ascultat pentru suflet. Şezi dară jos cât mai aproape de el şi, dacă te-o lua de mână, să nu ţi-o tragi, întrucât aceluia care dă învăţăminte îi place să simţească între el şi învăţăcelul său o legătură nemijlocită, care ajută să se prindă mai bine învăţătura. Şi, în toate cele, să arăţi faţă de el luarea-aminte şi

supunerea pe care o cere rostul lui de oaspete şi vârsta-i înaintată!

Şi, după ce îl povăţui pe fiul său aşa, îl trimise la derviş şi dete fuga să se pitească la catul de deasupra, într-un loc de unde putea, fără a fi băgat de seamă, să vadă şi să audă tot din odaia în care se afla dervişul.

Or, de îndată ce flăcăiaşul cel frumos se ivi în prag, dervişul fu cuprins de o tulburare aşa de mare că lacrimile îi ţâşniră din ochi şi se porni să suspine întocmai ca o mamă care şi-a pierdut şi şi-a găsit iarăşi copilul. Iar Kamar se duse lângă el şi, cu un glas dulce de să prefacă în miere şi amarul smirnei, îl întrebă dacă mai ducea lipsă de ceva şi dacă îşi avusese parte de bunurile lui Allah pentru făpturile sale. Şi şezu jos aproape de el, cu gingăşie şi cu îngrijire şi, pe când se aşeza, îşi dezveli coapsa, fără s-o facă anume, care era albă şi fragedă ca un aluat de migdale. Şi anume atunci ar fi putut poetul să spună cu tot temeiul, fără teamă de a fi dezminţit:

O, voi, drept credincioşilor, e-o coapsă
Numai migdale şi mărgăritare!
Ci nu vă minunaţi că astăzi este
Ziua-nvierii, căci nu e lucoare
Nicicând mai strălucită ca atunci
Când coapsele sclipesc duios şi lungi.

Însă dervişul, dacă se văzu singur cu flăcăiaşul, departe de a se lăsa ispitit faţă de el la vreo uşurătate de orice fel să fi fost, se trase cu câţiva paşi mai la o parte de locul pe care se aflase, spre a se duce să stea jos mai încolo, pe rogojină, cu o înfăţişare răzvedită de cuviinţă şi de cinstire de sine-însuşi. Şi se uita la el mai departe în tăcere, cu ochii plini de lacrimi şi pradă unei tulburări la fel cu aceea care îl ţintuise pe laviţa din prăvălie. Iar Kamar rămase tare nedumerit de felul acesta de a se purta al dervişului; şi îl întrebă pentru ce se ferea aşa şi dacă are a se plânge de el ori de găzduirea din casa lor.

Şi dervişul, drept orice răspuns, recită într-un chip plin de simţire aceste cuvinte frumoase ale poetului:

Mi-e inima pe veci robită
De-al Frumuseţii chip vrăjit,
Căci dragostea de Frumuşeţe
Te face-a fi desăvârşit.

Ci nu vă minunaţi că astăzi este
Şi neatinsă de dorinţi,
Şi slobodă de tot ce leagă
De simţuri şi porniri fierbinţi.

Doar din atare Frumuseţe
Mi-am făurit al vieţii ţel;
Şi mi-e lehamite şi scârbă
De toţi care iubesc altfel.

Iacătă! Şi tatăl lui Kamar vedea şi auzea, şi era până peste măsură de uluit. Şi îşi zicea: „Mă plec dinaintea lui Allah pe care l-am supărat, prepuindu-l de gânduri desmăţate pe dervişul acesta sfânt! Prăpădi-l-ar Allah pe Amăgitorul care îi ispiteşte pe oameni cu asemenea bănuieli despre aproapele lor!” Şi, dumirit asupra rosturilor dervişului, se dete jos în mare grabă şi intră în odaie. Şi îi închină oaspetelui cel trimis de Allah salamalekurile şi urările de cuviinţă, iar la urmă îi spuse:

— Allah fie asupra ta, o, fratele meu, te juruiesc să-mi mărturiseşti pricina tulburării şi a lacrimilor tale. Şi pentru ce te face vederea fiului meu să scoţi nişte oftaturi atâta de adânci. Întrucât atare amar trebuie numaidecât să aibă o pricină!

Dervişul spuse:

— Adevărat grăieşti, o, taică al găzduirilor!

El spuse:

— Dacă-i aşa, nu mă mai zăbovi cu aflarea chiar de la tine a acestei pricini!

El spuse:

— O, stăpâne al meu, pentru ce mă sileşti să zădărăsc o rană care se zviduise, şi să-mi răsucesc jungherul în carne?

El spuse:

— În temeiul hatârurilor care se datoresc găzduirii, mă rog ţie, o, fratele meu, să-mi stâmperi nedumeririle!

Atunci dervişul spuse:

— Află, dar, o, stăpâne al meu...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute optzeci şi doua noapte

Urmă:

...Atunci dervişul spuse:

— Află, dar, o, stăpâne al meu, că sunt un biet derviş care străbate necurmat pământurile şi olaturile lui Allah, minunându-se de lucrurile de zi şi de noapte ale Ziditorului. Or, într-o zi de vineri, dimineaţa, m-a dus ursita în oraşul Bassra. Şi, intrând eu în cetate, am băgat de seamă că şi sukurile şi prăvăliile şi dughenele erau deschise, cu toate mărfurile aşezate pe tarabe, şi cu toate merindele şi cu tot ceea ce îndeobşte se vinde şi se cumpără, tot ce se mănâncă şi se bea; da mai băgai de seamă la fel că nici în sukuri, nici în prăvălii nu se vedea urmă de neguţător sau de cumpărător, de femeie ori de fetişcană, ori de vreun trecător, fie încolo, fie încoace, şi peste tot era atâta părăsire şi atâta pustietate, de nu se afla pe nicio uliţă nici măcar un câine ori vreo pisică ori vreun zbeg de copii; ci pretutindenea numai pustiul şi tăcerea, şi numai singur sufletul lui Allah. Iar eu mă minunam de toate astea, şi îmi ziceam în cugetul meu: „Cine ştie în ce parte or fi putut să se ducă târgoveţii din oraşul acesta, cu pisicile şi cu câinii lor, de şi-au părăsit

aşa pe tejghele toate aceste mărfuri!” Ci, întrucât mă chinuia pe dinlăuntru o foame mare, nu zăbovii prea mult cu asemenea gânduri şi, ducându-mă la tejgheaua cea mai arătoasă de plăcintar, mâncai toate plăcintele pe care le râvneam şi la care mă îndemna dorinţa. Pe urmă, pornii înspre taraba unui grataragiu şi mâncai vreo trei-patru frigărui grase de miel şi vreo doi pui fripţi, calzi încă de la cuptor, cu câteva gogoşi ninse cu zahăr, cum de când sunt derviş călător limba mea n-a mai gustat şi nasul meu n-a mai mirosit; şi mulţumii lui Allah pentru darurile lui asupra capului săracilor săi. După care, mă urcai în dugheana unui neguţător de sorbeturi şi băui vreo două ulcioare de sorbet înmiresmat cu nard şi cu smirnă, cu care de-abia îmi stâmpărai oleacă cele mai dintâi doruri ale gâtului meu de atâta amar de vreme dezvăţat de băuturile târgoveţilor cei bogaţi. Şi detei mulţam Atoate-binefăcătorului carele nu îi uită pe drept-credincioşii săi şi le dă încă de pe pământ o dovadă despre gustul izvorului Salsabil. Dacă îmi potolii oleacă în felul acesta lăuntrurile, mă apucai să cuget la starea anapoda a oraşului acela, care neîndoielnic că numai de puţine clipe fusese părăsit de locuitorii săi. Şi nedumerirea mea sporea pe măsură ce cugetam; şi începu să mi se facă o frică mare de vuietul paşilor mei prin singurătatea aceea, când auzii răsunând o zvoană de alăute care, din câte pricepui, venea drept înspre mine. Eu atunci, cu minţile cam vălmăşite de lucrurile uluitoare la care eram singur martor, nu mai avusei nicio îndoială că nu m-aş afla acolo într-un oraş fermecat, şi că acele cântări pe care le auzeam n-ar fi cântate de efriţii şi de ginnii cei procleţi – prăpădi-i-ar Allah! Şi, cuprins de o spaimă amarnică, mă repezii în afundul afundului unei dugheni de grăunţe, şi mă pitii pe după un sac cu bob. Ci, întrucât eu din fire, o, stăpâne al meu, mă aflu sub stăpânia păcatului iscodirilor – ierta-m-ar Allah! – nu mă lăsă inima să nu mă aşez în aşa chip încât să pot să mă uit pe uliţă, de după sacul meu, şi să văd fără ca să fiu

văzut. Şi nici nu sfârşii eu bine să mă ghemuiesc cât mai mulţumitor, că şi văzui cum se ivea în uliţă un alai uluitor, nicidecum de ginni ori de efriţi, ci hotărât ca de huriile raiului. Se aflau acolo patruzeci de fetişcane, cu chipuri de lună, care veneau în frumuseţea lor fără de văluri, pe două şiruri, cu o călcătură care singură ea era ca un cântec. Iar înaintea lor păşea o liotă de cântăreţe din alăute şi de dănţuitoare care îşi legănau după bătaia cântecului mişcările lor de păsări. Că păsări erau, chiar de adevăratelea, şi erau mai albe ca porumbiţele şi mai uşoare ca ele, de bună seamă. Căci cum ar fi putut nişte fete de oameni să fie atâta de gingaşe şi de uşoare? Şi nu erau mai degrabă decât nişte făpturi venite din palatele Iramului-cel-cu-pilaştri, ori din grădinile raiului, ca să farmece pământul cu ivirea lor? Orice-ar fi fost, o, stăpâne al meu, de îndată ce trecu şi cea mai de pe urmă pereche dincolo de prăvălia în care mă ascunsesem pe după sacul de bob, văzui venind, pe o iapă cu stea în frunte şi cu hăţurile ţinute de două arăpoaice tinere, o femeie împodobită cu atâta tinereţe şi cu atâta frumuseţe încât vederea ei îmi zbură minţile de tot, îmi pierdui răsuflarea şi era mai-mai să mă prăbuşesc pe spate, în dosul sacului cu bob, o, stăpâne al meu! Şi femeia aceea era cu atâta mai ameţitoare cu cât hainele ei erau înstelate cu nestemate, iar părul, gâtul, încheieturile de la mâini şi de la picioare piereau sub focul adamantelor şi sub salbele şi brăţările de mărgăritare şi de geme năstrăpate. Şi de-a dreapta ei mergea o roabă care ţinea în mână o sabie trasă, cu mânerul făcut dintr-o piatră de smarald. Iar iapa pe care o călărea păşea ca o regină mândră de cununa de pe cap. Şi arătarea aceea de strălucire se depărta legănându-se, şi mă lăsă cu o inimă înjunghiată de patimă, cu un suflet căzut rob pe veci, şi cu doi ochi care nu mai uită şi care spun faţă de orice frumuseţe: „Ce eşti tu pe lângă ce am văzut eu? „Când alaiul pieri cu totul din vedere şi când muzica acelor cântăreţe nu mai răzbătea până la mine decât ca nişte

sunete îndepărtate, mă hotărâi să ies de după sacul de bob, şi din prăvălie în uliţă. Şi-o brodii bine, întrucât tot atunci, spre marea mea uimire, văzui sukurile însufleţindu-se şi toţi neguţătorii ieşind ca din pământ, spre a veni să-şi ia în primire locurile la tejghelele lor, iar stăpânul prăvăliei în care mă ascunsesem, sămânţarul, ivindu-se, răsărit de nu ştiu unde, şi apucându-se să-şi vândă grăunţele la crescătorii de orătănii şi la alţi cumpărători. Şi eu, tot mai buimac, mă hotărâi să-l opresc pe unul dintre trecători şi să-l întreb ce va să însemne toate câte văzusem, şi cum o cheamă pe domniţa aceea minunată care călărea pe iapa cea cu stea în frunte. Ci, spre marea mea mirare, omul îmi aruncă o privire speriată, se gălbeni de tot la chip şi, suflecându-şi poalele mantiei, îmi întoarse spatele şi îşi slobozi picioarele în vânt, într-o fugă mai sprintenă decât dacă l-ar fi alungat ceasul ursitei lui. Iar eu oprii alt trecător, şi îl întrebai la fel. Ci, în loc să-mi răspundă, el se făcu că nici nu mă vede, nici nu mă aude, şi îşi văzu de drumul lui, uitându-se în altă parte. Şi mai întrebai aşa o mulţime de lume; da niciunul nu vru să răspundă la întrebările mele; şi toată lumea fugea de mine de parcă aş fi fost ieşit din vreo groapă cu scârne ori de parcă aş fi vânturat vreo sabie tăietoare de capete. Eu atunci, îmi zisei în mine: „O, dervişule *cutărică,* nu-ţi mai rămâne, ca să luminezi cumu-i treaba, decât să intri în prăvălia vreunui bărbier, ca să-l pui să te radă pe cap şi, totodată, să-l iscodeşti. Întrucât, precum ştii, oamenii care se îndeletnicesc cu meseria asta au mâncărici la limbă şi stau cu vorba pururea pe vârful buzelor. Şi numai unul ca acesta poate că ţi-ar spune ce vrei tu să afli!” Şi, cugetând în felul acesta, intrai la un bărbier şi, după ce îl plătii gras cu tot ce aveam, îi povestii toate câte îmi şedeau pe inimă să le ştiu, şi îl întrebai cine era domniţa cea peste fire de frumoasă. Şi bărbierul, tare înfricoşat, îşi roti ochii în dreapta şi în stânga, şi într-un sfârşit răspunse: „Pe Allah, o, dervişule, moşule al meu, dacă ţii să-ţi păstrezi capul

pe grumaz şi gâtul întreg şi nevătămat, fereşte-te să nu carecumva să pomeneşti cuiva despre ce ai avut beleaua să vezi. Ba chiar că ai face bine, întru mai deplina ta tihnă, să părăseşti numaidecât cetatea noastră, ori eşti pierdut fără de izbavă! Şi asta-i tot ce pot să-ţi spun în privinţa aceasta; întrucât este vorba de o taină care bagă în sperieţi toată cetatea Bassrei, în care oamenii mor ca lăcustele dacă îi paşte pacostea să nu se ascundă înaintea venirii alaiului. Cu adevărat, roaba care ţine spada trasă retează capul celor necugetaţi pe care îi împinge ispita să se uite la alaiul de pe drum, ori care nu se ascund la trecerea lui. Şi iacătă tot ce pot să-ţi spun!” Eu, atunci, o, stăpâne al meu, de îndată ce bărbierul isprăvi de-a mă rade pe cap, plecai din bărbierie şi detei zor să ies din cetate; şi nu avusei linişte decât când mă văzui dincolo de ziduri. Şi călătorii, pe câmpuri şi prin pustietăţi, până ce ajunsei în cetatea voastră. Şi îmi era sufletul mereu plin de acea frumuseţe întrezărită, şi atâta mă tot gândeam la ea că deseori şi uitam să mai mănânc şi să mai beau. Şi în starea aceasta ajunsei astăzi dinaintea prăvăliei domniei tale, şi îl văzui pe feciorul tău Kamar, care cu frumuseţea lui îmi învie în minte întocmai frumuseţea acelei copilandre mândre peste fire din Bassra, şi cu care se asemuie precum un frate cu fratele său. Şi atâta de tulburat fusei de asemuirea aceasta de nici nu mai putui să-mi ţin lacrimile, ceea ce, fără de îndoială, este faptă de om smintit! Şi aceasta-i, o, stăpâne al meu, pricina oftaturilor şi a tulburării mele!

Şi, după ce îşi încheie în felul acesta istorisirea, dervişul izbucni iarăşi în plânset, uitându-se la tânărul Kamar; şi adăugă, în toiul lacrimilor:

— Allah fie asupra-ţi, o, stăpâne al meu, acuma, dacă ţi-am povestit ce ţi-am povestit, şi întrucât nu vreau să mă lăcomesc la găzduirea pe care i-ai dat-o slujitorului lui Allah, deschide-mi uşa de ieşire şi lasă-mă să mă duc în rostul drumurilor mele. Şi, dacă am o rugă de rostit asupra creştetului binefăcătorilor mei, apoi deie Allah,

carele a zămislit două făpturi atâta de desăvârşite ca feciorul tău şi ca tinereaua din Bassra, să-şi împlinească lucrarea îngăduindu-le să se împreune!

Şi, spunând acestea, dervişul se sculă, cu toate rugăminţile părintelui lui Kamar care îl îndemna să mai steie, şi mai chemă o dată binecuvântarea asupra gazdelor sale, şi plecă, oftând, cum venise. Şi-atâta cu el.

Ci în ceea ce îl priveşte pe tânărul Kamar, apoi acesta nu putu să închidă ochii toată noaptea, atâta de muncit fiind de povestirea dervişului, şi atâta de tulburat de zugrăvirea fetişcanei. Şi, dis-de-dimineaţă, de cu zori, intră în odaie la maică-sa, o deşteptă şi îi spuse:

— O, maică, pune-mi nişte lucruri într-o legăturică, întrucât trebuie să plec numaidecât la cetatea Bassrei, unde mă aşteaptă scrisa mea!

Şi maică-sa, la vorbele acestea, începu să se văicărească, plângând, şi îl strigă pe bărbatu-său, ca să-i împărtăşească şi lui vestea cea atâta de uluitoare şi de neaşteptată. Iar tatăl lui Kamar încercă, da degeaba, să-l sfătuiască de bine pe fiul său, care nu vroi să asculte niciun sfat şi care, în chip de încheiere, spuse:

— Dacă nu plec pe dată la Bassra, am să mor fără doar şi poate!

Iar tatăl şi mama lui Kamar, faţă cu spusele acestea răspicate şi cu o hotărâre atâta de neclintită, nu putură decât să suspine, primind ceea ce fusese scris de la ursitoare. Şi tatăl lui Kamar nu pregetă să arunce în seama neveste-si toate belelele câte i se întâmplaseră din ceasul când se luase după sfaturile ei şi îl dusese pe Kamar la suk. Şi îşi zicea: „Iacătă unde s-au sfârşit toate grijile şi toată fereala ta, ya Abd el-Rahman! Nu este ajutor şi putere decât întru Allah cel atotputernic! Ceea ce este scris cată să se îndeplinească, şi nimenea nu poate să se lupte cu hotărârile soartei!” Iar maica lui Kamar, de două ori amărâtă – şi că se vedea în felul acesta ţinta îmboldelilor soţului ei, şi de durerea pe care i-o pricinuia hotărârea feciorului – fu oricum nevoită să-i facă

pregătirile de plecare. Şi îi dete o punguţă în care avea grămădite patruzeci de nestemate mari, pietre de rubin, de diamant şi de smarald, spunându-i:

— Ai grijă tare de punga aceasta, o, fiul meu! Că ţi-o fi de folos, dacă ai să aiungi să nu mai ai bani.

Iar taică-său îi dete nouăzeci de mii de dinari de aur pentru cheltuielile de drum şi de şedere prin străini. Şi amândoi îl sărutară, plângând, şi îşi luară rămas-bun de la el. Şi tătâne-său îl dete în seama căpeteniei unei caravane care pleca spre Irak. Şi Kamar, după ce sărută mâna tătâne-său şi a maică-si, plecă înspre Bassra, însoţit de urările părinţilor săi. Şi Allah îi meni bună-pace; şi ajunse cu bine în cetatea aceea.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute optzeci şi treia noapte

Urmă:

Or, se brodi ca tocmai ziua aceea a sosirii lui să fie o vinere dimineaţa; şi Kamar putu să se încredinţeze că tot ce îi povestise dervişul era aidoma întru totul. Văzu, în adevăr, că sukurile erau goale, uliţele pustii, iar prăvăliile deschise însă fără niciun neguţător şi fără niciun muşteriu. Şi, întrucât îi era foame, mâncă şi bău tot ce-i plăcu, pe săturatele. Şi numai ce-şi sfârşi masa, că şi auzi cântarea şi se repezi să se ascundă, aşa cum făcuse şi dervişul. Şi o văzu ivindu-se în curând pe domniţa copilandră cu cele patruzeci de însoţitoare ale ei. Şi, la vederea frumuseţii ei, fu cuprins de o tulburare atâta de aprigă, încât căzu fără de simţire în ungherul lui.

Când îşi veni în fire, văzu că sukurile erau însufleţite şi pline de lume, întocmai de parcă niciodată viaţa târgului nu s-ar fi oprit. Şi, prefirându-şi prin minte farmecele peste fire ale fetişcanei, se duse dintru-ntâi să-şi cumpere nişte haine falnice, tot ce putu să găsească mai bogat şi

mai strălucit pe la negustorii de vază. Şi pe urmă se duse la hammam de unde, după ce se scălda îndelung şi cu de-amănuntul, ieşi luminos ca un rege tinerel. Şi numai atunci porni să caute dugheana bărbierului cel care răsese altădată capul dervişului, şi nu avu mult de căutat până s-o găsească. Şi intră în bărbierie şi, după salamalekurile de cuviinţă şi dintr-o parte şi din cealaltă, îi zise bărbierului:

— O, taică al mâinilor uşoare, vreau să-ţi spun ceva în taină. Te rog, dar, să-ţi închizi prăvălia pentru muşteriii pe care ai obiceiul să-i primeşti, şi iacătă cu ce te despăgubesc de vremea pierdută!

Şi îi puse în palmă o pungă plină cu dinari de aur, pe care bărbierul, după ce o preţului cu o mişcare uşară de mână, se grăbi s-o înghesuie la brâu. Şi, când rămaseră numai ei doi în bărbierie, Kamar îi spuse:

— O, taică al mâinilor uşoare, sunt străin în cetatea aceasta. Şi de la tine nu vreau să aflu decât pricina pentru care au fost părăsite de dimineaţă sukurile, în ziua aceasta de vineri!

Şi bărbierul, câştigat de dărnicia tânărului şi de înfăţişarea lui de emir, îi răspunse:

— O, stăpâne al meu, aici este o taină pe care niciodată nu m-am încercat s-o pătrund, măcar că fac şi eu ca toată lumea şi am grijă să mă ascund în toate vinerile dimineaţa. Da dacă treaba aceasta îţi stă pe inimă, am să fac pentru tine ce n-aş face nici pentru fratele meu. Am să te pun, aşadar, în legătură cu femeia mea, care ştie tot ce se petrece în cetate, întrucât vinde parfumuri în toate haremurile din Bassra şi pe la saraiurile celor mari şi ale sultanului. Şi, întrucât văd de pe chipul tău că arzi de nerăbdare să te luminezi cum e treaba şi că, pe de altă parte, cele spuse de mine îţi plac, dau fuga într-o clipeală până la fiica moşului meu, să-i spun tărăşenia. Aşteaptă-mă, dar, liniştit în prăvălie, până ce mă întorc!

Şi bărbierul îl lăsă pe Kamar în prăvălie şi dete fuga la nevastă-sa, ca să-i spună pricina ce-l aducea; şi totodată

îi puse în palmă punga plină cu dinari de aur. Iar nevasta bărbierului, care avea mintea iute şi inima săritoare, răspunse:

— Să fie binevenit în cetatea noastră! Iacătă-mă-s gata să-l slujesc cu capul şi cu ochii mei! Du-te la el şi adu-mi-l încoace, ca să-i povestesc ce cată să ştie!

Şi bărbierul se întoarse la prăvălie, unde îl găsi pe Kamar stând şi aşteptându-l, şi îi spuse:

— O, fiul meu, scoală-te şi hai cu mine la maica ta, fiica moşului meu, care m-a trimis să-ţi spun: „Treaba se poate face!”

Şi îl luă de mână şi îl duse acasă, unde soţia sa îi ură bunvenit cu o înfăţişare binevoitoare şi îndatoritoare, şi îl pofti să şadă la locul de cinste, pe divan, şi îi spuse:

— Deie-i Allah copii şi spor oaspetelui cel frumos! Casa aceasta este casa ta, iar robii tăi sunt stăpânii casei! Eşti domn peste capetele şi peste ochii noştri. Porunceşte! A asculta înseamnă a ne supune!

Şi zori să-i aducă pe o tavă de aramă răcoritoarele şi dulceţurile datorite oaspeţilor, şi îl îmbie să ia câte oleacă din fiecare fel, rostind de fiecare dată urarea cuvenită:

— Plăcerea şi reveneala în inima oaspetelui nostru!

Atunci Kamar scoase un pumn plin de dinari de aur şi îl puse în poala nevestei bărbierului, grăind:

— Fie-mi cu iertăciune puţinătatea! Ci, inşallah! am să ştiu eu să-ţi preţuiesc şi mai bine bunătatea!

Pe urmă îi spuse:

— Acuma, măicuţă, povesteşte-mi tot ce ştii despre ceea ce ştii!

Iar nevasta bărbierului spuse:

— Află, o, copilul meu, o lumină a ochilor şi cunună a capului, că sultanul din Bassra a primit într-o zi de la sultanul din ţara Indului ca peşcheş un mărgăritar atâta de frumos, că de bună seamă va fi fost zămislit din vreo geană de soare dospită în vreun ou vrăjit din mare. Era şi alb şi dauriu, după felul în care îl priveai, şi parcă frământa în inima lui un pojar scăldat în lapte. Şi regele

se tot uită la el o zi întreagă, şi dori, spre a nu se mai despărţi de el nicicând, să-l poarte legat la gât cu panglică de mătasă. Ci, întrucât mărgăritarul era nesmintit şi neatins, porunci să vină toţi giuvaergiii din Bassra şi le spuse: „Vreau să găuriţi cu meşteşug mărgăritarul acesta năstrăpat. Şi cine se va pricepe să facă treaba fără a-i vătăma cumva miezul vrăjitor, acela poate să-mi ceară tot ce îi va pofti inima; şi va fi răsplătit, şi cu prisosinţă! Dar dacă nu va izbândi cu desăvârşire, ori dacă soarta lui cea rea l-o face să-l vatăme fie cât de cât, poate să se aştepte la cea mai neagră dintre morţi; întrucât am să pun să i se taie capul, după ce mai întâi am să-l fac să îndure toate caznele care s-or cuveni pentru păcătoasa lui de neîndemânare! Ce ziceţi, o, giuvaiergiilor?" Când auziră vorbele acestea ale sultanului şi când văzură la ce îşi primejduiau sufletele, giuvaergiii se speriară cu mare spaimă şi răspunseră: O, rege al vremilor, e lucru tare gingaş cu un mărgăritar ca acesta! Şi noi ştim că şi pentru un mărgăritar de rând se cere o iscusinţă şi o îndemânare aparte, şi puţini meşteri giuvaergii ajung la bun sfârşit fără niciun necaz de neînlăturat. Ne rugăm dar ţie să nu ne pui în spinare ceea ce puterile noastre slabe nu pot să ducă, întrucât mărturisim că o iscusinţă cumu-i aceea pe care s-ar cădea s-o dovedim nu are să iasă niciodată din mâinile noastre. Ci putem să-ţi spunem pe unul care ar şti să săvârşească această vrăjitoarească artă, şi care-i şeicul nostru!" Iar regele întrebă: „Şi cine-i şeicul vostru?" Ei răspunseră: „Este meşterul giuvaergiu Obeid! El este nemăsurat mai dibaci decât noi, şi are câte un ochi în fiecare vârf de deget, şi o gingăşie peste fire în fiecare ochi!" Şi regele zise: „Duceţi-vă să mi-l aduceţi, şi nu zăboviţi!" Iar giuvaergiii zoriră să se supună şi se întoarseră cu şeicul lor, meşterul Obeid care, după ce sărută pământul între mâinile regelui, rămase încremenit, aşteptând poruncile. Şi regele îi arătă ce lucru cerea de la el şi ce răsplată sau ce osândă îl aştepta, după izbândă

ori neizbândă. Şi, totodată, îi arătă mărgăritarul. Iar giuvaergiul Obeid luă mărgăritarul cel minunat şi îl cercetă vreme de un ceas, şi răspunse: „Să mor eu dacă nu-l găuresc!” Şi, pe loc, se ghemui pe vine, cu îngăduinţa regelui, şi scoţându-şi de la brâu nişte scule gingaşe puse mărgăritarul între cele două degete mari ale picioarelor lui strânse şi, cu o dibăcie şi cu o uşurinţă de neînchipuit, îşi mânui sculele aşa cum ar face un copil cu un titirez şi, în mai scurtă vreme decât ar trebui spre a găuri un ou, sfredeli mărgăritarul dintr-o parte până în cealaltă, fără de niciun cusur şi fără de cea mai mică scrijelitură, cu două găurele pe-o măsură şi pe-o potrivă. Pe urmă îl şterse cu mâneca şi i-l întinse regelui, care se umplu şi se înfioră de încântare şi de mulţumire. Şi şi-l petrecu pe după gât, legat cu un şiret de mătasă, şi se sui să şadă pe tronul lui. Şi se uita în toate părţile cu nişte ochi luminaţi de bucurie, pe când mărgăritarul era ca un soare atârnat de gâtul lui. După care, se întoarse înspre giuvaergiul Obeid şi îi zise: „O, meştere Obeid, acuma-i rândul dorinţei tale!” Iar giuvaergiul cugetă vreme de un ceas şi răspunse: „Sporească Allah zilele regelui! ci robul, care cu mâinile lui betege a avut nepreţuita cinste de-a atinge mărgăritarul cel minunat şi de a i-l da îndărăt găurit stăpânului nostru, după dorinţa sa, are o soţie tare tânără pe care este dator s-o bucure cât mai des, dat fiind că el este tare bătrân şi că bărbaţii trecuţi, care nu vor să se facă urâţi de soţiile lor, se cade să se poarte faţă de ele cu tot soiul de gingăşii şi să nu facă nimic fără a le cere sfatul. Or, chiar că tocmai aceasta-i starea robului tău, o, rege al vremilor. El ar vroi să se ducă să afle părerea soţiei sale în privinţa cererii pe care îi îngădui s-o facă stăpânului nostru cel preadarnic, şi să vadă de nu are chiar ea vreo dorinţă de rostit, mai bună decât aceea pe care aş putea eu s-o închipui. Întrucât Allah a dăruit-o nu numai cu tinereţe şi cu farmec, ci şi cu o minte rodnică şi pătrunzătoare şi cu o judecată de toată minunea!” Şi regele răspunse: „Dă zor, Osta-Obeid, de te du să te

sfătuieşti cu soţia ta şi să te întorci să-mi aduci răspunsul, căci n-am să-mi aflu tihna sufletului decât atunci când am să-mi îndeplinesc făgăduiala!” Şi giuvaergiul plecă de la palat şi se duse la nevastă-sa şi îi povesti tărăşenia. Şi nevestica strigă: „Preamărit fie Allah, cel care face să vină şi ziua mea mai nainte de soroc! Am, cu adevărat, o dorinţă de rostit şi un gând, cam ciudat, ce-i drept, de îndeplinit! Noi, din mila lui Allah şi din sporul neguţătoriilor tale, suntem de mult bogaţi şi la adăpost de nevoie pentru tot restul zilelor noastre. Nu avem dar nimica de râvnit în privinţa aceasta, iar dorinţa pe care vreau să mi-o împlinesc nu are să coste nicio drahmă din vistieria domnească. Iacătă! Du-te de-i cere regelui să-mi dea numai îngăduinţa de a mă preumbla în fiecare vinere, cu un alai asemenea cu acela al fetelor de regi, prin sukurile şi pe uliţele din Bassra, fără ca nimenea să cuteze a se arăta atunci pe uliţe, sub pedeapsa de a-şi pierde capul! Şi iacătă tot ce doresc de la rege ca răsplată a lucrului tău la mărgăritarul sfredelit!” Când auzi vorbele acestea ale tinerei sale neveste, giuvaergiul fu peste poate de uluit şi îşi zise: „Allah Karim! Chiar că-i tare ascuţit la minte acela care se poate lăuda că ar şti ce se petrece în capul unei femei!” Ci întrucât o iubea pe nevastă-sa, şi fiind bătrân şi de altminteri tare urât, nu vroi s-o supere şi se mulţumi să răspundă: „O, fiică a moşului meu, dorinţa ta este asupra capului şi a ochiului meu! Ci dacă neguţătorii din sukuri au să-şi lase prăvăliile ca să se ducă să se ascundă, cât o trece alaiul, câinii şi pisicile au să le prade tarabele şi au să se săvârşească nişte stricăciuni care au să ne împovăreze sufletul” Ea spuse: „Ca să nu pată aşa, să se dea poruncă la toţi locuitorii şi la toţi paznicii din sukuri să închidă în ziua aceea toţi câinii şi toate pisicile. Întrucât eu vreau ca prăvăliile să rămână deschise la trecerea alaiului meu! Şi toată lumea, mari şi mici, să se ducă să se ascundă în moschei, unde să se închidă uşile, aşa ca nimenea să nu poată scoate capul şi să se uite afară!” Atunci giuvaergiul

Obeid se duse la rege şi, până peste poate de fâstâcit, îi povesti ce vrea nevastă-sa. Iar regele spuse: „Prea bine!” Şi porunci numaidecât să se dea strigare, în toată cetatea, de către pristavii domneşti, poruncii ca toţi locuitorii să-şi lase prăvăliile deschise în toate vinerile, cu două ceasuri înainte de rugăciune, şi să se ducă să se ascundă în moschei şi să se ferească straşnic de a-şi arăta capetele pe drumuri, sub pedeapsa de-a şi le vedea zburate de pe grumazi. Şi să le dea de ştire să-şi închidă câinii şi pisicile, măgarii şi cămilele, şi toate vitele de povară care ar putea să umble prin sukuri. Şi de-atunci nevasta giuvaergiului se preumblă aşa în fiecare vinere, două ceasuri până-n rugăciune, fără ca nici om, nici câini, nici pisici să cuteze a se arăta pe drumuri. Şi-i chiar ea, negreşit, ya sidi Kamar, aceea pe care ai văzut-o dimineaţa aceasta, în mândreţea-i cu adevărat peste fire, în mijlocul alaiului ei de fetişcane şi având-o în frunte pe roaba cea tânără care ţine sabia trasă gata să reteze capul cui ar îndrăzni să se uite la ea când trece.

Şi nevasta bărbierului, după ce îi povesti astfel lui Kamar ceea ce acesta dorise să afle, tăcu o clipă, îl cercetă zâmbind şi adăugă:

— Da văd eu bine, o, îmbelşugatule cu chip de vrajă, o, stăpâne al meu binecuvântat, că istorisirea asta nu îţi este de-ajuns şi că mai vrei de la mine şi altele, de pildă să-ţi spun vreo cale de-a o mai vedea o dată pe tinerica aceea minunată, soţia giuvaergiului cel bătrân!

Şi Kamar răspunse:

— O, maică a mea, acesta-i, în adevăr, dorul cel mai adânc al inimii mele. Întrucât numai ca s-o văd pe ea am venit din ţara mea, părăsindu-mi casa în care lipsa mea a lăsat în lacrimi un tată şi o mamă care tare mă mai iubesc.

Şi soţia bărbierului spuse:

— Dacă-i aşa, o, copilul meu, spune-mi numai ce lucruri scumpe şi de preţ ai la tine!

El spuse:

— O, maică a mea, am la mine, printre alte lucruri frumoase, nişte pietre scumpe, de patru soiuri: pietrele de cel dintâi soi preţuiesc fiecare cinci sute de dinari de aur; cele de al doilea soi preţuiesc fiecare şapte sute de dinari de aur; cele de al treilea opt sute cincizeci; iar cele de al patrulea o mie de dinari de aur, pe puţin, fiecare!

Ea întrebă:

— Şi sufletul tău e gata să lepede patru pietre de acestea, câte una din fiecare soi?

El răspunse:

— Sufletul meu e cât se poate de gata să lepede toate pietrele pe care le am şi tot ce e al meu!

Ea spuse:

— Păi atunci ridică-te, o, fiul meu, o cunună a capului celor mai mărinimoşi, şi du-te de-l caută în sukul giuvaergiilor şi al aurarilor pe giuvaergiul Osta-Obeid, şi fă întocmai cum am să-ţi spun!

Şi îi arătă tot ce ea vroi să-i arate, spre a-l ajuta să ajungă la capul dorurilor lui, şi adăugă:

— În tot ce vei face, se cere multă grijă şi răbdare, fiul meu. Ci tu, după ce vei face cum te-am învăţat, să nu uiţi să vii să-mi dai seama şi să aduci cu tine o sută de dinari de aur pentru bărbier, soţul meu, care-i un om sărac.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute optzeci şi patra noapte

Urmă:

Şi Kamar răspunse că ascultă şi că se supune, şi ieşi din casa bărbierului, prefirându-şi încă o dată prin gând, ca să şi le sape adânc în minte, poveţele neguţătoarei de parfumuri, soţia bărbierului. Şi îl proslăvea pe Allah care i-o scosese în cale, ca pe o piatră arătătoare de drum, pe această femeie de bine.

Şi aşa ajunse în sukul giuvaergiilor şi al argintarilor,

unde toată lumea se repezi să-i arate prăvălia şeicului giuvaergiilor, Osta-Obeid. Şi intră în prăvălie şi îl văzu, în mijlocul ucenicilor săi, pe giuvaergiul pe care îl salută cu cea mai mare cuviinţă, ducându-şi mâna la inimă, la buze şi la cap, rostind:

— Pacea fie cu tine!

Iar Osta-Obeid îi întoarse salamalekul şi îl întâmpină cu bunăvoinţă şi îl rugă să şadă jos. Şi Kamar scoase atunci din pungă o gemmă rară, dar din soiul celor mai puţin frumoase dintre cele patru soituri pe care le avea, şi îi spuse:

— O, meştere, doresc nespus să-mi faci la gemma aceasta un inel vrednic de meşteria ta, însă în chipul cel mai simplu, şi greu de un *miskal,* nu mai mult!

Şi îi puse în palmă totodată şi douăzeci de galbeni, spunând:

— Aceştia, o, meştere, nu sunt decât o arvună măruntă faţă de plata cu care m-am socotit să-ţi răsplătesc lucrul ce ai să mi-l faci!

Şi tot aşa dete câte un galben la fiecare dintre mulţii ucenici, în chip de bacşiş; şi la fel şi mulţimii de cerşetori care se iviseră în uliţă de cum îl văzuseră intrând în prăvălie pe tânărul străin îmbrăcat în straie scumpe. Şi, după ce făcu în felul acesta, plecă, lăsând pe toată lumea uluită de filotimia, de frumuseţea şi de purtările-i alese.

Iar Osta-Obeid nu vroi să aducă nicio zăboveală la facerea inelului, şi, cum era dăruit cu o dibăcie fără de seamăn, şi cum avea la îndemâna sa toate mijloacele pe care niciun alt giuvaergiu de pe lume nu le mai avea, îl începu şi îl isprăvi, gata şlefuit şi lustruit, până la sfârşitul acelei zile. Şi, întrucit tânărul Kamar nu urma să vie decât a doua zi, giuvaergiul luă inelul cu sine, seara, ca să-l arate şi soţiei sale, tinerica despre care este vorba, atâta de minunată i se părea piatra şi de o limpezime de-ţi venea s-o duci la gură şi s-o bei.

Când tinerica, soţia lui Osta-Obeid, văzu inelul, îl găsi tare frumos şi întrebă:

— Pentru cine-i?

El răspunse:

— Pentru un tânăr străin care este şi mai strălucitor, şi încă cu mult, decât această gemmă minunată. Află, în adevăr, că stăpânul acestui inel, care m-a şi plătit dinainte aşa cum niciodată n-am fost plătit, este frumos şi zarif, cu nişte ochi care te bagă-n boală de dor, cu nişte obraji ca foile florii de bujor pe un strat bătut de iasomie, cu o gură ca pecetea lui Soleiman, cu nişte buze scăldate-n sângele cornalinelor, şi cu un gât cum e gâtul de antilopă, care îşi poartă aşa de gingaş capul cum îşi poartă un fir de floare bobocul. Şi, ca să spun tot ceea ce-i mai presus de orice grai, este frumos, de-adevărat frumos, şi dulce pe cât e de frumos, lucru care face să se asemuie cu tine nu doar la desăvârşiri, ci tot aşa şi la tinereţe şi la trăsăturile chipului.

Aşa giuvaergiul i-l zugrăvi soţiei sale pe tânărul Kamar, fără a vedea că vorbele lui aprindeau în inima tinerelei o patimă năprasnică şi cu atâta mai cruntă cu cât cel îndrăgit nu fusese văzut. Şi acest stăpân al unei frunţi pe care, ca nişte castraveţi pe un ogor gunoit, aveau să răsară coarnele, uita că nu se află pe lume un mai amarnic codoşlâc, nici izbândă mai neîndoielnică, decât codoşlâcul unui soţ care laudă dinaintea neveste-si, fără să ia aminte la urmări, harurile şi frumuseţea unui necunoscut. Şi iacă-aşa, atunci când Allah preaînaltul vrea să pună în rotire hotărârile menite făpturilor zămislite de el le face să bâjbâie prin negurile orbirii.

Or, tânăra nevestică a giuvaergiului îi ascultă vorbele şi le aşternu în adâncul minţii ei, ci fără să-şi dea pe faţă nimic din ispitele care o frământau. Şi îi spuse soţului său, cu un glas nepăsător:

— Dă-mi să văd şi eu inelul acela!

Şi Osta-Obeid i-l dete, iar ea îl privi cu un ochi sastisit şi şi-l petrecu pe deget. Pe urmă spuse:

— Parcă ar fi fost făcut pe degetul meu! Ia te uită ce bine îmi vine!

Şi giuvaergiul răspunse:
— Trăiască degetele huriilor! Pe Allah, o, stăpână a mea, stăpânul inelului acesta este dăruit cu multă filotimie şi-i tare îndatoritor, şi chiar mâine am să-l rog să mi-l vândă la orice preţ o fi, şi am să ţi-l aduc!
În vremea aceasta, Kamar se dusese să-i dea seama nevestei bărbierului despre felul cum lucrase, după învăţăturile ei; şi îi puse în palmă o sută de galbeni, ca dar pentru bărbierul cel sărac! Şi o întrebă pe ocrotitoarea sa ce-i mai rămânea de făcut. Iar ea îi spuse:
— Iacătă! Când ai să te duci la giuvaergiu, să nu mai iei inelul pe care are să ţi-l facă. Ci prefăte că este prea strâmt pentru degetul tău, şi dă-i-l în dar; şi arată-i altă gemmă, mult mai frumoasă decât cea dintâi, dintre acelea care preţuiesc şapte sute de dinari bucata; şi spune-i să ţi-o pună la un inel într-un fel cât mai îngrijit. Totodată, dă-i şaizeci de dinari de aur lui, şi mai dă câte doi la fiecare dintre lucrătorii lui, ca bacşiş. Şi să nu-i uiţi nici pe milogii de la uşă. Şi, de-ai să faci aşa, lucrurile au să se întoarcă spre mulţumirea ta. Şi nu uita, o, fiule, să vii iar să-mi dai seama despre toate, şi să aduci cu tine câte ceva şi pentru soţul meu bărbierul, săracul acela!
Şi Kamar răspunse:
— Ascult şi mă supun!
Plecă dar de la soţia bărbierului şi, a doua zi, nu pregetă să se ducă în suk la giuvaergiul Osta-Obeid care, de cum îl văzu, se ridică în cinstea lui şi, după salamalekuri şi firitisiri, îi înfăţişă inelul. Iar Kamar se făcu a-l încerca, şi spuse apoi:
— Pe Allah, o, meştere Obeid, inelul este foarte bine făcut, da-i puţin cam mic pentru degetul meu. Ia-l! Ţi-l las ca să-l dăruieşti vreuneia dintre roabele cele multe din haremul tău! Şi iacătă acuma altă gemmă, care îmi place mai mult decât cea dintâi, şi care are să fie şi mai arătoasă pe un ghiul frumos.
Şi, grăind acestea, îi înfăţişă o gemmă de şapte sute de dinari de aur; şi totodată, îi dete şaizeci de dinari de aur

lui, şi mai dete câte doi la fiecare dintre ucenicii săi, spunând:

— Numai ca să vă răcoriţi cu un sorbet! Şi nădăjduiesc că, dacă lucrul va fi încheiat repede, aveţi să fiţi mulţumiţi toţi de felul cum veţi fi răsplătiţi!

Şi plecă, împărţind în dreapta şi-n stânga bani de aur cerşetorilor adunaţi dinaintea uşii prăvăliei.

Când văzu atâta dărnicie la muşteriul său cel tânăr, giuvaergiul fu peste poate de uimit. Şi seara, când se întoarse acasă, nu mai prididea să-l laude, dinaintea neveste-si, pe străinul cel filotim, despre care spunea:

— Pe Allah! nu se mulţumeşte să fie frumos cum n-au fost nicicând nici cei mai frumoşi, da are şi-o mână largă ca beizadelele!

Şi cu cât vorbea, cu atâta făcea să se învârsteze şi mai mult în inima femeii sale dragostea pe care o simţea pentru tânărul Kamar. Iar când giuvaergiul îi puse în palmă inelul, darul de la muşteriul său, ea şi-l trecu încet pe deget şi întrebă:

— Şi nu ţi-a cerut să-i faci altul?

El spuse:

— Ba da! Şi am lucrat la el toată ziua, cu atâta sârg încât iacătă-l gata!

Ea spuse:

— Dă să-l văd!

Şi ea îl luă, se uită la el zâmbind şi spuse:

— Tare-aş vrea să-mi rămână mie!

El spuse:

— Cine ştie? Tânărul acela ar fi în stare să mi-l lase, aşa cum a făcut şi cu fratele său!

Estimp, Kamar se dusese să-i povestească soţiei bărbierului tot ce se întâmplase, şi să pună la cale ce mai avea de făcut. Şi îi puse în palmă patru sute de dinari de aur pentru soţul ei bărbierul, săracul acela! Iar ea îi spuse:

— Fiul meu, treburile tale se află pe drumul cel mai bun. Când ai să te duci la giuvaergiu, să nu iei inelul pe

care l-ai poruncit; ci mai degrabă fă-te că e prea mare, şi lasă-i-l în dar. Pe urmă, dă-i altă nestemată, dintre acelea care preţuiesc nouă sute de dinari bucata; şi, aşteptând ca lucrarea să fie terminată, dă o sută de dinari meşterului şi câte trei la fiecare dintre ucenicii lui. Şi să nu uiţi, fiul meu, când ai să vii să-mi povesteşti ce-ai făcut, să-i aduci şi omului meu, bărbierul, săracul acela, cu ce să-şi cumpere o bucată de pâine! Şi Allah să te apere şi să-ţi sporească zilele scumpe, o, copile al dărniciei!

Or, Kamar urmă întocmai sfatul neguţătoarei de parfumuri. Şi giuvaergiul nu mai găsea cu ce vorbe şi cu ce proslăviri să zugrăvească soţiei sale filotimia străinului cel frumos. Iar ea îi spuse, încercând inelul cel nou:

— Nu-ţi este oarecum, o, fiule al moşului meu, că nu l-ai poftit până acuma în casa ta pe un om care s-a arătat atâta de darnic faţă de tine? Şi nu eşti, totuşi, mulţumită milei lui Allah, nici zgârcit şi nici nu te tragi din vreun neam de zgârciţi; da mi se cam pare că tu uneori uiţi de cele ce se cuvin! Încât e de datoria ta să-l rogi numaidecât pe străinul acela să vină mâine şi să guste din sarea găzduirii tale!

La rându-i, Kamar, după ce se sfătui cu soţia bărbierului, căreia îi puse în palmă opt sute de dinari drept dar pentru săracul acela de bărbier – cu care numai să-şi cumpere o bucată de pâine – nu pregetă să se ducă la prăvălia giuvaergiului ca să încerce al treilea inel. Şi-aşa, după ce şi-l petrecu pe deget, îl scoase, se uită la el un răstimp cu oarecare silă, şi spuse:

— E destul de bine făcut; ci piatra aceasta nu-mi place deloc. Păstrează-l, aşadar, pentru vreuna dintre roabele tale, şi fă-mi din gemma de colea un inel aşa cum se cuvine! Şi iacătă pentru tine o arvună de două sute de dinari, şi câte patru dinari pentru fiecare dintre ucenicii tăi. Şi iartă-mă de toată supărarea pe care ţi-o pricinuiesc.

Şi, spunând acestea, îi dete o gemmă albă şi minunată,

care preţuia o mie de dinari de aur. Şi giuvaergiul, peste măsură de uluit, îi spuse:

— O, stăpâne al meu, au nu vrei să-mi cinsteşti casa cu chipul tău, şi să-mi faci bucuria de a veni în seara aceasta să cinezi cu mine? Intrucât milele tale sunt asupra-mi, şi inima mea s-a legat de mâna ta cea darnică!

Iar Kamar răspunse:

— Pe capul şi pe ochii mei!

Şi îi spuse unde se află hanul la care trăsese.

Or, venind seara, giuvaergiul se duse la hanul cu pricina, ca să-l ia pe musafirul său.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute optzeci şi cincea noapte

Urmă:

Şi îl duse acasă, unde îl sărbători cu o primire falnică şi cu un ospăţ strălucit. Şi, după ce fură strânse tablalele de mâncăruri şi de băuturi, o roabă le aduse sorbeturile făcute de gazda cea tinerică cu chiar mâinile ei. Ci, cu toată ispita pe care o încerca, nevestica nu vroi nicicum să încalce datinele sindrofiilor, unde femeile nu iau parte niciodată la masă, şi rămase în harem. Şi trebui să aştepte acolo până ce viclenia ei să-şi împlinească rostul.

Or, de-abia gustară Kamar şi gazda lui din sorbetul cel minunat, că şi căzură amândoi într-un somn adânc: devreme ce copilandra avusese grijă să arunce în pocale un praf adormitor. Iar roaba care îi slujea pieri numaidecât ce-i văzu întinşi fără de nicio mişcare.

Atunci tinerica, îmbrăcată numai cu cămăşuţa şi gătită toată ca pentru cea dintâi noapte a ei de nuntă, dete la o parte perdeaua şi intră în sala de ospeţe. Şi cine-ar fi văzut-o pe junişcuţa aceea în toată mândreţea ei, cu ochii plini de omoruri, şi-ar fi simţit inima făcută fărâme şi minţile zvânturate. Se duse, aşadar, până lângă Kamar,

pe care până atunci de-abia îl întrezărise pe fereastră, când intrase în casă, şi începu să-l privească lung. Şi văzu că era întru totul pe potriva ei. Şi, dintru-ntâi, şezu lângă el şi începu să-l mângâie dulce cu mâna pe obraz. Şi deodată puiculeana cea flămândă se repezi ca o strigoaică lacomă pe flăcău şi începu să-i ciugulească de buze şi de obraji atâta de amarnic de ţâşnea sângele...

Şi toată noaptea se scurse cu jocul acesta. Iar când se făcu ziuă, copilandra cea fierbinte se hotărî să se ridice, şi scoase din sân patru osişoare de miel şi le puse în buzunarul lui Kamar. Şi, după asta, îl lăsă şi se întoarse în harem. Şi o trimise la el pe roaba de taină, care îi îndeplinea de obicei poruncile, chiar aceea ce ţinea spada trasă în vremea trecerii alaiului prin sukurile din Bassra. Iar roaba, spre a risipi somnul tânărului Kamar şi al bătrânului giuvaergiu, le suflă în nas un praf potrivnic prafului de adormit. Şi puterea acelui praf nu zăbovi mult până să se arate; întrucât cei doi adormiţi se deşteptară numaidecât după ce strănutară. Iar roaba cea tânără îi spuse giuvaergiului:

— O, stăpâne al nostru, stăpâna noastră Halima m-a trimis să te trezesc şi să-ţi spun: Este ceasul rugăciunii de dimineaţă şi iacătă muezinul din minaret cum îi cheamă pe dreptcredincioşi. Şi mai iacătă, pe deasupra, ligheanul şi apa pentru spălatul cel de datină!

Şi bătrânul, încă buimac, strigă:

— Pe Allah! tare adânc se mai doarme în odaia asta! Ori de câte ori mă culc aici, nu mă trezesc decât când soarele e sus!

Iar Kamar ce să răspundă? Ci, ridicându-se să se spele, simţi că buzele şi faţa, fără a mai vorbi şi despre ceea ce nu se vedea, îi ardeau ca focul. Şi rămase până peste poate de nedumerit şi îi spuse giuvaergiului:

— Nu ştiu, da simt că buzele şi faţa îmi ard ca focul, iar şoldurile îmi sunt ca jarul. Ce să fie asta?

Şi bătrânul răspunse:

— A, nu-i nimica! Sunt pişcături de ţânţari! Întrucât am

făcut greşeala să dormim fără a ne coperi cu vălul!

Iar Kamar spuse:

— Bine, da cum se face că nu văd nici urmă de înţepături de ţânţar pe faţa ta, de vreme ce şi tu ai dormit lângă mine!

El răspunse:

— Pe Allah! dreptu-i! Numai că tu trebuie să ştii, o, multchipeşule, că ţânţarilor le place obrazul cel fraged şi fără păr, şi li-i silă de feţele bărboase. Şi vezi bine şi tu ce sânge gingaş, curge sub faţa ta cea frumoasă, şi ce barbă lungă atârnă de pe obrajii mei amândoi.

Spunând acestea, se spălară, îşi făcură datoria rugăciunii, şi mâncară masa de dimineaţă împreună. După care Kamar îşi luă rămas-bun de la gazda sa şi plecă la nevasta bărbierului.

Or, o găsi aşteptându-l. Şi îl primi râzând, şi îi spuse:

— Hai, o, fiule, povesteşte-mi întâmplările din noaptea aceasta, măcar că le văd scrise cu o mie de semne pe chipul tău!

El spuse:

— În ce priveşte semnele, nu sunt decât nişte muşcături de ţânţari, măicuţă a mea, şi nimic altceva!

Iar nevasta bărbierului, la vorbele acestea, se puse pe un râs şi mai vârtos, şi spuse:

— Chiar nişte muşcături de ţânţari? Da ospeţia ta în casa celei care ţi-e dragă n-a mai avut şi alte urmări?

El răspunse:

— Nu, pe Allah! afară de patru arşice, cu care se joacă copiii, şi pe care le-am găsit în buzunarul meu, fără să ştiu în ce fel or fi ajuns acolo!

Ea spuse:

— Ia arată-mi-le!

Şi bătrina le luă, le cântări o clipă şi spuse apoi:

— Tare mai eşti copil, o, fiul meu, dacă nu ai pricepui că porţi pe faţă nu urmele înţepăturilor de ţânţari, ci urmele sărutărilor împătimite ale femeii ce ţi-e dragă. Iar arşicele acestea, pe care ea ţi le-a pus în buzunar, sunt o

mustrare ce-ţi face că ţi-ai trecut timpul dormind, când ai fi putut să ţi-l foloseşti mai bine cu ea. Şi cu asta a vrut să-ţi spună: „Eşti un copil care îşi trece timpul dormind. Iată nişte arşice pe potrivea unui copil care nu ştie să se veselească cu altfel de joc.” Or, iacătă, ăsta-i rostul arşicelor acestea, o, fiul meu. Şi-i un fel de a vorbi cât se poate de limpede dintru-ntâia dată. Şi de altminteri nu ai decât să faci cercarea chiar în seara aceasta. Ai să te prilejuieşti, aşadar, de poftirea pe care o să ţi-o facă giuvaergiul care, nu am nicio îndoială, o să te poftească iar la cină, iar tu nădăjduiesc că n-ai să uiţi să te porţi într-un chip care să te mulţumească, dar şi pe ea, şi s-o fericească şi pe bătrânica de mine, care te are drag, o, fiul meu! Şi adu-ţi aminte, o, lumină a ochilor mei, atunci când ai să te întorci la mine, de starea ticăloasă a soţului meu, bărbierul, sărăcanul acela amărât!

Şi Kamar răspunse:

— Pe capul şi pe ochii mei!

Şi se întoarse la hanul la care locuia. Şi-atâta cu el.

Estimp, tânăra Halima îl întrebă pe soţul său, bătrânul giuvaergiu, atunci când veni la ea în harem:

— Cum te-ai purtat faţă de străinul cel tânăr, oaspetele tău?

El răspunse:

— Cu toată cuviinţa şi cu toată cinstirea, o, *Cutărică!* Da pesemne că a petrecut o noapte tare rea, întrucât l-au pişcat ţânţarii amarnic!

Ea spuse:

— Asta-i numai din vina ta, dacă nu l-ai culcat sub vălul pologului. Da în noaptea aceasta fără de îndoială că are să fie mai puţin necăjit. Căci trag nădejde că ai să-l mai pofteşti o dată. Şi asta-i cel mai puţin lucru pe care poţi să-l faci faţă de el spre a-i răsplăti toate dovezile de mărinimie cu care te-a coperit!

Iar giuvaergiul nu putu să răspundă decât că ascultă şi că se supune, cu atât mai mult cu cât şi el simţea la fel o mare dragoste faţă de flăcău.

Şi-aşa, atunci când Kamar veni la prăvălie, giuvaergiul nu pregetă să-l poftească iarăşi, şi toate se petrecură în noaptea aceea întocmai ca şi în noaptea de dinainte, în ciuda vălului împotriva ţânţarilor. Întrucât toată noaptea, de îndată ce băutura cea toropitoare îşi făcuse rostul, tânăra Halima, mai arzătoare ca niciodată, nu mai contenise să se zbuciume şi să se frământe într-un chip încă şi mai năpraznic ca întâia oară. Şi când tânărul Kamar, dimineaţa, în urma prafului suflat în nas, ieşi din somnul lui greu, îşi simţi faţa ca de foc şi tot trupul zdrobit de suptături, de muşcături şi de altele asemenea din partea iubeţei lui cea pojarnice. Ci nu dete nimica în vileag faţă de giuvaergiul care îl întrebă despre felul cum dormise, şi, după ce îşi luă rămas-bun de la el, Kamar plecă să se ducă a-i da seamă nevestei bărbierului despre cele întâmplate. Şi, când se uită în buzunar, găsi un cuţit ce-i fusese pus acolo. Şi arătă cuţitul acele ocrotitoarei sale, punându-i în palmă cinci sute de dinari de aur, pentru soţul ei, sărăcanul acela! Iar bătrâna, după ce îi sărută mâna, strigă atunci când văzu cuţitul:

— Allah să te ferească de năpastă, o, copilul meu! Iacătă că drăguţa ta s-a mâniat şi că te ameninţă cu moartea, dacă te mai găseşte adormit. Întrucât acesta-i tâlcul cuţitului ăsta pus în buzunarul tău!

Şi Kamar, tare năucit, întrebă:

— Da, cum aş putea face să nu mai adorm? Că eu şi în noaptea asta eram tare hotărât să stau treaz, din toate puterile mele, ci n-am izbutit!

Ea răspunse:

— Păi, pentru asta, nu ai decât să-l laşi pe giuvaergiu să bea numai el; iar tu numai să te faci că ai golit pocalul cu sorbet, pe care să-l verşi în spatele tău; pe urmă să te prefaci adormit, cât o fi roaba de faţă. Şi, în felul acesta, ai să ajungi la ţinta cea dorită!

Şi Kamar răspunse că ascultă şi că se supune, şi nu pregetă să urmeze întocmai acele poveţe minunate.

Or, lucrurile se petrecură în felul arătat de către

bătrână. Întrucât giuvaergiul, la sfatul soţiei sale, îl pofti pe Kamar a treia oară la cină, după datina care cere ca musafirul să fie poftit trei seri la rând. Şi atunci când roaba care adusese sorbeturile îi văzu adormiţi pe cei doi, se duse s-o vestească pe stăpână-sa că puterea prafului se împlinise.

La vestea aceasta, pojarnica de Halima, mânioasă că-l vedea pe flăcău nepricepând nimic din semnele ei, intră în sala de ospeţe, cu jungherul în mână, gata să-l împlânte în inima nechibzuitului. Ci deodată Kamar, râzând, se ridică în picioare şi se temeni până la pământ dinaintea tineruicii, care îl întrebă:

— A! da cine te-a învăţat o viclenie ca asta?

Şi Kamar nu-i ascunse nicidecum că făcuse aşa urmând sfaturile nevestei bărbierului. Iar ea zâmbi a râde şi spuse:

— E isteaţă bătrâna! Ci de-acuma înainte nu mai ai treabă decât cu mine. Şi n-o să ai a te plânge!

Şi, spunând acestea, îl trase la ea pe tinerelul cel cu trupul fecior de orice atingere de femeie, şi îl mânui într-un chip atâta de priceput...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute optzeci şi şasea noapte

Urmă:

...şi îl mânui într-un chip atâta de priceput încât pe loc învăţă să decline fără de şovăire toate cazurile, să pună forma pasivă la acuzativ, şi să treacă forma directă în rostul ei activ, încât noaptea aceea fu cu totul şi cu totul noaptea cocoşului! Slavă lui Allah, cel carele dă aripi rostului dintâi al păsărilor, carele face să zburde iedul de cum se naşte, carele face să se umfle grumazul puiului de leu, carele face să gâlgâie râul de îndată ce iese din stâncă, şi carele pune în inima dreptcredincioşilor săi un

har de neînfrânt şi frumos cum e cântecul de ziuă al cocoşului!

Şi, după ce multpriceputa Halima, cu ajutorul acelui viteaz lăncier proaspăt ieşit din ou, îşi potoli jarul care o mistuia, îi spuse, într-un potop de alinturi:

— Să ştii, o, roadă a inimii mele, că eu nu aş mai putea să mă lipsesc de tine. Drept aceea, nu carecumva să socoţi că o noapte sau două, o săptămână sau două, o lună sau două, un an sau doi mi-ar fi destul! Vreau să-mi petrec viaţa toată cu tine, să-l las pe soţul acesta bătrân şi urât, şi să te urmez în ţara ta. Ascultă-mă, aşadar, şi, dacă îţi sunt dragă şi dacă dovezile din noaptea aceasta te-au mulţumit, fă ceea ce am să-ţi spun. Iacătă! Dacă bătrânul de soţ al meu te-o mai pofti încă o dată, să-i răspunzi: „Pe Allah, moşule al meu, Ibn-Adam este tare nevolnic din fire, şi are sângele cam greu! Iar când îşi sporeşte musafirlâcul la cineva, ajunge de se scârbesc de el şi cei bogaţi şi cei săraci, deopotrivă! Iartă-mă, dar, că nu pot să primesc plăcuta ta poftire, întrucât mi-e teamă că aş săvârşi o necuviinţă ţinându-te aşa trei sau patru nopţi la rând departe de haremul tău!” Şi, după ce ai să-i vorbeşti în felul acesta, roagă-l să-ţi închirieze o casă vecină cu casa noastră, pe motiv că astfel aţi putea amândoi să vă vedeţi mai lesne şi să petreceţi rând pe rând o parte din noapte împreună, fără a se ivi vreo greutate, nici pentru unul, nici pentru celălalt. Or, ştiu bine, soţul meu, are să vină să se sfătuiască cu mine în privinţa aceasta, iar eu am să-l îndemn să facă aşa. Şi când avem să ajungem aici, Allah are să aibă grijă de ce mai este de făcut!

Iar tânărul Kamar răspunse:

— A asculta înseamnă a mă supune!

Şi i se jurui că are să facă întocmai după dorinţele ei şi, spre a-i pecetlui jurământul, mai făcu o lecţie cu ea, de declinare, încă şi mai amănunţită ca întâia oară. Şi, hotărât! în noaptea aceea cârja hagiului lucră cu sârg pe cărarea netezită acuma.

Pe urmă, după sfatul drăguţei sale, Kamar se duse şi se culcă lângă giuvaergiu, ca şi cum nimica nu s-ar fi petrecut. Iar dimineaţa, după ce giuvaergiul se trezi de praful deşteptător, Kamar vroi să-şi ia ziua-bună de la el, ca de obicei. Ci giuvaergiul nu-l lăsă să plece şi îl pofti să mai vină iarăşi să mănânce laolaltă masa de seară. Iar Kamar, neuitând povaţa drăguţei lui, nu vru nicicum să primească poftirea giuvaergiului; îi înfăţişă însă socoteala ce fusese pusă la cale, şi îi spuse că numai aşa era cu putinţă să nu se tulbure unul pe altul de aci înainte. Iar bătrânul giuvaergiu răspunse:

— Nu este nicio piedică!

Şi, fără a mai zăbovi, se ridică şi se duse să ia cu chirie casa lipită de casa lui, o îmbrăcă bogat şi îl aşeză în ea pe tânărul său prieten. Şi dibacea Halima avu grijă, la rându-i, în mare taină, să pună a se face în zidul dintre case o deschizătură, ascunsă şi pe-o parte şi pe cealaltă cu un dulap.

Şi-aşa că, a doua zi, Kamar fu până peste poate de uluit când o văzu, de parcă-ar fi ieşit din nimic, pe iubita sa intrând în odaia lui. Ci ea, după ce îl potopi cu alinturi, îi dezvălui taina cu dulapul şi, pe clipă pe dată, îi făcu semn să-şi îndeplinească datoria cocoşească. Iar Kamar se supuse cu sârguinţă şi cu grăbire, şi mânui de şapte ori la rând cârja hagiască. După care, tânăra Halima, topită de pojarul domolit, scoase din sân un jungher minunat al soţului ei giuvaergiul, pe care şi-l luase el însuşi cu cea mai mare grijă, şi pe care îl împodobise cu nestemate rare şi frumoase; şi i-l dete lui Kamar, spunându-i:

— Pune-ţi jungherul acesta la brâu şi du-te la prăvălia lui Osta-Obeid, soţul meu, arată-i jungherul şi întreabă-l dacă îl găseşte pe gustul lui şi cât preţuieşte. Iar el are să te întrebe de la cine îl ai; atunci să-i spui că, trecând prin sukul armurierilor, ai auzit doi inşi care şedeau de vorbă, şi unul îi spunea celuilalt: „Ia uite ce dar mi-a făcut drăguţa mea, care îmi dă lucrurile soţului ei bătrân, cel mai urât şi mai scârbos dintre soţii babalâci!” Şi să adaugi

că omul care vorbea aşa a venit la tine şi că ai cumpărat jungherul. Pe urmă să pleci din prăvălie şi să vii în mare grabă acasă, unde ai să mă găseşti în dulap, să-mi dai îndărăt jungherul!

Şi Kamar, luând jungherul, se duse la prăvălia giuvaergiului, unde jucă pozna pe care iubita lui o ticluise.

Când văzu jungherul şi când auzi vorbele lui Kamar, giuvaergiul fu cuprins de o mare tulburare, şi răspunse cu nişte vorbe frânte, ca un ins cu minţile pierdute. Iar Kamar, văzând starea giuvaergiului, ieşi din prăvălie şi dete fuga să-i ducă jungherul drăguţei sale, care îl aştepta în dulap. Şi flăcăul îi zugrăvi starea amarnică şi rătăcirea în care îl lăsase pe giuvaergiu, soţul ei

Estimp, amărâtul de Osta-Obeid la rându-i dete fuga acasă, pradă vârtejurilor bănuielii şi suflând ca un şarpe cuprins de furii. Şi intră în casă, cu ochii ieşiţi din cap, răcnind:

— Unde mi-e jungherul?

Iar Halima, cu chipul cel mai neprihănit, răspunse holbând nişte ochi mari de nedumerire:

— Este la locul lui, în bisactea. Ci, pe Allah, o, fiule al moşului meu, te văd cu mintea tulbure şi am să mă feresc să ţi-l dau, de teamă că vrei să-l bagi în careva!

Iar giuvaergiul stărui, jurându-se că nu vrea să-l bage în nimeni. Atunci, descuind bisaeteaua, Halima îi înfăţişă jungherul. Şi bătrânul strigă:

— Na minune!

Ea întrebă:

— Ce este oare aşa de uluitor?

El spuse:

— Mi s-a părut mai adineaori că am văzut jungherul acesta la brâul prietenului meu cel tânăr!

Ea spuse:

— Pe viaţa mea! ai putea să ai vreo bănuială cât de cât asupra soţiei tale, o, tu, cel mai nevolnic dintre soţi?

Iar giuvaergiul îi ceru iertare şi îşi dete toate silinţele spre a-i potoli mânia.

Or, a doua zi, după ce jucă cu iubitul ei o partidă de şah împărţită în şapte părţi, se gândi prin ce mijloace să-l împingă pe giuvaergiul cel bătrân să se despărţească de ea, şi îi spuse lui Kamar:

— Vezi şi tu că mijlocul cel dintâi nu ne-a izbutit. Or, acuma am să mă îmbrac ca o roabă, iar tu ai să mă duci la prăvălia soţului meu. Şi ai să-mi dai iaşmacul la o parte, spunându-i bătrânului că tocmai m-ai cumpărat din târg. Şi o să vedem limpede dacă lucrul acesta are să-i deschidă ochii!

Şi se ridică şi se îmbrăcă într-adevăr ca o roabă, şi îl însoţi pe iubitul ei până la prăvălia soţului. Iar Kamar îi spuse bătrânului giuvaergiu:

— Uite o roabă pe care tocmai am cumpărat-o cu o mie de dinari de aur. Ia vezi dacă îţi place!

Şi, grăind acestea, îi ridică iaşmacul. Iar giuvaergiul era mai-mai să cadă jos când o văzu pe nevastă-sa, împodobită cu nestematele cele strălucite pe care le lucrase chiar el, şi purtând pe deget inelele pe care Kamar i le dedese în dar. Şi strigă:

— Cum o cheamă pe roaba aceasta?

Iar Kamar răspunse:

— Halima!

Şi giuvaergiul, la vorbele acelea, îşi simţi beregăţile cum i se umflă, şi căzu pe spate. Iar Kamar şi tinerica se folosiră de leşinul lui spre a pieri de acolo

Când se trezi din leşin, Osta-Obeid dete fuga acasă cât putu el de iute şi, de data aceasta, era mai-mai să moară de uimire şi de spaimă găsind-o pe soţia sa îmbrăcată tot cu podoabele cu care tocmai o văzuse şi strigă:

— Nu este putere şi adăpost decât întru Allah cel atotputernic!

Iar ea îi spuse:

— O, fiule al moşului meu, da de ce te minunezi aşa?

El spuse:

— Prăpădi-l-ar Allah pe Cel-rău! Tocmai am văzut o roabă pe care a cumpărat-o tânărul meu prieten, şi care

parcă erai chiar tu alta, aşa îţi semăna!

Iar Halima, ca sugrumată de supărare, strigă:

— Da cum de cutezi tu, o, pacoste cu barbă albă, să mă jigneşti cu nişte bănuieli atât de neruşinate? Du-te să te încredinţezi cu ochii tăi, hai dă fuga la vecinul tău să vezi de nu cumva ai s-o găseşti acolo pe roaba aceea?

El spuse:

— Ai dreptate! Nu se află bănuială care să nu se spulbere la o dovadă ca aceasta!

Şi coborî scara, şi ieşi din casa lui, spre a se duce la prietenul său Kamar.

Or, Halima, trecând prin dulap, se şi afla acolo atunci când sosi soţul ei. Şi bietul de el, năucit de o asemănare atâta de mare, nu putu decât să îngaime:

— Mare-i Allah! El zămisleşte jocurile firii, şi tot ce i se năzare!

Şi se întoarse acasă, până peste măsură de tulburat şi de buimăcit, şi, găsind-o pe nevaştă-sa aşa cum o lăsase, nu putu decât s-o potopească cu laude şi să-i ceară iertăciune. Pe urmă, se întoarse la prăvălia lui.

Estimp Halima, trecând prin dulap, se întoarse la Kamar şi îi spuse:

— Vezi şi tu că nu se află vreo cale de a-i deschide ochii moşneagului acesta cu barbă de ruşine! Nu ne mai rămâne aşadar decât să plecăm de aici fără zăbavă. Eu mi-am şi orânduit lucrurile, iar cămilele sunt gata încărcate, şi tot aşa şi caii, iar caravana nu ne mai aşteaptă decât pe noi ca să pornească!

Şi se ridică şi, învăluindu-se cu iaşmacurile sale, îl hotărî s-o ducă înspre locul unde se afla caravana. Şi amândoi încălecară pe caii care îi aşteptau, şi plecară. Iar Allah le scrise bună-pace, şi ajunseră în Egipt fără de nicio întâmplare neplăcută.

Când sosiră la casa părintelui lui Kamar şi când preacinstitul negustor auzi de întoarcerea fiului său, bucuria umplu toate inimile, iar Kamar fu primit într-un potop de lacrimi de fericire. Şi când Halima intră în casă,

toţi ochii rămaseră robiţi de frumuseţea ei. Iar tatăl lui Kamar îl întrebă pe fiul său:

— O, fiul meu, au este o domniţă?

El răspunse:

— Nu este o domniţă, ci este aceea a cărei frumuseţe a fost pricina plecării mele. Întrucât ea este femeia despre care ne-a povestit dervişul. Şi acuma am de gând s-o iau de soţie după *sunna* şi după lege!

Şi îi istorisi tatălui său toată povestea, de la început până la sfârşit. Ci nu are niciun rost s-o mai spunem încă o dată.

Aflând toată întâmplarea fiului său, preacinstitul negustor Abd el-Rahman strigă:

— O, fiule, blestemul meu să fie asupra ta, şi pe lumea aceasta şi pe cealaltă, dacă vei stărui în dorinţa de a te însura cu femeia asta ieşită din iad! Ah, cugetă, o, fiul meu, că într-o zi s-ar putea să se poarte şi faţă de tine într-un fel tot atât de ticălos ca şi faţă de soţul ei dintâi! Mai degrabă lasă-mă să-ţi caut aici o soţie printre fetele de neam bun!

Şi îl dojeni îndelung şi îi vorbi atâta de înţelept încât Kamar răspunse:

— Am să fac cum doreşti tu, o, taică al meu!

Şi preacinstitul negustor îl sărută pe fiul său, la vorbele acestea, şi porunci numaidecât ca Halima să fie închisă într-un foişor lăturalnic, unde să aştepte până ce bătrânul are să ia o hotărâre în privinţa ei.

După care se apucă să caute prin tot oraşul o soţie potrivită pentru fiul său. Şi, după multe alergături ale mamei lui Kamar pe la neveste de dregători şi de negustori bogaţi, se sărbători nunta lui Kamar cu fata cadiului, care hotărât că era cea mai frumoasă tinerică din Cairo. Şi, cu acest prilej, vreme de patruzeci de zile întregi, nu se precupeţiră nici ospeţele, nici luminăţiile, nici danţurile, nici jocurile. Iar ziua de la sfârşit fu o petrecere anume păstrată pentru cei săraci, pe care avură grijă să-i poftească să ia loc împrejurul tablalelor

aduse pentru ei, cu deplină dărnicie.

Or, Kamar, care veghea el însuşi slugile în vremea acestui ospăţ, băgă de seamă printre sărăcime un om îmbrăcat mai prost decât cei mai săraci, şi ars de soare, pe chip cu urmele unor oboseli lungi şi ale unor amaruri grele. Şi, oprindu-şi asupra-i privirile spre a-l chema, îl cunoscu pe giuvaergiul Osta-Obeid. Şi dete fuga să-i spună şi lui tătâne-său, care zise:

— Acesta-i prilejul de a îndrepta, pe cât stă în puterea noastră, răul ce l-ai săvârşit la îndemnul desfrânatei pe care am întemniţat-o!

Şi se îndreptă înspre bătrânul giuvaergiu care era pe cale să plece şi, strigându-l pe nume, îl îmbrăţişă cu duioşie şi îl întrebă ce pricină îl adusese în starea aceea de sărăcie. Iar Osta-Obeid îi povesti că plecase din Bassra, pentru ca nenorocirea lui să nu fie dată în vileag şi să nu poată da duşmanilor săi prilejul de a-şi râde de el, dar că în deşert căzuse în mâinile unor arabi hoţi care îi despuiaseră de tot ce avea! Şi preacinstitul Abd el-Rahman porunci ca giuvaergiul să fie dus degrabă la hammam şi, după scaldă, să fie îmbrăcat cu haine alese; pe urmă îi spuse:

— Eşti oaspetele meu şi îţi datorez adevărul! Află dar că soţia ta Halima este aici, încuiată din porunca mea într-un foişor lăturalnic. Şi mă gândisem să ţi-o trimit sub pază la Bassra; ci, devreme ce Allah te-a îndrumat până aici, înseamnă că soarta acestei femei fusese hotărâtă dinainte. Aşa că am să te duc la ea, iar tu ai s-o ierţi sau ai să-i dai ceea ce i se cuvine. Întrucât nu trebuie să-ţi ascund că ştiu toată întâmplarea cea urâtă, de care numai soţia ta este vinovată; întrucât bărbatul care se lasă ispitit de o femeie nu are a se învinui de nimic, dat fiind că bărbatul nu poate să înfrângă pornirea pe care Allah a sădit-o în el; ci femeia nu este alcătuită în acelaşi fel, iar dacă nu fuge de căutarea şi de înghesuiala bărbaţilor, ea-i vinovată întotdeauna. Of, fratele meu, se cere o mare vistierie de înţelepciune şi de răbdare

bărbatului care are o muiere!

Iar giuvaergiul spuse:

— Ai dreptate, fratele meu! Numai soţia mea este vinovată în treaba asta. Ci unde-i?

Şi tatăl lui Kamar spuse:

— În foişorul acela pe care îl vezi dinaintea ta, şi iacătă cheile!

Iar giuvaergiul luă cheile cu o mare bucurie şi porni înspre foişor, unde deschise uşile şi intră la femeia sa. Şi se duse drept la ea, fără a spune o vorbă, şi cu amândouă mâinile, repezite deodată înspre ea...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute optzeci şi şaptea noapte

Urmă:

...o strânse de gât, strigând:

— Aşa să moară dezmăţatele de teapa ta!

Iar negustorul Abd el-Rahman, spre a desăvârşi de îndreptat greşelile fiului său Kamar faţă de giuvaergiu, găsi drept şi de cuviinţă dinaintea lui Allah cel preaînalt s-o mărite chiar în ziua nunţii lui Kamar pe fiica sa Steaua-Dimineţii cu Osta-Obeid. Ci Allah este mai mare şi mai darnic!

Iar Şeherezada, după ce povesti astfel întâmplarea aceasta, tăcu. Şi regele Şahriar strigă:

— Deie Allah, o, Şeherezada, ca toate muierile cele desfrânate să îndure soarta soţiei giuvaergiului. Întrucât aşa ar fi trebuit să se sfârşească multe istorii dintre câte mi-ai povestit! Adeseori chiar că am fost mâniat în sufletul meu, Şeherezada, văzând că unele femei aveau un sfârşit potrivnic gândurilor şi socotelilor mele. Întrucât, în ce mă priveşte, ştii bine ce-am făcut cu dezmăţata şi ticăloasa de soţie – pe care n-ar mai avea-o Allah întru mila sa – ca şi cu toate roabele ei cele stricate!

Ci Şeherezada, nevrând ca regele să zăbovească mai mult prin preajma unor atari gânduri, se feri ca de foc să răspundă ceva în privinţa aceasta, şi se grăbi să înceapă, precum urmează, povestea cu pulpa de berbec.

POVESTEA PULPEI DE BERBEC

Se povesteşte – ci Allah este mai ştiutor! – că trăia la Cairo, sub domnia unui rege dintre regii acelei ţări, o femeie dăruită cu atâta viclenie şi cu atâta iscusinţă încât a bea o înghiţitură de apă ori a trece prin gaura unui ac cât de mic era pentru ea un lucru la fel de uşor. Or Allah – care dăruieşte cum vrea el însuşirile bune sau rele – pusese în femeia aceea o fire atâta de pojarnică încât de-ar fi trebuit să fie una dintre cele patru neveste ale unui musulman şi să împartă după dreptate nopţile în patru, câte o parte de fiecare nevastă, ar fi murit de dor şi de aşteptare. Şi-aşa că se pricepuse să-şi orânduiască treburile atâta de bine încât izbutise să ajungă nu numai singura soţie a unui bărbat, ci să se şi mărite cu doi bărbaţi deodată, amândoi din spiţa cocoşilor din Egiptul-de-Sus, care ştiu să mulţumească douăzeci de găini, una după alta. Şi se folosise de atâta viclenie, şi ştiuse atâta de bine să-şi rostuiască lucrurile încât nici unuia dintre cei doi nu-i da prin minte nimica despre o împărţanie atâta de potrivnică legii şi obiceiurilor dreptcredincioşilor. Şi, de altminteri, era ajutată în matrapazlâcul ei de chiar meseria pe care o aveau cei doi soţi, întrucât unul era hoţ de noapte, iar celălaltul pungaş de zi. Fapt care făcea ca atunci când unul se întorcea seara acasă, celălalt să se şi afle plecat în căutarea vreunei trebi pe potrivă. Iar în ceea ce priveşte numele lor, apoi ei se numeau: hoţul Haram şi pungaşul Akil.

Şi trecură zile şi luni, iar hoţul Haram şi pungaşul Akil

îşi îndeplineau cu măiestrie meseria de cocoşi, în casă, şi pe cea de vulpoi, în afara casei.

Or, într-o bună zi, hoţul Haram, după ce moştenirea ce-o avea de la tătâne-său o mulţumi pe fiica lui socru-său, chiar cu mai multă vrednicie decât de obicei, îi spuse soţiei sale:

— O treabă de mare însemnătate, o, nevastă, mă sileşte să lipsesc o vreme de acasă. Fie ca Allah să-mi scrie izbândă, încât să mă întorc cât mai degrabă lângă tine!

Iar femeia răspunse:

— Numele lui Allah fie asupra ta şi împrejurul tău, o, frunte a oamenilor! Da ce are să se facă amărâta de mine în vremea cât bărbatul ei are să fie plecat?

Şi se mohorî cumplit, şi îi spuse un potop de vorbe de părere de rău, şi nu îl lăsă să plece decât după cele mai calde semne de dragoste din partea ei. Şi hoţul Haram, încărcat cu un sac de merinde pentru gură, pe care nevestica avusese grijă să i le gătească de drum, plecă în calea sa, încântat şi plesnind din limbă de mulţumire.

Or, de-abia trecuse vreun ceas de vreme de când acesta plecase, că Akil pungaşul se întoarse acasă. Şi soarta vroi ca, având o pricină ca şi el să lipsească din oraş tocmai atunci, să-i vestească soţiei că are să plece. Iar nevestica nu pregetă să-i mărturisească şi celui de al doilea soţ toată ciuda pe care i-o pricinuia plecarea lui şi, după felurite şi spornice dovezi de o înflăcărare peste măsură, îi umplu un sac cu merinde de gură, pentru drum, şi îşi luă rămas-bun de la el, chemând asupra capului său binecuvântările lui Allah – preamărit fie el! Şi pungaşul Akil plecă, mândru că are o soţie atâta de caldă şi atâta de grijulie, şi pocnind din limbă de mulţumire.

Şi întrucât soarta oricărui ins îl aşteaptă de obicei pe la vreo cotitură de drum, cei doi soţi aveau s-o găsească pe a lor tocmai în clipa când se gândeau cel mai puţin la ea. În adevăr, la sfârşitul zilei, pezevenghiul de Akil intră într-un han ce se afla în cale, gândind să-şi petreacă noaptea

acolo. Şi, când intră în han, nu găsi acolo decât un călător, cu care, după salamalekurile şi urările de datină şi dintr-o parte şi din cealaltă, legă îndată vorba. Or, acela era chiar hoţul Haram, care luase aceeaşi cale ca şi tovarăşul său, pe care nu-l cunoştea. Iar cel dintâi îi spuse celui de-al doilea:

— O, prietene, pari tare ostenit!

Iar celălalt răspunse:

— Pe Allah, am făcut astăzi dintr-o răsuflare drumul de la Cairo până aici! Da tu, prietene, de unde vii?

El răspunse:

— Tot de la Cairo! Şi slăvit fie Allah care îmi scoate în drum un tovarăş atât de plăcut spre a-mi urma cu el drumul mai departe. Căci precum a zis Profetul – asupra-i fie rugăciunea şi pacea! – „un tovarăş este cea mai bună merinde la drum!” Da până una alta, spre a pecetlui prietenia noastră, hai să împărţim între noi pâinea şi să întingem în aceeaşi sare! Iacătă, o, prietene, sacul meu cu merinde, în care am, spre a te îmbia, nişte curmale proaspete şi nişte friptură cu usturoi!

Iar celălalt răspunse:

— Allah sporească-ţi bunurile, o, prietene! primesc cele cu care mă îmbii, cu toată dragostea inimii. Ci îngăduie să-mi aduc şi eu obolul.

Şi pe când cel dintâi îşi scotea din sac merindele, celălalt le aştemea pe ale sale pe masa la care şedeau.

După ce amândoi isprăviră de pus pe masă ceea ce aveau de mâncare, văzură că au întocmai aceleaşi merinde: turte de pâine cu susan, curmale şi câte o jumătate de pulpă de berbec. Şi rămaseră pe dată uluiţi până peste marginile uluirii când băgară de seamă că cele două jumătăţi de pulpă de berbec se lipeau între ele cu o potriveală desăvârşită. Şi strigară:

— Allahu akbar! a fost scris ca piciorul acesta de berbec să-şi vadă strânse alături amândouă jumătăţile, în pofida morţii, a prăjelii şi a îmbălsămatului!

Pe urmă, pungaşul îl întrebă pe hoţ:

— Pe Allah care-i asupra ta, o, prietene, aş putea să aflu de unde ai bucata aceasta de pulpă de berbec?

Iar hoţul răspunse:

— Mi-a dat-o fiica lui socru-meu, când am plecat de-acasă! Ci, pe Allah care-i asupra ta, o, prietene, aş putea să aflu la rându-mi de unde ai luat tu jumătatea asta de pulpă?

Iar panglicarul zise:

— Tot fiica lui socru-meu mi-a pus-o şi mie în sac! Ci ai putea tu să-mi spui în ce mahala se află preacinstita-ţi casă?

El spuse:

— Lângă Poarta Biruinţelor!

Iar celălalt strigă:

— Şi eu tot aşa!

Şi repede, din întrebare în întrebare, cei doi pungaşi ajunseră să dobândească încredinţarea că, din ziua când se însuraseră, amândoi erau sâmbraşi fără să ştie pe acelaşi culcuş şi pe aceeaşi pătură. Şi strigară:

— Alungat să fie Cel-rău! Iacătă-ne că amândoi suntem amăgiţi de păcătoasa aceea!

Pe urmă, măcar că dovedirea aceasta era cât pe-aici dintru-ntâi să-i stârnească la vreo năpraznă, izbutiră într-un sfârşit, întrucât erau oameni cu cap, trecuţi prin ciur şi prin dârmon, să priceapă că hotărârea cea mai bună de luat era doar de a face cale întoarsă şi de a răzvedi, cu chiar ochii şi cu chiar urechile lor, ceea ce era de răzvedit cu ticăloasa. Şi, căzând la învoială în privinţa aceasta, luară amândoi drumul îndărăt spre Cairo, şi nu peste mult ajunseră la casa lor.

Când nevestica, deschizându-le uşa, îi văzu pe cei doi soţi ai ei laolaltă, nu mai avu cum să se îndoiască de faptul că viclenia îi fusese dovedită şi, întrucât era femeie cu cap, trecută prin ciur şi prin dârmon, pricepu că ar fi zadarnic, de data asta, să caute vreo chichiţă spre a mai oboroci o vreme adevărul. Şi gândi: „Inima şi a celui mai crunt bărbat nu poate să îndure lacrimile femeii care îi e

dragă!” Şi deodată, izbucnind în suspine şi smulgându-şi părul, se aruncă la picioarele celor doi soţi, cerându-le milostivire.

Or, amândoi o aveau dragă, iar inima lor era legată de nurii ei. Încât, cu toată ticăloşia sa vădită, simţiră că dragostea ce-o aveau pentru ea nu se ştirbise întru nimic; şi o ridicară şi îi deteră iertarea „ci numai după ce totuşi îi făcură un potop de dojeni, cu ochii bulbucaţi. Pe urmă, cum ea sta tăcută cu o înfăţişare tare spăşită, îi spuseră că asta nu-i tot, ci că trebuia numaidecât să pună capăt, fără de zăbavă, stării aceleia atâta de potrivnică datinilor şi legii dreptcredincioşilor. Şi adăugară:

— Trebuie numaidecât să te hotărăşti, pe loc, şi să-l alegi pe acela dintre noi doi pe care vrei să-l ţii ca soţ!

La vorbele acestea ale celor doi soţi, nevestica lăsă capu-n jos şi chibzui adânc. Şi degeaba o tot zoreau ei să ia fără de zăbavă o hotărâre, fu cu neputinţă s-o facă să-l arate pe cel pe care şi l-ar fi vrut mai mult, căci pe amândoi îi găsea deopotrivă ca bărbăţie, ca vrednicie şi ca sârguinţă. Ci, întrucât cei doi, stârniţi de tăcerea sa, ţipau la ea cu glas ameninţător ca să-şi rostească alegerea, ridică într-un sfârşit capul şi spuse:

— Nu este ajutor şi milă decât întru Allah Cel-Atotputernic! O, soţii mei, de vreme ce mă siliţi să aleg între voi, şi să iau o hotărâre care sfâşie dragostea pe care v-am dovedit-o deopotrivă, şi întrucât, cugetând şi cumpănind urmările, nu am nicio pricină să ţin la unul mai mult decât la celălalt, iată ce zic eu! Voi amândoi trăiţi din îndemânarea voastră, şi în privinţa aceasta vi-s sufletele liniştite, iar Allah, care judecă faptele făpturilor sale după harurile pe care le-a pus în inima lor nu are să vă alunge de la sânul milostivirii lui. Tu, Akil, te pricepi să şterpeleşti la lumina zilei, iar tu, Haram, hoţeşti noaptea. Şi-aşa că, mărturisesc dinaintea lui Allah şi dinaintea voastră, am să-l păstrez ca soţ pe acela dintre voi care are să dea cea mai vrednică dovadă de dibăcie, şi are să săvârşească isprava cea mai iscusită!

Şi amândoi răspunseră că ascultă şi că se supun, plăcându-le numaidecât hotărârea aceea, şi se pregătiră pe dată să se înfrunte în meserie.

Or, cel dintâi trecu la fapte pungaşul Akil, care plecă împreună cu sâmbraşul său Haram în sukul zarafilor. Şi acolo îi arătă cu degetul un zaraf bătrân ce se preumbla iavaş-iavaş de la o prăvălie la alta, şi spuse:

— Îl vezi, o, Haram, pe zaraful acela? Iacătă că eu, până a apuca el să-şi sfârşească trepăduiala de zaraf, mă prind să-l silesc a-mi da sacul lui de zaraf, plin cu aur!

Şi rostind acestea, se apropie, uşor ca un fulg, de zaraful ce se preumbla de colo-colo, şi îi şterpeli sacul plin cu dinari de aur, pe care îl avea la el. Şi se întoarse la tovarăşul său, care dintru-ntâi, cuprins de mare spaimă, dete să-l ocolească spre a nu se primejdui să fie priponit împreună cu el ca părtaş, dar care, pe urmă, minunat de o lovitură atâta de îndemânatică, începu să-l firitisească pentru dibăcia pe care o dovedise, şi îi spuse:

— Pe Allah! tare mă tem că eu, la rându-mi, n-am să pot niciodată să săvârşesc o ispravă atâta de strălucită! Eu gândeam că a-l fura pe un zaraf este un lucru mai presus de puterile unui dreptcredincios!

Ci pungaşul începu să râdă şi îi spuse:

— O, bietul de tine! ăsta nu este decât un început, întrucât nu aşa mă laud eu că am să pun gajba pe sacul lui! Căci s-ar putea ca într-o zi ori alta cadiul să dea de urma mea şi să mă silească să plătesc tare scump totul. Ci vreau să ajung stăpânul îndrituit al sacului, cu tot ce se află în el, făcând în aşa fel ca însuşi cadiul să-mi dea, după lege, banii zarafului ăsta căptuşit cu aur!

Şi spunând acestea, deschise sacul, numără galbenii câţi se aflau în el, luă zece dinari şi puse în locul lor un inel de-al lui de aramă. După care îmbăieră cu grijă sacul şi, apropiindu-se iar de zaraful prădat, îi strecură uşurel sacul în buzunarul caftanului, de parcă nu s-ar fi petrecut nimic. Îndemânarea este un dar de la Allah, o, dreptcredincioşilor!

Or, nici nu făcu zaraful bine câţiva paşi că pezevenghiul se şi repezi înspre el, da cât mai făţiş de data aceasta şi ţipând:

— Ticăloase, osânda ta-i aproape! Dă-mi sacul meu îndărăt, ori haidem numaidecât amândoi la cadiu!

Şi zaraful, până peste poate de uimit că se vedea luat astfel din scurt de un ins pe care nu-l cunoştea nici după mamă, nici după tată, şi pe care nu-l mai văzuse niciodată în viaţa lui, începu dintru-ntâi, spre a se feri de lovituri, să-şi ceară un potop de iertăciuni şi să se juruiască pe Ibrahim, pe Isac şi pe Yacub că năpăstuitorul său se înşela şi că, în ce îl priveşte, nu se gândise nicicând să-i răpească sacul! Ci Akil, fără a vroi să dea ascultare vreuneia dintre jurămintele zarafului, asmuţi împotriva lui tot sukul şi, într-un sfârşit, îl luă de caftan, strigând:

— Haidem amândoi la cadiu!

Şi, întrucât zaraful se împotrivea, îl înşfăcă de barbă şi îl târî, prin huietul de huiduieli, dinaintea cadiului.

Şi cadiul întrebă:

— Care-i necazul?

Iar Akil răspunse degrabă:

— O, doamne al nostru, cadiule, de bună seapă că zaraful acesta, pe care îl aduc dinaintea mâinilor tale împărţitoare de dreptate, este cel mai afurisit hoţ care a intrat vreodată în sala ta de judeţe. Iacătă că, după ce mi-a furat sacul plin cu aur, cutează să se preumble prin suk liniştit, ca un musulman fără de vreo vină!

Iar zaraful, cu barba pe jumătate smulsă, gemu:

— O, stăpâne al nostru, cadiule, nu este adevărat! Niciodată nu l-am văzut şi nu l-am cunoscut pe omul acesta care m-a chinuit şi m-a adus în starea jalnică în care mă aflu, după ce a stârnit sukul împotriva mea şi mi-a spulberat pe totdeauna lefteria şi mi-a stricat faima de zaraf fără de pată!

Akil însă strigă:

— O, blestematule, au de când a ajuns cuvântul unui

câine de zaraf mai presus decât cuvântul unui dreptcredincios? O, cadiule, doamne al nostru, vicleanul acesta tăgăduieşte că a furat, cu tot atâta neruşinare ca şi neguţătorul acela din ţara Indului, a cărui poveste aş putea s-o povestesc domniei tale, dacă nu o ştii!

Iar cadiul răspunse:

— Nu ştiu povestea neguţătorului din ţara Indului! Da cumu-i? Spune-mi-o pe scurt!

Şi Akil spuse:

— Pe capul şi pe ochii mei! O, stăpâne al nostru, ca să vorbesc pe scurt, neguţătorul acela din ţara Indului era un ins care izbutise să dobândească atâta încredere la oamenii din suk încât într-o zi i s-a încredinţat o hazna mare cu bani, fără a i se cere dovada de primire. Iar el se folosi de împrejurarea aceea spre a tăgădui că i se încredinţase vreun ban, în ziua când stăpânul haznalei veni să-şi ia bunul îndărăt. Şi, întrucât nu avea împotriva ticălosului niciun martor şi niciun înscris, de bună seamă că tâlharul ar fi putut să mănânce în bună pace averea omului, dacă nu ar fi izbutit cadiul oraşului, cu iscusinţa lui, să-l facă a mărturisi adevărul. Şi, dobândind acea mărturisire, a poruncit să i se alduiască vicleanului două sute de vergi la tălpi, şi l-a izgonit din oraş!

Pe urmă Akil mai spuse:

— Şi-acuma nădăjduiesc de la Allah, o, stăpâne al nostru, cadiule, că domnia ta, cel plin de înţelepciune şi de agerime, lesne ai să găseşti calea de a dovedi prefăcătoria zarafului ăsta! Şi, dintru-ntâi, îngăduie robului tău a te ruga să binevoieşti a da poruncă să fie scotocit hoţul, spre a-l dovedi de hoţ!

După ce ascultă povestea lui Akil, cadiul porunci cavazilor să-l scotocească pe zaraf. Şi nu le trebui multă vreme până să găsească la el sacul cu pricina. Şi învinuitul, gemând, o ţinea morţiş că sacul este bunul lui de drept. Iar Akil, din parte-i, mărturisea, cu un potop de jurăminte şi de blesteme aruncate necredinciosului, că îşi cunoştea fără de şovăire sacul ce-i fusese şterpelit. Şi

cadiul, judecător priceput, porunci atunci ca fiecare pricinaş să spună ce pretindea că ar fi având în sacul cu pricina. Iar ovreiul spuse:

— În sacul meu, o, stăpâne al nostru, se află cinci sute de dinari de aur, niciunul mai mult, niciunul mai puţin, pe care i-am pus acolo azi-dimineaţă!

Iar Akil strigă:

— Minţi, câine! doar dacă o să întorci îndărăt ceea ce nu este al tău! Or, eu mărturisesc că în sacul acesta nu sunt decât patru sute nouăzeci de dinari, niciunul mai mult, niciunul mai puţin. Şi, pe deasupra, mai trebuie să se afle acolo şi un inel de aramă, împodobit cu pecetea mea, de nu cumva l-ai fi şi prăpădit!

Şi cadiul desfăcu sacul, dinaintea martorilor, iar ceea ce se afla în sac nu putu decât să dea dreptate hoţomanului. Şi numaidecât cadiul îi dete lui Akil sacul, şi porunci să i se tragă pe dată o ciomăgeală zarafului, pe care uluirea îl amuţise!

Când hoţul Haram văzu izbânda renghiului cel atâta de dibaci al sâmbraşului său Akil, îl firitisi pe acesta şi îi spuse că i-ar fi tare anevoie să-l întreacă. Se înţelese totuşi cu el să se întâlnească iarăşi pe scară, în preajma palatului sultanului, spre a putea să încerce şi el la rându-i vreo ispravă care să nu fie prea nevrednică faţă de şiretlicul năzdrăvan la care fusese martor.

Încât, la căderea nopţii, cei doi tovarăşi se şi aflau la locul de întâlnire hotărât. Şi Haram îi spuse lui Akil:

— Tovarăşe al meu, tu ai izbutit să-ţi râzi de barba unui zaraf şi de barba cadiului. Or, eu vreau să-l înfrunt pe chiar sultanul. Iacătă aşadar o scară de frânghie cu care am să ajung în iatacul sultanului! Ci trebuie să mă însoţeşti, spre a fi martor la ce are să se petreacă!

Şi Akil, care nu era deprins nicicum cu hoţia adevărată, ci numai cu pungăşia, fu dintru-ntâi tare speriat de cutezanţa unei încercări ca aceea; ci îi fu ruşine să dea îndărăt faţă de sâmbraşul lui, şi îl ajută să arunce scara de frânghie pe zidul saraiului. Şi se căţărară amândoi pe

scară, coborâră pe partea cealaltă, străbătură grădinile şi se strecurară chiar în palat, ocrotiţi de noapte.

Şi se furişară, de-a lungul coridoarelor, până chiar la iatacul sultanului; şi Haram, dând de-o parte o perdea de la o uşă, i-l arătă tovarăşului său pe sultanul adormit, lângă care se afla un copilandru care îl freca pe tălpile picioarelor...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute optzeci şi opta noapte

Urmă:

...un copilandru care îl freca pe tălpile picioarelor. Şi copilandrul acela care, prin acea frecare uşura somnul regelui, părea toropit şi el de somn şi, spre a nu se lăsa să aţipească, mesteca o bucată de sacâz.

La priveliştea aceea, Akil, cuprins de frică, era gata-gata să se prăbuşească pe spate; dar Haram îi spuse la ureche:

— Pentru ce te sperii aşa, tovarăşe al meu? Tu ai vorbit cu cadiul, iar eu, la rându-mi, vreau să vorbesc cu măria sa regele!

Şi, lăsându-l în dosul perdelei, se apropie de copilandru cu o sprinteneală de necrezut, îi puse căluş în gură, îl legă burduf şi îl agăţă, ca pe un sac, de tavan. Pe urmă, se aşeză în locul băiatului şi începu să-l frece pe rege la tălpile picioarelor, cu priceperea unui masagiu de la hammam. Şi, după un răstimp, îşi mişcă mâinile în aşa fel încât să-l trezească pe sultan, care se porni să caşte. Iar Haram, prefăcându-şi glasul ca glasul unui copilandru, îi spuse sultanului:

— O, rege al vremilor! Întrucât înălţimea ta nu adoarme, n-ai vrea să povestesc ceva?

Şi sultanul răspunse:

— Poţi!

Iar Haram spuse:

— A fost o dată, o, rege al vremilor, într-un oraş oarecare, un hoţ cu numele de Haram şi un pungaş cu numele de Akil, care trebuiau să se dovedească între ei la îndrăzneală şi la dibăcie!

Şi îi povesti sultanului isprava lui Akil, cu toate amănuntele ei, şi împinse cutezanţa până la a-i istorisi tot ce se petrecea în chiar palat acolo, schimbând doar numele sultanului şi locul întâmplării. Şi, când sfârşi istorisirea, spuse:

— Şi-acuma, o, rege al vremilor, pe care dintre cei doi soţi îl socoate măria ta cel mai iscusit?

Iar sultanul răspunse:

— Apoi, fără de nicio cârtire, acela-i hoţul care s-a strecurat în palatul regelui!

Când auzi răspunsul, Haram, născocind o grabnică trebuinţă de a ieşi afară, plecă de parcă se ducea la umblătoare. Şi se îndreptă înspre tovarăşul său, care tot timpul cât ţinuse povestea îşi simţea sufletul cum îşi ia zborul de spaima nasului său. Şi îşi luară drumul îndărăt pe unde veniseră, şi ieşiră din palat la fel de norocoşi cum intraseră.

Or, a doua zi, sultanul, care fusese destul de nedumerit că nu-l vedea venind îndărăt pe slujitorul său pe care îl credea dus la umblătoare, fu până peste poate de uluit când îl văzu agăţat sus de tavan, întocmai ca în istorisirea pe care o ascultase povestită. Şi numaidecât dobândi încredinţarea că chiar el fusese cel înşelat de hoţul cel îndrăzneţ. Ci, departe de a fi supărat pe cel care îl amăgise astfel, dori să-l cunoască; şi, drept aceea, porunci să se dea de ştire de către pristavii domneşti că îl ierta pe insul care se furişase noaptea în saraiul său şi că îi făgăduia o mare răsplată dacă se va înfăţişa dinainte-i. Şi Haram, cu credinţa în acea făgăduială, se duse la palat, şi se înfăţişă dinaintea sultanului, care îl lăudă straşnic pentru curajul lui şi, spre a răsplăti atâta iscusinţă, îl căftăni pe dată căpetenie peste agia împărăţiei. Şi, la

rândul ei, nevestica nu pregetă, când află întâmplarea, să-l aleagă pe Haram drept singurul ei soţ, şi trăi cu el în huzur şi în bucurie. Ci Allah este mai ştiutor!

Iar Şeherezada, în noaptea aceea, nu vroi să-l lase pe rege cu simţămintele stârnite de istorisirea aceasta, şi începu numaidecât să-i istorisească năstruşnica poveste care urmează.

CHEILE URSITEI

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că sultanul Egiptului, califul Mohammad ben-Theilun, era un stăpân pe atâta de înţelept şi de bun pe cât fusese de crud şi de asupritor părintele său Theilun. Încât, departe de a se purta ca tătâne-său, schingiuindu-şi supuşii spre a-i face să plătească de trei şi de patru ori aceleaşi biruri şi poruncind să fie ciomăgiţi spre a-i sili să dezgroape cele câteva drahme pe care le ascunseseră în pământ de frica birarilor, el se îndemna a face să învie iarăşi tihna şi să aducă dreptate îndărăt la norodul său. Şi de toate comorile pe care tătâne-său Theilun le strânsese cu japca el se folosea spre a-i ocroti pe poeţi şi pe învăţaţi, spre a-i răsplăti pe viteji şi spre a veni în ajutorul celor nevoiaşi şi năpăstuiţi. Aşa că Atoateîmpărţitorul făcea ca totul să izbândească sub domnia lui blagoslovită: întrucât niciodată revărsările Nilului nu au mai fost atâta de statornice şi de îmbelşugate, niciodată holdele nu au mai fost atâta de rodnice şi de spornice, niciodată câmpurile de lucernă şi de cafeluţe nu au fost atâta de verzi, şi niciodată neguţătorii nu au văzut curgând atâta aur în dughenele lor.

Or, într-o zi din acele zile, sultanul Mohammad porunci să vină dinainte-i toţi dregătorii de pe lângă palatul său, spre a-i întreba, pe fiecare în parte, despre îndeletnicirile, despre slujbele lor trecute şi despre leafa pe care o primeau de la vistierie. Căci dorea astfel să cerceteze el însuşi muncile şi mijloacele lor de trai, zicându-şi: „Dacă

aflu vreunul cu o slujbă grea şi cu o leafă uşoară, am să-i scad sarcinile şi am să-i sporesc simbria; da dacă aflu vreunul cu o leafă mare şi cu o slujbă uşoară, am să-i scad simbria şi am să-i sporesc munca!”

Şi cei dintâi care se înfăţişară între mâinile lui fură vizirii, care erau în număr de patruzeci, toţi nişte preacinstiţi moşnegi, cu bărbi lungi şi albe şi cu chipuri pecetluite de înţelepciune. Şi purtau pe cap nişte mitre cu trei rânduri de turbane, împodobite cu pietre scumpe; şi se sprijineau pe nişte cârje lungi cu vârful de ambră, semn al puterii lor. Pe urmă veniră valiii de vilaiete, căpeteniile de oşti, şi toţi cei care, mai mult ori mai puţin, aveau în seamă să păstreze liniştea şi să împartă dreptatea. Şi rând pe rând îngenunchează şi sărutară pământul între mâinile califului, care îi cercetă îndelung, şi îi răsplăti ori îi mazili, după cum i se părea lui că li se cuvine.

Iar cel care se înfăţişă cel mai de pe urmă fu hadâmbul de gâdea, împlinitorul judeţelor. Şi măcar că era gras, ca un ins bine hrănit care nu are nimic de făcut, era tare trist la înfăţişare şi, în loc să calce falnic, cu spada goală pe umăr, mergea cu capu-n jos şi cu sabia în teacă. Şi când ajunse între mâinile sultanului Mohammad ben-Theilun, sărută pământul şi zise:

— O, doamne şi cunună peste capul nostru, iacătă că ziua dreptăţii are să strălucească într-un sfârşit şi pentru robul împlinitor al judeţelor tale! O, măria-ta, o, rege al vremilor, de la moartea răposatului tău părinte, sultanul Theilun – aibă-l Allah întru mila sa – zi de zi am tot văzut cum se împuţinează treburile slujbei mele şi cum pier câştigurile pe care le dobândeam de pe urma ei. Iar viaţa mea, care odinioară fusese plină de noroc, se scurge acuma mohorâtă şi zadarnică. Şi dacă Egiptul are să se bucure tot aşa de tihnă şi de belşug necurmat, eu am să ajung în mare primejdie de-a muri de foame, fără a lăsa nici baremi cu ce să mi se cumpere un giulgiu – lungească-i Allah viaţa stăpânului nostru!

Când auzi vorbele acestea ale călăului, sultanul Mohammad ben-Theilun cugetă o bună bucată de vreme şi pricepu că plângerile gâdei erau întemeiate, întrucât chiverniselile cele mari ale slujbei sale îi veneau nu din simbria care nu era de cine ştie ce laudă, ci din ceea ce scotea, ca daruri ori ca diate, de la cei pe care îi ucidea. Şi strigă:

— Venim de la Allah şi la el ne întoarcem! Iacătă că-i adevăr adevărat ca fericirea tuturora este o nălucire, şi că ceea ce unuia îi aduce fericire, altuia poate să-i aducă vărsare de lacrimi! O, călăule, potoleşte-ţi sufletul şi înseninează-ţi ochii, întrucât de-aci înainte, spre a te ajuta să trăieşti, acuma, când slujbele tale nu mai sunt plătite, ai să primeşti în fiecare an câte două sute de dinari drept leafă! Şi deie Allah ca, pe tot timpul domniei mele, spada să-ţi rămână la fel de zadarnică precât este în ceasul acesta, şi să se învăluiască în rugina cea paşnică a tihnei!

Şi gâdele sărută pulpana mantiei califului şi se orândui la locul lui. O, toată întâmplarea aceasta nu dovedeşte decât ce stăpân drept şi milos era sultanul Mohammad.

Şi, pe când divanul urma să se ridice, sultanul zări, în spatele şirurilor de dregători, un tare bătrân şeic, cu chipul plin de creţuri şi cu spinarea gârbovită, pe care încă nu-l cercetase. Şi îi făcu semn să se apropie şi îl întrebă care era sarcina lui la palat. Iar şeicul răspunse:

— O, rege al vremilor, sarcina mea stă, întru totul şi cu totul, numai în a veghea asupra unui sipeţel pe care mi l-a dat în samă răposatul sultan, părintele tău.

Şi, pentru slujba aceasta, mi-a hotărât să mi se dea din vistierie zece dinari de aur pe lună!

Iar sultanul Mahommad se minună şi zise:

— O, şeicule, asta-i o simbrie cam prea mare pentru o slujbă atâta de uşoară! Da ce se află în sipeţel?

El răspunse:

— Pe Allah, o, stăpâne al nostru, iacătă se împlinesc patruzeci de ani acum de când am sipeţelul în samă, şi habar nu am ce se află în el!

Şi sultanul spuse:

— Du-te şi adu-l aici, cât mai degrabă!

Iar şeicul dete zor să îndeplinească porunca.

Or, sipeţelul pe care şeicul îl aduse dinaintea sultanului era făcut din aur greu şi era bogat împodobit. Iar şeicul, la porunca sultanului, îl deschise pentru întâia oară. Or, nu se afla înlăuntru decât un manuscript scris cu litere sclipitoare pe o piele de gazelă vopsită cu purpură. Şi mai era, la fund de tot, şi un piculeţ de pământ roşu. Iar sultanul luă manuscriptul scris cu litere sclipitoare pe pielea de gazelă şi vru să citească ce spune. Ci, măcar că măria-sa era tare priceput la scriere şi la învăţătură, nu putu să buchisească nici baremi un cuvânt din literele necunoscute cu care era scris. Şi nici vizirii, nici ulemalele care se aflau de faţă nu izbutiră nimic mai mult. Iar sultanul porunci să vină, rând pe rând, toţi învăţaţii cei de faimă din Egipt, din Siria, din Persia şi din ţările Indului; ci niciunul dintre ei nu ştiu nici măcar să spună în ce limbă fusese scris manuscriptul acela. Întrucât învăţaţii nu sunt de obicei decât nişte bieţi neştiutori înzorzonaţi cu turbane mari, drept toată priceperea.

Iar sultanul Mohammad puse atunci să se dea de ştire în toată împărăţia că are să-l răsplătească cu cea mai mare dintre răsplăţi pe acela care va putea să-i spună numai unde se află insul atâta de învăţat încât să ştie citi literele cele necunoscute.

Or, la puţină vreme după strigarea ştirii acesteia, un bătrân cu turbanul alb se înfăţişă spre a sta de vorbă cu sultanul şi, după ce căpătă îngăduinţa de a vorbi, spuse:

— Allah să-i lungească viaţa stăpânului nostru sultanul! Robul care se află între mâinile tale este un fost slujitor al tatălui tău, răposatul sultan Theilun, şi tocmai astăzi chiar se întoarce din surghiunul la care a fost osândit! Aibă-l Allah pe răposatul întru mila lui, că m-a osândit la izgonirea aceasta! Or, mă înfăţişez acuma între mâinile tale, o, doamne şi stăpâne al nostru, spre a-ţi spune că numai un om ştie să citească manuscriptul scris pe pielea

de gazelă! Şi omul acela-i stăpânul de drept al manuscriptului, şeicul Hassan Abdallah, fiul lui El-Aşar, care acuma-s patruzeci de ani a fost aruncat într-o temniţă, din porunca răposatului sultan. Şi Allah ştie de-o mai geme acolo ori de-o fi murit!

Iar sultanul întrebă:

— Şi pentru care pricină a fost închis şeicul Hassan Abdallah la temniţă?

El răspunse:

— Din plăcină că răposatul sultan vroia cu sila să-l facă pe şeic să-i citească manuscriptul, după ce i-l hrăpise!

Iar sultanul Mohammad, la vorbele acelea, îl trimise numaidecât pe căpetenia străjilor să-i cerceteze pe toţi întemniţaţii, cu nădejdea de a-l mai găsi printre ei pe şeicul Hassan Abdallah încă în viaţă, şi de a-l scoate de acolo. Şi vru soarta ca şeicul să mai fie viu. Iar căpetenia de străji, după porunca sultanului, îl îmbrăcă într-o mantie falnică şi îl aduse dinaintea stăpânului lor. Iar sultanul Mohammad văzu că era un bărbat cu înfăţişare preacinstită şi cu chipul bătut de suferinţă Şi se ridică în cinstea lui, şi îl rugă să ierte răutatea nedreptăţii pe care îl făcuse s-o îndure califul Theilun, părintele său. Pe urmă îl pofti să stea jos lângă el şi, dându-i îndărăt manuscriptul scris pe piele de gazelă, îi spuse:

— O, preacinstitule şeic, nu vreau să mai păstrez o clipită lucrul acesta care nu este al meu, măcar de-ar fi să mă facă stăpân pe toate comorile pământului!

Când auzi vorbele acestea ale sultanului, şeicul Hassan Abdallah vărsă un potop de lacrimi şi, întorcându-şi palmele înspre cer, strigă:

— Doamne, tu eşti fântâna înţelepciunii şi tu faci să crească din acelaşi pământ şi otrava şi iarba cea lecuitoare! Iacătă patruzeci de ani din viaţa mea trecuţi în afundul unei temniţe! şi-acuma îi datorez fiului asupritorului meu bucuria de a muri la soare! Doamne, mărire şi slavă ţie, ale căruia judeţe sunt de nepătruns!

Pe urmă se întoarse înspre sultan şi zise:

— O, stăpâne şi doamne al nostru, ceea ce nu am vrut să dăruiesc asupririi, dau iacătă bunătăţii! Manuscriptul acesta, pentru care mi-am primejduit de multe ori viaţa ca să ajungă în stăpânirea mea, de-acuma înainte este al tău de drept! El este începutul şi sfârşitul tuturor ştiinţelor şi el este singurul bun pe care l-am adus din oraşul lui Şedad ben-Aad, cetatea cea tainică în care niciun om n-a putut să pătrundă, Aram-cea-cu-Pilaştri!

Iar califul îl sărută pe bătrân şi îi spuse:

— O, taică al meu, grăbeşte, rogu-mă ţie, să-mi spui ce ştii despre manuscriptul acesta scris pe piele de gazelă, şi despre cetatea lui Şedad ben-Aad, Aram-cea-cu-Pilaştri!

Iar şeicul Hassan Abdallah răspunse:

— O, măria-ta, povestea acestui manuscript este povestea întregii mele vieţi. Şi dacă ea ar fi scrisă cu acul în colţul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învăţătură oricui ar citi-o cu cinstire!

Şi povesti:

Află, o, rege, al vremilor, că tatăl meu era unul dintre negustorii cei mai bogaţi şi cei mai respectaţi din Cairo. Iar eu eram singurul lui copil. Şi tatăl meu n-a precupeţit nimic pentru învăţătura mea, şi m-a dat la dascălii cei mai buni din Egipt. Încât, încă la douăzeci de ani, ajunsesem vestit printre ulemale pentru ştiinţa şi pentru priceperea mea la cărţile celor de demult. Iar tatăl meu şi mama mea, vrând să se bucure de nunta mea, îmi deteră de soţie o tânără fecioară cu ochii plini de stele, cu mijlocul mlădiu şi gingaş, şi ca o gazelă de zarifă şi de subţire. Iar nunta mea fu împărătească. Şi petrecui cu soţia mea zile de bucurie şi nopţi de fericire. Şi trăii aşa zece ani, tot atâta de frumoşi ca şi în noaptea cea dintâi de nuntă. Ci, o, stăpâne al meu, cine poate să ştie ce-i păstrează soarta pentru ziua de mâine? Or, după acei zece ani, care trecură ca visul dintr-o noapte liniştită, ajunsei prada soartei, şi toate urgiile se abătură dintr-odată peste

fericirea casei mele. Întrucât, în răspas de câteva zile, părintele meu pieri de ciumă, focul îmi mistui casa, iar apele mării înghiţiră corăbiile care neguţau în depărtări bogăţiile mele. Şi sărac şi gol ca pruncul când iese din sânul maicii sale, nu mai avusei, drept mijloc de trai, decât îndurarea lui Allah şi mila drept-credincioşilor. Şi începui să bat curţile pe la moschei, cu cerşetorii lui Allah; şi trăiam în cârdăşie cu sfinţii fachiri cei cu vorba aleasă. Şi mi se întâmpla adesea, în zilele cele mai grele, să mă întorc fără nicio coajă de pâine la sălaşul meu şi, după ce ajunasem toată ziua, să nu am seara nimica de mâncare. Şi mă chinuiam până peste poate, şi de ticăloşia mea şi de cea a maicăi mele, a soţiei şi a copiilor mei.

Or, într-o zi în care Allah nu-i trimisese niciun fel de pomană cerşetorului său, soţia mea îşi scoase haina cea mai de pe urmă şi mi-o dete plângând, şi îmi spuse:

— Du-te de încearcă s-o vinzi în suk, spre a cumpăra pentru copiii noştri o bucată de pâine.

Iar eu luai haina femeii şi ieşii din casă, spre a mă duce s-o vând, întru norocul copiilor noştri...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute optzeci şi noua noapte

Urmă:

...Iar eu luai haina femeii şi ieşii din casă, spre a mă duce s-o vând, întru norocul copiilor noştri. Şi, cum mă îndreptam înspre suk, mă întâlnii cu un beduin călare pe o cămilă roşie. Şi beduinul îşi opri deodată cămila, când mă zări, o făcu să se lase în genunchi, şi îmi spuse:

— Salamalekul fie asupra ta, o, fratele meu! Nu cumva ai putea să-mi arăţi unde-i casa unui negustor bogat pe care îl cheamă şeicul Hassan Abdullah, fiul lui Al-Aşar?

Iar eu, o, stăpâne al meu, mă ruşinai de sărăcia mea, măcar că sărăcia, ca şi bogăţia, ne vine de la Allah, şi

răspunsei, lăsând capu-n jos:

— Şi asupra ta să fie salamalekul şi binecuvântarea lui Allah, o, taică de arabi! Ci nu se află nicăieri în Cairo, din câte ştiu, niciun om cu numele pe care l-ai rostit tu!

Şi detei să-mi văd de cale. Ci beduinul sări jos din spinarea cămilei şi, luând mâinile mele în mâinile lui, îmi spuse cu un glas dojenitor:

— Allah este mare şi îndurător, o, fratele meu! da nu chiar tu eşti şeicul Hassan Abdallah, fiul lui Al-Aşar? Şi cum se poate să-l alungi pe oaspetele pe care Allah ţi-l trimite, şi să-ţi ascunzi numele?

Eu atunci, până peste poate de încurcat, nu putui să-mi stăpânesc lacrimile şi, rugându-l într-una să mă ierte, îi luai mâinile ca să i le sărut; ci el nu vroi să mă lase şi mă cuprinse în braţe, aşa cum un frate îl cuprinde pe fratele său. Iar eu plecai cu el înspre casa mea.

Şi, mergând aşa cu beduinul, care îşi ducea cămila de căpăstru, inima şi mintea îmi erau chinuite de gândul că nu aveam nimic cu ce să-l cinstesc pe oaspete. Şi, când ajunsei acasă, detei fuga să-i spun şi fiicei moşului meu despre întâlnirea aceea a mea; iar ea îmi spuse:

— Străinul totdeauna-i oaspete de la Allah, şi până şi pâinea copiilor este a lui! întoarce-te, aşadar, şi vinde rochia pe care ţi-am dat-o şi, cu banii pe care ai să-i capeţi, cumpără cele cu care să-l omenim pe oaspetele nostru. Şi de ne-o mai lăsa ceva, avem să ne hrănim şi noi!

Iar eu, ca să ies din casă, trebuia să trec prin odaia de la intrare, unde îl lăsasem pe beduin. Şi, cum ascundeam rochia, el îmi spuse:

— Fratele meu, au ce duci tu sub haină?

Iar eu răspunsei, lăsând capu-n jos încurcat:

— Nu duc nimic!

Ci el stărui, zicând:

— Allah fie asupra ta, o, fratele meu, mă rog ţie să-mi spui ce duci sub haină?

Iar eu, tare stânjenit, răspunsei:

— Este rochia fiicei moşului meu, pe care o duc la vecinul nostru, care de meseria lui ştie să cârpească rochiile!

Iar beduinul stărui mai departe şi îmi spuse:

— Dă să văd rochia aceea, o, fratele meu!

Iar eu, înroşindu-mă, îi arătai rochia, şi el strigă:

— Allah este îndurător şi darnic, o, fratele meu! Iacătă că vreai să te duci şi să vinzi la mezat rochia soţiei tale, mama copiilor tăi, spre a-ţi îndeplini faţă de un străin îndatoririle ospeţiei!

Şi mă sărută şi îmi spuse:

— Ţine, ya Hassan Abdallah, iacătă zece dinari de aur, de la Allah, spre a te duce să cumperi cu ei cele ce sunt de trebuinţă pentru nevoile noastre şi pentru nevoile casei tale!

Iar eu nu putui să nu primesc darul oaspetelui, şi luai banii de aur. Şi belşugul şi bunătatea se întoarseră în casa mea.

Or, în fiecare zi, beduinul, oaspetele meu, îmi da tot atâţia bani şi, după poruncile lui, eu îi cheltuiam în acelaşi chip. Şi aşa a ţinut cincisprezece zile. Şi îl slăveam pe Atoatedătătorul pentru binefacerile sale.

Or, în dimineaţa celei de a şaisprezecea zile, beduinul oaspetele meu îmi spuse, după salamalekuri:

— Ya Hassan Abdallah, nu vrei să te vinzi mie?

Şi eu răspunsei:

— O, stăpâne al meu, demult sunt robul tău şi îţi sunt dator vândut!

Ci el îmi spuse:

— Nu, Hassan Abdallah, nu în felul acesta înţeleg eu lucrul! Dacă îţi cer să te vinzi, înseamnă că vreau să te cumpăr cu adevărat. Aşa încât nu vreau nicidecum să mă tocmesc pentru cumpărarea ta, ci las pe seama ta să hotărăşti singur preţul la care vrei să fii vândut!

Iar mie nici măcar o clipă nu mi-a trecut prin minte că el n-ar vorbi aşa decât spre a glumi; şi răspunsei, în chip de şagă:

— Preţul unui om slobod, o, stăpâne al meu, este hotărât de Cartea cea sfântă la o mie de dinari, dacă omul este ucis dintr-o singură lovitură. Da dacă este ucis din mai multe bucăţi, făcându-i-se două sau trei sau patru răni, ori dacă este tăiat în mai multe părţi, atunci preţul lui ajunge să fie de o mie cinci sute de dinari!

Iar beduinul îmi spuse:

— Nu este nicio piedică, Hassan Abdallah! am să-ţi plătesc preţul acesta de la urmă, dacă vrei să te învoieşti cu vânzarea ta!

Iar eu, pricepând atunci că oaspetele meu nu glumea ci că era într-adevăr hotărât să mă cumpere, cugetam în sufletul meu: „Allah ţi l-a trimis pe beduinul acesta spre a-ţi mântui copiii de la foame şi de la prăpăd, ya şeicule Hassan! Dacă îţi este ursita să fii tăiat în bucăţi, nu ai cum să scapi!” Şi răspunsei:

— O, frate arab, primesc să mă vând! Ci îngăduie-mi numai să mă sfătuiesc cu ai mei în privinţa aceasta!

Iar el îmi răspunse:

— Fie!

Şi mă lăsă, plecând la treburile lui.

Or, eu, o, rege al vremilor, mă dusei la maica, la soţia şi la copiii mei, şi le spusei:

— Allah vă izbăveşte de prăpăd!

Şi le povesti ce vroia beduinul. Şi, când auziră vorbele mele, maică-mea şi nevastă-mea începură să se bată peste faţă şi peste piept strigând:

— O, ce urgie pe capul nostru! Ce vrea să-ţi facă beduinul acela?

Iar copiii se repeziră la mine şi se agăţară de hainele mele. Şi plângeau toţi. Iar soţia mea, care era femeie înţeleaptă şi iscusită la sfaturi, urmă:

— Cine ştie dacă blestematul acesta de beduin, dacă n-ai să vrei să te vinzi, nu are să ceară îndărăt banii pe care i-a cheltuit aici. Încât, ca să nu fii luat pe neaşteptate, trebuie să te duci cât mai degrabă să găseşti pe vreunul care să primească să cumpere casa aceasta amărâtă, cel

mai de pe urmă bun care ţi-a mai rămas, şi, cu banii pe care ai să-i dobândeşti, să-ţi plăteşti datoria faţă de beduin. Şi, în felul acesta, nu ai să-i datorezi nimic şi ai să fii slobod în făptura ta.

Şi izbucni în suspine, gândind că îi şi vedea pe copiii noştri fără de adăpost, pe drumuri. Iar eu începui să cuget la starea în care mă aflam, şi eram până peste poate de încurcat. Şi gândeam necurmat: „O, Hassan Abdallah, nu da cu piciorul prilejului pe care ţi-l trimite Allah! Cu banii pe care ţi-i dă beduinul ca să te cumpere, nu mai ai grija pâinii pentru casa ta!” Pe urmă gândii: „Bine, bine! da pentru ce vrea el să te cumpere! Şi ce vrea să facă cu tine? Baremi de-ai mai fi tânăr şi frumos! Da barba ta este ca poalele fustei bietei Agar! şi nu l-ai ispiti nici măcar pe un băştinaş din Egiptul-de-Sus! Înseamnă că vrea să te omoare în mai multe dăţi, de vreme ce te plăteşte urmând cea de a doua preţuială!”

Ci, atunci când beduinul, spre seară, se întoarse acasă, socoteala mea era făcută şi hotărârea luată. Şi îl întâmpinai cu o faţă zâmbitoare şi, după salamalekuri, îi spusei:

— Sunt al tău!

Atunci el se desfăcu la chimir, scoase o mie cinci sute de dinari de aur şi mi-i numără, spunând:

— Roagă-te întru Profetul, ya Hassan Abdallah!

Iar eu răspunsei:

— Cu el fie rugăciunea, pacea şi binecuvântările lui Allah!

Şi el îmi spuse:

— Ei bine, frate al meu, acuma, că te-ai vândut, poţi să fii fără de teamă, întrucât viaţa are să-ţi fie nevătămată, iar slobozenia întreagă. Când te-am târguit, nu am dorit decât să am un tovarăş plăcut şi credincios în călătoria cea lungă pe care vreau s-o înfăptuiesc. Căci ştii şi tu că Profetul – aibă-l Allah întru mila sa – a spus: „Un tovarăş este merindea cea mai bună la drum!”

Eu atunci, tare bucuros, intrai în odaia în care se aflau

maicâ-mea şi nevastă-mea, şi pusei dinaintea lor, pe rogojină, cei o mie şi cinci sute de dinari ai vânzării mele. Iar ele, când îi văzură, fără a vroi să asculte lămuririle mele, se porniră să scoată nişte ţipete amarnice, smulgându-şi părul şi bocindu-se, cum se face peste racla celor morţi. Şi strigau:

— Ăsta-i preţul sângelui! O, ce nenorocire! o, ce nenorocire! Niciodată n-avem să ne atingem de preţul sângelui tău! Şi mai degrabă murim de foame, cu copii cu tot!

Iar eu, văzând zădărnicia străduinţelor mele de a le potoli, le lăsai o vreme să-şi verse durerea. Pe urmă începui să le fac să cugete, jurându-le că beduinul era om de treabă, cu gânduri minunate; şi, până la urmă, le mai potoli oleacă văicărelile. Şi mă folosii de liniştea aceea spre a le îmbrăţişa, şi pe copii la fel, şi să-mi iau rămas-bun. Şi, cu inima frântă, îi lăsai în lacrimile jalei. Şi plecai de-acasă, în tovărăşia beduinului, stăpânul meu.

Şi, de îndată ce ajunserăm în sukul de vite, cumpărai, după dorinţa lui, câte o cămilă bine preţuită pentru iuţeala ei. Şi, după porunca stăpânului meu, umplui sacii cu zahereaua trebuitoare la o călătorie lungă. Şi, sfârşind toate pregătirile noastre, îl ajutai pe stăpânul meu să încalece pe cămilă, încălecai şi eu pe a mea şi, după ce chemarăm în ajutor numele lui Allah, pornirăm la drum.

Şi călătorirăm fără de popas, şi ajunserăm curând în pustie, unde drept orice suflet nu era decât numai sufletul lui Allah, şi unde nu se vedea nicio urmă de călător pe nisipul mişcător. Iar stăpânul meu beduinul se călăuzea, prin acele nemărginiri, după nişte semne numai de el ştiute şi de cămila pe care călărea. Şi merserăm aşa, sub un soare arzător, vreme de zece zile, şi fiecare zi mi se părea mai lungă decât o noapte cu vise rele.

Or, în cea de a unsprezecea zi, dimineaţa, ajunserăm la marginea unei câmpii mari, cu un pământ scânteietor ce părea făcut din fluturaşi de argint.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute nouăzecea noapte

Urmă:

...Or, în cea de a unsprezecea zi, dimineaţa, ajunserăm la marginea unei câmpii mari cu un pământ scânteietor făcut parcă din fluturaşi de argint. Şi în mijlocul acelei câmpii, se înălţa un stâlp de granit, tare înalt. Iar în vârful stâlpului sta în picioare un bărbat tânăr, făcut din aramă roşie, şi la mâna lui dreaptă, întinsă şi desfăcută, atârna pe fiecare dintre cele cinci degete câte o cheie. Şi cheia cea dintâi era de aur, cea de a doua de argint, cea de a treia de aramă chinezească, cea de a patra de fier, iar cea de a cincea de plumb. Şi fiecare dintre cheile acelea erau un talisman. Iar insul care ar fi putut să ajungă stăpânul vreuneia dintre chei avea să se supună ursitei ce se afla legată de cheie. Întrucât acelea erau cheile ursitei: cheia de aur era cheia năpastelor, cheia de argint era cheia durerilor, cheia de aramă chinezească era cheia morţii, cheia de fier era cheia faimei, iar cheia de plumb era cheia înţelepciunii şi a fericirii.

Ci, eu, o, doamne al meu, pe vremea aceea habar nu aveam de lucrurile acestea pe care numai stăpânul meu le ştia. Iar neştiinţa mea a fost pricina tuturor nenorocirilor mele. Ci nenorocirile, ca şi norocirile, ne vin de la Allah cel Atoateîmpărţitorul. Şi orice făptură trebuie să le primească cu umilinţă.

Aşadar, o, rege al vremilor, atunci când ajunserăm la piciorul stâlpului, stăpânul meu beduinul îşi îngenunchie cămila şi se dete jos pe pământ. Şi făcui şi eu ca el. Şi-atunci, stăpânul meu scoase din torbă un arc de o înfăţişare ciudată, şi puse în el o săgeată. Şi struni arcul şi zvârli săgeata înspre tânărul cel de aramă roşie. Ci, fie că dintr-o neîndemânare adevărată, fie că dintr-o neîndemânare prefăcută, săgeta nu ajunse până la

înălţimea ţintită. Iar beduinul îmi spuse atunci:

— Ya Hassan Abdallah, iacătă acuma poţi să-ţi plăteşti datoria faţă de mine şi, dacă vrei, să-ţi răscumperi slobozenia. Căci ştiu că eşti puternic şi dibaci, şi numai tu poţi să nimereşti ţinta. Ia, dar, arcul acesta, şi fă aşa ca să doboare cheile.

Eu, atunci, o, doamne al meu, bucuros că pot să-mi plătesc datoria şi să-mi răscumpăr slobozenia, nu şovăii deloc să fac cele cerute de stăpânul meu. Şi luai arcul şi, cercetându-l, cunoscui că era lucru indienesc şi ieşit din mâinile unui meşter iscusit. Şi, dornic să-i arăt stăpânului meu priceperea şi dibăcia mea, înstrunai arcul cu nădejde şi ţintii mâna tânărului de pe stâlp. Şi de la cea dintâi săgeată făcui să cadă o cheie, şi era cheia de aur. Şi, tare mândru şi bucuros, o ridicai şi o înfăţişai stăpânului meu. Ci el nu vroi nicidecum s-o ia şi, lepădându-se de ea, îmi spuse:

— Ia-o tu, o, săracule! să fie ca preţ pentru dibăcia ta!

Iar eu îi mulţumii şi pusei cheia de aur la brâu. Şi habar nu aveam că aceea era cheia năpastelor.

Apoi, cu cea de a doua lovitură, făcui să mai cadă o cheie, care era cheia de argint. Iar beduinul nu vroi nicidecum s-o atingă, şi o pusei la chimirul meu lângă cea dintâi. Şi habar nu aveam că aceea era cheia suferinţelor.

După care, cu alte două săgeţi, mai doborâi două chei: cheia de fier şi cheia de plumb. Şi una era cea a faimei, iar cealaltă a înţelepciunii şi a fericirii. Ci eu habar nu aveam. Şi stăpânul meu, fără a-mi lăsa vreme să le ridic de pe jos, le şi înhăţă, scoţând chiuituri de bucurie şi strigând:

— Binecuvântat să fie sânul care te-a purtat, o, Hassan Abdallah! Binecuvântat să fie Acela carele ţi-a îndrumat braţul şi te-a învăţat cum să ocheşti!

Şi mă strânse în braţe şi îmi spuse:

— De-acuma înainte îţi eşti singur stăpân!

Iar eu îi sărutai mâna şi vrusei iarăşi să-i dau cheia de aur şi cheia de argint. Ci el nu vroi să primească,

spunând:

— Sunt ale tale!

Eu atunci trăsei din torbă cea de a cincea săgeată şi mă pregăteam să dobor şi cheia de pe urmă, cea din aramă chinezească, de care nu ştiam că este cheia morţii. Ci stăpânul meu se împotrivi straşnic dorinţei mele, apucându-mă de mână şi strigând:

— Ce ai de gând să faci, nenorocitule?

Iar eu, luat pe neaşteptate, lăsai din nebăgare de seamă să se îndrepte săgeata spre pământ. Iar ea se înfipse chiar în piciorul meu stâng, pe care mi-l înţepă făcându-mi o rană grea. Şi acesta fu începutul unui şir întreg de năpaste!

După ce stăpânu-meu, necăjit de păţania mea, îmi obloji cât putu mai bine rana, mă ajută să încalec pe cămila mea. Şi ne urmarăm drumul mai departe.

Or, după trei zile şi trei nopţi de umblat tare amarnic pentru piciorul meu beteag, ajunserăm la o pajişte, unde poposirăm spre a ne petrece noaptea. Şi în pajiştea aceea se aflau nişte pomi de un soi cum nu mai văzusem vreodată în viaţa mea. Iar pomii aceia erau plini cu poame frumoase şi coapte, care cu înfăţişarea lor proaspătă şi îmbietoare împingeau mâna să le culeagă. Şi eu, îndemnat se sete, mă târâi până la unul dintre pomii aceia şi mă grăbii să culeg o poamă de-acelea. Şi poama era de o culoare roşie aurită şi avea o mireasmă ameţitoare. Şi o dusei la gură şi muşcai. Şi na! Iacătă că dinţii mi se înfipseră atâta de tare încât fălcile nu mai izbutiră să mi se desprindă din ea. Şi detei să strig, ci din gura mea nu ieşi decât un muget fără rost şi înfundat. Şi mă înnăbuşeam înfricoşător. Şi începui să fug dintr-o parte în cealaltă, şonticăind din piciorul meu şchiop şi cu fructul acela înfipt între fălcile înţepenite, şi dând din mâini ca un zmintit. Pe urmă începui să mă tăvălesc pe pământ, cu ochii ieşiţi din cap.

Atunci, stăpânul meu beduinul, văzându-mă în starea aceea, dintru-ntâi se sperie rău. Iar când înţelese pricina

zbuciumului meu, veni la mine şi încercă să-mi desfacă fălcile. Ci strădaniile lui nu slujiră decât să-mi sporească durerea. Şi, dacă văzu aşa, mă lăsă şi se duse de strânse de pe sub copaci vreo câteva dintre poamele căzute pe jos. Şi le cercetă cu luare-aminte şi, într-un sfârşit, alese una, iar pe celelalte le aruncă. Şi se întoarse la mine şi îmi spuse:

— Ia te uită la poama aceasta, Hassan Abdallah! Iacătă gângăniile cum o rod şi o mistuie! Ei bine, astea-n gângăniile care au să te lecuiască de durerea pe care o înduri. Ci trebuie multă linişte şi răbdare!

Apoi adăugă:

— Am socotit, într-adevăr, că dacă am să pun pe poama care îţi închide gura câteva gângănii de-acestea, ele au să înceapă a roade poama şi, în două trei zile cel mult, ai să scapi!

Şi, cum era un om trecut prin multe, îl lăsai să facă aşa, măcar că gândeam: „Ya Allah! trei zile şi trei nopţi într-un chin ca acesta! Of, mai bună ar fi moartea!” Iar stăpânul meu, şezând jos lângă mine, la umbră, făcu precum spusese, punând pe afurisita de poamă gângăniile cele izbăvitoare.

Şi, în vreme ce gângăniile rozătoare îşi începeau treaba, stăpânul meu scoase din sacul de merinde nişte curmale şi nişte pâine uscată, şi se apucă să mănânce. Şi se oprea din când în când, spre a mă îndemna să am răbdare, spunându-mi:

— Vezi şi tu, ya Hassan Abdallah, cum mă ţine din drum lăcomia ta şi cum mă zăboveşte de la împlinirea rosturilor mele. Ci sunt om cuminte şi nu mă necăjesc peste măsură de zăbava aceasta! Fă şi tu ca mine!

Şi se pregăti să se culce, sfătuindu-mă să fac la fel.

Ci eu, vai! îmi trecui noaptea şi ziua următoare numai în chin. Şi, pe deasupra durerilor din fălci şi din picior, mă mai chinuiau şi setea şi foamea. Iar beduinul, spre a mă alina, mă încredinţa că lucrul gângăniilor înaintează. Şi, în felul acesta, mă făcu să am răbdare până în cea de a

treia zi. Şi, în dimineaţa celei de a treia zile, simţii într-un sfârşit că mi se descleştează fălcile. Şi, rostind şi binecuvântând numele lui Allah, zvârlii cât colo poama cea blestemată cu gângăniile izbăvitoare cu tot.

Atunci, slobozit în felul acesta, grija mea cea dintâi fu să socotesc în sacul de merinde şi să pipăi burduful în care se afla apa. Ci pricepui că stăpânul meu zviduise tot în cele trei zile ale chinurilor mele, şi mă pornii pe plâns, învinuindu-l de toate câte înduram. Ci el, fără a se tulbura, îmi spuse cu dulceaţă:

— Drept eşti tu, Hassan Abdallah? Şi oare-ar fi trebuit să mă las şi eu să mor de foame şi de sete? Pune-ţi, dar, mai degrabă credinţa în Allah şi în profetul său, şi scoală-te de caută vreun izvor unde să te adăpi!

Iar eu mă sculai atunci şi pornii să caut apă, ori vreo poamă cunoscută. Ci, în ceea ce priveşte poamele, nu se aflau pe acolo decât cele din soiul cel primejdios şi pe care le văzusem ce pot, într-un sfârşit, tot căutând, dibuii până la urmă, într-o crăpătură de stâncă, un pârâiaş cu apa strălucitoare şi proaspătă care te îmbia s-o bei. Şi mă opream o clipă, şi iarăşi beam.

După care, oleacă mai potolit, ma încumetai să pornesc la drum şi să mă iau pe urma stăpânului meu, care se şi îndepărtase pe cămila lui roşie. Ci nici nu făcu bine cămila vreo sută de paşi, că-mi şi simţii lăuntrurile cuprinse de nişte junghieturi atâta de năprasnice încât gândeam că toate focurile iadului se află în măruntaiele mele. Şi începui să ţip:

— O, mama mea! Ya Allah! O, mama mea!

Şi mă străduiam, da degeaba, să domolesc goana cămilei, care cu paşi mari alerga cât putea de repede pe urmele tovarăşei sale vânteşe. Şi, de săriturile pe care le făcea şi de toată zdruncinătura aceea, chinurile mele ajunseră atâta de mari încât începui să scot nişte urlete înfricoşătoare şi să mă revărs cu nişte înjurături pe cămila mea, pe mine însumi, şi pe tot, încât beduinul mă auzi într-un sfârşit şi, întorcându-se înspre mine, mă ajută să

opresc cămila şi să mă dau jos de pe ea. Şi mă ghemuii pe nisip, şi – binevoieşte a ierta păcătoşenia robului tău, o, rege al vremilor! – dedei drumul flăcării din lăuntrul meu! Şi parcă toate măruntaiele se surpau afară din mine. Şi o vijelie întreagă se învălmăşi în bietul meu pântec, cu toate tunetele zămislirii, în vreme ce stăpânul meu beduinul îmi spunea:

— Ya Hassan Abdallah, ai răbdare!

Iar eu, de toată năpasta, căzui jos la pământ, leşinat. Şi nu ştiu cât timp o fi ţinut leşinul meu. Da când îmi venii în fire, mă văzui iarăşi în spinarea cămilei care mergea în urma tovarăşei ei. Şi era seara. Şi soarele se culca în spatele unui munte, la poalele căruia ajunserăm curând. Şi oprirăm să poposim acolo. Iar stăpânul meu îmi spuse:

— Allah să fie lăudat, cel carele nu îngăduie să rămânem flămânzi astăzi! Ci tu să nu te îngrijezi de nimic, şi să stai liniştit, întrucât viaţa pe care am trăit-o eu prin pustiuri şi drumurile multe câte le-am făcut o să mă ajute să găsesc de mâncare ceva bun şi întremător, acolo unde tu n-ai şti să dai decât de otrăvuri!

Şi, grăind acestea, se duse înspre un tufăriş de ierburi cu frunzele groase, cărnoase şi acoperite cu ţepi, şi începu să taie câteva cu sabia. Şi le jupui de coajă, şi scoase la iveală un miez galben şi zaharos, asemenea la gust cu miezul de smochină. Şi îmi dete câte vrusei, şi mâncai până ce mă săturai, şi mă învigorai.

Atunci începui să-mi mai uit oleacă suferinţele; şi nădăjduiam că într-un sfârşit am să-mi pot petrece liniştit noaptea într-un somn căruia de atâta timp îi uitasem gustul. Şi, pe la răsărit de lună, îmi aşternui pe pământ mantia din păr de capră şi mă pregăteam să mă culc, când beduinul, stăpânul meu, îmi zise:

— Ya, Hassan Abdallah, acuma ai să poţi să-mi dovedeşti dacă îmi eşti cu adevărat mulţumitor cât de cât...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi,

sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute nouăzeci şi una noapte

Urmă:

...Ya Hassan Abdallah, acuma ai să poţi să-mi dovedeşti dacă îmi eşti cu adevărat mulţumitor cât de cât. Întrucât vreau ca în noaptea aceasta să te sui pe muntele acesta şi, când ai să ajungi în vârful lui, să aştepţi acolo răsăritul soarelui. Atunci, stând în picioare, întors cu faţa înspre răsărit, să rosteşti rugăciunea de dimineaţă; pe urmă să cobori de pe munte. Şi acesta-i ajutorul pe care ţi-l cer! Ci ia bine aminte, o, fiu al lui El-Aşar, să nu carecumva să te laşi furat de somn. Întrucât abureala acelui pământ este cum nu se poate mai rea, şi-aşa că sănătatea, ţi-ar fi vătămată fără de mântuire.

Eu, atunci, o, doamne al meu, în pofida vlăguielii amarnice şi a durerilor de toate felurile, răspunsei că ascult şi că mă supun, căci nu puteam să uit că beduinul dedese pâinea copiilor, a soţiei şi a maicăi mele, şi mă mai gândeam şi că poate, de n-aş fi vrut să-i dau acel ajutor ciudat, beduinul m-ar fi părăsit prin locurile acelea sălbatice.

Punându-mi, aşadar, încrederea în Allah, pornii pe munte în sus şi, în ciuda stării piciorului şi a pântecelui meu, ajunsei în vârf cam pe la miezul nopţii. Şi pământul acolo era jilav şi gol, fără de niciun copăcel şi fără de niciun firicel de iarbă. Şi vântul îngheţat care sufla năpraznic pe vârful acela, şi osteneala din toate zilele acelea de cazne mă aruncară într-o stare de toropeală aşa de grea că nu mă putui opri să mă las a cădea jos la pământ şi, cu toate strădaniile voinţei mele, să nu dorm până la ziuă.

Când mă deşteptai, soarele tocmai se ivea pe zare. Şi vrusei să îndeplinesc pe dată dorinţa beduinului. Aşa încât detei să sar în picioare, ci căzui numaidecât îndărăt, fără simţire, la pământ; căci picioarele mele se făcuseră

groase cât ale unui elefant, şi erau moi şi mă dureau, şi nu vroiau nicidecum să-mi sprijine trupul şi pântecele care mi se umflase ca un burduf. Iar capul mi-atârna pe umeri mai greu decât dacă ar fi fost de plumb, şi nu izbuteam să-mi ridic mâinile rămase înţepenite.

Atunci, de frică să nu-l supăr pe beduin, îmi silii trupul să se supună strădaniei voinţei mele şi, cu toate suferinţele cumplite pe care le înduram, izbutii să mă ţin pe picioare. Şi mă întorsei înspre răsărit şi rostii rugăciunea de dimineaţă. Şi soarele răsărind îmi lumina bietul trup şi îmi aşternea umbra nemăsurată înspre apus.

Or, îndeplinindu-mi astfel datoria, vrusei să cobor de pe munte. Ci povârnişul era atâta de drept, iar eu eram atâta de slăbit, încât, de la pasul cel dintâi pe care îl încercai, picioarele mi se îndoiră sub greutatea trupului, iar eu căzui şi mă rostogolii ca un bolovan, cu o iuţeală înfricoşătoare. Iar pietrele şi spinăriile, de care degeaba trăgeam nădejde să mă pot agăţa, departe de a-mi opri căderea, nu făceau decât să rupă fâşii-fâşii din carnea şi din hainele mele. Şi nu putui să pun capăt rostogolirii aceleia, stropind pământul cu sângele meu, decât jos de tot, la poalele muntelui, în dreptul unde se afla stăpânul meu beduinul.

Or, acesta sta plecat peste pământ şi trăgea nişte linii pe nisip, cu o luare-aminte atâta de mare încât nu-şi dete deloc seama că eram acolo şi nu văzu deloc în ce fel venisem. Şi, când gemetele mele necontenite îl rupseră de la treaba în care era cufundat, strigă, fără a se întoarce înspre mine şi fără a mă privi:

— Al hamdù lillah! Ne-am născut sub zodia norocului şi totul ne-a izbândit! Iacătă că datorită ţie, ya Hassan Abdallah, am putut într-un sfârşit să dau de ceea ce căutam de amar de ani, măsurând umbra pe care o aşternea din vârful muntelui capul tău.

Pe urmă adăugă, tot fără să ridice ochii:

— Vino degrabă de-mi ajută să sap pământul, colea unde am înfipt lancea!

Ci, întrucât eu nu răspundeam decât cu o tăcere întretăiată de gemete jalnice, ridică într-un sfârşit capul şi se înturnă înspre mine. Şi mă văzu în ce stare eram, nemişcat pe pământ şi ghemuit în mine ca un bulgăre. Şi veni înspre mine, ţipând:

— Necugetate de Hassan Abdallah, iacătă că nu m-ai ascultat şi ai dormit pe munte. Şi aburii cei răi ţi-au trecut în sânge, şi te-au otrăvit!

Şi, cum clănţăneam din dinţi şi eram jalnic de văzut, se potoli şi îmi zise:

— Asta-i! ci să nu te îndoieşti de ajutorul meu! Am să te lecuiesc!

Şi, grăind acestea, trase de la brâu un cuţit cu limba subţire şi ageră şi, până a apuca eu să mă feresc, îmi şi spintecă straşnic, în mai multe locuri, pântecele, mâinile, şoldurile şi picioarele. Şi numaidecât porni să curgă din mine apa şuvoaie; şi mă desumflam ca un burduf când se goleşte. Şi pielea începu să fluture pe oasele mele, ca o haină prea largă cumpărată de chilipir. Ci nu peste mult mă simţii oleacă mai uşurat; şi izbutii, în pofida slăbiciunii, să mă scol şi să-l ajut pe stăpânul meu la munca la care mă chema.

Ne apucarăm, aşadar, să scormonim pământul chiar în locul unde era înfiptă lancea beduinului. Şi nu peste mult deterăm de o raclă de marmură albă, iar beduinul împinse la o parte pleoapa raclei şi găsi dedesubt nişte oseminte de om şi manuscriptul scris pe pielea de gazelă vopsită cu purpură pe care îl ţii în mână, o, rege al vremilor, şi pe care erau înşiruite nişte litere de aur care ardeau.

Şi, stăpânul meu, tremurând, luă manuscriptul şi, măcar că era scris într-o limbă necunoscută, începu să-l citească cu luare-aminte. Şi, pe măsură ce-l citea, fruntea galbenă i se înroşea de plăcere, iar ochii îi sticleau de bucurie. Şi, într-un sfârşit, strigă:

— O, Hassan Abdallah, bucură-te! În curând avem să intrăm în Aram-cea-cu-Pilaştri, cetatea în care niciun

adamit n-a mai călcat vreodată. Şi acolo avem să găsim obârşia tuturor bogăţiilor de pe pământ, şi sâmburele tuturor metalurilor de preţ: pucioasa roşie.

Or, eu, pe care gândul de a porni iarăşi la drum mă înspăimânta până peste marginile spaimei, strigai când auzii vorbele acelea:

— Ah, doamne, iartă-l pe robul tău! Întrucât acesta, măcar că îţi împărtăşeşte bucuria, socoteşte că toate comorile îi sunt de puţin folos, şi ar vrea mai degrabă să fie sărac şi sănătos la Cairo, decât bogat şi îndurând toate patimile în Aram-cea-cu-Pilaştri!

Şi stăpânul meu, la vorbele acestea, se uită cu milă la mine şi îmi spuse:

— O, săracul de tine! Eu mă trudesc pentru fericirea ta tot atâta cât şi pentru a mea! Şi până acuma tot aşa am făcut mereu!

Iar eu strigai:

— Este adevărat, pe Allah! Ci, vai, numai eu am avut parte de tot ce-i mai rău! şi soarta s-a asmuţit amarnic asupra mea!

Iar stăpânul meu, fără a lua seama mai mult la văicărelile şi la cârtelile mele, strânse pentru drum o grămadă mare de buruiene cu miezul asemănător la gust cu pulpa de smochină. Pe urmă încălecă pe cămilă. Iar eu fusei nevoit, vrând-nevrând, să fac ca el. Şi ne urmarăm drumul mai departe înspre soare-apune, ocolind pe la poalele muntelui.

Şi călătorirăm iarăşi vreme de trei zile şi trei nopţi. Şi, în cea de a patra zi, dimineaţa, zărirăm înaintea noastră, la marginea zării, un fel de oglindă întinsă ce răsfrângea soarele. Şi, apropiindu-ne, văzurăm că era un râu mare de mercuriu ce ne tăia calea. Şi peste el trecea o punte de cleştar fără primblă, aşa de îngustă, aşa de povârnită şi aşa de lunecoasă încât un om cu mintea întreagă nu s-ar fi încumetat să încerce a păşi pe ea.

Ci stăpânul meu beduinul, fără a şovăi o clipită, descălecă de pe cămilă şi îmi porunci să fac şi eu la fel, şi

deterăm jos şeile spre a lăsa vitele să pască în voie. Pe urmă, scoase din desagi o pereche de papuci de lână cu care se încălţă, şi îmi dete şi mie o pereche, poruncindu-mi să fac la fel ca el. Şi îmi spuse să-l urmez, fără să mă uit nici la dreapta, nici la stânga. Şi, cu pas hotărât, trecu puntea de cleştar. Iar eu, tremurând tot, fusei nevoit, vrând-nevrând, să-l urmez. Şi Allah nu îmi meni să mor înecat în mercuriu. Şi ajunsei cu sufletul întreg pe malul celălalt.

Or, peste câteva ceasuri de umblet în tăcere, ajunserăm la intrarea într-o vale neagră, înconjurată din toate părţile de stânci negre, şi în care nu creşteau, decât nişte pomi negri. Şi, printre frunzişurile negre, văzui lunecând nişte şerpi înfricoşători, mari şi negri, acoperiţi cu solzi negri. Şi, cuprins de spaimă, dedei dosul spre a fugi din locul acela de groază. Ci nu putui să mai cunosc locul pe unde intrasem, întrucât peste tot împrejurul meu stâncile cele negre se ridicau ca nişte pereţi de fântână.

La priveliştea aceea, mă lăsai să cad la pământ, plângând, şi strigai înspre stăpânul meu:

— O, fecior din oameni de treabă, pentru ce m-ai adus la moartea mea pe drumul chinurilor şi al năpastelor? Vai de mine şi de mine! niciodată n-am să-mi mai văd copiii, şi nici pe mama lor, şi nici pe mama mea! Ah, pentru ce m-ai scos din viaţa mea săracă, da atâta de liniştită? Nu eram, este adevărat, decât un cerşetor pe drumurile lui Allah, da mă vânzoleam prin curţile de la moschei, şi ascultam zicalele cele alese ale sfinţilor cerşetori...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute nouăzeci şi doua noapte

Urmă:

...şi ascultam zicalele cele alese ale sfinţilor cerşetori!

Iar stăpânul meu, fără a se tulbura, îmi spuse:

— Fii bărbat, Hassan Abdallah, şi prinde inimă! Căci nu ai să mori aici, ci în curând ai să te întorci la Cairo, nu cel mai sărac printre săraci, ci mai bogat decât cel mai bogat dintre regi!

Şi, după ce spuse acestea, stăpânul meu şezu jos pe pământ, desfăcu manuscriptul scris pe piele de gazelă şi începu să-l prefire, înmuindu-şi degetul arătător în gură, şi să-l citească, aşa de liniştit de parcă s-ar fi aflat în mijlocul haremului său. Pe urmă, după un ceas de vreme, ridică fruntea şi îmi zise:

— Vrei tu, ya Hassan Abdallah, să ieşim de aici cât mai degrabă şi să ne vedem la capătul călătoriei noastre?

Iar eu strigai:

— Ya Allah! dacă vreau? Păi de bună seamă că vreau!

Şi adăugai:

— Numai spune-mi, mă rog ţie, ce trebuie să fac pentru aceasta. Trebuie să rostesc toate *surele* din *Coran?* Ori mai degrabă să spun toate numele şi toate harurile cele sfinte ale lui Allah? Ori mai degrabă să mă leg că am să mă duc în hagialâc zece ani în şir la Mecca şi la Medina? Spune, o, stăpâne al meu, sunt gata de orice, ba şi la mai mult decât de orice!

Atunci stăpânul meu, privindu-mă într-una cu bunătate, îmi spuse:

— Nu Hassan Abdallah, nu! Ce vreau să-ţi cer este ceva mai lesne decât toate astea. Nu ai decât să iei arcul şi săgeata de colea, şi să străbaţi valea aceasta până ce ai să dai de un şarpe mare cu coarne negre. Şi, cum eşti îndemânatic, să-l ucizi dintr-o lovitură şi să-mi aduci capul şi inima lui! Şi asta-i tot ce trebuie să faci, dacă vrei să scapi din locurile acestea de jale!

Iar eu, la vorbele acelea, strigai:

— Vai! Vai! Au acesta-i un lucru atâta de uşor? Pentru ce atunci, o, stăpâne al meu, nu-l săvârşeşti chiar tu? Din parte-mi, mărturisesc că am să mă las să mor pe locul meu, fără să mă clintesc din prăpădita mea de viaţă!

Ci beduinul mă bătu pe umăr şi îmi spuse:

— Adu-ţi aminte, o, Hassan Abdallah, de haina soţiei tale şi de pâinea casei tale!

Iar eu, la amintirea aceea, izbucnii în lacrimi şi mărturisii în sufletul meu că nu puteam să nu mă supun întru totul omului care îmi izbăvise casa şi pe cei din casa mea. Şi luai tremurând arcul şi săgeata, şi mă îndreptai înspre stâncile cele negre unde vedeam cum se încovrigă înfricoşătorii balauri. Şi nu peste mult detei de şarpele pe care îl căutam, şi pe care îl cunoscui după coarnele care îi încununau capul cel negru şi hâd. Şi, chemând în ajutor numele lui Allah, îl luai la ochi şi slobozii săgeata. Iar şarpele sări în sus lovit, se zbătu răsucindu-se înspăimântător, şi se întinse o dată, ca să cadă apoi nemişcat pe pământ. Şi, când mă încredinţai că e mort de-a binelea, îi tăiai capul cu cuţitul şi, despicându-i pântecele, îi scosei inima. Şi dusei cele două bucăţi la stăpânul meu beduinul.

Iar stăpânul meu mă primi cu bucurie, luă cele două bucăţi de şarpe, şi îmi spuse:

— Acuma, hai de mă ajută să fac focul!

Iar eu strânsei nişte iarbă uscată şi nişte surcele, pe care i le adusei. Iar el întocmi o grămadă mare. Pe urmă, scoase din sân un diamant, îl întoarse înspre soarele care se afla în dricul cerului, şi făcu să ţâşnească o rază de lumină care aprinse numaidecât grămada de vreascuri.

Or, după ce focul se aprinse, beduinul scoase de sub mantie un ceaunaş de fier şi un şipuleţ tăiat dintr-o singură bucată de rubin, şi în care se afla ceva roşu. Şi îmi zise:

— Te uiţi la acest şipuleţ de rubin, Hassan Abdallah? Ci habar nu ai ce se află în el!

Şi se opri o clipită şi spuse:

— Este sânge de Phoenix!

Şi, spunând acestea, destupă şipul şi îl goli în ceaunul de fier, în care adăugă inima şi creierul şarpelui cu coarne. Şi puse ceaunul la foc şi, deschizând manuscriptul scris pe piele de gazelă, citi vorbele cele fără de înţeles

pentru urechile mele.

Şi deodată se ridică în picioare, îşi dezveli umerii aşa cum fac hagiii la plecarea de la Mecca şi, înmuind un capăt de la brâul lui în sângele de pasăre Phoenix amestecat cu creierul şi cu inima şarpelui, îmi porunci să-l frec pe spinare şi pe umeri cu capătul acela al brâului. Şi mă apucai să îndeplinesc porunca. Şi, pe măsură ce-l frecam, băgai de seamă că pielea de pe spatele şi de pe umerii lui începe să se umfle şi să strălucească, lăsând încet-încet să se ivească nişte aripi care creşteau văzând cu ochii şi care în curând ajunseră până la pământ. Iar beduinul le scutură cu putere, stând pe pământ, şi dintr-odată, luându-şi vânt, se ridică în văzduh. Iar eu, dorindu-mi mai degrabă să mor de o mie de ori decât să rămân părăsit în locurile acelea amarnice, îmi adunai toată puterea şi toată bărbăţia ce-mi mai rămăseseră şi îl înşfăcai straşnic pe stâpânul meu de brâul care, din fericire, spânzura încă de el. Şi zburai laolaltă cu beduinul afară din valea aceea neagră din care nu nădăjduiam că am să mai ies. Şi ajunserăm până în slava norilor.

Or, n-aş putea să-ţi spun, o, doamne al meu, cât timp a ţinut drumul nostru prin văzduh. Da ştiu că am ajuns degrabă deasupra unei câmpii largi cu zarea închisă în depărtare de un brâu de cleştar albastru. Iar pământul din câmpia aceea părea făcut din pulbere de aur, iar pietrele erau nestemate. Şi, în mijlocul acelei câmpii, se ridica un oraş plin cu palate şi cu grădini.

Iar stăpânul meu strigă:

— Iată Aram-cel-cu-Pilaştri!

Şi, oprindu-se de a mai bate din aripi, pe care le întinse larg şi fără a le mai mişca, se lăsă în jos, cu mine cu tot. Şi, atinserăm pământul chiar la temelia zidurilor cetăţii lui Şeddad, fiul lui Aad. Iar aripile stăpânului meu se micşorară încet-încet şi pieriră.

Or, zidurile acelea erau durate din rânduri de cărămizi de aur puse peste rânduri de cărămizi de argint, şi aveau şapte porţi asemuitoare cu porţile raiului. Poarta dintâi

era de rubin, cea de a doua de smarald, cea de a treia de agat, cea de a patra de corai, cea de a cincea de jasp, cea de a şasea de argint, iar cea de a şaptea de aur.

Şi intrarăm în cetate pe poarta de aur, şi merserăm înainte chemând în ajutor numele lui Allah. Şi trecurăm pe nişte uliţe mărginite de palate împodobite cu nişte şiruri de stâlpi de alabastru şi de grădini în care văzduhul sub care se hodineau era de lapte, iar râurile erau de ape înmiresmate. Şi ajunserăm la un palat care domnea peste oraş, şi care era zidit cu o măiestrie şi cu o măreţie până peste marginile închipuirii, şi cu terasele sprijinite pe mii de stâlpi de aur, cu nişte primbluri din cleştar colorat şi cu pereţii bătuţi în smaralde şi în safire. Şi în mijlocul acelui palat se răsfăţa o grădină fermecată, în care pământul mirosind a mosc era scăldat de trei râuri de vin curat, de apă de trandafiri şi de miere. Iar în mijlocul grădinii se ridica un foişor, şi sub bolta făcută dintr-un singur smarald se adăpostea un jeţ de aur roşu bătut în pietre de rubin şi în mărgăritare. Iar pe jeţ se afla un sipeţel de aur.

Or, tocmai sipetul acela, o, rege al vremilor, se află acum în mâinile tale.

Iar beduinul, stăpânul meu, luă sipetul şi îl deschise. Şi găsi în el un praf roşu, şi strigă:

— Iacătă pucioasa cea roşie, ya Hassan Abdallah! Aceasta-i Kimia învăţaţilor şi a filosofilor, care toţi au murit fără s-o găsească!

Iar eu zisei:

— Aruncă praful acela prăpădit, o, stăpâne al meu, şi hai mai bine să umplem sipetul cu nestematele care ghiftuiesc palatul!

Iar stăpânul meu se uită la mine cu milă şi îmi spuse:

— O, bietul de tine! Pulberea aceasta este însăşi obârşia tuturor bogăţiilor de pe pământ! Şi numai un firicel din praful acesta este deajuns ca să prefacă în aur până şi metalele cele mai de rând. Asta-i Kimia! Acesta-i sulful cel roşu, o, biet neştiutor ce eşti! Cu praful acesta,

dacă aş vrea, aş zidi nişte palate mai frumoase decât cel de aici, aş întemeia nişte oraşe mai strălucitoare decât cel de aici, aş cumpăra oameni, precum şi sufletul celor neprihăniţi, aş duce întru ispită însăşi virtutea, şi m-aş face fiu de rege!

Iar eu îi spusei:

— Şi poţi, oare, o stăpâne al meu, cu praful acesta, să-ţi lungeşti viaţa măcar cu o zi, ori să ştergi un ceas din anii care ţi s-au dus?

Iar el îmi răspunse:

— Allah singur este mare!

Şi eu, nefiind încredinţat de rostul puterilor acelui sulf roşu, m-am apucat mai departe să adun de pe jos pietrele cel scumpe şi mărgăritarele. Şi îmi şi tixisem cu ele chimirul, buzunarele şi turbanul, când stăpânul meu răcni la mine:

— Vai de tine şi de tine, om cu mintea grosolană! Ce faci acolo? Au tu nu ştii că, dacă am răpi fie şi numai o piatră din pământul acesta şi din locurile acestea, am fi pe dată pedepsiţi cu moartea?

Şi ieşi cu paşi mari din palat, ducând cu el sipetul. Iar eu, măcar că tare mâhnit, îmi scuturai buzunarele, chimirul şi turbanul, şi plecai după stăpânul meu, ci tot întorcându-mi mereu capul spre bogăţiile acelea fără de număr. Iar în grădină îl ajunsei pe stăpânul meu, care de frică să nu mă las ispitit de toate câte mi se înfăţişau vederii şi îmi şedeau la îndemână, mă luă de braţ, s-o străbatem. Şi ieşirăm din cetate pe poarta de rubin.

Iar când ajunserăm aproape de zarea de cleştar albastru, zarea se deschise dinaintea noastră şi ne lăsă să trecem. Şi, după ce trecurăm, ne întoarserăm să mai vedem o dată câmpia de minuni şi cetatea lui Aram; ci şi câmpia şi cetatea pieriseră. Şi ne pomenirăm pe ţărmul apei de mercur, peste care trecurăm, ca şi întâia oară, pe puntea de cleştar.

Şi ne găsirăm cămilele pe malul dimpotrivă al râului. Iar eu mă dusei la cămila mea ca la un prieten vechi. Şi,

după ce strânsei la loc curelele de la şei, încălecarăm pe cămile; iar stăpânul meu îmi spuse:

— Ne întoarcem în Egipt!

Iar eu ridicai mâinile, mulţumind lui Allah pentru această bunăvestire.

Ci, o, doamne al meu, cheia de aur şi cheia de argint se aflau tot la mine, iar eu nu ştiam că acelea erau cheile năpastelor şi ale chinurilor...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute nouăzeci şi treia noapte

Urmă:

...iar eu nu ştiam că acelea erau cheile năpastelor. Şi ale durerilor.

Şi-aşa, cât ţinu drumul tot, până ce ajunserăm la Cairo, îndurai multe patimi şi multe lipsuri, şi dusei toate relele pe care mi le prilejuia sănătatea mea sfărâmată. Ci, ca-ntr-un făcut despre a cărui pricină habar nu aveam, numai pe mine mă băteau năpastele drumului, în vreme ce stăpânul meu, tihnit, voios şi până peste poate de mulţumit, parcă înflorea de pe urma tuturor necazurilor care mă bântuiau. Şi trecea peste primejdii şi printre năpaste surâzând, şi călca prin viaţă ca pe un preş de mătase.

Şi aşa ajunserăm la Cairo, iar cea dintâi grijă a mea fu să dau fuga pe dată până acasă. Şi găsii acolo uşa spartă şi aruncată; iar câinii fără de stăpân îşi făcuseră adăpost în casa mea. Şi nimenea nu era acolo să mă întâmpine. Şi nu văzui nici urmă de maica, de soţia şi de copiii mei. Iar un vecin, care mă văzuse când intrasem şi care auzea ţipetele jalei mele, deschise uşa casei lui şi îmi spuse;

— Ya Hassan Abdallah, fie-ţi zilele alungite cu zilele care s-au pierdut! Toţi ai tăi din casă s-au prăpădit! Iar eu, la vestea aceea, căzui la pământ, leşinat.

Or, când mă deşteptai din leşin, îl văzui lângă mine pe stăpânul meu beduinul, care mă îngrijea şi mă stropea pe faţă cu apă de trandafiri. Iar eu, înăbuşindu-mă de lacrimi şi de suspine, nu putui de data aceasta să mă opresc de a-i arunca nişte sudalme şi de a-l învinui că el este pricina tuturor nenorocirilor mele. Şi multă vreme îl încărcai cu toate blestemele, făcându-l răspunzător de relele care se strângeau şi se asmuţeau asupra mea. Ci el, fără a-şi pierde nimica din seninătate şi fără a se clinti din liniştea lui, mă bătu pe umăr şi îmi spuse:

— Toate ne vin de la Allah şi la Allah se duc toate!

Şi, luându-mă de mână, mă scoase afară din casă. Şi mă duse într-un palat falnic, pe ţărmurile Nilului, şi mă sili să locuiesc cu el acolo. Şi, întrucât vedea că nimica nu izbuteşte să-mi scuture sufletul de mâhnire şi de posomoreli, binevoi, nădăjduind că m-oi mai alina, să împartă cu mine tot ceea ce avea. Şi, împingând filotimia până peste marginile firii, se apucă să mă înveţe ştiinţele cele tainice, şi mă dăscăli cum să citesc în cărţile de alchimie şi cum să buchisesc manuscriptele cabalistice. Şi adeseori poruncea să se aducă dinainte-mi chintale de plumb, pe care îl punea să se topească până da în clocot şi, aruncând atunci în el un strop din sulful cel roşu din sipet, preschimba metalul acela de rând în aurul cel mai curat.

Ci mie, în mijlocul comorilor şi împresurat de voioşia şi de ospeţele pe care stăpânul meu le da în fiecare zi, îmi era trupul doborât de dureri şi sufletul îmi era amărât. Şi nu izbuteam nici măcar să rabd pe mine hainele cele bogate şi stofele cele scumpe cu care mă silea el să mă îmbrac. Şi mi se aduceau bucatele cele mai alese şi băuturile cele mai plăcute, ci cu totul şi cu totul zadarnic, întrucât eu nu simţeam decât silă şi greaţă faţă de toate. Şi aveam nişte iatacuri strălucite, şi nişte paturi făcute din lemn aromitor, şi nişte divanuri de purpură; ci somnul nu îmi închidea ochii. Iar grădinile saraiului nostru, răcorite de reveneala apelor Nilului, erau pline cu pomi dintre cei

mai aleşi, aduşi cu multă cheltuială din ţările Indului, din Persia, din China şi din Insule; şi nişte jgheaburi întocmite cu meşteşug ridicau apa Nilului şi o făceau să cadă îndărăt în şuvoaie răcoritoare în nişte havuzuri de marmoră şi de porfir; ci eu nu mă înfruptam din niciunul dintre acele farmece, întrucât o otravă fără de leac îmi îmbibase trupul şi sufletul.

Ci în ce îl priveşte pe stăpânul meu beduinul, apoi zilele lui se scurgeau în toiul huzururilor şi al desfătărilor, iar nopţile lui erau un început al bucuriilor din rai. Şi locuia nu departe de mine într-un palat îmbrăcat în mătase ţesută cu fir de zarafir, unde lumina era dulce ca lumina de lună. Iar palatul acela se afla în mijlocul unor tufişuri de portocali şi de lămâi printre care se îngemănau iasomiile şi trandafirii. Şi acolo petrecea el în fiecare noapte cu tot alţi oaspeţi, pe care îi cinstea împărăteşte. Şi când inimile şi simţurile lor erau pregătite pentru desfătare, cu vinuri de soi şi cu muzici şi cântări, punea să li se perinde pe dinaintea ochilor nişte fetişcane, frumoase ca huriile, cumpărate cu greutatea lor în aur pe la târgurile din Egipt, din Persia şi din Siria. Iar când vreunul dintre oaspeţi arunca o privire de dorinţă înspre vreuna dintre ele, stăpânul meu o lua de mână şi, înfăţişând-o celui care o dorea, îi spunea acestuia:

— O, doamne al meu, îndatorează-mă luând-o în casa ta pe roaba aceasta.

Şi-aşa, toţi care îl cunoşteau îi ajungeau prieteni. Şi nu i se mai spunea decât Emirul-cel-Falnic.

Or, într-o zi, stăpânul meu, care venea deseori să mă vadă în iatacul în care beteşugurile mă sileau să trăiesc singuratic, se ivi pe neaşteptate, aducând cu el o copilandră proaspătă. Şi beduinul avea un chip luminat de beţie şi de plăcere, şi nişte ochi pătimaşi în care ardea un foc fără de pereche. Şi veni de şezu lângă mine, şi îmi zise:

— Ya Hassan Abdallah, vreau să cânt! Tu nu mi-ai auzit până acuma glasul. Ia ascultă!

Şi, luându-mă de mână, începu să cânte stihurile acestea, cu un glas vrăjit, legănând din cap:

Vino, copilă! E un înţelept
Cel care lasă numai bucuria
Să-i umple viaţa, şi o poartă-n piept.
Habotnicii să-şi bea habotnicia
Cu apă goală – tu să-mi torni din plin
Din vinul care-aprinde în rubin
Obrajii tăi. Vreau să-l golesc cu sete
Până-am să-mi pierd şi minţile deplin,
Ci bea tu mai întâi, pe îndelete,
Bea fără teamă, dă-mi-l mie-apoi,
Să sorb adânc din cupa-nmiresmată
De tot parfumul buzei tale moi.
Nu-i niciun martor care să ne vadă,
Doar portocalii ce-şi trimit prin vânt
Miresmele care ca vinu-mbată,
Şi apele doar, care curg râzând...
Vreau glasul tău cu patimă să-mi cânte,
Şi-n patimi să mă-nvăluie duios,
Încât şi filomelele înfrânte
Să tacă şi să-şi pară de prisos.
Hai, cântă-mi, scumpo, cântă-mi fără teamă,
Cu patimă, că numai eu te-ascult!
Iar tu, în noaptea care-şi cere vamă,
Nimic altceva n-ai s-auzi mai mult
Decât cum se deschide trandafirul
Şi inima mea cu fiori bătând.
Doar eu te-ascult, doar eu te văd, iubire!
Ah, scoate-ţi vălul, că numai eu sunt,
Alţi martori nu avem —poate doar luna
Şi poate doar tovarăşele ei.
Apleacă-ţi fruntea şi mă lasă-ntr-una
Să ţi-o sărut! Şi lasă-mă, de vrei,
Şi ochii mari să ţi-i sărut, şi gura,
Şi sânu-ţi alb ca neaua să-l sărut.

Ah, fără teamă-apleacă-ţi lin făptura,
Nu-i nimenea în preajmă nevăzut,
Doar trandafirii din grădina-n floare
Şi-aroma iasomiilor, socot.
Hai, vino-n calda mea îmbrăţişare,
Mă mistuie iubirea, nu mai pot.
Ci mai ales, şi mai întâi de toate,
Ascunde-te după iaşmac, frumos,
Căci dacă te-ar vedea Allah vreodată,
N-aş mai scăpa de ochiul lui gelos.

Şi, după ce cântă astfel, beduinul stăpânul meu scoase un oftat adânc de fericire, îşi lăsă capul pe pieptul meu şi păru că adoarme. Iar fata care îi sta pe genunchi se desfăcu din braţele lui, ca să nu-i tulbure tihna, şi se dete la o parte binişor. Iar eu mă răsucii înspre el ca să-l acopăr şi să-i sprijin capul cu o pernă; şi atunci băgai de seamă că răsuflarea i se curmase; şi mă aplecai înspre el, peste măsură de îngrijorat, şi văzui că îşi dedese sufletul ca un fericit, surâzând vieţii! Aibă-l Allah întru mila sa!

Eu, atunci, cu inima strânsă de pieirea stăpânului meu, care, cu toate câte-au fost, totdeauna se dovedise faţă de mine plin de blândeţe şi de bunăvoinţă şi uitându-mi că toate belelele se înghesuiseră asupra capului meu din ziua când îl întâlnisem pe el, poruncii să i se facă o înmormântare împărătească. Îi spălai trupul chiar eu în apele îmbălsămătoare, îi astupai frumos cu bumbac înmiresmat toate găurile trupului, îl depărtai, îi pieptănai barba cu grijă, îi vopsii sprâncenele, îi cănii genele, şi îl bărbierii pe cap. Pe urmă îl acoperii, pânzuindu-l în loc de giulgiu cu o pânză minunată ce fusese ţesută pentru un rege de-al Persiei, şi îl aşezai într-o raclă făcută din lemn de aloe încrustat cu aur.

După care chemai pe toţi prietenii pe care stăpânul meu şi-i făcuse cu dărniciile lui; şi poruncii la cincizeci de robi, îmbrăcaţi toţi cu haine pe potriva împrejurării, să poarte cu schimbul racla pe umerii lor. Şi, după ce alaiul

se alcătui, pornirăm înspre cimitir. Şi o liotă întreagă de bocitoare, pe care le arvunisem anume, venea în urma alaiului, scoţând ţipete de jale şi fluturându-şi basmalele deasupra capetelor, în vreme ce cititorii din *Coran* deschideau drumul cântând *surele* cele sfinte, la care mulţimea răspundea, pe rând „Nu este alt Dumnezeu decât unul Allah! Şi Mahomed este trimisul lui Allah!” Şi toţi musulmanii întâlniţi în cale se înghesuiau să vină şi să ajute la ducerea raclei, fie şi măcar numai atingând-o cu mâna. Şi îl îngroparăm, în vuietul plânsetelor unui întreg norod. Şi pusei să fie înjunghiată pe mormântul lui o turmă întreagă de oi şi de cămile tinere.

Or, după ce îmi îndeplinii astfel datorinţa faţă de răposatul meu stăpân, şi după ce şezui în capul pomenilor date spre pomenirea răposatului, mă afundai în palat ca să încep a pune orânduială în treburile moştenirii. Şi grija cea dintâi a mea fu să încep cu descuierea sipetului de aur, spre a vedea dacă se mai află în el praful de pucioasă roşie. Ci nu găsii acolo decât puţinul care se mai vede şi acum, şi pe care îl ai sub ochi, o, rege al vremilor! Întrucât stăpânul meu, datorită risipei lui de pomină, îl prăpădise pe tot, preschimbând în aur chintale peste chintale de plumb. Ci puţinul care se mai afla în sipet ar fi putut ajunge să-l îmbogăţească şi pe cel mai mare dintre regi. Şi nu eram deloc îngrijorat în privinţa aceasta. Şi, de altminteri, nu mă mai îngrijoram deloc de bogăţii, în starea jalnică în care mă aflam. Da vroiam să ştiu ce cuprindea manuscriptul cel tainic de pe pielea de gazelă, pe care stăpânul meu nu vroise niciodată să mă lase să-l citesc, măcar că mă învăţase să buchisesc literele talismanice. Şi îl desfăcui şi-l străbătui. Şi-abia atunci, o, doamne al meu, aflai, printre alte lucruri peste fire, pe care am să ţi le spun într-o zi, însuşirile prielnice şi neprielnice ale celor cinci chei ale ursitei. Şi pricepui că beduinul nu mă cumpărase şi nu mă luase cu el decât ca să ocolească amarnicile însuşiri ale celor două chei, cheia de aur şi cheia de argint, abătând asupra mea puterile lor

cele rele. Şi trebui să chem în ajutor toate îndemnurile cele bune ale Profetului – asupra-i fie rugăciunea şi pacea! – ca să nu-l blestem pe beduin şi; să nu scuip pe mormântul lui.

Încât, nu mai zăbovii să scot de la brâu cele două chei afurisite şi, ca să mă descotorosesc de ele pe totdeauna, le aruncai într-un ceaun şi aprinsei focul spre a le topi şi a le face să piară pe veci. Şi, totodată, începui să caut cele două chei – cheia slavei şi cheia înţelepciunii şi a fericirii. Ci, degeaba scotocii palatul tot până în cele mai ascunse unghere, că nu le găsii. Şi mă întorsei la ceaun, să veghez topirea celor două chei blestemate.

Or, în vreme ce eu vegheam la treaba aceasta...

Când povestea ajunse aici. Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute nouăzeci şi patra noapte

Urmă:

...Or, în vreme ce eu vegheam la treaba aceasta şi nădăjduiam că, nimicind cele două chei aducătoare de rău, am să mă scutur pe totdeauna de soarta mea cea rea, şi pe când înteţeam focul, spre a uşura topirea care nu se făcea atâta de repede pe cât aş fi vrut, văzui deodată palatul năpădit de străjile califului, care se repeziră asupră-mi şi mă târâră dinaintea stăpânului lor.

Şi califul Theilun, părintele tău, îmi spuse cu asprime că ştia că eu cunosc taina alchimiei, şi că trebuia, pe dată, să i-o dezvăluiesc şi lui, şi să-l fac să se bucure de ea. Ci eu, ştiind, vai! cum că Theilun califul, asupritorul norodului, are să se slujească de ştiinţă împotriva dreptăţii şi pentru a face rău, nu vrusei să spun nimic. Iar califul, până peste măsură de mânios, puse să fiu legat în lanţuri şi mă aruncă în temniţa cea mai întunecată. Şi, totodată, puse să fie pustiit şi dărâmat tot palatul nostru,

din creştet până în temelie, şi se făcu stăpân pe sipetul de aur în care se afla manuscriptul scris pe piele de gazelă, precum şi cele câteva grăunţe de pulbere roşie. Şi îl puse să vegheze sipetul pe acest preacinstit şeic, care îl aduse acum între mâinile tale, o rege al vremilor. Şi în fiecare zi califul poruncea să fiu pus la schingiuiri, nădăjduind că aşa are să dobândească de la slăbiciunea trupului meu darea în vileag a tainei. Ci Allah m-a dăruit cu harul răbdării. Şi vreme de ani şi ani am trăit aşa, aşteptându-mi de la moarte slobozenia.

Şi-acuma, o, doamne al meu, pot să mor liniştit, întrucât prigonitorul meu s-a dus să dea seamă lui Allah de faptele lui şi întrucât pot să mă apropii de cel mai drept şi de cel mai mare dintre regi!

După ce ascultă povestea aceasta a bătrânului Hassan Abdallah, sultanul Mohammad ben-Theilun se ridică din jeţul său şi îl sărută pe moşneag, strigând:

— Mărire lui Allah carele îngăduie slujitorului său să îndrepte nedreptatea şi să aline năpastele!

Şi îl căftăni numaidecât pe Hassan Abdallah în slujba de mare-vizir, şi îl îmbrăcă cu chiar mantia sa împărătească. Şi îl dete în grija vracilor cei mai iscusiţi din împărăţie, ca aceştia să ajute la zviduirea sa. Şi porunci diecilor cei mai îndemânatici de la palat să scrie frumos cu litere de aur povestea aceasta peste fire, şi să o păstreze în dulapul cu izvoade al împărăţiei.

După care, încredinţat întru totul de însuşirile sulfului cel roşu, califul vroi fără de zăbavă să-i încerce puterea. Şi porunci să fie aduse şi să fie puse la topit, în nişte cuptoare mari de cărămidă arsă, o mie de chintale de plumb; şi aruncă peste ele sulful cel roşu care rămăsese pe fundul sipetului, rostind vorbele magice pe care i le şoptea bătrânul Hassan Abdallah. Şi numaidecât tot plumbul se preschimbă în aur strecurat.

Sultanul atunci, nevroind ca toată comoara aceea să se prăpădească pe lucruri zadarnice, hotărî s-o folosească la o lucrare care să fie plăcută Celui Preaînalt. Şi se gândi să

dureze o moscheie care să nu-şi aibă asemuirea în toate ţările musulmane. Şi chemă pe arhitecţii cei mai vestiţi din împărăţia lui, şi le porunci să tragă, după arătările lui, liniile acelei moschei, fără a lua seama la greutăţile zidirii ori la gândul grămezilor de bani cât ar putea să coste. Şi arhitecţii aşternură la poalele unei coline care se ridica deasupra oraşului un pătrat uriaş cu fiecare latură a lui întoarsă înspre unul dintre cele patru părţi de seamă ale zării. Şi în fiecare colţ puseră câte un turn îngemănat de minune, cu vârful împodobit cu un cerdac şi încununat cu o boltă de aur. Şi pe fiecare latură a moscheii ridică un şir de pilaştri pe care se sprijineau nişte arcuituri mărunte, vârtoase, dar bortelite dulce, şi-i închipuiră o terasă cu primblă de aur minunat dăltuită. Şi, în mijlocul clădirii, ridicară o boltă mare, atât de uşoară şi de înalt durată, de părea că stă fără niciun fel de sprijin între cer şi pământ. Iar peretele boltei fu acoperit cu un smalţ de culoarea azurului, şi presărat cu stele de aur. Şi nişte marmuri rare alcătuiră podeaua. Iar mozaicul de pe ziduri fu făcut din pietre de jasp, de porfir, de agată, de sidef cu mărgăritare şi gemme scumpe. Iar stâlpii şi arcuiturile fură acoperite cu *surre* din *Coran* întreţesute, sculptate şi zugrăvite în culori alese. Şi, pentru ca zidirea aceea minunată să fie ferită de foc, la întocmirea ei nu se folosi nicio bucăţică de lemn. Şi şapte ani întregi şi şapte mii de oameni şi şapte mii de chintale de dinari de aur fură folosiţi pentru săvârşirea acelei moschei. Şi fu numită Moscheia sultanului Mohammad ben-Theilun. Şi cu numele acesta este cunoscută şi în zilele noastre.

În ceea ce îl priveşte pe preacinstitul Hassan Abdallah, apoi acesta nu peste multă vreme îşi dobândi iarăşi sănătatea şi puterile şi trăi, cinstit şi slăvit, până la vârsta de o sută douăzeci de ani, care fu sorocul menit de ursitoarea lui. Ci Allah este mai ştiutor! Că el singur este fără de moarte!

Iar Şeherezada după ce istorisi astfel povestea aceasta,

tăcu. Şi regele Şahriar zise:

— Hotărât, nimeni nu poate să scape de ursita lui! Ci, o, Şeherezada, povestea aceasta mult m-a mai întristat.

Iar Şeherezada spuse:

— Să mă ierte măria ta, însă chiar din pricina aceasta am să-ţi povestesc numaidecât povestea cu *Papucii care nu se mai prăpădesc,* scoasă din *Divanul năzbâtiilor uşuratice şi al înţelepciunii vesele* al şeicului Magid-Eddin Abu-Taher Mohammad, pe care copere-l Allah cu îndurarea sa şi aibă-l întru mila lui!

Cuprins

o mie şi una de nopţi

«*O mie şi una de nopţi* sînt o magistrală popularizare a tuturor ideilor şi a tuturor „arhivelor” din evul-mediu şi din Extremul-Orient, începînd din preistorie şi pînă acum cinci sute de ani. Ele constituie, fără îndoială, opera de popularizare neenciclopedică cea mai ambiţioasă din cîte au fost realizate vreodată. Îngemănează şi rezumă, printr-o osmoză ciudată, tot ceea ce mintea oamenilor a primit şi a creat în decurs de cîteva mii de ani. Cîmpul geografic la care se referă este o uriaşă fîşie de pămînt, lungă de peste treisprezece mii de kilometri şi lată de peste patru mii, care se întinde de la Toledo pînă în Borneo şi pînă la hotarele Chinei.

...Este timpul să ne gîndim a nu mai considera lectura lor doar ca pe o distracţie gratuită.»

«Cine a fost în realitate Şeherezada?... Numele este de origine sasanidă. E un derivat de la Tşihraz-aadh. Or, Tşihraz-aadh era unul dintre numele prinţesei Şirin, soţia lui Chosroes al II-lea, cel care a domnit peste Persia de la 590 pînă la 628. Acestui personaj plin de lumini povestitorii arabi nu au putut să-i acorde primul loc în cele *O mie şi una de nopţi*. I-au atribuit totuşi cîteva dintre aventurile cele mai celebre ale domniţei Şirin.»

Michel Gall, *Le Secret des Mille et une Nuits*, Ed. Laffont, Paris, 1972.

